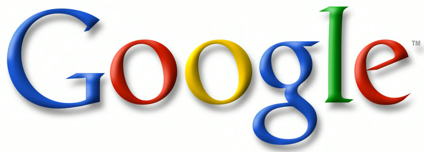

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

HELIGE BERNHARDS SKRIFTER.

F[illegible]a Häftet.

STOCKHOLM, 1864. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

UNIVERS

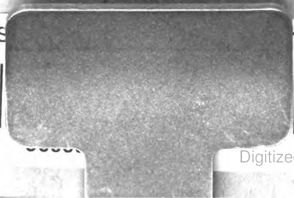

HELIGE BERNHARDS SKRIFTER

I SVENSK ÖFVERSÄTTNING

FRÅN

MEDELTIDEN.

EFTER GAMLA HANDSKRIFTER

UTGIFNA AF

HARALD WIESELGREN.

STOCKHOLM, 1866.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

KONGL. BOKTRYCKARE.

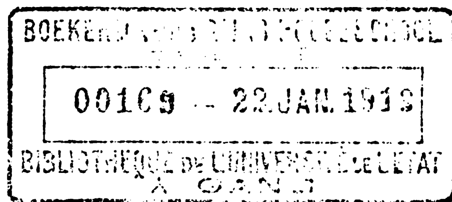
00109 -- 22 JAN. 1919
BIBLIOTHEQUE DE L'UNIVERSITE DE L'ETAT

Här byrias sancti bernardi bok

KÄrasta mik j christo syster, lango är at thu badh mik skrifwa thik hällax kännedoms ordh, nw mädhan skrifwat är at högfärdh är wilia nakon sik bätra lära. Skodhadhe jak mik ow*är*dhogha*n* til the gärningh, Ok dwalde jak nakra stw*n*dh thz thu badh, Nw for thy at thu a*n*nan tima badh, ledde jak til ami*n*ne wars herra ordh sighia*n*dis, om nakor tränger thik til at ga thusanda thren, gak mz hono*m* a*n*nor thusanda, giifh hwariom bidhiande thik i hwa*n* wägh nödhgadher Ok rördher om sidhe af kärlec, Ok hulpen af thino*m* böno*m*, hänte jak saman smwlu wndher hälgha kännefädhra bordhe, Ok än jak giordhe thz som jak ey skulle, tho giordhe jak thz som jak formatte Ok ku*n*ne, hwilka jak presentera thinne hällaghet i thässe bok, nw kärasta syster, tak thessa bok, Ok sät for thin öghon som speghil, Ok skodha j hwariom tima som speghil, thy at gudhz budhordh ärw speghla, j hwilkom siälana skodha Ok w*n*derstа*n*da syndanna smitto, Ok th*e*n thit the akta aat gudhz budhordho*m* mz allom hwgh, w*n*derstanda the wttan jäfh, hwath the j sik siälfwm hafwa, thz himerikis brudhgu*m*ma thäckis äller mistäckis; nw thy hedherlika syster, läs gärna thässe bok Ok annan tima, Ok annan tima owir læs hona,

tha fa thu witha hwlkaledh thu skal älska gudh Ok thin jämchristen, Ok huru thu skal iordhrikis thingh Ok forganglik thing forsma, Ok hwru thu
2 skal äw*är*dhelik himerikis thingh astu*n*da, Ok huru thu skuli thässe w*är*ldinne genw*är*dho for jhesu christi skuld thulimodhelika thola, Thy at j thässe bok fa thu witha, hwilkaledh thu skuli gudh ok thin jämcristin älska, framgangh Ok blidhilse forsma, Ok huru thu skuli gudhi j thino*m* siwkdo*m* thakka, Ok j helbryghdho ey höghfärdhas, j helbryghdho ey wplyptas, j genw*är*dho ey brista, Syster mik j christo älskelikin, thin snille jwirlöpe atwaktelica thässa bok, Ok grat idhkelika mina synde, at jak som ey är w*är*dhogher ärna synda forlatilse, wm sidhe maghe jak fa nadh for thina böne, Alzwaldogher gudh göme thik mz allo*m* them som thiäna gudhi mz thic, Ok ledhe til äw*är*dhelikith lifh thz wardhe syster.

aff tronne [j]

UAr härra sigher j lästinne, Al thingh ärw möghelikin troande människio, engin forma koma til äw*är*dhelika sälikhet wtan mz tronne Thy är thän säl, thär rättelika tro, Ok rättelika troa*n*de, lifhwer wäl Ok wäl lifwande göme rätta tro thz sigher sanctus paulus apostolus, at wtan trona är omöghelikith at täkkias gudhi, tron kan aldrigh nödhdraghas wt, wtan hon äggias mz skälo*m* Ok äptedömw*m*, the formagha aldrigh blifhwa j henne, af hwlko*m* hon ofw*er*uäldeligha wtkräfs Thak äptedöme af nyplantadha thrä hwilkins höghd wm nakar ifw*er*uäldelica nidher thrykker thän thidh

hon lösis, ämbrat w*m*uendis hon j thz hon war för swa Tron wtan gärni*n*ga är dödh Ok fanytlika blidhka the sigh af ensa*m*ne tronne som ey prydhis mz godhw*m* gärningo*m*, thän som bär korseth skal dö w*är*ldi*n*ne, thy at bära korseth, är sigh siälwan dödhan göra, fran ondw*m* lwsta, än bära korseth Ok ey dö, är gyltra skalka skrymptelikhet, hwilkin som ey jäfwar j sino hiärta, wtan tro stadhelika hwath han bedhis, thz skal honw*m* wardha, thän som tro a gudhz son hafwer äw*är*dhelikit lifh, Än hwilkin som ey tror skal ey se lifhwet, wtan gudhz wredhe blifwer jfhwer han, Jacobus apostolus sigher at swa som kroppin wtan siälena är dödher Swa tron wtan gärninga är dödh Kärasta syster mykin är tron Än enkte dwgher hon wtan kärlekin Thy hedherlik Syster gö*m* j thik rätta tro Göm osmittadha tro, blifwe j thik rät tro, wari j thik oslitlika widhergango tro, tala enkte folsklika af christo, wndherstat enkte wrankt äller omilt af gudhi, enkte wranglika thänkkiande, at thu Hans älskelikhet wredha göri, war j räthwise tro Haf j rätte tro hällagh wmgangilse, gudh hwilkin thu akalla mz tronne, neka han ey mz gärni*n*gi*n*ne, ont blandath mz godho Smitta ffla̋sta thingh, eet ont fortapa mangh godh Synda ey j gärningin*n*e thu thär fulko*m*men är j tronne smitta ey trona illa lifhwande slit ey Syndher tronna hällaghet mz wrangom sidhw*m* Blanda ey last mz dygdhw*m*, fögh ey til ont tingh godhw*m* Älskelika syster gudh göme thic helbrygdho

af hopeno [ij]

UAr h*är*ra sigher j lästinne wanhopen ey wtan
4 Hafwin gudhz tro j idher, hop thz som synis är ey hop, thyt hwi hopas nakar thz han se Nw än wi hopums thz wi ey sem tha bidhw*m* wi thz mz thwlimodh thy Sigher salomon räthwisa ma*n*na bidhan är glädhi omilda ma*n*na Hop skal forga Thy Kärasta Syster gak bort ffran ondo Ok gudh skal wphöghia thik a sökilsinna dagh, thz är j thins döhz dagh äller a doma dagh The som ey aff lata at göra illa bidha ffafänglika gudhz myskwmd Hwilka the rättelika bidhadhen wm the bort gingen fran ondo thy sigher ysidorus wi skulu*m* rädhas at wi ey wm hopeth thär gudh os jätta syndu*m* fra*m*hallelika At wi ey a*n*nan tima wanhopu*m*s a gudhz myskundh Thy at han räthwislika plaghar ffor Syndena, wtan görw*m* thz bätra är fflym badha wandana, at wi flym thz ont är Ok hopums nadh af gudhz milhet, Wisselika hwar räthwis man stydher Ok kuscar sigh widh Hop Ok räddogha Thy at nw lypthe hopet han wp til glädhinna Nw led*er* hälwitis brändaghi han til räddoghan Hwilkin som wanhopar Synda forlatilse Han fordömis mer aff wanhope än aff Syndinne Thy älskelika syster thit hop warj j ihesu christo thino*m* brwdgu*m*ma fast Thy at mysku*n*d skal wmkringgifwa thän thär hopas a wan härra Hopas stadhelika a wan herra Ok gör thz got är byg swa j w*är*ldinne at thu skuli födhas j hans rikedomom j himerikis rike Hedherlik syster sät thik j rätwisona Ok hopa a gudhz

misku*n*d ffor fra thik wranglikhet Ok hopa til helso, bätra thik siälfwa Ok hopa a gudhz milhet 5
Ält fran thik wranglikhet Ok hopa Synda forlatilse rät thin wägh Ok hopa äw*är*dhelikit lifh til hwilkit han w*är*dhoghis thik ledha so*m* thik wthwalde ffor werldinne wphofh

af gudhz nadh [iij]

SAnctus paulus sigher Hwar som ömni*n*gadhis syndin ivir ömni*n*gadhis nadhen, at Swa som syndin styrdhe j dödhin, Swa styre nadhen mz synde*n*na forlatilse j äw*är*dhelikith lifh, Gudhz nadh är äw*är*dhelikith lifh Än hwario*m* eno*m* är gifhwin gudhz nadh äpth*er* motta wars härra ihesu christi gafhwa Kärasta syster Swa som ysidorus sigher Manzsens fulko*m*nilse är gudhz gafhwa Thy än wi ärw*m* fulkomne aff gudhz gafhwo Tha är os widhertorptelikit at wi ey os siälfh lofw*m* af gafwnne Thy at engin kan rättas äller rätstyras aff sik Wtan han styris aff gudhi Mannen hahwer enkte got eyghit aff sik siälw*m* Hwlkins lifh som ey är hans, witnande propheta som sigher Jak wet härra gudh at ey är manszens at han gange Ok styre sina wägha nar nakar far nakra gafhwa aff gudhi, lete ekke mer än han tok Ok widherfreste ey orättelika sik til taka annars lims ämbete at han skuli ey tapa the nadh som han för thok Thy at thän dröfhwe alla likamans skypilse som sik lather ey nöghia at sino ämbite, wtan taker orättelika annars lims ämbite J gafhw*n*ne skiptilse taker hwar sina gafhwa Ok ey gifhwas eno*m* alla gafhwor, at thz wari for ma*n*do*m*s idhn, at annar

6 hafhwi thz han j andrw*m* wndre, thy thz at divra*n*na
winga sy*n*tos andre sla til andre, tekna hälgha
manna dygdhe sin j mällan Kärlek teande, Ok
mz äptedöme lärande Höwiska jumfru, ey see thz
lönt for thik, at wtan gudhz nadh, fore koma*n*de
Ok mädh görande, formaghw*m* wi enkte got göra,
gudhz nadh` komber til war, at wi wilio*m* got,
fölgher os at wi byrin got, gör mz os at wi ful-
ko*m*men got Thy gifhs os aff gudhi, got wilia,
byria, Ok fulko*m*na, Thy gifhwas os dygdhe aff
gudhi, Än lastene Ok syndene rinna wp af os
Kärleker, blyghelikhet, Ok höfwislikhet, gifhwas os
af gudhi, högfärdh Ok nizkaper äro af os, wtan
gudh formaghw*m* wi enkte got göra, wm gudhz
nadh, formaghw*m* wi mangh godh tingh göra,
wtan gudh ärw*m* wi sene, lati, slioe at wäl göra,
wm gudhz nadh, ärw*m* wi j godhw*m* gärnin-
gw*m* thäkke, athwgle, Ok gudhelike, Än wtan gudh
ärw*m* wi ginstan redhabone at synda, Än wm
gudhz nadh frälsoms wi af Synde*n*ne, wtan gudh
älskom wi iordhrikis thing forganlik, mer än til
bör Än wm gudhz nadh forsma*m* wi al the
thing j w*är*ldinne ärw til siälinne skadha Ok
astwndw*m* himerikis thing, For första manszens
synd ärw*m* wi wtkastadh aff paradyso Än wm
gudhz nadh trom wi os koma til p*ar*adis, wm
Första manszens syndh forw*m* wi nidh til hälwitis,
Än wm gudhz nadh tröstw*m* wi os fara til hime-
rikis, än wi ärw*m* w*är*dhoghe, rike oc snille,
7 thz ärw*m* wi ey wtan aff gudhz nadh Här mällan
wil jak at thu skal witha Hedherlika Syster alt
thz got wi hafhw*m* j thässe w*är*ldinne, thz hafhw*m*

wi wm gudhz nadh, al ondh tingh koma os ffor wara synde, Gudh wm sina hälgha mysku*n*dh, gifhwer os gafhwr, Än ffor wara syndher hände os ondh tingh, wm gudhz nadhe giffs os helbrygdha wara. Än ffor wara wranglikhet koma os genw*är*dhogh tingh, Wm gudhz nadhe gifhwas os widhertorptelikin tingh, For wara laste hända os genstridhogh tingh, Thy christi brwdh, är os widherthorptelikith at wi ledhw*m* til amin*n*e mz thakkom, gudhz godhgärninga, Hwad han aff kirkian talar i Canticis, af sino*m* brwdhgw*m*ma christo sighiande, amin*n*ighe thina spina, ofhwer win, rätte älska thik, Swa som hon wilde sighia, the thär amin*n*as thina nadh, thina miskundh Ok thina godhgärni*n*ga, älska thik, Thz är at the älska thik, som rätte ärw j hiärtano, The ärw rätta j hiärtano, som aff räthwiso älla hällaghet, gifhwa enkte sinne forskulda*n*, wtan scrifhwa thz alt til thinna nadha gafhwa, Ok ärw aminnoghe thinna nadh, mz hwilko the ärw heladhe, Ok älska thik, Höfhwisk jomfru, minsz alltidh, at hwath got j thik är, thz är gudhz nadh, Hör paulum sighia*n*dis aff sik, [aff] gudz nadh är iak, hwath jak är, Nw än thu forsmadhe w*är*ldinna, at thu forläst thins fadhers hws, at thu wilde wärdha gudhz thiänista qwi*n*na, at thu stadhgadhe j thino hiärta, gudhi j klostre thiäna, At thu lofhwadhe, at lifhwa j blandh gudhz thiänista qwi*n*nor, all thässe godha thing, koma thik 8 wm gudhz nadh, thz thu est jomfru, Thz thu est sniäl är ey wm thik, Wtan om gudhz nadh, Sigh mik min brodher hwath är thz som läs j the hälgho skript, at jngen är hällagher, Ok engin

godher, wtan ensamen gudh Älskelika syster Swa som sighx, Swa är sannelika, ensa*m*men gudh är godher Ok hällagher, Ok räthwis, For thy at han är wm sik godher, Än männene ärw godhe, räthwise Ok hällaghe, ekke wm sik, wtan wm gudhz nadhe, hwilikhet som kirkionne brwdhgw*m*me christus thekna wäl j Canticis sighiande, Jak är hedha*n*ne blomster, Ok dala*n*ne lilia, Thy at jak wt gifhwer mi*n*na dygdhalwkt, wt ofhwer alla wärldinna, Jak är hedhanna blo*m*ster Ok dala*n*na lilia, thz är hällaghet, gudelikhet, oc rätuisa te*m* so*m* mz ödmiukt a mic trösta, thy at engin the*ra* forma at wa*ra* hällaghr häll*e*r godh*er* utan mik so*m* ha*n* sigh*e*r i lästi*n*ne uta*n* mik formaen i enkte got göra iak [är] hedha*n*na blo*m*ster ok dalanna lilia thy at Swa som hedhin mz blomster prydhis Ok blomstras, swa prydhis all w*är*ldin medh jhesu christi tro Ok widherkänno Jak är hedinna blo*m*ster Ok dalanna lilia Thy at the*m* manno*m* gifhw*er* jak mera misku*n*dh Ok nadh som ey thrösta a sin godhlek Ok a sina forskuldan wtan a mik Hedherlika syster thy manar jak thik at thu enkte giifh thinne forskuldan Ok dyrfhs enkte af thik Räkhna enkte wara aff thinne dyghd thakka gudhi j allw*m* thino*m* gärni*n*go*m* gält gudhi thakke j allw*m* thino*m* athäfw*m* Ok j allw*m* thino*m* wmgangilso*m* sigh gudhi thakke Thin thröst wari althidh j christo Som thik skapadhe aff engo

af gudz rädo [iv]

O Kärasta syster hör hwath jak sigher lyz aat hwat jak manar Ok hwath jak talar räz gudh

ofhwer all thing Ok göm wäl altidh hans bwdh- 9
ordh Thy at wars härra öghon ärw thöm som
han rädhas Ok til them som hopas a hans miskundh
Ok salmon sigher räz gudh Ok gak fra ondo Ok
een sniäller man sigher Wars härra rädoghe är
ära Ok glädhi Ok frygdhi*n*na krona, wars härra
rädoghe skal gifhwa krona Ok skal gifhwa glädhi
Ok frygdh Ok daghanna langlikhet Thy ath thän
wtan rädogha är kan ey äller forma räthwis göras,
wars härra räddoghe är sniille Ok näfst war ey
otro j gudhz räddogha Ok gak ey til hans mz
thwäfallo hiärta The som wan härra rädhas skulu
fa hans miskun böghins ey af honw*m* at j ey fallen
Hören j som wan härra rädhins Ok tron a han
j lusta skal idh*e*r hans misku*n*d koma j som
rädhins gudh älskin ha*n* Ok iddhur hiärta skula
liwsas Hwlke som rädhas wan härra skulu ey
otro wara hans ordhw*m* The han älska skulu göma
hans wägha Hwilke som rädhas wan härra leta
the thing hono*m* ärw thäkkelik Ok the han älska
wpfyllas mz hans laghw*m* The wan h*är*ra rädhas
göma hans bwdhordh Ok skulu hafhwa thwlimodh
alt til hans bidhilse Thz är at the thwlimodhelika
til thäs bidha at han w*är*dhoghas th*e*m til si*n*na
äro kalla wars härra öghon ärw ofhw*er* the*m* han
rädhas Ok forstar alla thera gärni*n*ga räddogha*n*s
fulko*m*nilse är gudhz snille the*m* wan härra rädhas
skulu ey ondh tingh mote löpa wta*n* j frestilso*m*
skal gudh han aff ondo frälsa Thera ande som
gudh rädhas skal wplätas Ok j hans tilsyn wäl- 10
sighnas wars härra räddoghe är so*m* p*ar*adhis
wälsighnilse Ok al ära följgh*er* hono*m* Säll är thän

man Hwilko*m* som gifhwith är at hafhwa gudhz räddogha, wars härra räddoghe är älskelikhethz wphofh O älskelika syster enkte thing göme os swa af alle synd som hälwitis räddoghe, gudh at rädhas är at jngen ond thing göra Ok engin godh thing the görande ärw lata, wars härra räddoghe är snillena kälda, th*e*m wan härra rädhas th*e*m skal wardha wäl j ythersta timano*m*, oc j sins döz dagh skal han wälsighnas Hedh*e*rlika syster got är os at rädhas gudh Thy at wars härra räddoghe älte bort syndena, wars h*är*ra räddoghe gör ma*n*nen waran Ok athwghwla*n* Hwar so*m* ey är räddoghin th*e*r är lifhw*er*nsins löslat Hwar ey är räddoghe th*e*r ärw syndena fulstupa Thy höwisk jomfrw räddoghe Ok hop ware altith j thino hiärta, samwledh waren j thik sa*n*nan räddoghe Ok tröst, hopeth Ok räddoghen blifhwin saman j thik Swa hopa a hans misku*n*d at thw ey glöm hans räthwiso, alt wm ens Syster mik älskelikin j christo, wiil jak at thu skal wita at fira ärw räddogha Swa som är ma*n*sklikin thrälikin opbyrlikin Ok reen Ok sonlikin, manzlikin räddoghe är som sigh*e*r ysidorus Nar wii rädhoms at thola kötzsens wadha äll*e*r thapa w*är*ldi*n*ne godz Ok syndo*m* Thy thänne wärdzlike räddoghen är onder Hwilkin war h*är*ra forbiwdh*e*r j lästinne sighiande, Rädhins ey th*e*m som dräpa kroppen Annar räddoghen är thrälikin so*m* sigh*e*r sanctus augustinus
11 Thäntidh ma*n*nen lath*e*r syndena for hälwitis räddogha, tha gör han godh thing ey for gudhz älskelikhet, wtan for pino*n*na räddogha Tha är han swa som thräll Thy at thz godha han gör,

gör han ey for gudhz kärlek älla räddogha, mistaskola*n*de thz godha som han ey älska, wtan for räddogha tholaskola*n*de thz onda som han rädhis, Ey rädhis han tapa fägh*er*ste brwdhgw*m*ma*n*s wmfämnilse wtan han rädhis at sändis j hälwitis pino Aff thänna thrällika räddoghano*m* sigh*er* sanctus paulus, Ey thoken j thräldo*m*sens anda j räddogha, wtan j token gudhz önszka suna anda, godh*er* är thänne thrälike räddoghe ok nytlikin, ok tho ey ömnen äll*er* fulko*m*liken wm hwilkin som sma*m* Ok smam wäxe rätwisonne sidhwenia, th*e*n tith mannen byriia tro domadagh, byria han at rädhas Wm han byriadhe tro byriadhe han at rädhas Än th*e*n som rädhis hafhw*er* ey fwlko*m*na thröst j domadagh Ey är j th*e*m fwlko*m*men kärlek*er* som än rädhis Thy at ware j människo*n*ne fwlko*m*men kärlek*er* tha giordhe hon fwlko*m*na rätwiso Ok swa hafdhe hon ey hwat hon thorfte rädhas wtan hon hafdhe hwat hon skulle astu*n*da framfore wranglikhet Ok koma skulle gudhz rike Hwat är fwlko*m*men kärleker wtan fwlko*m*men hällaghet th*e*n hafhw*er* j sik fwlko*m*nan kärlek Som fwlko*m*lika lifhw*er* Ok ey hafhw*er* hwadhan han skuli til hälwitis fordömas Hwilkin som hafhw*er* j sik fwlko*m*men kärlek han rädhis ey at pinas j hälwite wtan hopar at äras mz gudhi j himerike Hwadhan aff sighx j saltareno*m* alle skulu äras 12 j thik The thit nampn älska Thy är ey räddoghe j kärlekeno*m* Thy at fwlko*m*men kärleker sände bort räddoghan Räddoghin ko*m*ber först j människo*n*ne hiärta at han skuli redha stadh kärlekeno*m* Thänne thrälika räddoghano*m* följh*er* thridhi rädd-

oghin Som kallas wpbyrlikin Nar människian byria at göra got for gudhz älskelikhet hwilkit han för giordhe for hälwitis räddogha Af them opbyrlika kärlekenom sigher dauidh j saltarenom Snillenna wphof är wars härra räddoghe Wpbyrlikin räddoghe är nar människian byria at älska gudh Hwlkin som för räddhis Ok swa lykkis wte aff hiärtano thrälikin räddoghe Thänna opbyrlika räddoghan fölgher fiärdhe räddoghin Som kallas reen wm hwilkin wi rädhoms at war brwdhgumme christus senke ey äller gange fran os Ok thy warnom wi at wi han ey wredhan görwm äller mot honwm syndin at wi ey han tappen Then rene räddoghin komber af kärlekenom Aff thänna räddoghanom sighx aff j saltarenom Wars härre räddoghe blifhwer hällagher äwärdhelika j människionne hiärtha komber först räddoghin for hwar skuld at han skal redha stadh kärlekenom Än nar kärlekin byria ingaa Ok byggia j människionne hiärta Tha sändis bort räddoghin, som honwm redde stadhin Ok hwru myklo mer kärlekin är j manzens hiärta Swa myklo minne är ther räddoghin, Hwi, Thy at kärlekin sände bort
13 räddoghan Thänne kärlekin är hällagher thy at han födhe hällaghet j människionne hiärta Thänne räddoghin ledher in j människionne siäl ffwlkomnan kärlek Ok fwlkommin kärleker är fwlkommin hällaghet thenne kärlekin är reen Thy at han taker ey horkärlek wtan han älska gudh ofwer altingh Ok säther enkte for hans kärlek Thänne kärlekin kallas sonlikin Thy at ey rädhis han gudh som thräl grömman härra wtan swa som son

sötastan fadh*er* Thänne räddoghin kallas sonlikin Thy at han rädhis ey so*m* thräl wtan som son än dawidh propheta sigh*er* wars härra räddoghe blifhw*er* hällagh*er* äw*är*dhelika Mädhan johannes sigh*er* fwlko*m*men kärleker sände bort räddoghan Thz är thz för är sakt at thän hafhw*er* renan ok hällaghan räddogha som ey rädhis gudh for hälwitis pino wtan mz wyrdni*n*g ok kärlek Ok thänne räddoghe so*m* är gudhz wyr*n*ing blifhw*er* äw*är*dhelika än thän som rädhis gudh for hälwitis pino Hafhw*er* ey j sik rena*n* kärlek wtan thrälikin Thy at han hafw*er* ey kärlek wm än han älskadhe gudh Tha hafdhe han j sik fwlko*m*na rätwiso Ok rädhis ey gudh for pino wtan mz wyrdhni*n*g ok älskogha Ok thy är pino*n*ne räddoghe ey j kärlek Thy at fwlko*m*men kärleker sände bort han, a*n*norledh rädhis thrälin härran Ok a*n*nwrledhis rädhis sonen fadheren Nw hedherlika syster manar jak thik thy At thw skuli rädhas gudh mz kärlek oc wyr*n*ing ey wil jak at thw skuli liggia nidh*er* thrykt alt jdh*er*lika w*n*di räddogha*n*s wke Wtan at thu skuli 14 wpsta mz älskelikhet til gudh fadh*er* som thik skapadhe som dotter ämwäl manar jak thik at thu älska gudh renlika Swa at thu enkte foresäti hans älskogha Ok at thu for hans älskogha skuli forsma al te thing j thässe w*är*ldi*n*ne ärw Annan thima manar jak thik oc bidh*er* Höwisca jo*m*frw at thu rät thit lifw*er*ne mz alle akt swa at thit maal wari bliwkt Ok höfwist altidh ödhmiwkt thwngan fatalugh Hwghin fwller mz älskelikhet händrena fwlla mz godhw*m* gärni*n*go*m* warw*m* h*är*ra jhesu christo hiälpande thik wtan hwilkens

hiälp thu format enkte got göra Älskelika mik syster j christo w*m* thu höre mik som brodh*er* Ok rädhis gudh af allo hiärta tha skalt thu fa mangh godh tingh ey at enast j thässa lifhweno wtan ämwäl j komaskola*n*de lifhwe

af kärlekenom [v]

KVnu*n*gin ledde mik jn j winkällaren Ok skipadhe j mik kärlek Vinkällare*n* är kirkian j hwilke so*m* skänkis the hälgha läst kä*n*ndo*m*s win J thänne källaren ledhis jn brwdhgu*m*ma*n*s wina so*m* är hällagh siäl Ok skipas j hona kärleker thy at ey ärw al thing jämlika älska*n*de wtan atskillilika Ey skulu*m* wi all thing jämlika älsca wtan somlik mer oc so*m*lik mi*n*na Nw at wita hwat wi skulu*m* göra ok ey wita rätta skipan göraskola*n*de är ey fwlko*m*me*n* wisdo*m*ber wm wi älsko*m* the thing som wi skulu*m* ey älska Älla än wi ey älskw*m* the thing som wi skulu*m* älska Hafhw*m* wi ey rätskipadhan kärlek Ok än wi 15 älskw*m* mer the thing wi skulu*m* mi*n*na älska Ok mi*n*na the wi skulu*m* mer älska Hafhw*m* wi ey rätskipada*n* kärlek thz är tha rätskipadh*er* kärleker at wi älsku*m* gudh for all thing Ok ofhw*er* all thing, Vi skulu*m* älska gudh af allo hiärta Ok af alle w*n*d*er*sta*n*dilse Ok af allo mi*n*ne at wi all war w*n*d*er*sta*n*dilse alla wara thanka alt wart lifhw*er*ne styre jn til gudh Aff hwilko*m* wi hafw*m* all godh thing At engin deel wars lifw*er*nis lätis fafänger, wtan hwat so*m* j hwghin ko*m*ber styris tit som älskelikhetsins älla älskogha*n*s bräzska löper Thy kärasta syster w*ä*rdhoghast är os ok

widh*er*thorftelikit at wi älsku*m* gudh j allo*m* thingo*m* Ok ofwir all thing Hwilkin som är thz höxta godha at älska Thz. höxta godha är höxta sällikhet Hwru myklo mer nakar älska gudh Swa myklo sälare wardh*er* ha*n* Th*e*n gudh älska han är godh*er* Är han godh*er* tha är han ok säll Salomo*n* sigh*er* j canticis älskelikhet är stark som dödhin Väl sighx gudhz älskelikhet wara stark som dödhin Thy at hon waldelika skill människona fran wärdzliko*m* ok köthliko*m* kärlek Gudh är älska*n*de for sik siälfwan ffor thy at han är höghelikast godh*er* Ok thy at han skapadhe os aff engo Kärleker är älskelikhet mz hwilke gudh älskas for sik Ok jämkristin for gudhz skuld J första stadheno*m* skal gudh älskas som nw är sakt ofhw*er* all thing J andro*m* skall jämkristin älskas j gudhi oc thy som got är Kärlekin hafhw*er* thu budhordh eet höra*n*de til gudhz kärlek Ok 16 annath til jämkristins älskelikhet Swa som skrifhwath är Thu skal älska thin h*är*ra gudh Ok thin jämkristin som thik siälfwan Thz är til thz skal thu älska Thin jämkristin Thil hwilketh thu älska tik siälfwan So*m* är at han see godh*er* Ok maghe koma til äw*är*dhelikith lifh Vi skulu*m* wara jämkrisna älska J godho Thy at th*e*n siin jämkristin älska j ondo Han älskar ey wtan hata Hwilkin som ey älskar sin brodh*er* hwilkin han see Hwru kan han älska gudh hwilkin han ey see Älskw*m*s wara mällo*m* Thy at kärlekin är af gudhi Ok th*e*n sin brodh*er* älska är föddh*er* af gudhi ok see gudh Th*e*n som älska sin brodh*er* hwilken han see mz lika*m*liko*m* ögho*n* Han se mz ande-

likom öghwm gudh blifhwande j sik som är kärlekin Thy at gudh är kärleker Ok then ey älska sin brodher hwilkin han see mz likamlikom öghwm han see ey mz siälenna öghwm j sik blifhwande gudh som är kärlekin Thy at ware j honom kärleker Tha ware j honom gudh mädhan gudh är kärleker Vi skulum wara nästa älska om the godha ärw Ok thiäna gudhi Mer skulum wi älska oskylda the os ärw tilföghdhe mz christi kärlekx bande Än skylda the som ey älska gudh Ok honom ey thiäna Hwi, thy at for then skuld at hällaghare är siälinna samanföghilse än likammanna Alla crisna skulum wi älska Än tho at wi formaghwm ey allom hiälpa Tho är mäst them radhande som os ärw for nakor skälik thing särlika tilföghdhe

17 Alla män skulum wi älska mz kärlex godhwilia Ther til at the gudhi thiänin ok hele wardhen Än miskunna gärninga skulum wi ey allom jämlika göra wtan somlikom mer Ok somlikom minna Älskelika syster wm wi wiliom göma sannan Ok fwlkommin kärlek tha maghwm wi koma til äwärdhelika himerikis aro Framledhis skulum wi älska wara wini ffor gudhz skuld Swa som han sigher af j lästinne Älskin idhdhra owini Ok görin godha gärninga them idher hata Ok bidhin for them idher swepe sak gifhwa at j sen idhars fadhers syni som är j himerike Hedherlika syster widhertorfhtelikith är os kärlekin Vthan hwilkin engin kan gudhi thäkkias Then älskar ey gudh hwilkin som hatar människiona Ok ey älskar then gudh, som gudhz budhordh forsma Kärlekin är rot aldra dygdha Tha är mannen fulkommen Nar han är

fuldh*er* mz kärlek Än tho at ma*n*nen rättelika tro Tho komber han ey til sälikhet wta*n* kärlexens älskogha Swa stor är kärlexens dygdh at är hon borto, tha hafhwas fafänglika andhra dygdhe än hon til är tha hafhwas alla andhra dygdhe Hwilkin som ey älska gudh, han älskar ok ey sik siälfwan Nw manar jak thik höwiskasta jomfrw, At thu skuli til föghas mz kärlek osynlika brwdhgw*m*mano*m* jhesu christo Ok at thu skuli wptändas til hans astu*n*dan Ok engen the thing girnas j w*är*ldinne ärw Thässa lifhse*n*s la*n*ghlikhet rägnas wara pino astu*n*dande wtga aff thässe w*är*ldinne Thak engin thässa lifhs hwgnadh wtan skynda
mz alle akt til gudh som thu älska astu*n*da Ok 18
hitas ok ängxlas ämwel thins krofhs helbrygdhelikhet wari thik ledh for christi älskogha stingx gino*m* oc sarghas mz älskoghans sare at thu maghe rätlika sighia Jak är sarghath af kärlek älskelika syster Hör thins brwdhgu*m*ma ordh jhesu christi Th*e*n mik älska han skal älskas af mino*m* fadh*er* Ok jak skal han älska Ok mik siälfhwan hono*m* wppenbara Älska thy han j thässa lifhweno, at han w*är*dhoghis thik älska mz gudhi fadh*er* j äw*är*dhelike sälikhet

af nylika wmwe*n*do*m* [vj]

THem som wäl byria lofwas lön Ok gifhs th*e*m stadhelika blifhw*er* Swa som skrifwath är Hwilkin som swa blifhw*er* til ändans Han skal hell wardha Tha thäkkis gudhi war w*m*ue*n*da Nar wi framledhw*m* til ändan Thz godha wi byriadhw*m*

Mange män ärw hwilke som af ensamne siälinne
gudhelikhet wä*n*das wm til gudh Ok mange nödh-
gadhe mz plagho*m* Swa som skrifhwat är grimo
ok bezell thränge thera kyndh*er* som ey nalkas til
thik Hwar en w*m*uändh*er* byrghe först af synda
grat Ok fari swa til astu*n*dan himerikis godha
thinga Kärasta syster först skulu*m* wi thwa mz
tharw*m* the onda thing so*m* wi giordhw*m*, Ok
swa mz rene hwgxens syn skodha thz wi astu*n*-
do*m* at siälin mz tharw*m* rensadh af synda fylsko
maghe mz klarom hiärtans öghw*m* frälslika scodha
himerikis thing, Vidh*er*torptelikith är nylika w*m*-
uändo*m* äpte räddoghan wpstanda thil gudh mz
älskelikhet Som son til fadh*er* at han skuli ey
19 som thräl altidh wndi räddogha liggia Nylika
w*m*uända ärw hwgnande mz blidhw*m* ordhw*m*,
at the ey näfhste af hwasso*m* ordhw*m*, löpen
ath*er* til the synde the för idhnadho Hwlkin som
ey läre nywända*n* mz blidhw*m* ordhw*m* Vthan
näfhse mz hwasso*m* ordhw*m* Han synis mer wm-
kulkasta, än nytlika wpbyggia Nywändh*er* skal
först rättas oc näfsas ffor wranga gärninga Ok
sidhan for thankka Hwar en nylik wmuända
mi*n*nis än a förra lifhw*er*nis sidhwänio Thy kan
dygdhin ey fwlko*m*lika koma For än gambla
sidhwänian är w hoghino*m* Ok mz rothw*m* wp-
rifhwin Tha känne hwar sik mera stötas af synda
frestilso*m*, nar han gar til gudhz thiänist Swa som
apostolus sigh*er* Jsrael nidh*er*thryktis af egipciis
mz thw*n*gare byrdhe Th*e*ntidh Moyses sagdhe
th*e*m af gudhz widh*er*kä*n*no Lastena hafhwa fridh
mz människio*n*ne ffor än hon w*m*uändis Än nar

the wtältas risa the hardhelikare mot mannenom Mange äpte wmuändo känna olofhlix lwsta rörilse Hwlkin the thola ey til fordömilsa Vthan til pröwilsa, at the hafhwin altidh owin Hwilkom the skulu mote sta Ok frestilsomen ey mz wilianom lydhandis Vthan starklika mot stridhande fforskullin äronna krono af rätwisonne lönara Dwfwin wmuända ledher manga til tholka synde Som the för giordho Dölsker j wmuändonne scodha ey fafäng thing, älla fanyt ordh Ok wredha thankka wara syndelika thy thentidh siälin skils widh kroppen, synis hänne rädhelikith thz hon wille ey för fly älla rädhas Swik ok astundilse ärw rädhandis j hwarghe gudhzgärning Swik görwm wi gudhi Nar wi lofhwm ey gudh Vthan os själfh af warom godhwm gärningom Var anstundilse görwm wi Nar wi görwm dölsklika for krofhsins läti the thing gudhi til höre Thässa wärdlinne konst hafhwer manga manlika älskara ok fölghara Än for hwan skul, For then skuld at the see närwarande lön sinna gärninga Än konst gudhelix kärlex ok räddogha Hafhwer slioa folghara thwänande af läti Ok thz är for thy at the ey see sin lön närwarande Hwilkin the skulin äpte dödhin astunda The nylika ärw wmuända sculu ey skiptas thil likamlikt älla wärdzlikt ärwdhe At ey skuli falna älla wisna nyia plantan som ey hafwer än fangeth stadhwgha rot Hedherlika syster hör hwath jak sigher Mange gifhwas j closter mz kroppenom ok ekke mz siälinne Hwilkith wi maghwm ey sighia wthan thwngan grat The hafhwa renliwis klädhebonath än ey hafwa the renlifwis hwgh Mange

gifhwas j klost*er* ey for siälinna helso wthan for kropsins widh*er*torft Ok thera kropper är thera gudh, ey är thera akt at w*är*dhelika thiäna gudhi Wthan at the wäl äthin ok drikkin ok glädhins ok at wäl see them j thässe w*är*ldinne Ok for thy at the älska iordhrikis thing thappa the himerike Som war h*är*ra sigh*er* j lästinne, the toko sin lön j thässe wärld Älskelika syster thy är waktan*d*e at wi älskin ey jordhrikis thing for-
21 ganklik mer än til bör at wi tapande th*em* misten ey himerike Jordhrikis thing skulu*m* wi nytia äpte ware widh*er*torpt Ok himerikis thing älska ok astunda Thy at när gudhi är wnd*er*likin ok mykin söthmans myklikhet Hwilka han göme them han älska Än hwru mykyn ok söth*er* th*en* sötme*n* är kan engen fwlsighia äll*er* fwlko*m*lika thänkkia älla mz likamlike syn älla hörsl begripa Än nar siälin see gudh j sinne äro Tha mättis hon af thänna sötmano*m* som skrifwath är Härra gudh iak skal mättas nar thin ära synis Thy älskelika syster, thäs sötmans mätte wari war sälikhet

aff w*är*dli*n*na forsmädilse ok sälikhet [vij]

UAr härra sigh*er* j ewangelio Hwilkin som wil koma äpter mik Neke sik siälfwan ok taki sit kors ok fölghe mik Hwat är neka sik siälfwan Wthan widh*er*sighia siina wranga lwsta at han som war höghfärdhogh*er* wari ödhmivker Th*en* som war bradh*er* til wredhe wari säwir Th*en* som war skör j lifw*er*ne wari ren Th*en* som war nizsker wari mildh*er* Th*en* ey wplater ok fly sina wranga sidhe han är ey christi känneswen Th*en* som fly

wranga sidhi han nekar sik siälfwan Gudhz thiänisto män fly som ether the thing som wärldinne älskara älska Gudhz thiänara glädhias mer af wärldinna genwärdhoghwm thingom än the lustas af helbrygdoghet O kärasta syster the thing j wärdlinne ärw Ärw gudhz thiänista mannom genwärdhwm at nar the them smaka astwnda the himerike mz höxta astundan Mykyn nadh skin när gudhi Hwilkin thässe wärdlinne synis smälikt Thy sannelika then som wärldin hata han älskas af gudhi Hälghe män ärw pilegrima ok gäste j thässe wärdl Ok thy awitis petrus wiliandis byggia boo a bärgheno thy at hälghwm mannom är ey 22 bo j thässe wärldh hwilkum som är hus j himerike Hedherlika syster all wärldz thing wanskas oc forga som falnande yrte Ok thy for äwärdhelika thinga ägho som aldre falna älla forga forsma gudhz thiänisto män rättelika the thing j hwilkom the see enga stadhelikhet Hälghe män the fulkomlika forsma wärldina dö swa wärdlinne at the lustas lifhwa ensamnom gudhi Ok hwru myklo mer the dragha sik fran thässe wärdhz wmgango Swa myklo mer scodha the mz andelikom öghwm gudhz närwarw ok ängla wärdhzskap Än tho at gudh wär ok göme wtwalda manna lifhwerne J bland them kötlika lifhwa Tho är thz siälzsynt at mannen satter mällan wärdlinna lusta är lutlös af syndomen Ey är then altidh sigher som wadhanom är näster Älskelika syster got är at mannen wari mz likamanom fran wärdlinne än myklo bätre är at han wari langt fra hänne mz wilianom Thy är then fulkommen som badhe mz kroppenom

ok hwgheno*m* är lang fran w*är*dlinne Thy sigh*er* job Älghin forsma bysins myklikhet ok gudhz thiänista man wärdzlika manna ko*m*panskap Thz är at swa som älghin fly langt fra byomen ok blifwer j öknomen Swa skulle klosterfolk som thäknas mz älgheno*m* Fly wärdzlika ma*n*na w*m*ganga ok samwarw Ok blifwa enlika j klostreno Hwilke som fulko*m*lika forsma w*är*ldina, the astu*n*da genw*är*dhogh thing Ok fly lustelik thing, at mädhan af th*e*m forsmas thzta lifwet finnas the j himerikis rike Langt är sa*n*nerlika thäs hwgh*er* fra gudhi Hwilko*m* som thzta usla lifwet är söt Thy at ey wet han, hwat han skal astu*n*da af himerikis
23 thingo*m*, älla af iordhrikis thingo*m* forsma Än hwru myklo mer han wäfs j iordhrikis forganliko*m* thingo*m* swa myklo willare wardh*er* han Thy at th*e*ntidh hwghin skiptis til mang thing Tha wardh*er* han mi*n*ne til hwar en thing Swa myklo mer fortax honw*m* j hwario eno särlika Hwru myklo widh*er*mer han skiptis gudhz thiänista män, Hwlke som rökta sinna foräldra likamlika nytlikhet skilia sik widh gudhz kärlek Thy skal andelikin gudhz thiänare swa rökta sinna foräldra likamlika nyt äll*er* gang thz the astu*n*da At han forlate ey andelika akt ok godhgärni*n*g Syster mik j christo älskelik Hör hwat sanctus ysidorus sigher Mange kanuka mu*n*ka ok nu*n*nor wäfias j wärdlz saku*m* ärando*m* ok thinga thrätto*m* ffor sinna foräldra likamlik gang ok tappa th*er* mz sina siäla Tho biwdh*er* wälskipadh skälikhet at ey skuli thz nekas skyllo*m* hwilket som wthan synd ma göras oskyllo*m* W*är*dhokt är at wi gifw*m* thz

skyllo*m* hwilket som misku*n*nelika görs oskyllo*m* Höwisk iomfru wi skulu*m* ey hata wara foräldra wtan thera hindh*er* the os hindra af rätto*m* wägh forfare nw hedhninga*n*na fafänga Hwilke som sändo wars härra ark til iudhalandith ok blifhwo siälfhwe quarre j hedhno*n*ne Thy at swa göra the som mz kroppeno*m* lata w*är*dlena ok blifhwa mz wiliano*m* ater j hänne Än ey skulu gudhz thiänista män swa göra Vtan swa som hedhningane fögdho köna for waghnen ok satto ower han gudhz ark Ok lykto hema thera kalua Swa skulu wars härra thiänistomän säthia ower sin hals hans lätta ok söta wk Ok swa som köna bäliadho for sinna kalua kärlek ok wikv tho hwarte a högro hand 24 äller winstra Vthan gingo aat rätto*m* wägh til bethsamis so*m* är ytarste stadh*er* j ingangeno*m* til iudhalandith Swa skal gudhz thiänista folk gaa fram aat rätto*m* wägh til bethsames som thekna himerikis ingang Ok ey wika af godhe gärning älla akt til höghro hand äll*er* winstra ffor skylda manna kärlek Vthan swa som köna bäliadho äppth*er* sino*m* kalwm ok hiollo tho fram rättan wägh Swa bör gudhz thiänisto folke bidhia for sino*m* foräldro*m* at the frälsens af ondo ok stadhfästens j godho Ok tho ey for thera kärlek ganga af rätto*m* wägh Hör syster j christo älskelik Vi skulu*m* ey wara foräldra hata Vthan älska, Vthan swa som sigh*er* sanctus augustinus Ärw the os j gudhz wägh genw*är*dhoghe tha bör os ey lydha the*m* Thu kärasta syster äst wtgangen mz abraham ffran thino*m* frändo*m* ok thins fadhers hwse Ok komt til thz land som gudh thedhe thik ok

jak te thik som är clostreth Thy bidh*er* jak thik at thu blifh j thy wäl lifwande At thu maghe äpte dödhin j abrahams sköte som är hälgha ma*n*na roo äw*är*dhelika hwilas Thu syster mik j christo älskelik äst wtgangen mz lot af sodoma som thekna wärdzlikith lifw*er*ne Thy manar jak thik at thu see ey til ryggia mz hans hwstru, at thu wardhe ey so*m* gudh forbiwdhe allo*m* ma*n*nom wranglikhetz äptedöme Thy bidh*er* jak thik at thu mz lot gör thik hela j biärgheno som är clostrith Ok gifh andro*m* hällaghetz äptedöme Thw höwiska iomfrw äst wtgangen mz josue af egipto som thekna myrka ok syndogha w*är*dlina ok blifwer nw mz hono*m* j ökni*n*ne som är clostreth Hwar gudh gifwer ma*n*na som är gudhlix
25 kännedoms koster Älskelikasta syster jak manar thik at thu skuli blifwa j clostreno swa som thu byriadhe mz wakw ok gudheliko*m* bönw*m* ok sang Ma*n*nelika mot diäwleno*m* stridhande at forw*n*no*m* ok nidh*er* thrwddno*m* allo*m* owinome*n* ok w*är*dlin*n*e listilso*m* Maghe thu mz th*e*m sama josue koma til thz hälgha land so*m* är himerike ok th*er* se äwärdhelika solinna skina*n*de änlite

Forsma wärdlina, vii [ɔ: viij]

KÄrasta syster Hör wan h*är*ra sighiande j ewangelio Hwar th*e*n som forlath*er* hus äll*er* fadher äll*er* modh*er* älla syni älla brödher äll*er* syster äll*er* akra for mit nampn han skal thaka hwndradhafal lön ok ägha äw*är*dhelikit lif Höghelika got är os at forlata for wars h*är*ra skuld iordhrikis thing forganlik Ok thaka til löna af

hono*m* himerikis thing äw*är*dhelik Hwilkin som
wil wara thässe w*är*dli*n*ne win han wardh*er* gudhz
owin Älskelika syster älscu*m* ey wärdlina at wi
hafhw*m* ey wan h*är*ra til owin Rasklika forsma
thän al jordhrikis thing Hwilkin som sik hoxa
daghlika dödhelikin Än wi daghlika wan dödh
ledhw*m* til ami*n*ne Tha forsmam wi gärna al
iordhrikis thing O min käre brodh*er* gärna forlate
iak al jordhrikis thing for wars h*är*ra nampn än
iak nakoth hafdhe Än for th*e*n skuld at jak ey
hafhw*er* gul älla silf älla thesse wärdhlinne rike-
doma Vet iak ey hwath jak skal forlata for wars
h*är*ra na*m*pn O christi brwdh mykit forlather thu
än thu forlath*er* wilian at hafhwa rikedoma Mykith
forlath*er* thu än thu forsma for gudhz skuld thässe
w*är*dhlinna lusta Mykyth forlater thu än thu widh- 26
*e*rsigher oloflika giri ok syndelik astundilse Gudh
älska m*e*r människionne siäl än iordhrikis rike-
doma gudh älska mer renan hug än lika*m*likt
goz Hedh*er*lika syster swa mykyth gäldher gudhz
rike Hwru mykith thu hafhwer Gudh kräfwer ey
af thik thz han ey thik gafh, gifh thy thu hono*m*
thz han thik gafh Som är hällaghan hog Renan
ok osmitthadhan bliwghan renliwis räddan pryddan
mz godho*m* sidhw*m* Thy höfhwiska syster Gudhz
rike gäldh*er* swa mykith Hwru mykith thu est,
gif thik, ok thu skalt hafhwa thz ffa thik j hand
gudhi ok thak af hono*m* himerike antwardha thik
siälfwa christo ok köp af hono*m* hans rike Dröfs
ey älla wandas wm wärdhit Ok ey dröfwe thik
wärdhit Ok ey skuli thz synas thik wansamlikit
älla thunght ffor thän skuld at himna kwnu*n*ger

jhesus christus gaf sik siälfwan j dödhin at han
skulde thik frälsa af diäwlsens walde ok afla
thik gudhi fadher, Thy gifh gärna thik siälfwa
hono*m* mädhan han andwardhade sin likama j
dödhin at han skulde thik hela göra Älskelika
syster j christo forsma iordhrikis rikedoma at thu
maghe afla himerikis rikedoma Rikedoma ledha
ma*n*nen alt til dödhin Mange ärw wanstadde for
rikedoma skuld Mange koma j wadha ok wanda
for rikedoma skuld Mangu*m* waro rikedomane til
synd Mangw*m* föddo rikedomane dödhin Aldre
hafhwer thän rolikin hwgh som sik wäfwir j iordh-
rikis thinga akt ok wmsorgh Thy at thera wm-
sorgh dröwir hwghin oc Hwghin hindradh*er* j
iordhrikis thinga syslo är altidh j dröwilso*m* Hedh-
*e*rlika syster wilt thu wara rolikin Tha astu*n*da
27 änkte af wärdhli*n*na thingo*m* altidh skalt thu
hafwa rolikin hwgh Än thu röre bort fra thik
wärdhlina wmsorgh altidh skal thu hafwa huxens
fridh än thu thik dragh*er* fra*n* bange ok stime
w*är*dli*n*na gärni*n*ga Rikedoma aflas aldrigh wtan
synd Ängen skipar iordhrikis thingh wtan synd
Vtan han skipi them al gudhi til hedh*er* Swa so*m*
gregorius ok augustinus skipadho Storlika siälsynt
är thz at the koma til äw*är*dhelika hwilo som
rikedoma mz astu*n*dan ägha Thän som sik wäwir
j iordhrikis thinga syslom skil sik fran gudhz
älskogha Thän som fästis j iordhrikis thinga kärlek
Lustas jngaledhis j gudhi Jordhrikis thinga wm-
sorgh wändh*er* hwghi*n* fra gudhz akt Ängen forma
badhe sändher älska christum ok wärdlina Van-
samlik är at badhe sändher thiäna himerikis afling

ok iordhrikis ärendo*m* Vthan them thiänis for gudhz skul wansamt är badhe saman älska gudh ok w*är*dlena Thy at hwart thera kan ey sändher älskas Höwiska iomfru hör hwath jak sigher än tho at människian skin j w*är*dlinna äro Än tho at hon är kläd mz gull ok päl Än tho at hon är fördh j dyr klädhe Än tho at hon synys pryd mz wärdzliko*m* klädhw*m* Än tho at hon skine wmkr*in*gsat mz dyrw*m* steno*m* Än tho at hon är wmkr*in*ggifwin mz mango*m* thiänarw*m* ok wärs ok gömis af mango*m* wäknarw*m* ey thy sidh*er* är hon altidh j pino j dröwilso*m* j sukkan ok j wadha J silke klädhw*m* är mannen ok tho dröfdher J forgylta säng ligger han ok tho är han siwker J silfrethadhe säng ok tho wanmaktogher Ligger a blöto dwne ok tho brutlikin ok dödheliker Älskelika syster mik j christo Thy sigher jak thik 28 thzta At thu skuli witha hwru fafäng thässa w*är*dli*n*na ära är ok stunt hänne sälikhet Lithin är thässa w*är*dhli*n*na ära Ok nidh*er*fallelik wmskiptelikit ok skört är hänna wald Thy hedh*er*lika iomfru forsma iordhrikis ägho, at thu maghe afla himerikis rikedoma Forsma iordhrikis gafwa at thu maghe koma til himna goz Älska ey forganlik thing at thu maghe fa himerikis äro Fly framfaranda thing at thu wardhe wärdhug hafwa äw*är*dhelik thing Giifh litidh thing at thu skuli fa af gudhi stor thing Fly j iordrike manna ko*m*panskap at thu skuli j himerike hafhwa ängla ko*m*panskap Thil hwilkith han w*är*dhoghis thik ledha som thik köpte mz sino dyra blodhe

Aff kledhebonat [ix]

UAr h*är*ra ihesus christus sigher j ewangelio Se the som klädhas j blötu*m* klädhw*m* ärw j kunu*n*ga husu*m* Blöt klädhe kallas thz som hwghin gör blöthan ok ostadhughan Kunu*n*gxens gardh*er* lustas af blötu*m* klädhu*m* Än christi kirkia af hwassom ok ödhmiwko*m* tholik skulu wara gudhz thiänisto manna ok quinno klädhe At enkte maghe märkias j them nylikhetz älla nybyriadho sidhwänio Enkte fafänkt änkte ifwilöps ok enkte thz som höghfärdh til höre älla fanytte äro Thy at scrifwath är Ey gör iordhrikis klädhe wälpryddan klärk Vthan siälinna renlikhet Kärasta syster prydhw*m* thy os siälf mz andeliko*m* prydhilso*m* som är kärleker ödmiwkt säflikhet lydhna thulimodh ok andra flere dygdhe Thässen ärw the klädhe mz hwlko*m* wi magho*m* thäkkias ihesu christo himerikis brudhgu*m*ma Osynlike brudgu*m*men astu*n*da ey fägrindh wtantil a kroppeno*m* 29 Vtan innantil j siälinne Swa som scrifwat är All henna ära kunu*n*gxens dotter innantil Syster j christo älskelik thine rikedoma waren godhe sidhi Thin fäghrind wari got lifwärne Kärasta syster jak ösker at thz sighis af thik som scrifwat är j Canticis All äst thu fagh*er* min wina ok smitta är ey j thik Ok thz th*er* annarstadh scrifwas Kom af libano som thydh*er* hwitlek*er* Ok thekna renlekin Kom thu skalt kronas Thy at ren jomfrudo*m*ber kronas mz hundradha krono*m* Ok ren änkkiodo*m*ber mz säxtighi krono*m* Sannelika säla ärw the siäla hwilka som ihesu christo himerikis

brudhgu*m*ma thiäna wthan smitto Swa ok thu hedh*er*lika syster skalt säl wardha än thu thiäna ihesu christo ˋwtan smitto jdhna for thy thäkkias christo Ey mz dyrw*m* klädho*m*, Vtan mz godho*m* sidhw*m* Ey af klädhebonadz fäghrind girnas at thäkkias honw*m* Vtan mz reno hiärta Thin klädhe ok thine sko Varin ey mykyth dyr Ok ey mykyt smälik älla full vtan af matelik*om* ok höwelik*om* bonadh Thy at swa sigh*er* sanctus augustinus af sik siälfw*m* Jak kännis at jak blyghdis j dyro klädhe Ok annan thima sigher han Ey bör thässe widh*er*gango*n*ne älla thässa lifwärneno ey bör thäss*om* lifnadhen*om* Ok ey bör thässo härotta hofdheno klädhas mz dyr*om* klädhw*m* ey ok afmykyth smälik*om* älla fulu*m* Höwiska iomfrw rent klädhe omkringgifwi thik ey thil fäghrind Vtan til kropsens widh*er*thorpt at thu skuli ey falla j siälinna fylsko ffor kropsens dyran ok kostelikan klädhebonadh Thy at huru myklo mer kroppen prydhis wtan til for fanytto äro Swa myklo mer smittas [30] siälin ok sörghas inna*n*til Thy är här nw wäl märkiande thz thä*n*ne sami sanctus bärnardus sigh*er* j enne andre bok Hwat skal jak sighia af sälwm Klädhabonadhinv*m* j hwlk*om* som nw letas egh wärmin älla hitin wtan letin Nw aktas mer klädha*n*na dyrk än dygdha*n*na dyrk blyghd är at sighia wnga quinno ok wärdzlika winnas j sinne idn ok ämbite Nar mwnkane ok nw*n*nona astu*n*da mer dyrlikhet j klädhw*m* än widh*er*torptelikit är ok christi riddara forsmadhw*m* renlifwesens ok reglonna klädhw*m* astunda prydhas ok ey wäknas Hwilke thäntidh the skuldo sik redha til stridh

ok framräkkia amot onda andomen hedh*er*lika fatikdo*m*sens tekn Hwilketh som fiandane storlika rädhas Fra*m*förande häll*er* J klädha*n*na blötlikhet ok dyrlek fridhsens tekn andwardha sik siälfwiliande sino*m* owino*m* ouäkinta ok wtan sar Ok ey hända thässen thing af andro än at wi forlato*m* ödhmiwktena af hwilke wi ärw*m* forlatne Ok nödhgomos nw wm thässa oquämelika thing fölghia wärdzlika ma*n*na sidhi ok likno*m*s th*er* mz hwndw*m* Hwilke som sik w*m*wända ok ath*er* wpsluka thz ledha som the wpspydho Thy at swa göra the mw*n*ka ok nw*n*no som mz renlifsins ok ödhmiwktz lofwan wpspydho högfärdhena thakande ödhmyktz lifnadhz klädhebonadh ok wmwenda sik nw ok sluka ath*er* i sik högfärdhena takande dyr ok högfärdhwgh klädhe Ok for thy at the astu*n*da mz th*e*m thäkkias wärdzliko folke mistäkkias the
31 gudhi ok allo*m* hans godha thiänista ma*n*no*m*.

Thy älskelika syster j christo the thins lifnadhz lofwan J klädhebonadh ok wmgangilso*m* J thino*m* gang wari enfallelikhet J thino*m* rörilsom renlikhet J thino*m* athäfwm stadhwghet Ok j thino*m* ingang höwislikhet ok enkte wanhedh*er*likit ängen skörlat ängen käte enkte stim älla bang andro*m* orogöra*n*de engen löslat sculu synas J thi*n*ne wmgango, Thy at hogren synis j kropsens athäfw*m* Kropsins gärning är aktenna tekn lika*m*mans sidhi ga fram af siäli*n*ne Mu*n*nin tala gärna af thy som fulstopa är j hiärtano obliwkt ögha är sändabudhe obliwktz hiärta Ok swa är wm alla andra kropsens gärninga Kärasta syster thin athäwe hafwin ey lösa lata lignilse Thin framganger dröfwe

ey älla til synd draghi annars öghon gif ey androm fula sidha äptedöme af thic gifh ey androm ämne at illa tala wm thik Älskelika syster rensa thit samwith idhkelika af alla synda smitto At himerikis brwdgumme ihesus christus sighi kärlika til thin aal äst thu fagher min wina ok smitta är ey i thik, se thu äst wän min wina See thu äst fagher thin öghon som dwfw öghon Thz är at thu wari fagher for kropsens fwlkomnadha godha gärninga ok hoxilsinina renlikhet Ok wän hafwande enfalda akt af reno hiärta ok godho samwiti, at thu astunde thäkkias gudhi for the godha gärninga thu gör ok ey lofwas af mannom Ok swa skal thu hafwa dwfw öghon at tu skuli göma thik lötlösa af alle ildzsco lygn ok gyltra scalka skrymtelikhet Syster mik i christo älskelikast thy sigher iak thzta at thu skuli mer glädhias innantil j siälinne af hällaghom dygdhwm än wtantil af kropsens klädhwm Hör ok hwat sanctus augustinus sigher sannärlika engen girnas dyr klädhe wtan 32 til fanytto äro at han skuli af them lofwas ok allom thäs hedherlikare synas Ängen astunde dyr klädhe wtan han maghe af androm sees Thy astwndas dyr klädhe ffor ensamna fafängo äro Hedherlika iomfru J thy pröfwm wi ok them os älska wärdhena at wi älskum ok astundom dyr klädhe hwilkin som ey älska wärdlina han lether ey dyr klädhe nar mannen glädz af kropsens fäghrind Tha fiärkas hwghren skaparens kärlek Hwru myklo mer wi glädhioms af kropsens prydhylsom Swa myklo mer skilioms wi fran himerikis älskogha Hwru myklo mer wi frögdhoms j iordh-

rikis forga*n*gliko*m* thingo*m* Swa myklo mi*nn*a astu*n*do*m* wi himerikis thing sannerlika smitto hafwer Nw*n*nan j sik än hon älska dyr klädhe Ey är christi brudh wtan smitto än hon astu*n*da dyran klädhebonadh Christi thiänisto quinna hwilkin som astu*n*da dyr klädhe forsma ey än fulko*m*lika wärdlena Christi thiänisto quinna hwilkin som fulko*m*lika lath*e*r wärdlena Letar ok älska fathek klädhe ok ödhmiwk, Klädhesens tekn ku*n*göra hogxens ödhmiwkt Klädhesens smälikhet tee w*är*dli*n*ne forsmädhilse Swarta wilith hwgsens renlek Swart wiil är renlex ok hällaghetz tekn Thy manar jak thik nw hedh*e*rlika syster at thu fölgh mz gär*n*ingenne klädhebonadhin Hwilkin thu teer j ma*n*na asyn Jak bidh*e*r thik at thu skuli prydha lifnadhins klädhebonadh mz godhw*m* sidhw*m*. Vndi hällagho*m* klädhw*m* wari hällagher hwgh*e*r Swa som hällagh ärw klädhin swa warin gär*n*ingana hällagha Swa som wilith är wikt ok hällaght swa wari gärni*n*gin hällag Tee ey annadh jnnan ok
33 annadh wtan Ey warj a*n*nadh lönlikt ma*n*nom j siälinne wpenbart for gudhi ok a*n*nadh wppenbarlika for ma*n*no*m* Tholik skal thu wara som klädhebonadhin är war tholik j gär*n*ingo*m* ok athäfwm som thu äst j änlitis laghw*m* Amen

Aff hiärtans idhrogha [x]

HJärtans anger älla idhroghe är siälinne ok hogxe*n*s ödhmiwkt koma*n*de af syndanna aminnilso*m* ok domadax räddogha Thän idhroghin

är fulko*m*men Hwilkin som fra sik wräker allan lusta kötlika thinga Ok mz hwgxens ok siäli*n*na akt fäste sik j gudhelika thinga skodhan ok astu*n*dan thwäggia handa idhrwgha läsom wi wara En är thäntidh hwars gudhz thiänisto manz siäl ledher til ami*n*ne sina synde ok dröfwis Thy at hon mz them giordhe oblidha*n* gudh Annar är nar hon swkkar ffor astu*n*dan äw*är*dhelix lifs, af firom thingo*m* ko*m*ber j hiärtat idhrwghe Först af synda*n*na ami*n*ne Th*e*r näst af them pinom the hafwa forskulladh Thridhia tima af scudhilso*m* thässa lifhsens wadhelika pelagri*m*s wägh Fiärdhe tima af astu*n*dan himerikis rikis at han moghe til thz koma Hwar en syndare forstar sik tha sökias af warw*m* h*är*ra nar han idhrwghas til tara Tha grät petrus nar ihesus sa til hans swa som scrifwath är Var h*är*ra wände sik wm ok sa til petru*m* Ok petrus gik wt ok grät besklika Swa är ok skrifwat j saltareno*m* H*är*ra gudh thina lyngnelda liwsto wärdlena cirkle iordhin rördhis ok skalf Tha liwse lyngneldin wärdli*n*ne nar gudhz nadh lyser bradhlika syndox manz hiärta Tha röris iordhin ok skälwer nar syndogher man af hiärtans idhrwgha skälfw*er* ok röris til tara Thy mana jak thik kära syster at thu j thino*m* böno*m* skuli til ami*n*ne ledha thina synde mz tarw*m* Thy at thän som ey hafwer anger ok idhrwgha han hafwer ey rena bön Syster mik j christo älskelik hör 34 hälgra ma*n*na äptedöme hwlke som mz idhrwgha ok grat fingo syndaforlatilse af gudhi Anna samwels modh*er* wardh w*är*dhug faa son mz idhrwgha

ok tarwm Ok än ther ofwer fik hon när gudhi spadoms gafwo Dawid wm idhrwgha ok tara fik forlatilse giorz mandraps ok hors Swa at han hördhe af prophetanom gudh wmdrogh thina syndh thu skal ey dö Thz är at gudh gaf thik tima ok nadh at thu maghe thina synde bätra Ok wil kasta ofwer thik likamlika plagho ther til at thu skuli ey äwärdhelika fortapas Tobias wardh wärdhwgher äpther anger ok tara fa blindenna läkedom ok fatökdomsens hwgnadh Swa som honom sagdhe raphael ängil glädhi wari thik äwärdhelika Ok framledhis sagdhe han Thu skal wara starkar j hwghenom Thy at nw är när at thu skuli läkias af gudhi: Ämwäl Maria magdalena äpther idhrwgha ok grat wardh wärdhwgh at höra af gudhi thik forlatas manga synde Hedherlika syster thy satte iak for thik hälghra manna äptedöme at tarane mz idhrwgha skulu wara thik söte Godher idhroghe är astundelikith liggiande fä ok othalikin glädhi j mäniskionne siäl Siälin hwilkin som j bönom hafwer idhrogha thrifs til helso Starker man är ey minna lofh wärdher j sukkan än j stridh Än for thy at wi smittadhwm äpte döpilse wart lifwärne, skulum wi döpa wart samwit j tarom Hwar som ärw tara ther wptändis andelikin eldher hwilken som liwse thz myrkt är j siälinne Thera tara som synda anger hafwa räknas for döpilse när gudhi Syster mich j Christo älskelik Thu skal wardha säll mz gudhi Än thu hafwer fwlkommen idhrwgha Hoxens idhrilse är siälinne liwsilse Thy at siälin lysis nar hon idhras til tara Taranna idhrilse är syndanna forlatilse Thy at

tha forgifwas syndenar nar the mz tar*om* til ami*n*ne ledhas Jdhrwghin ledh*er* til sik then hälgha anda Thy at nar th*e*n hälghe ande söke siälena genstan grath*er* ma*n*nen sina synde O min käre brodh*er* Jak bidh*er* thik at thu sigh mik hwat sak är wara sorgh at wi grata skulu*m* j thässo dödheliko lifweno Kärasta syster wi gratu*m* for thässa wärdlenna ysäld for ömko wars jämcristins For astundan ok lusta himerikis löna ok for wara synde For sina synde gret thän som sagdhe Jak skal thwa wm alla näthrena mina säng mz min*om* tarwm Ok grät th*e*n sami prophete af thässe wärdli*n*ne ysäld ok sagdhe Ve är mich at mit wtläghe är forlankt Jak bygdhe mz the*m* som bo j Cedar som thydh*er* grath*er* och myrker Min siäl war mykyt wtlägha Var h*ärr*a grät af ömko ofwer lazarum ok iherusalem sigiande Än och thu forstodhe Hwlket swa wthydhis Än thu forstodhe älla wiste thz onda tik skal for thina synde ofwer koma Tha matte tu mer grata än glädhias Ämwel paulus hwilkin som biwdh*er* glädhias mz thöm so*m* glädhias Ok grata mz them som grata sörghe af ömko ok warku*n*nan sigiandis Hwar syukna ok jak ey syukna som han wili sighia ängo*m* kan swa nödh wande synd älla wade hända at jak ey sörghe ofwer han af warku*n*nan ok kärlek Rätwise män gräto for dwalu himerikis löna sigiandis ofwer babilons flodhe th*e*r satu*m* wi och gretu*m* täntidh wi ami*n*toms thin syon, babilon thydh*er* scam a wart mal och tekna wärdlena j hwlke alt omgange skändas af syndinne Syo*n* thydh*er* swa mykyth som speghil ok thekna himerike j

36 hwlko ängla ok hälgha siäla spegla sik j rena gudomeno*m* Thy skulu*m* wi här j wärdle*n*ne sitiande Minnas a thän speghilin som är gudh ok grata ok sukka ok astu*n*da at wi maghw*m* fa see han j sinne äro j himerike skinnande Thzta närwar*e*ndis lifh är dödh*e*r for thy at thz är fult mz ysäld Ey ärw*m* wi j fädh*e*rnis lande wtan a pilagrins wägh, ey j huse wtan wtläghe, j thässe wärdhle*n*ne hafwm wi ey warn eghin stadh Vtan ärw*m* j pilagri*n*ns färdh som scrifwat är Ey hafwm wi här blifwande stadh wtan wi letom thän komaskolande är Älskelika syster thy mana jak thik at thu grat först thina synde Och sidhan for thässe w*är*dlenne ysäld For thins jämcristins warku*n*no ok at ytärsto for gudhelikin kärlek ok astu*n*dan äw*är*dhelika löna Höwisk iomfru bidh gudh mz alle gudhelikhet at han gifwi thik sanna siälinna iddhrogha och fulkommen hiärtans anger for thina synde Fulko*m*men idhrwgha hafw*er* j sik enga gudhz son ihesum christum swa som ha*n* sigher Jak och min fadh*er* skulu*m* koma til thän mik älska ok blifwa när hono*m* Hwar tarana ärw fulstopa th*er* nalkas ey wrange thanka Thy at the hafwa ey th*er* root Tarane gifwa os altidh stora tröst när gudhi Syst*er* mich j christo älskelik hör thins brudhgu*m*ma röst ihesu christi sigiandis j Canticis Canticorum Stat wp min wina ok kom thy at nw är wintrin fra*m*faren Rägnscuren gik bort och for ofwer blomstrin syntos j waro lande, wi*n*gardha*n*na rensilsa time kom Tyrtil dufw röst är hörd j ware lande Fram är faren wintrin thy at rätwisa solen christus syntis ok

lyste mz kärlex wärma Vantronna scur ok af-
gudha dyrkinna foor ofwir och gik bort Ok sanna 37
tro klarhet skin j wärdlinne Ok hälgha manna
dygdha blomster syntis j wärdlinne, Af hwilkom
wingardhane som tekna människione rensadhus
och wordho quämlike at bära godhra gärninga
win thz gudh gör gladhan Turtur duwa röst är
hördh Turtur duwa är renaste fughul hwlkin som
pläghar byggia sin redhe i höghum träm Ok tekna
apostolos och hälgha kännefädher hulke som sin
kärlek sina akt och astundan hafdho altidh j hi-
merikis högdh Än tho at the mz likamenom waro
här j wärdlinne, at the matto sighia war wmganga
är j himerike Thz at turtur duwan hafwer grat
for sang tekna hälghra manna grat Hwilke os
mana til grat sighiandis Varen saloghe och graten
Thy höwiska iomfru tak äptedöme thässe duuo
och grat for kärlek ok astundan thins brudgumma
ihesu christi alt ther til at thu maghe fa se
han styrande j sins rikis äro säte bätre är thik
at sukka mz kärlex astundan ihesu christi än häl-
witis räddoga Varin tina kindher faghra som tur-
tur duuonna hulke naturlikit är at mister hon sin
maka taker hon ey sidhan annan Vtan grater thz
hon han hafwer mist O christi brudh war lik the
duwnne och grat dagh och nat mz astundan thins
brudhgumma ihesu christi hwilkin wpfor til himna
at thu vm sidhe wardhe wärdugh at se hans änlite
j sins fadhers höghro hand Varen tine kinder fagh-
ra som turturis J kinnomen plägher wara och synas
blwghlikhet Hedherlika syster thu hafwer turtur
duwo kindher än thu for blwghlikhet ok wyrdhing

thins brwdgu*m*ma gör enkte mot hans wilia Turturis kindh*e*r hafwer thu, än thu ey älska a*n*nan 38 win än christum Thy kärasta syster lat ey af at thwa mz taru*m* thina synde Thwa daghlika thina glömsko mz idhrwgha och taru*m* Läk mz tarom wtan ath*e*rwändo thz thu hafwer ofw*er* fareth nakra pu*n*cta thinna reghlo Afla thik synda forlatilse mz angh*e*r och tarw*m* Vm idhkelika tara och sukkan köp äwärdhelika glädhi, grat tina wranglikheth*e*r, grat ond thing thinna synda Aminz gratande the ond thing thu giordhe, Gratzens vatn wäte thina kindh*e*r Taranna flodh flyte wm thik, af skrapa mz grat thz thu wra*n*glika giordhe, Af thwa mz taro*m* thz thu wloflika syndadhe Höwisk iomfru än thu grather ey thina synde j thässe wärdl, hwru skalt thu sighia gudhi, thz prophetin sigh*e*r j saltareno*m* H*är*ra gudh mit lifwerne ku*n*noghadhe jak thik thu satte mina tara j thina asyn Kerasta syster än thu sukkar ey for thina wranglikheth*e*r j thässe dödhelikhet hurw skalt thu sighia gudhi Mine thara waro mik brödh dagh och nat Jak mana thik christi brudh at thu sörgh sukka och grat thina synde j thässe wärld at thu wärdhugh wardhe at hwgnadh fa j himerikis fädhernis lande som scrifwath är säle ärw the so*m* grata, thy at the skulu hugnas

Ad fly thässa w*är*dinna sorgh ok glädias andelika i gudhi [xj]

UAr härra sigher j Ewangelio Jak sigher idher sannerlika at j skulin grata och tara wtgiwta

Ok wärdlen skal glädhias J skulin sörghia än idh*er*
sorgh skal w*m*uändas j glädhi Ok salomon sigh*er*
glädhiandis hiärta gör glat änlite Än sorghfuldh*er*
ande Castas nidh*er* j siälin*n*a dröfwilsom glädhian-
dis hwghr gör blomstra*n*de aldh*er*, än söriande
ande thörka benin Son` gif ey käro j godhw*m*
thingo*m* Thz är thu skal ey sörghia thz ey är 39
sörghiande Ok hwarre gafwo gif ey sorgh mz
ordhe, thz är at gör engo*m* sorgh mz ondo*m*
ordhw*m* än to at thu dröfdh*er* är Aldra handa
plagha är hiärtans sorgh Hiärta*n*s glädhi är manz-
ens lif Vrankt hiärta skal gifwa sorgh Ok sniäller
man star amot hänne, Mz sorghe*n*ne skyndar
dödhin at koma Sorghin böghe hiärthans stadhe-
likhet, glat hiärta gör godha makt Ok helbrygh-
doghet Än syrghiande ma*n*ne thörkas benin Äm-
wäl sigh*er* sanctus anastasius Sorghfuld*er* man
ilskas altidh och dröfwer then hälgha anda som
bygger j idh*er* J hwlkom j ärin märkte j ath*er*-
lösne*n*na dagh Värna thy kärasta syster at thu
ey dröfh thän hälgha anda som bygger j thik At
han ey wanlika forlate thik, wrak fra thik iäfwgha
och manga hwgha och willo Thy at thässen dröfwa
then hälgha anda För fra thik sorgh, thy at hon
är iäfwghans och hwghwillonna syster Visselika
sorgh är wärst aldra onda thinga ok skadhar
gudhz thiänisto män Värdzlik sorgh skadha och
nidh*er* slar gudhz thiänisto män Ok then hälghe
ande thol ey kötlika sorgh, thz är at han skil sik
fra them so*m* sörghia for kötlik thing Thy älske-
lika syster för thik j andelika glädhi hwilkin som
hafwer särlika nadh när gudhi Andelik glädhi är

altidh godh, hoxa godh thing och forsma fanytta sorgh Än andelik glädhi ware ey godh, aldrigh sagdhe p*ro*phetin glädhi*ns* j waro*m* h*är*ra och frögdhins rätwise män och ärins alle rätte j hiärtano O min kärasta brodh*er* wm sorghin är ond och skadha gudhz thiänisto män Hwath är tha thz salomo*n* sigh*er* Niälla ma*n*na hiärta är hwar sorgh 40 är, och folscra ma*n*na hiärta är hwar glädhi är O kärasta syster thz är ey w*n*dh*er*standa*n*de wtan af andelike sorgh och wärdzlike glädhi Swa som han wili wppenbarlika sighia Sniälla ma*n*na hiärta är hwar andelik sorgh är for giordha synde Folskra ma*n*na hiärta är hwar wärdzlik glädhi är The sorgh hafwa for sina synde ärw sniälle the som wm wärldz thing sörghia ärw dara Thy six j ewangelio glädhins och frögdhins thy at idhur na*m*pn ärw skrifwat j himerike och paulus sigh*er* Varin som sörghia*n*de ok tho altidh glädhia*n*dis, glädhia*n*dis altidh j warw*m* härra Jak sigh*er* a*n*nan tima glädhins, thy är andelik sorgh godh, Än sorgh hwilkin som födhis af iordhrikis thinga giri är ond Af andelike sorgh är scriwadh Säle ärw the som grata thy at the skulu hwgnas Än aff wärdzlike sorgh sigh*er* salomo*n* Sorghin dräper ma*n*ga och ey är nythliketh j hänne Af andelike glädhi är skrifwat Thera hiärta wan h*är*ra astu*n*da skal glädhias, Aff wärdzlike glädhi scrifwas Vee idh*er* th*er* nw leen ffor thy j skulin grata Kärasta syster hör ämwel hwat paulus sigh*er* Sorgh hwilkin som är äpt*er* gudhi gör siäl*in*na helso Än the som är äpter wärdlinne, gör dödhin Thäs manz bön som altidh är sörghiande hafwer ey dygdh och ey

forma hon wpfara til gudh Hwar wärdzlik sorgh är blandadh for then hälgha anda th*e*r är ey thäkelik bön Thy at hon är siwk och forma ey til gudh wpfara Thy älskelika syster j christo sänt bort sorghena lat af at wara sörghiande Ält fra thik sorgh gifh thik ey mykle sorgh blifh ey j sorgh Gifh ey sorghenna thit hiärta Sorghin är et af höxta lastu*m*, thy är hon wärande ok fly- 41
ande af allo*m* gudhz thiänisto ma*n*no*m* Hwadhan af ysidorus sigh*e*r Aldre skal thu sörghia*n*de wara än thu wäl lifwer, got lifw*er*ne hafwer altidh glädhi Höfwiska syster ält fra thik sorgh Thy at swa som maren äth*e*r klädhit och madhkin gnagher thrät Swa skadhar sorghin hiärtano Rensa thy thit hiärta af alle kötlike och wärdzlike sorgh at thin bön skuli wardha thäk gudhi Hedh*e*rlika syster grat af ami*n*ne thina synda och glädz j älskogha thins brwdgu*m*ma ihesu christi Sukka for ami*n*ne giordha synda och frygdhas j hwpe himerikis godha thinga Sörgh af fra*m*farno*m* lastu*m* och glömscu*m* och glädz af iättan himerikis rikis Dröfs at thu ey giordhe thz thu skulde hafwa giort ok blidhkas af atergälde äwärdhelika glädhi til hwilka han w*är*dhoghis thik ledha hwlku*m* thu redde gladhelikit boo j thino*m* io*m*frulika likama

af gudhz älscoga xi [ɔ: xij]

VAr härra sigh*e*r j Ewangelio Hwilkin som mik älska han skal göma min kännedo*m* Ok min fadher skal älska han och wi skulu*m* koma thil hans och blifwa när hono*m* Och iohannes apostolus sigh*e*r älsku*m* gudh for then skuld at han älskadhe

för os Hwilkin som älska gudh han skal bidhia for sinna synda forlatilso*m* och halda sik af them Kärasta syster älska gudh och akalla ha*n* til thinna helsa Thit älskelikhet är lif, ok haat är dödh*er* Gudh wil ey athenast älskas mz ordhw*m* wtan mz reno hiärta och godhw*m* gärningo*m* Thän älskar ey gudh hwilkin som forsma gudhz budhordh Thäs manz hwgher som gudh hafwer käran är ey j iordhrike wtan j himerike Thy at han 42 altidh astunda himerikis thing Jak mana thik kärasta syster at thu skuli älska gudh Thy at han· thik wtwalde for än wärlden wardh Mer skulu*m* wi älska gudh än wara foräldra For thy at gudh scapadhe os och wara foräldra mz sino*m* eghno*m* handw*m* Thz är mz sinne eghne makt, som skrifwat är Han skapadhe os ok ey skapadhw*m* wi os Mer gaf os christus än wara foräldra och thy skulu*m* wi älska christum mer än wara foräldra Folsca är nakot mer älska än christum Then synda som mer älska thz'skapat är än skaparan Then far willer som skapat thingx älskogha säther for skaparans älskogha Thy är gudh älskande ofwer al thing Jak bidh*er* thik höwiska iomfru, at thu sigh christo mz kärlex älskelikhet Min älskelikin mik och iach hono*m* hwlkin som födhis mällan lilior alt th*er* til daghin synis ok skuggane nidher böghias Jak bidher thik christi brwdh at thu sigh hono*m* thzta openbarlikare Min älskelikin skal til föghias mik mz kärlex och älskogha bande och iak skal til föghias hono*m* mz älskelikhetz widherskipte ok widh*er* gälde hwilkin som födhis mällan lilior Thz är at han hwgnas och lustas

mällan skinande och wälluktande hälghra manna dygdhe Ok jbland iomfru kora och danza, thera som honom kärlika thiäna al til daghin daghas och myrkin nidherböghas Thz är alt til fram faret är thässa lifhsens myrker ok synas skuli daghin thz är at koma skuli klarhet äwärdhelika sälikhetz O kärasta syster rätwisa är at älska gudh hwilkin som är thz höxta godha af allo hiärta och honom tillodha mz allom wilianom, at älska 43
thz höxta godha är höxta sälikhet Hwilkin som älska gudh är godher Är han godher tha är han och säl Hwru myklo meer nakor älska gudh Swa myklo sälare skal han wardha, älskelikhet är andelik och eghin hälghra manna dygdh O älskelika mik j christo syster thy sagdhe iak thzta at ängen wärdzlikin älskoghe skuli thik skilia fran christi älskogha O christi brudh ämwäl bidher iak thik at thu skuli sighia nakot os mer af thins brudhgumma älskogha swa sighiande kärue wäl luktande är mik min älskelikin och skal dwälias mällan minna spena Thz är at aminne älskelikhetz och kärlex mins brwdgumma ihesu christi skal altidh wara mällan minna spena Thz är j mino hiärta ok badhe j helbrygdhelikom och genwerdhoghwm thingom skal iak ledha til aminne all the godha thing han mik gafh At han älskadhe mik j äwärdhelikom kärlek skapadhe mik, och doo for mik, for wptil himna for mik ok kalla mik daglika äpter sik sighiande Kom af lybano som thydher hwitlekir och täkna renlekin kom thu skal kronas Miins brwdgumma ihesu christi winstro handh wndher mino hofdhe Thz är at thäs hälgha anda

gafwa skal hwilas j mik j thässe lifweno ok the hälgho skript wndherstandilse j minom hogh at iak maghe rättelika forstanda gudh och han fulkomlika älska hans höghra hand skal wmfwämna mik Thz är at han skal lata mik koma til äwärdhelika sälikhet O kärasta syster Mana ämwäl
44 christi thiänisto quinnor the mz thik ärw Ok sigh them stydhin mik mz blomstrwm och mätthin mik mz äplum Thy at jak thwäna af älskogha mins brwdhgumma ihesu christi O mina hällagha syster hwilka som nw älskin gudh ofwer althing ok sätin änkte for hans älskogha, stydhin mik mz äptedömom idhra godha gärninga och teen mik hwru iak maghe finna min älskelika christum Thy at jak siwkna for hans älskogha Thänne älskoghin är söther ok Thänne siwkdomen lustelikin Thänne thwänadhin är hällagher Thässe älskelikhet ren Thässe samföghilse osmittath Ok thänne wmfämnilse hällagh O j hälagha syster stydhin mik mz blomstrum Thz är mz äptedömom dygdhelika wmgängilsa Thy at jak siwkna for älskogha mins brudgomma ihesu christi Höfwiska iomfru sannelika thwäna thu och siwkna, for älskogha thins brwdhgumma ihesu christi än thu for hans älskogha forlater ok forsma all the thing j wärdhlinne ärw Sannelika af ihesu christi älskogha ligger thu siwk j säng gudhelika thinga skodhan, än thu älskar christum ofwer althing Visselika äst thu siwk for christi kärlek wm thu älska mer himerikis thing än iordhrikis Rättelika af christi älskelikhet ligger thu thwänande j säng gudhelix sötma, än thu äst stark hällaghwm gärningom och wanmaktog j

iordhrikis gärni*ng*o*m* Syster mik j christo älskelik än thu älska christum af allo hiärta och säther enkte for ha*n*s älscogha, tha skalt thu mz thöm sama glädhias j himerike Än thu följgher christum mz alle thinne siäl och älska han af allw*m* hogh Vtan twäkan skalt thu hugnas mz hono*m* j himerikis fadherlande och mz hälghw*m* Jomfru*m* 45 följghia hono*m* hwart han gar Än thu bindh*er* thik til christum, och astunda han hwar dagh och nat j thässe w*är*dlinne Tha skal thu wtan iäfh frygdhas mz hono*m* j himerikis palaz ok mällan hälgha iomfru danza och sionga the söta sangana som kirkian sionger, sigiande swa til christum O thu ther födhis mällan lilior wmgringgifwin mz iomfru danzum prydhande thina brwdh*a*r mz nadh Ok gällande them äronna lön Jomfruna följghia lofwande thik hwart thu far och danza, siongande söt lof äpth*er* thik O kärasta syster thy sagdhe iak thzta at thu skuli älska christum ofwär al thing och enkte säthia for hans älskogha Jak bidh*er* thik älskelika syster at thu smaki engin sötma wtan christum Swkka for christi älskogha grat for hans älskelikhet ok astundan alt th*er* til at thu wärdhwgh wardher han see j sins fadhers höghro hand AMEN

Af iämcristins älskelikhet [xiij]

KÄrasta syster war h*är*ra ihesus christus sagdhe sino*m* kä*n*neswenom J thy skulu alle wndh*er*standa at j ärin mine känneswena wm j hafwen älskelikhet mällan idher Alle trone krisne män ärw christi känneswena Hwar en är thäs känne-

swen, hwilkins kännedom han fölgher Thy then som wil wara christi känneswen idhne at älska sina iämkrisna som sik siälfwan Jämkristins älskelikhet gör ey ilt Hwi, thy at älskelikhet är laghsens wpfyllilse, och paulus apostolus sigher, gangen j älskelikhet Swa som christus älskadhe os och antwardadhe sik siälfwan j dödhin for os Äm wäl sigher iohannes apostolus kärasta syni christus älskadhe os och wi skulum hwar annan älska, vm wi älskums inbyrdhis Tha blifwer gudh j os Ok
46 hans kärlekir är fwlkommen j os Vm nakar sigher Jak älska gudh och hata sin brodher Han är liwghare ok sannindh är ey j honom Hwar then som hata sin brodher är mandrapare ok j witin at hwar en mandrapare hafwer ey äwärdhelikith lifh j sik blifwande Nw är märkiande at sanctus iohannes kallar wan brodher hwarn wan jämkristin Än sigher sanctus iohannes Hwilkin som sigher sik wara j liwse ok hata sin brodher han sither än j myrke Än hwilkin som älska sin brodher är j liwse och laster älla skam är ey j honom Än then som hata sin brodher är j myrke och gar j myrke ok wet ey hwart han gar Thy at myrkin giordho blind hans öghon Thy hafwm wi thzta budhordhit af gudhi at hwilkin som älska gudh älske och sin brodher Thän som ey älska sin brodher hwilkin han see Hwru ma han älska gudh hwlkin han ey see Ok salomon sigher Hwlkin som win är älskar j allom tima och brodherin pröfwas j widhertorft Sanctus augustinus sigher at thän windher diäwlen hwilkin som älska sina owini O älskelika syster thy skal ey mällan gudhz

thiänista ma*n*na wara kötlik älskelikhet Wtan andelikin enkte är gudhi fäghre än älskelikhedz dygh Änkte diäfwleno*m* astu*n*delikare än kärlekxsins wtsläkkilse Hällagher kärlekir hafwer ey last, hwan man gudhi tronan räkna wara thin brodh*e*r Dragh til ami*n*ne at en mästare skapadhe alla sänder, kärlekir hafwer ey syndenna besklek O hedh*e*rlika syster j iämkristins älskelikhet skalt thu wndh*e*rstanda hwru thu skal koma til gudhz älskelikhet Swa som älskelikhet lypth*e*r wp siälena Swa nidh*e*rsänke ilzkan hona Ey kan thu sannelika älska gudh wtan iämkristin och ey iämkristin wtan 47
gudh Sannan kärlek haldh*e*r thu, än thu älska thin win j gudhi, och thin owen for gudhz skul Hwru mykith thu fa waredh mild j iämkristins älskogha swa mykith skalt thu wardha högh j gudhz widh*e*rkänno Thit hiärta är j sälikhet än thu älska thin iämkristin j rätte sannind Än thän som hata sin iämkristin är wmgringgifwin af myrkino Älskande thin iämkristin rensar thu siälinna ögha at see gudh Thy mana iak thik hedh*e*rlika syster at thu älska engin man kötlika Thy sigh*e*r isydorus Mykit är thän nidh*e*rsänkter j iordhena, hwlken som älska dödhlika*n* man mer än til bör, ey maghw*m* wi blifwa mz gudhi än wi j thässe wärldh kötlika älskoms Vinin pröfwas j nödh Vi skulu*m* älska wara iämkrisna som os siälfwa än wi wilio*m* göma gudhz budhordh Thän blidhka gudh hwilkin som älska sin brodh*e*r wtan skrymtelikhet Hwilkin som älska sin iämkristin, han gör ey mandrap, ey hordom, ey styld, ey menedha, ey afwndas han ey kifwar han och ey thrätter han

älla deler Thy höfwiska syster thänkkio*m* altidh och fulko*m*no*m* mz gärning gudhz älskelikhet och wars iämkristins J hwlko*m* som hänger ok fulko*m*nas alt laghit, och prophetanna kännedomber ok spadomber Än war iämkristin thol nakor dröfwilse älla siwkdo*m* älla skadha älla kastas j mörkastufw, wm wi sörghio*m* for thy at han thol nödh tha ärw*m* wi j kirkio*n*ne likama Thy at kärlekin hwlkin som samanbi*n*der och lifwande gör alla kirkio*n*na limi, skär os af hänne likama nar han see os glädhias af wars iämkristins nidh*e*rfalle Än hwru länge limin är j likameno*m* Swa
48 länge känne han lusta älla wärk Swa känne ok mä*n*niskian sorgh af sins iämkristins ysäld, och hwgnadh af hans godho ä mädhan hon är j kirkio*n*ne likama Än af scurin limber känne enkte och wärker ey Tholik*e*r är hwar kristin man thän ey sörghe af annars dröfwilso*m* ok nödh älla widh*e*rthorft Wthan thz som wärre är glädz häldr*e* thy at han är skildh*e*r fran kirko*n*na likama Thy höfwiska iomfru skulu*m* wi idhna at älska alla them a gudh tro som os siälfwa wm wi wiliom göma sannan och fulko*m*nan kärlek, th*e*r til at wi wärdhwgha wardho*m* at wara ihesu christi limi At nar christus synis j sinne äro hwilkin som är war ära Maghen wi wm kärlexsens sämio och älskelikhet gudhz ok wars iämkristins wara mz hono*m* j äw*är*dhelike himerikis äro Tha älskas winin sannelika nar han älskas ey for sina skuld wtan for gudhz skuld Thy sigh*e*r sanctus ysidorus Hwlkin so*m* omatelika älska sin win, han älska han meer for sina sake än for

gudhz sake Thän är genw*är*dhogh*er* gudhelike rätwiso och godhlek Hwilkin so*m* forsma sin win nar hono*m* hände nokor genw*är*dhogh thing engin gärning engin thime wtelykke sannan winskap Hwart thimen wende sik altidh blifwer sander winskaper stadhwgh*er* Fa äru the wini hwlke som blifwa til ändan älla ärw käre Sandh*er* winskaper astu*n*da enkte af winsens thingo*m* wtan ensamna*n* godhwilian Thz är at han girnas älska thän af hwilko*m* han älskas Thy hedh*er*lika syster mana jak thik at thu älska thina wini j gudhi Thz är 49 at älska them j thy som got är Älska ämwel thina owini for gudhz skuld Hwilkin som sigher j Ewangelio älskin idhra owini ok gören got the*m* idh*er* hata Ok sanctus paulus sigh*er* gör mättan thin owin än han hwngra gif hono*m* dryk än han thörster Älskelikhet är kärlexens syster, kärlekir war aldrig wtan älskelikhet Ok älskelikhet war aldrig wtan kärlek O höfwiska iomfru widh*er*torptelikit är os älskelikhet j kärlek J hwlkom som dygdh*er* standa och af hwilkom so*m* mangh godh thing födhas älskelikhet hafwer thwa winga höghre wingen är gudhz älskelikhet vinstre wingin är iämkristens älskelikhet Ängen man forma at flygha til himna mz enom winga, Hwi, For thy at ey dugh*er* ensa*m*men gudhz älskelikhet til at faa äwärdhelika sälikhet O sniälla iomfru tak thik thässa thwa wingana som är gudhz älskelikhet ok iämkristins at thu maghe frälselika flygha görande godh thingh och koma til himerikis fädhernis land

Af iämkristins warku*n*no [xiv]

KÄrasta syster Hör hwat war h*är*ra ihesus christus sigh*e*r al the godha thing j wilin at männene görin idh*e*r görin och j them, thzta är laghit och prophetane och paulus radh*e*r at glädhias mz them so*m* glädhias ok grata mz thöm som grata och sigher han a*n*narstadh takin siwka warin thulumodhoghe til alla och salomon sigh*e*r Thän synda hwilkin som forsma sin iämkristin Ägh trona mz thino*m* iämkrisne j hans fatikdo*m* at thu skuli glädhias af ha*n*s godho thingo*m* blif 50 trowin thino*m* iämkrisne j hans dröwilso*m* at thu skuli wara som ärwinge j hans arwe Hwilkin som grawer grop sino*m* iämkrisne skal falla j hona Som skrifwat är han lät wp grafh och grof wp hona ok fiöll j the graf som han giordhe Thän älskar ey iämkrisnan fulko*m*lika som hono*m* hiälper ey j hans widh*e*rthorpt Hwru myklo mer wi hiälpu*m* waro*m* iämkrisno*m* af miskun j thera widherthorft Swa myklo mer nalkoms wi gudhi Swa skullu*m* wi os rökta at wi glömo*m* ey wars iämkristins rökt Thy älskelika syster girnas ey at thz jwikome thino*m* iämkrisno*m* hwilkith thu wil ey thik siälfwe hända Varku*n*na a*n*nars ysäld ok grat j a*n*nars nödh Var sörghiande j a*n*nars dröwilso*m* Var siwk mz siwko*m*, sukka swa a*n*nars synde som thina grat mz gratandu*m*, sörgh mz sörghiando*m* Sukka mz sukka*n*dom wt giwth thara mz thöm som tara wtgiwta grat högt mz högtgratando*m* Ok snwppa mz snwppando*m* war tolik andro*m* hwilka thu öxke andra wara widh thik Hwilkit thu wil ey

thola, gör thz ey androm, gör ey androm ond thing, at thu skuli ey thola tholikt sama af rätwisonne athergälde Var swa mild j annars widhertorft som j thinne Thänk ey thik annorledh wara och annorledh andra Glädz ey tha thin owin nidherfalder wphöx ey af thins fianda nidherfalle Frygdhas ey ofwer owins dödh at ey komi uanlika ilt ofwer thik Hoghfärdhas ey j owins nidhergang at gudh wmwende ey wanlika sina wredhe fra honom och til thin Sköt komber ilt ofwer thän som glädz af owins ondo Vari thy kärlex godh- 51
wili thil wslan man Vari warkunninna sorgh widh fatighan man Vari miskunna älskoghe thil widherthorfttoghan man Gifh mat thinom owin än han hwngra Gifh honom dryk än han thyrster Forsma ey fatheka Hathwet ey nödhstaddom Mishalt ey fadherlösa Ängen hafwis af thik smäliker jngen gange fra thik skändher Sök siwka Hwghna sorghfulla at thu wärdhwgh wardhe at hwghnas af warom härra j äwärdhelike sällikhet

Af iämkristins miskund [xv]

KÄrasta syster Hör wan härra Jhesum christum sighiande j Ewangelio J skulin wara miskunszami Swa som idher himerikis fadher är miskunszamber Ok paulus apostolus sigher J skulin wara mällan idher godhwilioghe och miskunszami ok jförin idher som gudhz älskelike ok hällaghe miskunnenna inälwe Milhet är nythtelik til althing Ok salomon sigher at göra miskund och rättan dom thäkkis meer gudhi än offer Miskunnen gör hwar-

iom enom stadh äpth*er* sinne gärninga forskullan
Misku*n* är at warku*n*na och sörghia a*n*nars ysäld
hwlkin som ey är andro*m* misku*n*samber han skal
ey finna gudhz misku*n*d Jacobus apostolus sigh*er*
domber wtan misku*n*d skal wardha them som ey
gör miskund O syster mik j christo älskelik mi-
sku*n*d och sa*n*nind gange for thik Aldre forlate
misku*n*nen thik Väll gör thu wid thina siäl än
thu äst misku*n*sam Hwilkin som andro*m* misko*n*na
han skal fa misku*n*d af gudhi Hedh*er*lika syster
hwat thu hafwer haff thz til miskund Gör miskun
wtan kor och motdantan Thin gärning skal wardha
tholik hwilkin thin akt fawareth Ey är th*er* misk-
52 u*n*d hwar so*m* ey är godhwili Thz godha thu
gör for misku*n*d Gör thz ey for fanytta äro Änkte
skal thu göra for wärdzlika äro lof älla rosn älla
at män we*n*tin thik gudhelika wara Vthan for
äw*är*dhelik lön idhna enkte for ma*n*na frägdh
Vtan for äw*är*dhelikith lif Til hwilkith alzwald-
ogher gudh wärdhoghis thik ledha hedherlika
syster Ame*n*

Af hälghra manna äptedöme xv [ɔ: xvj]

TJl wmwe*n*do och bätring syndogha ma*n*na dogha mykith hälghra ma*n*na äptedöme och thy skrifwas ffal och wprättilse hälghra ma*n*na at wi wsle skulu*m* ey wanhopa for synde*n*na mykelikhet Vtan äpte nidh*er*fal j syndena hop hafwa wpstandaskolande mz anger och idhrogha och skriptamala betring at engin äpte giordha synd wanhwpi af gudhz godhlek Nar han skodhar hälghra ma*n*na wprättilse och wpstandilse af nidh-

*e*rfalle j syndena Thy satte gudh for os hälghra ma*n*na dygdhe til war äptedöme at wi maghin äpte fölghia thera fotzspor och koma til himna rike älla at wi seen wselike j pino*n*ne än wi wiliom ey them fölghia wälgöra skolande Gudhz hälghe män swa länge the waro j thässe wärldh läto ey af at löpa j godhu*m* gärningo*m* Swa som är j fasto j waku j almwsom j renlek j ath*e*rhalle j hoxsens langlikhet Thz är at them ledhis ey at göra godha gärninga j thwlimodh j söthlikhet j gudheliko*m* bönom Thy at the hat tholdo af omild-o*m* manno*m* j wälwilioghet j hwng*e*r j thörst j frost j näkt j myklo ärwodhe for christi älskogha Hälghe män forsmadho thässa wärdlena at the skuldo afla äwärdhelikit rike Ey thoko the här thässa wärdlenna wsla rikedoma Hwilke som ledha 53 them til hälwitis pino som them illa nytia Vtan wplypta sin öghon til himerikis astu*n*dan forlatande mz alle akt thässa hems lustelik thing Hälghe män flyddo synd j ordhw*m* och gärni*n*go*m* j thanko*m* j syn j hörsl j rätilsom j hando*m* j fotw*m* j wredhe j thrätto j kifh j delo j gäld j missemio j fanytto äro j höghfärdh j hogmodhe älla wplyptilse ofwer andra j giri j afäto och drwkkinskap j ofmyklo*m* sömpn och läti j owärwälle j skörlifnadh gömande rena sina lik-ama ok sina siäla mz thwem mato*m* Swa at the fastadho af iwistupa kost och lastu*m* och osidho*m* Got är skälikt ath*e*rhald af mat och dryk och än är bätra atherhald af syndomen Thy sigh*e*r the hälgha kirkia af sino*m* limo*m* som ärw hälghe män Mina händher läto drypa mirra*m* Hwilkit wi

kallo*m* hwit rökilse Mz handomen wndh*e*rstandas
hälghra manna gärninga Mz rökilseno som bärs
ofwer dödha märkis kötzens och syndanna dödh-
görilse Kirkio*n*na händh*e*r ärw hälghra manna
godhgärni*n*ga af hwilko*m* som skrifwas The giordho
rätwiso Kirkionna händh*e*r thekna godha gärninga
rökilse Thy at the thee os äptedöme wällifwa-
scolande och predika os kötzens och last*a*nna dödh-
görilsa Än lifwin j äpte kötino tha skulin j dö
Gören thy dödha idhra limi af syndeliko*m* wilia
ok gärningo*m* at the ey häll*e*r rörins thil synd
54 än dödh*e*r man röris af sik siälfwm tha skulin j
smaka sötasta lusta mz gudhi j himerike Än sigher
kirkian framledhis Mine finger ärw fulle mz bäzsta
rökilse Thz är nar kötith fulko*m*lika dödh görs
och syndena och lastane alztingx wtsläkkias O
syster j christo älskelik widh*e*rthorptelikit är os
at fölghia hälghra manna äptedöme j iordhrike
mädhan wi girnoms hafwa ko*m*panskap äro hwilo
och lön mz them j himerike Än wi syndo*m* hafwm
wi ey orsakan af synde*n*ne Hwi Thy at gudhz
lagh manar os daghlika at wi skulu*m* wäl lifwa
och hälghra ma*n*na äptedöme wpwäkkia os at wäl
göra än wi fölghio*m* ondra ma*n*na äptedöme Hwi
fölghio*m* wi nw ey hälghra ma*n*na äptedöme än
wi waro*m* raske at fölghia ondom ma*n*no*m* til
onth Hwi äro*m* wi lati at fölghia godhw*m* til got
O hedh*e*rlika syster bidhio*m* thy gudh at hälgha
dyghdhe hwilka han redde sino*m* hälgha manno*m*
til krono warin ey os til pino älla fordömilsa
wta*n* til thrifnadh och helso Vi throm wtan iäf
at w*m* wi fölghio*m* hälghra ma*n*na äptedöme at

wi äpte thzta lifwet skulu*m* styra mz them j himerike Hwrw myklo mer wi läsw*m* hälghra manna lifw*är*ne och wilio*m* ey älska älla fölghia thera äptedöme swa myklo lastelikare ärw*m* wi O höwiska syster thy bidh*er* jak nw alzwaldoghan gudh at han gifwi thik hälgha ma*n*na dygdhe Swa som är ödhmiwkt hans sighnadha sons ihesu christi gudhelikhet sancti petri kärlek sancti iohannis abraams lydhno ysaax thwlimodh Jacobs styrk til gudhelikith ärwodhe Joseps renlek Moyse siäf- 55
likhet Josue stadhlikhet Samwels wälwilioghet Dawidz misku*n*d Daniels ath*er*hald Ok alla andra hälghra fädhra dygdha gärninga at thu äpte thzta dödhelika lifweth maghe koma til thera ko*m*panskap j himerike O christi iomfrw skodha mz hwath mato älla styrsl mz hwlke akt mz hwlko*m* synda angh*er* hälghe män thäktos gudhi Hwadhan af ihesus sigh*er* til gudhz kirkio O höfdhinga*n*s dotter hwru faghre thine ganga ärw j skomin Christus wm närwarw sins guddoms är höfdhinge alla skapadha thinga Ok thy kallas kirkian höfdhinga*n*s dotter at hon mz christi prädican födhis til nyt lifh Kirkionna sko ärw hälghra fädhra äptedöme mz hwlko*m* hon skos j thässa hems wägh och gar oskad ofwer all dröwilse O syster j christo älskelik wi skom andelika wara föth*er* nar wi thako*m* äptedöme wällifwaskolande af hälgho*m* fädhro*m* och wmstridho*m* mz them thässa wärdli*n*ne frestilse Än sigh*er* christus kirkio*n*ne Jak for nidh*er* j min yrtaghardh at iak skulde see dalanna äple och skodha än wingardhane blomstradz än rödho äplin hafdho kärna föt Vingardhane blomstras

nar kirkio*n*na syni wp födhas j thro*n*ne ok redhas
til hällagh wmga*n*gilse och godha gärninga stadhe-
likhet Rödho äplen födha kärna nar fulko*m*ne
män gifwa sino*m* iämkrisnom godha gärni*n*ga äpte-
döme och wpnya them mz sinne prädican och
theilsom goz lifwärnis j hällagho*m* gärningo*m* j
nylikhet hällagha wmgangilsa Thy mana jak thik
O andelik wina j christo at thu gifh af thik allom
ma*n*no*m* got äptedöme j allo thino lifwärne O
hedh*e*rlika jomfru Jak astunda at thu skuli liwsa
56 allo*m* gudhz thiänista quinno*m* som mz thik ärw
j klostreno vällifwande Thy at swa som sanctus
gregorius sigh*e*r Hwilke som for andro*m* göme
sit lifwärne ärw wptände j sik siälfwm Än ey
ärw the andro*m* til dygdha äptedöme Än hwilke
som mz dygdha äptedöme hällaghetz lifwärne ok
gudheliko*m* kännedom thee andro*m* liws the ärw
brännande och liwsande lampa Thy at the thee
andro*m* helso*n*ne wägh Hwadhan af war h*är*ra
sigh*e*r j lästinne Swa lyse idhart liws for manno*m*
at the skulu see idhra gärninga godha och skulu
ära idhan fadh*e*r som j himerike är Thy at al ära
är gifwande alzwaldogho*m* gudhi O christi iomfru
Jak mana thik at thin gärning wari godh wppen-
barlika Swa at thin akt blifwi godh lönlika Thy
syster mik j christo älskelikast swa som jak thik
foresagdhe idhna at följhia hälgha manna lifwärne
j allom thino*m* athäwm j hwarghe thinne gär-
ning ok allo*m* thino*m* wmgangilso*m* Älska räth-
wisa män haf for öghw*m* hälgha manna äpte-
döme Skodha rätwisa manna gärninga Sät for
thik godhra manna äptedöme ok lifh äpte thera

lifwärne Akta thera dygdhe och kännedom fölghiande th*e*m mz godhw*m* gärningo*m* ängen wanfrägdh skände thit lifw*är*ne ängen wrang wänta dröfwe thik Nim at lwkta af godho lofwi at thw hafwi af allo*m* got withne Göm thina godha frägdh swa at hon af ängom obrygdhilsom sarghas Amen

af iämkrisne delo äll*e*r thrätto [xvij]

PAulus apostolus sigh*e*r Mådhan mällan idh*e*r är awu*n*dh ok thrätta hwat ey gangen j äpter wärdzlika ma*n*na lifwärne och ärin kötlike Ok salomo*n* sigh*e*r mällan högfärdhogha män ärw altidh delo Onder man wil altidh kifwa och onder ängil sändis mot hono*m* Hwilkin som gar wadhelika 57 wägha han faller rasklika· Milde män forsma altidh stridh Hwilke som daghlika thrätta älskas af faam ma*n*nom Thy är fridh*e*r och sämia allom widhertorptelike*n* O kärasta syster Hör sanctum augustinu*m* sighiande o hwru oawitelike wi matto*m* wara än wi swa atwaktelika båthradhin ware laste som wi afwitom annars osidhi Nw wm wi grannelika skodhw*m* magho*m* wi mangh thing j os afwita O kärasta syster jak wil at thu skal wita at enkte är fulare mällan renlifwis män än stridh älla dela Hwilke som skulu gifwa liws wärdhlenne som solin j himnomen Nw än thrätta awund och bakdantan äru j klostreno Hwar är reghlo*n*na thysta Hwar är renlifwis hällaghet Hwar är lifnadzsens thysta Hwar är klostersens styrsl Hwar är klostersens band Hwar är fridhzsins samhälle Hwar är brodh*e*rlikhetz sämia Hwar är ko*m*panlikin älskoghe thy är wär reghlo*n*na thysto forforo Renlifsens hällag-

het är bort fördh Lifnadhzsins thysta wanskadhis Klostersins styrsl kom til enkte brodherskaps kärlekir är til enkte wordhin Nw än the hwilke som j fridh skulin lifwa byria thrätta gifwa och bakdanta Hwar är tha spaklikhet Hwar är rolikhet fridhzsamt och höfwist lifwärne Hwar ärw siäf wmgangilse Hwar är hoghrin som idhkelika skulle skodha gudhelik thing Hwar är ängla lifwärne Visselika ey kan ther wara heel fridher äller fwlkommet renlifwe Hwar som stridhe och thrätta styre Vakta thy o älskelika syster at thu ey for kifh och delo thape thit ärwodhe Värna at thu ey wpnöt thina dagha j bakmalwm och stridhom 58 akta atwaktelika at thu ey wm kifh och thrätto miste himerike hwilkit som thik är lofwadh War athwghul at thu ey for darskaps ordh thape äwärdhelika glädhi Halt ather thina thwngo och war renliwis än wilt thu wanlika ey thro mik tha hör sanctum Jacobum sighande Hwilkin som wänther sik wara renlifwis man ok styre ey sinne tungo Hans renlifwe är fanyt Thwngan är lithin limbir j manzsens likama och tho än hon ey atherhalz smittar hon allan kroppin och swa som lithin eldgnista brännir wp storan stok Swa tungan wtan styrslenna bezil skändir badhe härra och första kompana och iämnunga barn och wndherdana och rete til wredhe Delaful tunga är fwl mz ether och ledher alt wärdzskapith til lasta än hon ey näfst wardher, o hedherlika syster thy är got at thu atherhalde thina tungo af ondo och thina läpa at the talin ey swik Thu gikt wt af wärdlinne och flydde til gudhz hallandehws som är klostreth

Thu glömde wärdlinne rikedoma ok komt at for-
skulda himerikis rikedoma Thu wtwalde fathikdom
och thy skal thu antwardha j glömsko al the thing
som thu forläst for gudhz skuld wärna at thu
wili ey thik framföra for andra Hwru myklo mer
thu äst swa myklo mer ödhmiwka thik allom For-
lat lönlika winkla ohöwelika edha och samhelle
Fly bakdantan kor hwisk ok thwsk Hör ey tuskan
gifh ey thit öra hwiskarom skil thin öron fran
bakdantarom swa som fran ether ormom baktusk-
ara giwta dödhelikit ether j thera öron som
them höra Thän syndar som bakmal tala Swa och
thän siälfwiliandis them höre Höwisk iomfru hör
hwat fulkommin man sigher j saltarenom Ey sat 59
iak j fafängonne radhe ok ey skal jak jnga mz
wranglikhetz bärarom Sit och thy thu ey j fafäng-
onne radhe blanda thik ey mz them som ond
thing tala deel ey j nakre sak Jdhna ey at mot
köka j nakro thinge Thräta födher stridhe deela
wtsläkker hiärtans fridh Thrätta födhe kifh ok dela
saa osämio Thrätta wptände hatzens och awndenne
brand, Dela slither swndher sämio Thrätta dröwir
hoxens och siälinna ögha Som dawid sigher Mit
ögha är dröft af giäld älla wredhe O älskelika
syster j christo Thy mana jak thik, at thu skuli
j enge sak thrätta älla dela, ey for mat älla for
dryk, och ey for klädhe, thak af thins formans
handom wtan genkor, thz thik gifhs akta ey at
thin syster fik bätra klädhe än thu, Korra ey älla
del thy häldher at thik gifwas ful älla smälik
klädhe, och thinne syster dyr, än thina syster
hafwa bätre klädhe och thu tokt wärre thrät ey

af thy Vtwål ey bätro thingin j nakre wårdlz sak, leta ey bätra thingin j framfaranda thingo*m*, astu*n*da ey dyr thing j wårdlz thingo*m*, Hwi, for thy at thu komt ey til rikedoma, wtan til fatikdom, ey kom thu til kloster at köpa iordrikis ägho, wtan at afla andelika dygdhe, Ey gafs thu j kloster ther til, at thu skuli skina j dyrom klädhw*m*, wtan th*er* til at thu skulde thiäna gudhi j enfolloghet Ey kom thu j lifnadhin at thu skulde synas ärlikin af klädho*m* for manna öghon wtan at thu skuli thäkkias gudhi mz ödmiwkt Ey kom thu til hälgha co*n*wänt at fulkomna thin eghin wilia wtan at lydha a*n*nars wilia och for gudhz skuld forsma al wärdzlikin thing Thy at bätre ware thik hema blifwa j thins fadh*er*s gardhe än 60 j klostre dyr klädhe leta bätra ware thik hognadha wara j thinna foräldra hwse än jbland gudhz thiänista quinnor ffor iordhrikis forganlik thing skam och last wpröra, Bätre hafdhe tik warith at dwälias j thino goze, än j gudhz hwse for wärdlz thing trätta, kifwa älla korra Thy kärasta syster som jak thik for sagdhe, jdhna ey at genköka älla dela j nakre sak, th*er* til at thu skuli thäkkias ensamnom gudhi Amen

at halda plic*t* ok näfst xvii [ɔ: xviij]

SNiällaste salomon sigh*er* Hör min son thins fadh*er*s näfst och forlat ey thinna modh*er* lagh at nadhen skuli til läggias thino hofdhe och gulringer thino*m* hals Halt pliktena och forlat hona ey, Göm hona thy at hon är thin modh*er*, tak hona och bortwräk ey hona, Th*e*n är dare som

hata näfsilse, then far mykith willer hwlkin som forlater awithilse, Then synda som forsma näfst, Then hona göme skal finna lifwith Then hona wil ey thola skal ga j dödhin, Fatikdombir och skam skal them wardha som pliktena bortwräker Then skal äras som lydhe them honom näfse Folsker man gabba sins fadhers näfst Än then är sniällir Hwilkin som göme awitilse Meer dogher thungonna näfst när wisom man än hwndradha plagho när folskom man Sniällir man och wältoktadher skal ey korra mot them honom näfse Tho skal näfstin wara matelik Thy sigher sanctus ambrosius lätlika näfster gör wyrning them honom näfse Än hwilkin som grömlika näfsis älla awitis taker ey awitilsin och ey helso, Mz blidhe och mildhet ärw the bärande Hwilke for sin krankdom kunno ey awitas äpter wmskiptelikhet thera som synda ärw 61 andre wmbärande och andre näfsande Thy at wmskiptelik ärw syndanna rörilse Kirkionne formän skulu bära sina underdana hwlka the rätta och näfsa hwilka the bära Ok thzta teknadhe salomon ther lät wtskera a wndegärdhinne j gudhz mönstre leona liknilse, yxne liknilse och ängla liknilse, Vndigärdhin tekna kirkionna formän Hwilke som thentidh the taka styrslinna wmsorgh och mödho bära andra swa som jwirsatta sik byrdhe änglane tekna wisdoms fwlnadh Thy at kirkionne formän skulin wara fulle mz gudhelikom wisdom, Wm leoneth teknas grömmelikhedz räddoghe, Wm wxan thulimodzsins siäflikhet Thy skrifwas tha a gudhz mönstirs wndigärdh ängla liknilse som tekna gudhelika snille, Leons liknilse

som tekna räddoghans grymlikhet, Wm wxan thwlimodzsens säflikhet, At kirkio*nn*e formän skulu mz storw*m* wisdom och atwaktelike forakt näfsa och styra sina wnd*e*rdana Stundo*m* mz siäflikhet och stwndo*m* mz hwasso*m* ordhw*m*, och stundo*m* mz slagho*m* och plaghw*m* Ok th*e*n som ey rädhis näfstir mz blidhe manan, skal awitas mz hwasso*m* ordhw*m* och näfsas mz hardhw*m* plagho*m* Thy at mz wärk skulu the saar wpskäras som ey ku*nn*o annorledh läkias Th*e*n som lönlika manadher wil ey fly syndena, han skal wppenbarlika awitas at thz sareth som ey kan läkias lönlika Skuli läkias wppenbarlika, Vppenbarlika ärw the awitaskolande som wppenbarlika mz ondo äpptedöme skadha at
62 nar the mz höghe plagho näfsas skulin andre the som them fölgdo synda*nn*e rädhas ok rättas, at nar een näfsis bätrins alle andre, Bätra är at en til mangra helso hardhelika plaghas än mange ko*m*min j wadha Skodhande än j syndom wäfftan fra*m*ga*n*gande Thy sigh*e*r sanctus gregorius Nar syndugh*e*r höre awitilsa ordh och forsma at wända sik til synda angh*e*r Tha ma hwar en höra hwat han älska af gudhz rike älla hwat han rädhis af hälwitis pino*m* Vil han tha ey koma til gudhz rike for kärlex astu*n*dan komi tha for pino*nn*a räddogha Rätwise män taka godhwilghelika näfsilse nar the awitas for sina laste O kärasta syster näfst skal ey forsmas Thy at hon är synda bätringh Thy skulu*m* wi wara formän älska och thera ordh godhwillilika taka Thy at wm sin awitilse och näfsilse föra the bort fran os wara eghna wilia och wärldinne giri swa at hwar en

cristin siäl sighi af formannomen thz skrifwat är j Canticis Canticorum Mik funno the som wakta och göma stadhin som tekna kirkionne formen The slogho mik och sarghadho mik Muranna gömara toko bort mit klädhe Stadzens gömara forstandom wi formännena hwilke som göma kirkionna stadhga, Thy at the mz sinne predikan och manilsom finna krisna manna siäla och sla them mz pino hötilsom och sargha mz christi kärlek och taka bort thera klädhe som tekna iordhrikis thinga giri och lusta och sände them til himerike nakna af syndom och renta af rikedomom O syster mik j christo älskelik Thy är os storlika wärdhokt at wi älskom wara formän som fadher och takum gärna af them wara helso näfst äpte dauidz radhe som sigher Gripin näfstena at ey skuli gudh wredher wardha 63
och j skulin forfara af rätwisom wägh Thy är os widhertorftelikit at taka näfst och plikt än wi wiliom ey forfara af rättom wägh Nw än thän skal forfara af rätwisom wägh som ey taker näfst Vtan iäfh wardher then stadhfäster i räthwisom wägh som näfst taker, O hedherlika syster thy mana iak thik at thu tak gärna näfst ok plikt ther til at thu skuli frälsas af gudhz wredhe och stadhfästas i rätwisom wägh, Gör them mykla takke som thik näfsto och älska them som thik awither, Dröfs ey tha abbatissa älla priorissa awita thik, for thinna helso skuld, thak gifwins thinna helso kännedom, then abbatissa älla priorissa the thik, War ey genstridhogh nar nakar sigher thik thit siäla gangn, Älska thän som thik awither for thina laste, Haf them kära som thik näfsa for thin brot,

Gôr ey wräkt them thik näfse, Sigh ey obrygdhilse them thik afwite, ath*er*gält ey ond thing for godh, Swara ey ond ordh thil godh, Hwi, thy at hwilkin som älska näfst han älska snille, Thy skalt thu sniäl wardha än thu älska näfst, Wis skalt thu wardha än thu thol sniällelika awitilse, Sniäl skalt thu wardha, än thu bär ödhmiwklika awitilse, O höfwisk iomfru, thy näfsoms wi af gudhi och warom formanno*m* i thässo lifweno, At wii skulu*m* ey forfara mz thässe w*är*ldhinne, Myklo bätra är os at näfsas af warom formannom i thässo lifwino for wara glömsko, Än fordömas i komaskolande lifwe, Bätra är os at taka thässa hems plagho for war brwt, än pinas j androm
64 hem O älskelika mik j christo syster bätra är thik slas af abbadisso flängio*m*, Än thola pino i hälwite, Bätra är thik i thässe wärdl mz fasto och waku plaghas än brinna i äwardheliko*m* brändagha, Af hwlkom han w*är*dhoghis thik frälsa, hwlki*n* so*m* thik ath*er*löste mz sino dyra blodhe,

Af lydhno [xix]

KÄrasta syster hör sancti pauli ordh Ey är wald wtan af gudhi, The thing skipadh ärw, ärw skipadh af gudhi swa at hwilkin som star amot waldeno, halder ey gudhz skipan, Thy skulu*m* wii hwarte forsma wärldinna wald älla kirkio*n*na wald Thy at the ärw all af gudhi skipadh Thy görwm wii gudhi orät nar wii sighiw*m* amot warom forma*nn*o*m* Vi görw*m* amot gudhz bwdhordhw*m* nar wi ärw*m* genstridhoghe waro*m* formanno*m*, mz höghfärdh och olydhno, Nar wii

ärwm forkropne och olydhoghe warom formannom, Tha forsmam wi gudh, Hwlkin som sigher til formannanna, thän idher höre han höre mich, Hwilkin som idher forsma, han forsma mich Then idher är olydhogher, han är mik olydhogher, O syster mik j christo älskelik, Hwilkin som hedhra sin forman, han hedhra gudh, Ok hwilkin som lydhogher är sinom forman, Han är lydhogher gudhi, Thässa dyghdhena som är lydhnan, lofwar Samwel propheta och sigher, bätre är lydhnan än offer, och at lydha häller än offra wädhra talgh, Thy at genstridh är swa som trolskaps älla trolkona synd, och afgudha dyrks onszka, är at ey wilia lydha; Maria aarons syster korradhe amot moyse sinom brodher mz höghfärdh och olydhno, och wardh slaghin mz spitälske soot, och hon tekna hwars thäs mansz siäll som mz olydhno och genstridh korra mot sinom forman Hwilkom hon wiil ey lydha, och af hwlkom hon wiil ey helsonna 65
bwdhordh taka Ok fortänskwld at hon wil ey mz lydhno halda sins formanz bwdhordh slas hon och smittas mz synda spitälsko, Datan och abiron stodho wp amot moysen och aaron mz höghfärdh forkrwpinskap och olydhno, Ok swa som skrifwath är j saltarenom, Jordhin ypnadhis, och swalgh wp datan och lykte ater siik iwi abirons samansankan, Thz är ofwär alla them mz honom korradho amot Moysen, och annantidh är skrifwath af olydhoghwm, Ellin bran j thera kirkio och lwghin wpnötte syndogha män Ozias kwnungher thok rökilsa kar mz höghfärdh forkrupinskap och olydhno, och wilde

offra mot gudhz laghw*m*, och wardh slaghin mz
spitälske sot och smittadh*e*r Saul kunu*n*gh*e*r tap-
adhe rikith, Thy at han war olydhogher, och kom
j sinna owina händh*e*r, Fiskin wpswalgh Jonam
prophetam, thy at han flydhe mz olydhno, Thy
är os war*n*ande, at wii ey wprisin mz olydhno
mot warom forma*n*no*m*, at ey skuli gudhz hämd
koma ofwär os, Hedh*e*rlika syster, for wara helso
säter gudh formän j kirkiona, at the skulin os
forese och gudhi skäll göra for os, och göma os
at wii görin ey thz ilt är, Thy sigh*e*r paulus apo-
stolus, lydhin idhro*m* prowasto*m* och warin wndh-
ergifne them, Thy at the waka swa som skola-
görande skäl älla räkinskap gudhi for idhra siäla,
formä*n*nena skulu göma och styra gudhz almogha,
mz mykle waku och atwakt, Af hwilko*m* som
siigx j canticis säxtighi starke män af starkasto
ma*n*nomen israhels folkx, skulu wmgringa Salo-
mons siängh alle hallande swärdh och bäszt lärdhe
til stridh, Hwars thera swärdh om sina länd for
66 natta räddogha, Salomon som thydh*e*r fridhsamber,
tekna christum som sannelika är fridhsamber och
fridhgörare, Thy at han giordhe fridh mällan gudh
fadher och mankönith, Han är som paulus sigh*e*r
war fridh*e*r hwilkin som giordhe badhetiggia eet,
Salomons säng som teknar trona manna sam-
kwämdh, J hwilke gudh boo. och hwilas ga wm-
gringh siäxtighi starke thz är at formännene gaa
kringom kirkiona, näfsande, awitande, prädicande,
manande styrande och wäriande och göma hona
for lasto*m* och owinom osynliko*m* och synliko*m*
Hwlke som thy kallas starke at formännene skulu

wara fwlkomlika starke j gudhz bwdhordha gömo, och hallande swärdh som tekna gudhz ordh, thy at the skulu prädicande swnderskära och nidherthrykkia wndh*e*rdananna laste, The ärw bäszt lärdhe til andelika stridh mot syndomen och ondo andome*n*, Hwars thera swärdh är iwir hans länd, thy at the skulu först skära swndher syndenar j sik, och sidhan j sino*m* wndherdanom, och thzta göra the alt for natta räddogha, som tekna onda andanna lönliko forsater Hwilke som mäst fresta och forsat sätia j thässa wärdlinna nat forma*n*nomen, at them swikno*m*, maghin the mz syndom smitta och sörgha Salomonis säng som tekna the hälgha kirkio, O kärasta syster thy sagdhe jak thik thzta, at thu skuli w*n*dh*e*rsta hwru gudhelika och ödhmiwklika os bör lydha waro*m* forma*n*no*m* Ensamin lydhnan är the dygdh som insa j lönin alla andra dygdhe och göme them insadha, af hwlke Salomon sigh*e*r, bätra är lydhnan än ofer, Thy at mz offer offras annars köt och mz lydhno bindhz och offras manzens eghin wili Lydhogher man tala sigh*e*r, Thz är at 67
han wind*e*r sigh*e*r af ondo andomen och nar han ödhmiwklika lydhe annars röst, Vinder han sik siälfwan j sino hiärta, Adam fiöl af paradis thy at han war olydhogher Christus for wp til himerikis thy at han war gudhi fadhere alt til dödhin lydhogher Swa som mange wordho syndoghe for adams olydhno Swa wordho mange rätwise wm christi lydhno Ok swa som alle män komo j dödszens fordömilse, for adams synd Swa komo mange j lifhsins rätwiso wm ihesu christi rätwiso Ok som

olydhna födde dödhin, Swa födde signadha gudhz
sons lydhna lifwith, Thy älskelika syster än thu
är lydhogh thinom formannom for ihesu christi
hedher och äro Tha skal thu styra mz honom j
himerike, Thala ey hwast ordh mot thinne modher
abbadisse älla priorisse Var ey genstridhogh thinom
formannom, sigh ey amot them thik foresatte ärw
j nakre sak, Hedhra them som sniälle ärw och
wäl lifwa, och hwan en äpter forskullan sins
hällaghetz, gör wyrdhning thöm j högho walde
ärw, gifh ämwäl hedher them wndherdana ärw
Halt thik ey lika them j höghre wärdhelikhet ärw
än thu äst The lydhno them äldre ärw än thu,
och thiäna ödhmiwklika thera budhi, wägh höghro
walde gifh thy wärdhogha thiänist och war allom
lydhogh O christi brwdh lydh tho swa människio
at thu ey wredhan göri gudhz wilia Var aldrigh
lydhogh til onda gärninga, Lydh ey them thik
biwdher göra thz ilt är Lat ey thin wilia til at
göra ond thingh än tho at thz thik biwdhz Lydh
ey j ondo thinge än tho at thik ther pina til
thwingar än thot plagho aliggia än thot slagh
68 mote löpa bätra är tho at thola dödhin än wpfylla
ilt bwdh bätra är dräpas af mannomen än for-
dömas j äwärdhelikom dom, Ey är thän wtan synd
som thär til lydhe at thz wardhe som ilt är O
hedherlika syster war thy lydhugh ihesu christo
alt til dödhin och han skal gifwa thik lifsins krono;

Af stadhogha framhalde godha gärninga xix [ɔ: xx]

O Kärasta syster Hör sanctum Jeronimum sigh-
iande Ey spörias af kristnom mannom wp-

byrningin älla wphofwith wtan ändalyktin och framhaldith Paulus apostolus byriadhe illa och ändadhe wäl Jwdas skarioth byriadhe wäl och lyktadhe illa Jude wphof lofwas och hans ände fordömis Thy sigh*er* sanctus gregorius at stadhwgt framhald är dygdh godhra gärning och komber til got härbärghe än hon gömis til lifsins ända, Och sanctus ysidorus sigh*er* ey döme gudh mannen af framfarno lifwärne wtan af sinom ända Hwar een skal j sino*m* dödhz dagh rätwis göras älla fordömas; Som skrifwath är Hwar jak findh*er* thik th*er* skal jak thik döma Maria magdalena war wärdhwgh först see christum wpstanda*n*de af ködha Thy at hon blefh stadhelika letande han Thy är och skrifwath j Canticis af hälghe siäl J minne säng om nätrena letadhe jak thän min siäl älska Jak mana thik O höfwisk jomfru at thu skuli leta thän sama ihesum christum thin brwdhgo*m*ma j thinne säng thz är j thins hwgx rolikhet och skodhan gudhelika tinga Leta han om nätrena thz är at thu skuli astunda han j thässa lifweno thär til at thu maghe han fwlkomlika finna j kommaskolande lifwe och se han styrande j sins fadhers äro säte Lat ey af at leta han wäl lifwande at thu wärdhwgh wardhe at skodha hans änlite j himerikis rike O christi brwdh sigh mz dauid pro- 69
pheta Min siäl hon thörste til gudh lifwande käldo, Nar skal iak koma och synas for hans änlite, Sannelika thin siäl thörste til gudh, än thu älskar han ofwer althing, Sannelika thörste thin siäl gudh, Än thu for hans älskogha forsma al iordhrikis thing, Sannelika thin siäl thörste gudh än hon girn-

as se han styrande j sins fadhers höghdhre hand Ämwäl mana os än thän sami prophete och sigher Letin wan härra och stadhfästins, Letin hans änlite altidh j helbrygdho j siwkdom j dröwilsom j fatikdom och j fwlstoplikhet, thän tidh idh*e*r gar wäl j hand j wngdo*m* j aldre wi skulom leta gudh mz alle siäl, och alle akt at wi w*är*dhoghe wardhin stadhfästas af honom j hällagho lifwerne och finna han och se j himerikis rike, Rensom os af allom kötzens smittom Thy at ey ma siälin wtan mz renom likama til himpna wplyptas j wpstandilsanna dagh Ok engin fa at see guddoms waldz äro Vtan mz reno hiärta, O älskelika syster tro mich, Himerikis rike gifs ey latom och ostadhoghw*m* Vtan them som thz leta astwnda och bedhas Thy sigher os war härra j ewangelio, bedhins och j skulin taka, Letin och j skulin finna, bangkin och idh*e*r skal wplätas, Thy är himerikis inganger och dör bedhandis mz gudhelikom bönwm, Letande wäl lifwande och stötande j gudhz thiänist stadhdhelika blifwande, ey är ömnith at byria godh thing Vtan at the wäl framhaldins til ändans, thy at bätra är ey wnd*e*rstanda älla widh*e*rkännas rätwisonne wägh Än äpte hänna widh*e*rkänno til baka atherwändas Thy sigh*e*r war h*är*ra j ewangelio engin sändande hand til adhrit och
70 skodhande til ryggia är quemelikin j gudhz rike O hedh*e*rlika syster, thy skulu*m* wi mz daghlika astwndan äwärdhelix sälikhetz Ropa til alzwaldhwgx gudhz öron, och ey wanskas af godhw*m* gärningo*m*, them wi byriadho*m* för än han wärdhoghis os inledha til äwärdhelika äro O syster mich

j christo älskelik, Got är os at blifwa j gudhz thiänist Thy at the som af clostreno ganga atir til wärdlinna Vardha swartare än wtsläkt kol ffor thän skuld at the om siälinna köld ärw dödhe fran gudhz kärlex elde Thy sigh*e*r sanctus ysidorus Hwlke som af godho lifwärne wändas til ont mz wärdlinna giri The ärw myrkte och smittadhe af lastanna fylsko och skilde fran gudhlix klarhetz liwse Hwlke so*m* fly af klostreno och til wärdhlinna skilias fra ängla kompanskapi och til föghias diäflomen Hwlke som forlata hällaght wärdhskap och fara til wärdzlikith lifwärne ffiärkas gudhz kompanskapi, och wndh*e*rgifwas diäfwlsins *här*radöme O älskelika mich j christo Syster skodha hwat thu giordhe Ledh daghlika til aminne til hwat thu komt, och hwi thu komt Thu forläst for gudhz skuld al the thing j wärdlinna ärw, och wtwalde klostret for hans älskogha Thu köpte himna rike mz the wärdheno thu siälf äst, idhna for thy mz höxte atwakt at thu maghe äwärdhelika hafwa rikith, Hwilkit thu älskadhe och astundadhe och at thu skuli ey tappa thz thu köpte Varna at thu tapa ey rikit For hwilkit thu gaf thik siälfwa j wärdhit Hör sanctum paulum sighiande ängin skal kronas wtan thän som laghlika stridhe Thän ärwodha laghlika hwilkin som j godhw*m* gärningom blifwer stadhelika alt til sins döz dagh Thän ärwodha laghlika, hwilkin som 71
stadhelika blifwer j gudhz thiänist Vtan swik och wtan skrymtelikhet Thän thiäna wärdhelika gudhi Hwilkin the godha gärning han byriadhe wäl fulkomna then swettis wäl j gudheliko ärwodhe

hwilkin som wäl ända the thing som han wäl byriadhe thy sigher kirkian j Canticis af sinom limmum j gudhz thiänist stadhelika blifwandom Vara hwsa biälka och sparra, ärw af them thräm som kallas Cedrus och Ciprässus Hwilkin som hafwa orötelika natur och tekna hälgha män, Hwilke mz idhkelikom kärlek och ofalnande astundan girnas koma til sin skapara och blifwa j godhwm gärningom alt til lifhsins ända O hedherlik jomfru Var thy cedrus j gudhz huse blifwande stadhelika j godho lifwärne Var och ämwäl cipressus gifwande af thik godz äptedömis lokt them som wmgar mz thik O sniälla iomfru thy sagdhe Jak thzta at thu skuli stadhelika blifwa j godho lifwärne som thu byriadhe Thy skrefh iach thik thzta at thu skuli aldre Nunno lifwärne lata, och ather leta wärldena swa som hwndher wmwändher sik och ather slukar wp thz ledha han wp w sik spydhe Jak mana thik at thu skuli blifwa stadhelika j klostreno alla thina lifdagha, och aldrigh astunda wärdzlikit lifwärne Jak radher thik at älska klostret mz höxte astundan, och wärldena glöma mz allo hiärta Jak mana thik at thu blif altidh j klostreno och leta aldrigh atherga til wärldinna, Hwi, Thy at j klostreno är thz lifwärne som gudhelik thing skodha, och j wärldinne är ärwodhafwlt lifwärne j klostreno är hällagt lifwärne andelikith rolikith, fridzsamt, siäft, rent, och rätwist Än j wärldinne är lastafwlt lifwärne, kötlikit ogudhelikit kiffwlt och dröwelikit, trätto
72 fwlt, skört och orent, wrankt och orätwist J klostreno är lifwärne fwlt mz dygdhwm Ok j

wärldinne fwlt mz syndom O hedherlikasta syster Hör godh thing j klostreno Hör ey ond thing the j wärldinne ärw Hör klostersens dygdhe Hör wärldinna lasta, hör lifwit, Hör dödhin Nw är j thinne asyn ont och got for thinom öghw*m* siälinna helsa och fortapilse, lifh och fordömilse eldir och watn wthräk thina hand och wt wäl hwat thu wilt Se paradisi wägh See hälwitis wägh skodha thranga stighin som ledhe til lifwit, Skodha bredha wäghin som ledhe til dödhin, och gak wm hwlkin thu wilt th*er* taker thu härbärghe Hwart til thin wägh*er* ledhe, och hwar han ändas, Thz ena bidh*er* iak at thu skuli wtwälia bätra wäghin, O min käre brodh*er* thit radh skal iak taka och bätra lifwärnit skal iak wtwälia Got radh gifwer thu mich, och thy mz gudhz nadh skal iak taka thz got är, at taka thit radh, och mz gudhz nampne gaa thän wäghin som ledhe til paradis, O höfwisk iomfrw iak thakka gudhi for thän skuld at thu wtwäl bätra wäghin Halt for thy och forlat ey godha wäghin, Hwilkin thu wtwalde, Göm godz lifwärnis fortankka och forakt alla thina lifs dagha Thin gärning skal wardha fwlkomin, än thu stadhelika blifwer Lön gifhs them wäl framhalda ey wardh*er* thän säl som got byria, wtan han thz wäl fwlkomnar, Thy än thu blifwer j godhw*m* gärningo*m* stadhelika alt tidh til ändans, tha skalt thu wardha hel och äwärdhelika säl, Amen

Ad göma iomfrudom [xxj]

SNiällo iomfrunar toko olio j sin kar mz lampome*n* O kärasta syster Hör hwat iak sigh*er*,

Jomfru mz hwghenom ålla wilianom årw sniålla
73 och ey folska och hafwa olio j sinom karw*m* som år renleker j hwgheno*m* och magha thy wtga mot brwdhgw*m*mano*m* ihesu christo, ån Jomfru mz kroppenom och ey hwghenom, årw folska och ey sniålla, och magho ey wtga amote brwdgw*m*man-om ihesu christo Thy at the hafwa ey olio j sinom karw*m* som år renleker j hwghenom ålle wilianom, och siåli*n*ne Thy sigh*er* sanctus ysidorus Jomfru mz kroppeno*m* och ey hwghenom Hafwer ey lön j ath*er*giftinne, thz år at the kronas ey mz hedher och åro thån tidh alzwaldogher gudh kronar renan likamans hwxens och siålinna jom-frudo*m* mz hwndradha årofwllom kronom Ok war h*är*ra sigh*er* j ewangelio darwtto*m* jomfru*m* Sann-årlika sigh*er* iak idh*er* at iak wet ey idh*er*, ffor thånna sak mana iac thik O ålskelika jomfru j christo, at thu wari jomfru mz likamenom och hwgheno*m* at thu wårdhwgh wardhe åpth*er* thzta lifwith inledhas j himerikis palaciu*m* af ihesu christo, ey biwdh*er* the hålgha skrift at halda jomfrudo*m* wtan gifwer th*er* til radh, och lofwar högh lön them jomfrudom halda Thwefal år jom-frudoms gafwa, thy at hon mister thåssa hems wmsorgh, och thol ey wårk j barnbyrdh, och taker renleksins lön j androm hem Vtan iåfh the som renlika blifwa jomfru, Blifwa lika gudhz ånglom och mykyt såla Som gudh sigher mz ysaia pro-pheta Thzta sigher gudh eunuchis thz år the som for hans kårlek göma renan wilians jomfrudo*m* Hwlke som hioldo mina samsåt som år renlekin och wtwaldo thz iak wilde som år jomfrudomin

Jak skal gifwa idh*e*r stadh j mino hwse Ok i minom mwru*m*, och bätra nampnit af suno*m* och dötrom Ok äwärdhelikit nampn skal iąk idh*e*r 74 gifwa Hwilkit aldrigh skal forfara Al synd skal taka forlatilse mz idhrogha och skriptamala betring, än aldrigh finz ath*e*r jomfrudomber än han tapas, än tho at nakar wm anger och skriptamal fa gudhz winskap äpter likamans smittilse, tho fa han aldrigh ather jomfrudomsens helikhet, O hedh*e*rlika syster änkte är kötzens jomfrudomber, hwar ey är hwgxens helikhet och renlikhet The jomfru som högfärdhas älla ära sik siälfwa af sinom jomfrudom älla forskuldan Likas forgyltom skalkom, som af ma*n*nom bedhas lof och äro for godha gärninga Hwlkin the skuldo af gudhi astunda Ok the jomfruna ey hafwande olio j sino*m* karw*m* som är goz samwitz withne tekna th*e*m som for godha gärninga, wilia äras när ma*n*no*m* och ey när gudhi, enkte dogher ther kötzens jomfrudomber Hwar wredhe och harmber bygger j hwgheno*m* Mykin atskilnath*e*r är mällan renlek jomfrulika siäl af engom oreno*m* thankko*m* smittadha, och the siäl som nidherbwghin är myklom skörwm lusta O hedherlika syster, hör sanctum jeronimum sighiande, enkte dugher at hafwa jomfrulikit köt och giftas mz hwgheno*m* änkte dugher jomfru*n*ne at göma likamans helikhet, än hon wil ey sin hogh och wilia öghon och annor sin sinne af syndelike giri ath*e*rhalda, änkte dugher jomfrudomber j likamenom, än renlekin och ödmiwktin ärw ey j hiärtano Thy mana iac thik höwiska syster at thu skuli wara jomfru mz hwgheno*m* och likamenom och

taka mz thik godha gärninga och prydha thina lampo mz godhw*m* sidhw*m* och liwsa mz hälghom dygdho*m* alt til ropith komber at thu maghe tha redho wara at gaa mot himna brwdhgu*m*ma jhesu
75 christo och mz honom jnledhas j himerikis brwdhahus Amen

Ad älska renlek [xxij]

O Kärasta syster Hör mz alle gudhelikhet kännedoms ordh och renlex lön Hör at renom jomfrudo*m* lofwas hwndradha kronor til löna Renom änkiadom siäxtighi och rätfärdhogha hionalaghi thrätighi Sanctus jeronimus sigher Swmlike lifwande skörlika j wngdomeno*m* wilia wardha renlifnadhz människior j äldinne, och tha göma r*en*lek Nar skörlifnadhin forsma at hafwa th*em* til thräla, tholike fa ey renlex lön thy at the hafwdho ey frestilsa stridh än thän bidha äronna krona Hwlkom som war ärwodhis fwlt kifh Renlekin är sötasta frukt Renlekin är hälghra manna osmitadh fäghrind Renlekin är siälinna sigh*er*likhet och likamans helsa Skörlifnadhin gör mannen wanmaktoghan j kroppeno*m* och ledhe rasklika til älle langer renleker räkhnas for jomfrudom O hedh*er*lika syster thy är renlekxins fäghrind älskande The som atherhaldelika och renlika lifwa, redha gudhi thäkkelikit boo j sik siälfwm, som paulus apostolus sigh*er*, the som renlika lifwa ärw gudhz mönster, och thän hälghe ande bor j th*em* Rent lifwärne gör mannen gudhi nästan Hwar renlekin blifwer th*er* bygger gudh, renlekin lyfter wp människiona til himna och ledhe til gudhz rike Ren-

lika lifwando*m* iättas himerike, renlika lifwande hafwa arf j himerike Godher är hionalagx renleker, tho är bätra änkio aterhald, än aldra bästz är jomfrulik helikhet, bätra är ödmiwk änkia än högfärdhwg jomfru, bätra är änkia gratande sina synde, än jomfru rosande sik for manno*m* af sino*m* jomfrudom, Bätra är änkia swkkande for sina wranglikhet, än jomfru wphöiande sik af sinne forskullan Jomfru skal ey ära sik for manno*m* af 76
sins jomfrudoms gafwo, Thy at gör hon thz, tha hafwer hon ey olio mz sik, wtan hänna lampa är wt släkt, ey skal jomfru änkio forsma Jomfru hwilkin gudhi wil thäkkias, skal ey forsma quinno, renlika lifwande thy at hon mistäkkis gudhi, än hon gör thz oc skadha sik siälfwa Jomfru hwilkin som mishalder qwinno renlika lifwande och gudhi thiänande, gör högfärdh, än hwi, For thy at bätra är thän sik ödhmiwka äpter giordha synd än th*e*n som högfärdhas af giordhe rätwiso, bätre är ödhmiwker syndogh*e*r man, än rätwis högfärdhogher O hedherlika syster forsma thy ey qwinno, hulka som koma af wärdlinne och hafdho bönder och föddo barn thy at thu wardher lastelik for gudhi än thu forsma th*e*m Anna prophetissa hafdhe bonda, än tho spadhe hon af christo, och war wärdhwgh han se bwrnan j mönstridh, och Maria magdalena war wärdzlikin än to sa hon först christum wpstandande af dödha, och fik lika lön mz apostolis O höfwisk jomfru thy sagdhe iak thik thzta at thu skuli ängaledhis forsma christi thiänisto qwinnor, hwlka som koma af wärdzliko lifwärne at thiäna gudhi Thu skal heddhra

och ey mishalda the qwinno som flydho af wärdlinne wadha och til klostersins hafn, ey skal thu them miswyrdha hwlka som gudh wtwalde, Thy mana jak thik hedherlika jomfru at thu skuli them thiäna for christi kärlek, och hwargha thera som modher älska, thiäna them som dotter thy at gudh wände them til sik fran wärdzliko lifwärne thy gör thu gudhi orät än thu them forsma, älskelika syster mik j christo Sigh ey jak är ofruk-
77 samlikit trä, thy än thu älska och rädhis thin brwdhgwmma Jhesum christum, swa som thu skalt, tha hafwer thu siw syni Förste sonin är bliwghelikhet Annar thulimodh, thridhi milhet Fiärdhe rät matta och skelik tämpran j mat, dryk och sömn och allom androm thingom, Fämte är kärleker, Siätte är ödhmiwkt Siwnde är renleker Se hedherlika jomfru wm thäs hälgha anda nadh mat thu födha christo thässa siw syni af ospiälladhom qwidh, Swa at j thik fulkomnas thz skrifwadh är, ofrukszamlik födde flere, och thässa siw syni skalt thu wpfostra wärma, diya gifwa widherkwekia, styrkia och styra Vpfostra them mz godhwm sidhom, wärm them widh bryst gudhelika thinga skodhan af innarsta siäl, Gif them spina äwärdhelix sötma, Vidher qwek them mz gudhelikom kärlek Styrk them mz brödh gudhelix kännedoms Näfs them mz gudhz räddogha limom, och biwdh them at the ey högfärdhins, och warin ey osidhoghe älla löslatughe och brytin ey thit bwdh älla nakan tima fra thik skilis älla gangin Se nw älskelika syster at jomfrur halda första stadhin j gudhz rike Til hwilkit han wärdhoghis thik ledha, hulkum thu mz siäl och likama thiäna

Ad fly skörlifnadh [xxiij]

Syster mik j christo älskelik Hör mz alle gudhelikhet wars h*ärr*a jhesu christi ordh Jdhra lände warin wmkri*n*ggiordhadha, och brännande lykto j idhrom hando*m* Vi giordhom wara lände än wi bort thrängiom kötzens skörlifnadh mz reno ath*e*rhalde Vi haldu*m* lykto nar wi tem warom iämkrisno*m* liwsins äptedöme Skörlifnadh*e*r är afgudha dyrk kötzens skörlifnadh*e*r, som sigher sanctus ysidorus, är hordomb*e*r oloflik syn, och fafäng ordh Första skörlifnadhins skuth är ordha*n*na och annath gärninga*n*na, än thz som ey takx 78
mz syni*n*ne, ma flys j ordhw*m* Hwar en oren smittilse kallas skörlifnadh*e*r än to at en nidh*e*rslas af ens orens lusta fylsko, Ok annor af andre af skörlifnazens lustilsom födhas manga och ledha och forba*n*nadha synde mz hwlkom ath*e*rlykkis himerikis rike och människian skils fra gudhi, Aff siw dödhelikom syndom är skörlifnadhin mästa synd Thy at kötzens skörlifnadh*e*r smitta gudhz mönster och gör christi limi hörro limi O höfwiska jomfru wari thy skörlifnadhin dödh*e*r j thik th*e*r til at gudh blifwi sannerlika j thik Skörlifnadhin är gudhz owin och fadh*e*rlika wälsighnans och godhz fortapilse och smittar badhe krop och siäl och samwit Hwilkin skörlika lifwer är dödh*e*r än to at han synis lifwandis wara Sköra och horkarla skal gudh döma, thz är at han skal them fordöma O kära syster Hör thy sancti ysidori ordh at fölghia skörlifnadh är wärre hwarghe synd Skörlifnadh*e*r är störst aldra synda Skörlifnadh*e*r är

thung synd Skörlifnadher gar ofwer al ond thing Skörlifnadher. är wärre dödhenom, bätra är at dö än smittas af skörlifnadh, bätra är dö än tapa siälena for skörlifnad hwilkin som ledher til hälwitis pino och sänke sina älskara j hälwitis myrk, ögna synin är skörlifnadzens sändabudhe och hans första tilfälle, Manzens hwgher grifs mz syninne och dödzens sköte gar intil hiärtat Thy älskelika syster thryst nidher thin öghon och halt ather thina syn at thu skuli ey fordarwa thina siäl skodhande kötzens fägrind Skodha ängin man mz the akt at thu han girnis Se ingin man ther til at thu skuli han kötlika älska Vänt bört thin öghon
79 at thu skuli ey se älla girnas fanytta manzens fäghrind Sigh mik O älskelika syster hwath nöth älla gangn är kötzens fäghrind Hwat ey thörkas mannen som gräs och hans fäghrind fly som skugge Sigh sniälla syster hwru mykin fäghrind blifwer ather j kroppenom nar dödhin komber Thentidh thu see allan kroppen thrwthmadhan och illa riwkande Hwat ey atherlykke thu thina näsa och format ey thola hans anzstygga lokt Sigh mik hwar är änlitzens fäghrind Hwar ärw blidha ordhin som blötto hiärtan them hörande Hwar är söta malidh som gladha giordho männena Hwar är ofwermato löye älla lather Hwar är fanyt kalz Hwar är onytlik glädhi hwlkin som rördhe männena til lather forforo och komo til enkte, Thy känz widher hedherlika syster at fanyt är kötzens fäghrind som salomon sigher Swiklik är nadhin, thz är swiklikt och syndelikit är at astunda manna lofh for the nadh at gudh scapadhe wänan kropp-

in och fanyt fäghrindin thy at hon är mwld och aska thräkkär och madhka mater Vakta thy at thu skudhi ey män ther til at thu wili thera fäghrind girnas Thy at wärdlin far fram och hännä giri Alt thz j wärdlinne är, är kötzens giri til sköran lusta älla ögna giri til jordhrikis godz älla lifsens högfärdh til wärdlz hedher thy skal wärdlin forsmas for christi älskogha mz allom them thingom j hänne ärw hwlkin ey ledha til hans, Thy höfwiska jomfru, thu som forläst wärdhlina for christi älskogha, skalt ey glädhias j kötlike fäghrind wtan älska thin brwdhgomma jhesum christum ofwer al thing at thu maghe mz honom glädhias j himerikis äro, Än wisselika styre syndin j männi- 80
skionne än skörlifnadhzens giri lustar mer hwghin än renlexsins älskoghe Än nw styre rätwisan j mannenom och ey syndin Vm renlexsins fäghrind lustar mer hwghin än skörlifnadzsins fylsko Syndin styre j hiärtano wm nakor är skör til fulan lusta j hwghenom, än to at han är ren j likamenom Hiärtans skörlifnadher är afgudha dyrk Än är annar andelikin skörlifnadher af hwilkom war härra sigher j ewangelio Hwilkin som se quinno at girnas hona syndadhe nw mz hänne j sino hiärta Mer wndher gifwas männena diäflomen mz skörlifnadh än androm syndom Renleker är siälinna fäghrind och mz the dygdhinne liknas människian änglomen, O älskelika syster j christo tro mik Mange koma j sinna siäla wadha wm synna öghna syn O min käre brodher sigh mik än thu west nakan man hafwa warith swikin wm öghnanna syn O hedherlika syster Hwru manga jak wet

wara swikna af syninne och sända j diäfwlsins snaru af hwlkom jak skal sighia thik nakra Dina jakobs patriarkha dotter gik wt och se thäs landzens qwinnor thil hwilkith hänna fadher war tha nylika kommin och sichem landz härrans son tok hona mz wald och spiälladhe hänna jomfrudom och for thän skuld at hon osäl sa thz hon skulde ey se tapadhe hon höfwisklikhet och jomfrudom For hwilka gärning hänna brödher wordho mandrapara och mange dräpne och hänna fadher kom j mykyn wanda och hon salwgh och osniäl tapadhe thz liggiande fä hwilkit hon aldrigh ather fik Dawid propheta sa qwinno och älskadhe hona ffor hwlkin älskogha han giordhe badhe hoor och
81 mandrap bröt gudhz lagh smittadhis af syndom ok kom j gudhz ohyllist manna wanfrägdh och storan wanda Samson starke sa qwinno j hedningganna rike och älskadhe hona och sofh j hänna knä än hon afrakadhe hans har och antwardhadhe han j sinna owina händer hwlke wtgrofwo ginstan hans öghon och bundo han mz boyum och satto j myrkastwfwo och läto han sta widh qwärn och mala, och for thy at han sa thz han skulde ey se wardh han swikin af qwinnonne hwlka han owärdhelika sa och tapadhe badhe styrk och öghon kom j obrygdhilse, och miste lifwit wm sidhe Thy kärasta syster widherkänz at mange fiöllo j sinna likama och siäla wadha wm öghnanna syn gör thy sät mz thinom öghom och se ey owarlika thz thu skalt ey see och lat ey dödhin inga til siälinna at öghnanna windöghom Än thit köt stridher amote thik, än skörlifnadhin fresta thik än ful

luste lukka thik Än skörlifnadhzens aminne pinar thik, tha kasta mot honom dödzens aminne Haf for ögho*m* thins lifs ända thänk thins wtgangx dagh och döhz wärkia Hwxa komaskolande domsens rätwiso glöm ey äwärdheliko och beske pino*n*ne hwlko syndena forskulladho Ledh til aminne rädheliko hälwitis plagho at hälwitis brändaghe och räddoghe skuli wtsläkkia sköralustans hita och osläkkelike lughin skuli wtsläkkia orena lustans brä*n*dagha och at swa som spiker älla naghle wrak*e*r wt for sik a*n*nan naghla, swa hälwitis brändaghe skuli bortwraka skörlifnadzens hita O hedh*e*rlika syster Jak bidh*e*r alzwaldogha*n* gudh at han gifwi thik sa*n*na*n* siäli*n*na och likama*n*s renlek

Aff ath*e*rhalde afväta ok synda xxiiij

THät är fulkomin fasta at kroppin fastar och siälin bidh*e*r, bönin wm fastona gar rasklika 82
ginom himilin Mz fasto och böno*m* tilföghis manzens siäl änglomen och bindz til gudh, fasto dagha ärw stark wakn amote diäfla frestilsom, mz fasto och böno*m* winnas diäflane, O älskelika syster wilt thu wita mz hwario skörlifnadhin hältz ath*e*rhalz Ja min käre brodh*e*r jak bidh*e*r thik at thu sigh mik thz Hör älskelika syster j christo, mz fasto forfars skörlifnadhin mz fasto nidherträngis han bortrördhe mättinne härras ey skörlifnadhin, ath*e*rhald windh*e*r kötith ath*e*rhald bryth*e*r syndox lusta rörilse och löse swndher hans makt, Mz hwngh*e*r och thörst slas nidh*e*r skörlifnadhin Hwngh*e*r och thörster windh*e*r skörlifnadhin Hwghrin dröfdh*e*r

af afäto tapa gudhelika böna kraft Sanctus jeronimus sigh*e*r fastodagha skulu wara mathelike at the ey afmykith wanmaktoghan görin maghan, thy at mathelikin och wäl thämpradh*e*r koster är nythlikin likamenom och siälinne Feth*e*r qwidh*e*r hafwer ey snar syn älla klokt wndh*e*rstandilse Myklo bätra är daghlika äta litith, än siällan mykyth, sparlika äta och altidh hwngra, är bätra än tre dagha wtan mat fasta, thän fastar wäl hwilkin som fly alla synde, bätra är ath*e*rhald af syndom än af mat, Ey är th*e*r ath*e*rhald räknande hwar som är astundan til fylle, Thy sigh*e*r sanctus ysidorus th*e*n drypia allan daghin kräselika födho j thankkano*m* hwilkin som th*e*m redhe om qwällin til at bort wräka hwngrin, tomber qwidh*e*r läter waka a böno*m* Än ey formagho*m* wi wäl waka nar bukin är fuld*e*r, Thy at han gör tha thwngastan sömnin O hedh*e*rlika syster, bär thörran likama for astundan himerikis rikis, at thu maghe
83 fwlkomna j thik thz skrifwath är o söte gudh hwru ma*n*gfaldelika min siäl ok mit köt thörste til thik, kötith thörster til gudh nar thz thörkas af fasto O kärasta syster tro mik, thu skalt mättas af gudhi j himerikis äro, än thu hongra och thörster til hans fulko*m*lika j thässo lifweno, skälikit ath*e*r hald gör lifwande och dräper, bygger wp och sla nidh*e*r, gör lifwande siälena och dräper kroppin, bygger wp dygdhe j siälinne och dräper kropsens laste, Mädh alle akt skulu*m* wi madhz giri forsma och fly bwksens fylle Thy at kroppin wpwäkkis til skörlifnadh nar qwidhin fyllis ofwermato, Ey skulu*m* wi äta th*e*r til at qwidhin skulu

fyllas, wtan at kroppin skuli wppehaldas Hwar bwkin är fwldh*er* mz math th*er* är skör luste wptänder, ey bränne skörsluste elder th*en* likama som styris mz skäliko ath*er*halde, Th*en* dyrlika klädde h*ärr*an hwilkin som daghlika aat kräselika jordhadhis j hälwite och sattes j brännande logha och beddis en wantzdrwpa och war ey wärdhogh*er* han fa thy at han wilde ey halda sik af ifwistopa mat j thässe wärld Swa som alla andelika dygdhe wpbyggias j siälinne mz skäliko ath*er*halde och tämpran, swa wpfostras och styrkias alle laste j kroppeno*m* mz ifwistopa fylle, engin forma at fa dygdhanna fwlkomnilse, wtan han tämi först j sik buksens swalgh Thy brunno ey the thre wngo männene Azarias Ananias och misael j brännande eldz wngneno*m* at the waro ath*er*haldoghe j sino*m* likama, thy frälstis daniel af leona*nn*a mwnne at han gömde j äto skälika tämpran, engin forma at älta fra sik diäflanna frästilse, wtan han styre och ath*er*halde j sik swalgsens lusta Min käre brodh*er* jak bidh*er* thik at thu sigh mich Hwru skal jak styra min krop mz ath*er*halde, Älskelika syster swa skalt thu wpfostra thin krop at han ey högfärdhis och swa 84 nidh*er*thrykkia at han ey falle Swa skulu*m* wi kötith widh*er*qwekia at thz thiäne Swa näfsa mz ath*er*halde at thz ey forfari, än thu thwinga thit köt ofwermato, tha dräper thu thina asko Än thu födh*er* kötith mer än til bör tha wpfostra thu thin owin O min käraste syster thz skalt thu altidh göma at thu dräpi ey thit köt mz ath*er*halde wtan syndelik rörilse som j thy wptändas

O älskelika syster j christo näfs thinom likama, fasta, Halt ath*er* thik af mat, bär bleka kinder och ey rödha, Thit änlite wari blekt och ey röt bär maghran likama och ey fetan, Thin kropper wari thör och ey feth*er*, Gödh ey thit köt madhk*om* til mat, ät swa at thu altidh hwngra och thu hafwi altidh hwnger, aldre skal thin kropper fyllas af mat war hwngrwgh och thörstogh ath*er*haldogh och thör och magh*er*, thro mik hedh*er*lika syster at thu format ey at winna frestilse, Vtan thu näfse thino*m* krop mz ath*er*halde Thy at skör luste wäxer af ifwistopa dryk och äto Manzens mätte wäkker wp kötzens skörlifnadh Skör luste är altidh tilfögdh*er* mättinne Vaku natta kyld wtsläkke skörslusta hita, onda andana ganga th*er* hälzt in hwar the se mäst mat och dryk Syster mik j christo älskelik swa som jak thik nw sagdhe än thu wilt fly fwlkomlika kötzens frestilse tha skalt thu ey at enast halla thik af myklom mat Wtan ämwäl fran allo*m* wärdlinna lustilso*m*, at thu maghe äpte thzta lifwit glädhias mz änglo*m* j himerike; Amen

Aff drukkinskap xxv

O Kärasta syster Hör wars h*är*ra jhesu christi ordh Hwilkin som sigh*er* awaktin at ey thwngins idh*er* hiärta af kräselike födho och drykkinskap Ok paulus apostolus näfsande sina känne-
85 swena sigh*er*, wilin ey drukna wardha af wine j hwlko som är skörlifnadh*er* Ok salomon sigh*er* winith är skörslusta thing, och drukkinskapin är sqwaldra fulder, ey skal thu skodha winith nar

thäs lith*e*r skin j glaseno älla hwru thz springer, Thy at thz blidhelika ingar och bither som hwgormber j ytarsta timano*m* och ingiwth*e*r dödhelikit eth*e*r Enkte är lönlikith hwar drykkinskap*e*r styre, Manga satte winith wtan rättan ända och ledha til likamans wadha och siälinne fortapilse Win war skapadh til glädhi och ey til drukkinskap Hwar som fyllen ömningas th*e*r halder skörlifnadhin h*är*radöme Skör luste fölgh*e*r bukin fyltan mz mat och winsdrykkio*m*, drykkinskaper gör wanmaktoghan kroppin, snär siälena, myrker skälin öke hiärtans gäld jnsände skörs lusta logha och fra wände swa hwghin och binder at mannin wet ey sik siälfwan Drukkin man är swa annar wordhin fra sik siälfwo*m* at han wet ey hwar han är Hwat han gör älla tala, ofta är lofh at drikka mykith och ey wardha drukkin Hwilka prophetin afwiter och sigh*e*r We är idh*e*r som waldoghe ärin at drikka och starke män at samanblanda drukkinskapin We är idh*e*r som wpstanden arla at fölghia drukkinskapin, och drikka alt til qwälzsens at j skulin damba och hita af wineno, Ämwäl sigh*e*r joel propheta, wäkkins wp drukne och gratin och thiwtin alle hwilke som drikkin winith j sötma, Egh sagdhe han hwilke som drikkin win j widh*er*thorft Vtan hwlke som drikkin win j sötma thz är j lustilsom Drukkinskaper är thwng synd, dödhelik synd och räknas lik widh mandrap hordom och skörlifnadh Forbwdhin math*e*r wrok mannin af paradis och ofdrykkia sänke manga j hälwite Noe druk win och näkte sin hemelikin thing 86
hwlkin han hafdhe holt fäm hwndradha ar Lot

drukkin giordher af win afladhe barn mz sinom dötrwm O älskelika syster hwxa thy hwru alle gudhz thiänista män skulu fly och sta amot drukkinskap O min brodher är synd at drikka win O min syster ey är synd at drikka win mz mato thy radher paulus apostolus timotheo drik litith win for thin magha skuld och thina idhkelika siwkdoma, och salomon sigher Win drukkith mz matto är siälinna och likamans helsa Win ofmykith drukkith är ether och gar ofwer skälin, wm ofmykith win willis hwghin och wpwäkkis skörlifnadher och wäxe skörluste och rörilse, Gudh gaf os win til hiärtans glädhi och ey til drukkinskap Thy höfwiska jomfru drikkum ey swa mykyt som swalghit kräfwer, wtan swa mykyt som widherthorptin bedhis Wi warnom at ey räknis os thz til drykkio last Hwlkith gudh gafh os til läkedom och at wi wändom ey til synda och sidhwänis wana winith hulkit gudh gafh os til likamlika helso Vaktwm at wi wändom ey til synda ökilsa thz gudh gafh os til kropsens styrkylse mange ärw kripne af diäflomen wm winith Ok ey är drukkinskaper annath än wppenbaraste diäfwl O älskelika syster j christo drik thy matelika och thik skal wardha kropsens helbrygdha och hwgxens glädhi, drik win mz mato och thz skal föra fran thik läti och dylsko och göra thik j gudhz thiänist idhna och gudhelika Thy at win matelika drukkith gör mannen athogholan til gudhelika böna och hwassan j gudhz thiänist O kärasta syster än thu höre mich som brodher och gör al thing swa som jak sagdhe thik tha skalt thu wis wardha

Af synda thräldom xxvj

O Kärasta syster Hör wan härra sighiande j lästinne Hwar thän som gör synd är syndenna thräl Thwem lundom görs synd antikia for giri skuld älla räddogha Nar ma*n*nen wil hafwa thz han girnas älla rädhis koma i thz onda han rädhis Firom lundom görs synd j hiärtano och firomlundo*m* j gärni*n*ge*n*ne Synd görs j̃ hiärtano af diäfla äggilsom af kötzens lystilsom och hwghxens samthykkio och af högfärdh Stundo*m* görs synd lönlika och stwndo*m* wppenbarlika, stundo*m* af sidhwanio och stundom af wanhopi Än görs synd threm lundom swa som är witandis och owitandis och af krankdom Ewa syndadhe owitandis och adam witandis swa som paulus sigh*e*r Mannen war ey swikin wtan qwinnan war swikin Petrus syndadhe af krankdo*m* nar han nekadhe christum for dödhzens räddogha Jlt är at synda owitandis och wärre af krankdom och aldra wärst är at synda witandis, och wärre är at synda wppenbarlika än lönlika, Thy at th*e*n som wppenbarlika synda te androm at synda än rätwisonna del är j ma*n*nen-o*m* nar han kännis widh*e*r sina ilgärninga och blyghis j sik siälfw*m* for th*e*m, bätra är ey synda än bätra syndena, thy at hwar en syndare är. höghfärdhogh*e*r och forsma gudhz bwdhordh Thy älskelika syst*e*r hör hwath jak sigh*e*r, wm et ilt forfara ma*n*g godh, th*e*n j eno syndh*e*r wardh*e*r aldra brwtliker och tapa mang godh thing, wm ena synd forfara manga rätwiso, Göm thy thina siäl af synd och lat ey thit hiärta boyas äpte

87

kropsens lusta gif ey thina siäl j kropsens wald
och lydh ey kötzens lystilso*m* thu skal dö än thu
lifwer äpte kötino, Rensa thy thit samwit af alle
synd wari thin hwgh*e*r ren, thyn likame osmitt-
adh*e*r Ängen synda smitta blifwe ath*e*r j thina
hiärta, Ey kan kroppen spiällas wtan for spiällas
88 hwghin, Än siälin böghis thil synda samthykkio
genstan är kötith redhaboit at synda ffor gar siälin
til lastelika gärninga än kroppen, enkte forma
kötith göra wtan thz siälin wil Rensa thy thit
hiärta af alle wranklikhet och thit köt skal ey
synda O min käre brodh*e*r sigh mik än syndoghx
manz siäl är ledh och swart, och än rätwis mansz
siäl är fagh*e*r och wälskaft Älskelika syster thry
thing ärw jbland skapadh thing swartare och wärre
allo illo swa som är syndox manz siäl blifwandis
j synd hwilkin som swartare är än korpin och
ondo änglane hwlke hona gripa j dödzens dagh
och hälwite j hwilkith hon nidh*e*rkastas Thry thing
ärw Hwlku*m* enkte är bätra j skapadhw*m* thingo*m*
Swa som är rätwis manz siäl blifwandis j godhw*m*
gärningo*m* Hwilkin som fagh*e*r är och skinande
som solin, och hälghe ängla som hona taka j dödz-
ens dagh och himerike til hwilkit hon föris hälghe
ängla the presentera gudhi rätwis manz siäl sigi-
ande Se h*är*ra th*e*n thu wtwalde och tokt til thik
han skal byggia äwärdhelika j thino*m* hwswm, O
älskelika syster j christo, Än thu rensar thina siäl
af alle wranglikhet och blifwer stadhelika j gudhz
thiänist som thu lofwadhe tha skalt thu glädhias
wtan jäfh j himerikis brudhahwse mz thinom
brwdhgo*m*ma jhesu christo

Aff synda widh*e*rgango xxvij

THa byria ma*n*nen wara rätwis nar han röghe sik for sina synde som skrifwat är Rätwis man är först sins röghiare, enkte är wärre än wita sina laste och wilia th*e*m ey grata Hwar en syndare skal grata sina synde for thu thing, Först for thy at han giordhe ey thz godha han skulde göra, Annantidh for thy at han thordhe göra thz illa han skulde ey hafwa giort Th*e*n man gör 89
w*är*dhogha synda bätring hwlkin som grater giordha synde, och gör ey annantima thz som gratande är Thy at hwilkin som grater syndena och gör annan tima synd, är som th*e*n som thwa obrändan tighilsten hwilkin som gifwer af sik thäs mera träk och sör at han mer thwas, Än mannen bätra sina synde och rätte sit lifwärne mädhan han lifwer, wtan iäfh skal han koma til äwärdhelica hwilo äpte dödhin Somlike lifwa illa j allom sino*m* lifhtima och skrifta sik j dödhzens tima, thera synde forlatilse är iäfwgh och thera fordömilse owis Thy hwilkin som girnas at wara sigh*e*r och wis af synda forlatilsom j dözens dagh göri sin skriftamal och grate sina synde mädhan han helbrygdho är Widh*e*rthorftelikit är wtan ath*e*rwändo grata thy at gudhz miskund och doma ärw lönlike Thy sigh*e*r sanctus ysidorus ey bör syndoghan man at hafwa sigh*e*rlikhet thy at hon födh*e*r glömsko, och glömskan ledh*e*r mannen owarlika til hans eghna fortapilsa O kärasta syster tak mit radh och bätra thit lifwärne mädhan thu format wppenbara thina synde mädhan thu lifwer och grat

them mädhan gudh gafh thik timan dödha manna kallilse wari thin warilse, bätra thz onda thu giordhe mädhan thu hafwer timan Ropa til gudh och afla synda forlatilse mädhan thu lifwer j likamenom, gör thin skriftamal for än dödhin komber och grat thina ilzko for än thu skuli sänkkias j hälwite hwar ey är time at göra skriftamal och bätra älla aterlösa synder Thy at j hälwite är engin aterlösn, Än to at thu äst syndogh, än to 90 at lastane ärw marghfalle Tho ma thu mz jdhrogha ok skriftamala bätring fa synda forlatilse Wanhopa ey, Thy at wanhop öke syndena och är wärra allom syndom, jäfwa ey älla wanhopa af gudhz miskund Haf tröst j synda widherganga af gudhz godhlek, thy at han är godher allom them a han hopa, och hans miskund är ofwär alla hans gärninga; O min aldra käraste brodher wäl sigher thu, thu gifwer mik got radh, än we är mik arme syndersko at jak fiöl j swa ledha synde, j swa stora laste, och j swa manga glömsko, Hwat skal jak först grata, Hwat skal jak först swkka, Hwat skal jac först sörghia, Jak wsul hwat grat skal jac först taka, Jak owärdhwgh hwlka tara skal iak först wtgiwta at the formatten afthwa swa ledha lasta fylsko, O grater hwar äst thu O taranna källor hwar ärin j Jak bidher at j rörin mik til grat for mina lönlika synde, taranna källor graten ofwer mit änlite Wätin mina kinder och gifwin mik beskan grat, O min söte gudh hiälp mik for än dödhin ofwer mik komber, För än myrkin mik gripir For än hälwite mik j sik slwke, For än lughin skuli mik bränna, For än jak kome til

pinonna, For än hälwitis elder mik wmkringgifwi, och for än jak skuli widher thik skilias och j hälwite wtan ända plaghas O min söte gudh hwat skal jak göra nar thin rädhelike domber komber Hwat skal jak swara nar jak star for thins doms grömma ransakan Hwat skal jac sighia nar jak wswl synderska presänteras for thin domstol, We them daghenom j hwlkum jak syndadhe j hwlkom jak giordhe ilt j hwlkom jak bröt gudhz budhordh Gudh gafwe at ey hafdhe solin warit wprwnnen ofwer mik älla liwst ofwer mik O ledhe 91 dagher O hatlike dagher, O dagher then aldre skuli ändas hwlkin wplät minna modher qwidhz aterlykkilse och fördhe fram mik j thässa wärld, Äkke for thy at daghin är onder som gudh skapadhe, tan jak är ond som syndadhe och timan wannytiadhe, Bätra ware mik ey hafwa warit afladhe, än j hälwite äwärdhelika pinas, Bätra ware mik ey hafwa warit födda än brännas j äwärdhelikom lugha, och thola oändelika hälwitis pino och smaka ond thing wtan atherwändo Himil och jordh och alla kreature gratin ofwer mik giwtin tara ofwer mik, Jak syndadhe thwnglika osälika wslika och storlika, otalika ärw mina synde, siälfwiliandis lofwadhe jäk wäl lifwa, Än ey gömde jak thz godha jak lofwadhe, altidh gik jak ather til syndinne Margfalda giordhe jak mina synde, Altidh giordhe jak annan tidh mina onzsko, Aldre skipte jak til bätra mina sidhi, aldre lät jak af ondom gärningom, bidhin thy for mik alle hälghe män, och alle gudhz rätwise män at han wärdhoghis forlata mik mina synde for idhra böne, Awi min

wsla siäl hwar skal miskunna thik Hwar skal gifwa grat ofwer thik Hwar skal hwgna thik, hwar äst thu manna gömare Hwar äst thu siäla ath*e*rlösare Hwar äst thu godhe födhare, hwi forsmadhe thu mik Hwi wände thu tit änlite fra mik Awi Awi thz forskulladhe mina synde O min söte gudh glöm mik tho ey til ändalyktinne forlat mik ey äwärdhelika och gifh mik ey j diäflanna wald Jak är syndogh Jak är owärdhug tho flyr jak til thin min söte gudh thy at thu äst milder Thu äst miskunszamber och mykin är thin godh-
92 wiliogha miskund, Ängin forsma thu, engin hata thu, enge siäl neka thu miskund the sina synde wil bätra, Jak bidh*e*r thik alzwaldogh*e*r gudh och mildaste h*är*ra at thu neka ey mik thz thu miskunnelika mango*m* gifwer, ey wär jak mina synde, ey löner jak mina ilzsko Mik mistäkkis thz onda jak giordhe, Jak wswl syndadhe jac kännis widh mina willo, jak wppenbare mina laste jak widh*e*rganger mina wranglikhet jak sy*n*dadhe war mik milder söte gudh spar minne ilzsko forlat mina laste, O härra gudh hwar forma thola än thu göme wranglikheter, enkte är sigh*e*rlikit for thinom dom och ey rätwis manz rätwisa Hwlkin rätwis man skal thora sighia, Jak är wtan synd, Ängin är ren af syndom, engin är wtan brwt, ängin skär j thinna asyn, se jbland hälgha män här lifwande j wärldinne är engin osmittadh*e*r se hwlke som thiänto thik woro ostadhoghe och j änglomen fanz wranglikhet Stiärnonar ärw ey rena fore thik Himnane ärw ey rene j thinne asyn Nw än engin är hällagh*e*r j thinne asyn och engin osmittadh*e*r

Hwru myklo mer är jak arm synderska oren hwlkin som är mwld och madhka mater och manna dotter, Hwlkin som drak wranglikheter swa som watn, och mangfalla giordhe jak mina synde Hwlkin som sither j mwldinne och bygger j orena hwse och hafwer jordhzslikin grwndwal O min söte gudh räk mik thina höghra hand, minz a hwat jak är Minz a at jak är jordh och mwld och aska, gifh mik then läkedom mz hwlkom thw läker at jak skuli läkias, Jak wsul fiöl j syndinne graf jak owärdwgh nidherskredh j hälwitis diwp O härra gudh fräls mina siäl af häl- 93 wite at diwpit skuli ey lykkia mik j sik, at myrkit skuli mik ey wpsluka at myrke och orene pwzen skuli ey thrängia saman sin mwn ofwer mik och myrka diwpin neka mik wtganga w sik, se rädhelike daghin iwi ligger Nu komber ytarste daghin Nw är när dödhzens stund, enkte är ofwer mik wtan grafwen spar mik härra gudh for än jak skal til myrka jordhinne Hiälp mik min söte gudh for än jak skal ga til ysällinna och myrkianna land Miskunna mic siälanna atherlösare for än jak skal dö Lös min synda band for än siälin skils widh kroppin O syster mik j christo älskelik gudh alzwaldogher forlate thik thina synde och thin brut och rense thik af alle synd Gör nw hädhan fran thz til bör och stadhfäst j thino hiärta at thu wili aldre meer synda älla ilt göra Wakta at thu ey annan thima gör the laste thu för giordhe Smittas ey äpte lofhwadhe bätring, gak ey ather til syndinne äpte jdhroghans grat gör ey annantidh thz annantidh gratande är, ey gör then wärdhogha

skriftamala bätring som än gör the synd han lofwadhe fly och bätra, Ey synis han bidhia gudh som ödhmiwker man, wtan gabba som högfärdhogher Hwilkin som än gör thz for hwilkit som han tok skrift Thy sigher sanctus ysidorus fanyt är the plikt hwlka som äpte fölghiande laster smitta och swa som thz sar som opta wpskärs läkis sent swa then idhkelika synda och lofwa bätring är näpplika wärdher at fa synda forlatilse, war thy stadhfäst j idhroghanom, lat ey af at
94 halda thz godha lifwärne thu byriadhe Helsa lofwas them stadhelika blifwa, Lön gifs them wäl framhalda som skrifwat är Säle ärw the hwlke som göma dom och göma rätwiso j hwarghiom tima Ok then skal hel wardha Hwlkin som stadhelika blifwer til ändans, O höfwiska jomfru Jak mana thik at thu skuli altidh bära blyghd i thino änlite for thinna synda aminnilse blyghx at wplypta thin öghon for thinna lasta orenlikhet gak mz nidherlutto änlite och dröfdhom kinnom, Harklädhe och aska wmkringifwin thina limi Harklädhe hyli thin licama ofwer iordhena, jordhin wari thin säng mwld ästu thy sit i mwldinne, Aska ästu, j aska skalt thu wmwändas, War altidh gratande altidh sörghiande altidh hiärtans sukkan wtsändande, altidh wari thik idhroghe i hiärtano, sorgh i brysteno, swkkan i mwnnenom tara i öghomen och kinnomen, O hedherlika iomfru tro mik at gudhz thiänistomen skulu aldre wara sighre, aldre orädde i thässo lifweno, än to at the sen rätwise, gudhz thiänistomän skulu altidh mz tarom til aminne ledha sina synde Hwilkit som teknath

är i canticis canticorum j brudgu*m*mans lofh sang
jhesu christi Hwar som sigx Hans har älla hans
lokka ärw som rätte palmqwista älla the löf sik
altidh wphöghia swarte som korpir, christi har
tekna cristnamän Hwlke som göma i sinne siäl
the hälgho threfalloghetz tro, görande thz the tro
och blifwa stadhelika när gudi, och gifwa honom
hedh*er* som har lodhande widh*er* manzens hwfwdh
Palmträ wäxe storlika wp i högdhinne och tekna
sigh*er* Cristi har och lokka ärw the hälgho palm-
qwistane, thy at wtwalde män wäxa wp i högdh- 95
inne mz gudhz nadhw*m* och dygdhanna ökilsom
och winna sigh*er* wm sidhe af syndomen The ärw
swarte som korpin thy at än to at the sik wp-
lypta til himmillin mz dygdhelikom och gudhelik-
o*m* gärningo*m*, to räkna the sik syndogha och
litith wärdha Swa thu älskelika syst*er*, än to at
thu wäl och renlika lifwer än to at thu rätwislika
och gudhelika gudhi thiäna, tho mana iak thik at
thu ey aflat at grata och afthwa mz taro*m* thinna
synda smitto, söte warin thik tarane, lustogh*er*
wari thik gratin War swa rask til gratin, som thu
wast til lastens Swa stor gudhelikhet wari thik
til anger och idhrogha hwru stor akt thik war
at synda Läkedomin är til läggiande äpte thy
som siwkdomin kräfwer Thwnga synda thorfwa
with storan grat O hedh*er*lika syst*er* han wärdh-
oghis thik at hiälpa ok hwgna i thässo lifweno
Hwilkin änglane hedhra i himerikis palac*io*

Aff gudhz likama xxviij

HWlkin som ath*er* thz brödhith som är wars
h*är*ra jhesu christi likame och drikk*er* af
thy kareno j hwlko hans blodh är owärdhogh*er*
han skal wardha brwtlikin wars härra likama och
blodhz, thz är at han tak*er* sik synd och smitto,
än hwi, For thy at han gik illa til thz got är
Pröfwe thy ma*n*nen sik siälfwan och äti swa af
thy brödhino och drikke af thy karino thz är at
han skudhi sin wägh gra*n*nelika och rense sith
hiärta af alle synda ilzko, at han maghe wärdh-
elika ga til swa hällagt och rent sacramentum
Hwilkin som ätir wars härra likama och drikker
96 hans blodh owärdhelika Han ätir och drikk*er* sik
dom, thz är sinna fordömilsa sak, Thy at the som
lastelika lifwa i kirkionne och lata ey af at taka
gudhz likama wäntande sik mz thy rensas af
syndom, the skulu wita at thz dogher them ey
til rensilse p*ro*phetanu*m* witnande mz hwlkom war
härra sigh*er* Hwath är thz at min älskelikin giordhe
manga synde i mino hwse Hwath ey skulu hällagh
köt föra fra thik thina ilzko, thy hwilkin som wil
taka christi likama, idhne för at blifwi i honom
mz rätte tro och sa*n*nom älskogha, ok thz är thz
war härra sigh*er* i ewangelio Hwilkin so*m* äter
mit köt och drikker mit blodh blifw*er* i mik och
iak i hono*m*, Som han wili sighia, th*e*n blifw*er* i
mik som i godhom gärningom fwlkomna min
wilia, älleghis ma han ey äta mit köt, wtan han
blifwi för i mik wm rätta tro och godha gärninga
och iak i hono*m* Godher man taker gudhz likama sik

til synda forlatilse och dygdha ökilse, Än onder man til dom och fordömilse, thy at th*e*n gudhz likama taker mz iwda forradhara han fordömis Hwilkin som han taker mz petro och andro*m* apostolis hälghas mz th*e*m i christi likama O christi brwdh Hör sancti augustini ordh, Hwilkin som komber til thzta altara mz renom likama rätto hiärta godho samwiti och gudhelike siäl, han skal koma mz raske färdh til thz altare som är i himerike for gudhz öghо*m* O älskelika syster hör ormsins snille, ormin nar han gar at drikka spy wp w sik alt etrith for än han komber til källonna, Gör och thu samwledh for än thu komber til lifsins käldo som christus är at taka christi likama tha wpspy alt ether, thz är wrak bort w thino hiärta hat ildzsko awnd illan wilia ok orena 97
thanka ok forlat allo*m* thinom systro*m* och iämkrisno*m* än the hafwa nakath mot thik brutith th*e*r til at thina synde forlatins thik af gudhi Hwlkin som sigh*e*r forlatin och idh*e*r skal forlatas, än thu swa gör tha mat thu ga til lifwande käldo thz är til christum som är käldo aldra godhra thinga, ämwäl sigh*e*r han i lästinne Jak är lifwandis brödh, hwilkin nidh*e*r for af himleno*m*, af thässo brödhe är skrifwat i saltarenom, Mannin at ängla brödh Hwilke som ey äta likamlikit brödh, och thy höfdhe th*e*m ey thz likamlika brödhith som israels folk at i ökninne än to at thz kom af himnomin, Christus lifsins brödh är thy änglanna brödh hwilkins köt godh människia äth*e*r och widh*e*rqwek*e*r til äwärdhelikit lifh, Än thz brödhith folkith i ökninne aat war likamlikith än thо at

thz af himlenom kom, Ok thy blifw the dödhe som thz ato som skrifwath är, Somlike ato th*e*n kostin i ökninne och ärw tho dödhe, swa nw i kirkionne är christi likame somlikom lifh och somlik*om* pina och synda plagha, Wtan iäfh wars härra likame är th*e*m lifh, hwlkom christus är lifh och hwfwdh, mz thy at the ärw hans limi, och th*e*m dödh*e*r som wm sina synde ärw diäfwlsens limi Hör ämwäl höfwiska syst*e*r hwat prästin sigh*e*r nar han wigh*e*r gudhz likama Wi bidhio*m* thässa hostiam wardha wälsighnadha, wm hwlka wi skulu*m* wälsighnas til skrifwadha, wm hwlka wi skulin skrifwas i himerike ffasta wm hwlka wi skulin fästas i christi inälwo*m* skälika wm hwlka wi skulu*m* frälsas af diwrlikom sinno*m* thäkkelika, wm 98 hwlka wi maghin gudhi thäkkelike wardha i hans enga son ihesu christo Thy höfwisk iomfru swa som nw är sakt christus af sik siälwo*m* födhe hälgha ängla i himerike, Christus af sik siälfwm widh*e*rqweke sina thiänista män i iordhrike, Christus mz fäghrind sins änlitis syn mätte hälgha ängla j himerike, Christus födh*e*r os mz rätte tro at wi skulin ey wanskas j thässa hems wägh, Christus af sik siälfwo*m* födhe ängla och män och tho blifwer han hel j sino rike O hwru got brödh söt och wndh*er*likit af hwlko änglane mättas i himerike och männene j iordhrike hwilkin som änglane äta mz fwllo*m* mwn i himerikis fädh*e*rnis lande Han äth*e*r wäghfarande mannin äpte sinne matto, at han skuli ey thrötas älla wanskas i sinom pelagrims wägh, Christus lifwande brödh, hwlkin som är ängla brödh han är manna ath*e*r-

lösn och läkedomber O höfwiska syster bidh thy
gudh rensa thina siäl och samwit at thu maghe
wärdhelika taka wars härra jhesu christi likama
Amen

Aff thank*om* ondom ok godhom xxix

O Kärasta syster Hör hwath war härra sigh*er*
mz ysaia propheta förin bort ild thing idhra
hwxilsa af mino*m* öghom, ey är th*e*n wtan last
som hafwer ondan thankka, än tho at han wände
ater af ondom gärningom, thy sigh*er* sanctus ysi-
dorus ey syndom wi atenast i gärningomen, wtan
ämwäl i thankkom, än wi lwstoms i th*e*m oloflika,
Swa som ydhlan dräps af sinom wngom blifwand-
om i hänna qwidh, swa dräpa os onda thankka
wpfostradha i os och forgifwa siälinne mz ödhlo
eter älskelika syster thy mana iak thik at thu
skuli mz alle idhn göma thit hiärta, thy at th*er* 99
är wphof godhra thankka och onda, Th*er* är wp-
hof godhra gärning och onda, thy är skrifwat,
Mz alle gömo göm thit hiärta thy at thit lifh gar
fram af thy Hör thy höfwiska syster hwat christus
sigh*er* i kirkionne lofsang, Thins hwfwdhz lukka
älla har ärw som konv*n*gx päld til föghd älla wäth
af trw*m*bomän, Kirkionna hwfwdhz lukka älla
hwaria enna hälgha siäl sighias wara som konwngx
päld wät i wathu rännom, thy at päldith bwndith
i kärwa och lägx i tru*m*bona, och watn giwdz i
th*e*m, och wäte klädhi*n* hwilkin som tholikan lit
taka som pällidh hafwer, al thässe här höfwe wäl
hälghe siäl thy at siälinna lukka älla har ärw
hwxins tankka hwlke som bindas j watn rännom,

thäntidh the fästas j the hälgha skrift at the skulin ey onytlike flyta O hedh*e*rlika iomfru göm thit hiärta af syndelikom thankom at thin siäl smittis ey af fulom hwxilsom Thin hwgh*e*r wari ren, gudh dömir ey at enast kötidh, wtan ämwäl hwghin, gudh ransaka manzens samwit, och döme siälena äpte hwxilsomen Lydh ey ondom thanka nar han flakra for thik, Lat han ey blifwa j thina hiärta wrak bort il hwxilse swa brat the synas for thik Wärste skorpio är onder thanke ok syndelikin, knosa thy synder ormsins hwfwdh thz är bätra lastin hwar han wprinder Wrangx thanka hwfwdh wrak w thina hiärta, Th*e*r synda hwar thu west gudh ey wara Nw mädhan thu west gudh alla stadha wara, tha ma thu hwarghin synda, enkte är lönlikith for gudhi han se al lönlik thing, Hwlkin th*e*m ok althing skapadhe Gudh är hwar
100 stadh när Gudhz ande wpfylle alla siälena Alzwaldogx gudhz wald gar ginom al elementa, engin stadh*e*r är wtan gudh, war härra wet ma*n*na thankka, O älskelika syster wil thu aldre wara dröfh, A, käre brodh*e*r thz wil iak gärna lifh tha wäl thy at aldre skalt thu wardha dröfh än thu wäl lifwer, Sigh*e*rliker hwgh*e*r thol lättelika dröfwilse, godh siäl hafwer altidh glädhi ey nalkas thik sorgh än thu blifwer i godho lifwerne ey skalt thu rädhas dödhzens plagho än thu wäl och mildelika lifwer Syndogx manz samwit är altidh i pino, onder man är aldrigh orädder, iltz samwitz siäl ältis af sino*m* eghno*m* stiw*n*gom O hedh*e*rlika syst*e*r hör hwat war härra sagdhe af qwinnonne til ormin Hon skal swnd*e*r throdha thit hwfwdh,

ormsins hwfwdh throdz nidh*er* och krosas, nar th*er* bätras syndin som hon byriadhis Alzwaldogh*er* gudh rense thit hiärta af allo*m* ondom hwgxilsom at thu maghe honom thiäna wtan smittilse

Af thysto xxx

YSaias propheta sigh*er* Rätwisonna dygdh är thysta och sigh*er*likit for wtan ända, ok dauid bidhiande til gudh sagdhe Härra gudh sät gömo mino*m* mwn och wmkringstandilsa dör minom läpw*m* Hälghe fädh*er* idhnadho mz höxta waku och atwakt at göma akta och see hwru godher och söth*er* war h*är*ra är och flyande wärdlz lifwärnis wmsorgh bwndo sik widh lifwärne gudhelika thinga skodhan mz i*n*narsta hiärta O kärasta syster forsma ohöfwisk ordh fly oblyght mal fanyt ordh smitta hwghin och rasklika görs thz gärna höris, enkte gange af thino*m* mwn thz annan hindra tala aldre thz ey til bör tala thz som andro*m* ganglikit är Fly thz mal som fwlt är, fanyt mal 101 tee fanyt samwit, thwngan kwngör manzens samwit Hwlkith malith är tholiker pröwas hwghin wara munnin tala af thy fwlstoppa är i hiärtana, halt ath*er* thina thwngo af fafänge talan, tala ey fwl äwäntyr, Skwaldra ey fanyt ordh thy at the skulu ey wara wtan dom Hwar en skal göra skäl af si*n*ne talan hwars ens ordh skulu sta for hans änlite a domadagh, tala the thing som höre til stadhwghet och kännedom, thit mal wari ey awitelikit at thin thwnga skuli thik ey fordöma och fortappa, tala ey thz thin owin maghe gripa thik til awitilsa, thistan wari thit klädhe Sät gömo

thino*m* mwn och las for thina läpa, sät for thina thwngo thystonna ath*e*rlykkilse, wit hwat thu skal sighia, wakta hwat thu skal tala, Tala i qwämelikom tima thigh til thu spörs, spyrilse lätin wp thin mwn Warin thin ordh faa och gangin ey ofwer matto, Mangtalugh*e*r är ey wtan last, ey är synd borta th*e*r mangtalan är, tu*n*gofwl iomfru är folsk sniäl iomfru nyttia fa ordh snille gör stunt mal folska är at tala mykyth Wari thy matto i thino*m* ordhw*m*, gak ey ofwer thwngo*n*na matta at han wärdhoghis sätia gömo thino*m* mwn Hwlkin thik wtwalde sik til brudh

af lygn xxxj

LJwghara göra thz at ey tros thera ordhw*m* som sant sighia thy är alla handa lygn flyande mz högxto akt och idhn, än to at somlik lyghn räknas lät synd swa som nakor liwgh*e*r for annars lifs gömo, tho skal fwlkomen man mz högxto atwakt ämwäl fly thz lyghninne kyn thy
102 at skrifwat är, mwnnin hwlkin som liwgh*e*r han dräper siälena, thy är ey liwghande for kropsins lifs gömo til siälinna dom O kärasta syster iak mana thik at thu skuli fly mz idhkelike atwakt alt lyghnnenna kön och for engin tilfälle engin godhwilia och ängsins bön tala thz fals är, idhna ey at liwgha, Wär ey annars lif mz lyghn, ängin lygn är rätwis, al lygn är synd i allom thingom, alt thz som gar bort af sannindinne är wranklikhet, wärdzlik lagh fordöma falsara, lanzlagh pina liwghara Nw mädhan lygn fordömis när mannom, mädhan falsklikhet pinas af laghadomw*m* Hwru

myklo hälder skal liwghara plaghas af gudhi hwilkin som är waktare ordha och gärninga, for hwlkom hwar en skal göra skäl af fafängom ordhom och thola pinor for fanytta talan O hedh*e*rlika syster göm thik sniällelika for alle lygn, for thy at skrifwat är härra gudh thu skal fortappa alla th*e*m som tala lygn, och fals witnare skal ey wara opinadh*e*r, Sigh ey fals tala thz sant är, liwgh aldre, war san, swik engin mz lygn, sigh ey annath och gör annath, älskelika syster gudh gifwi thik göra och tala thz sant är Amen

aff edhom [xxxij]

UAr härra sigh*e*r i ewangelio i skulin ey swäria om himilin, thy at han är gudhz säte ey wm iordhena thy at hon är gudhz fotapaller, ey skalt thu swäria om thit hwfwdh for thy at thu format ey göra en lok hwitan älla swartan, idhart mal wari thz är, thz ey är, thy at thz som th*e*r ofwer gar är af ondo, swa som th*e*n kan ey liwgha som ey tala Swa kan th*e*n ey menswäria hwilkin som warna och wil ey swäria, mz hwlka hälzt ordha konst nakor swär, Gudh hwlkin som 103
är sannindinna witne taker thz swa som th*e*n wndh*e*rstar thz hwlko*m* som swärs, thz illa wi swäriom at göra skulu*m* wi ey fwlkomna, wilt thu aldrigh menswäria tha swär aldre, Mannin mykith swäriande skal wpfyllas mz wranglikhet och plagha skal ey bortga af hans hwse, Forbiwdh thik edha, Fortak thik wana at swäria, Wadhelikit är at swäria, edha wani gör menedha sidhwänio, idhkelika edha ledha mannin til menedha, I thin-

o*m* mwnne wari thz är älla ey är, Sa*n*nindin thorf ey edha, throit mal thorf ey swärias wm hällagh thing, thinna tro hälgha lofwan wari fast, Älskelika syster th*e*n hälghe ande hwilkin sik wtwalde mönster i thino*m* iomfrulika likama, säti i thin mwn matelika och sanna talan, Amen

aff bakmalom xxxiij

SYster i christo älskelik Hör hwat iak sigh*e*r lydz at hwat iak mana, akta hwat iak sigh*e*r bakdantan är hardh synd, baktalan är thwng fordömilse, bakmal är awitelikin laster, alle awita bakdantaran, alle lasta baktuskaran Dauid sigh*e*r iak hatadhe th*e*n lönlika bakdantadhe om sin iämkristin, enkte är fwlare än tala bakmal och enkte ledhare, Baktuskara gö som hwnda, och alle män wanhedhra th*e*m, swa som hwnda bita och sargha manna föth*e*r swa baktuskara gnagha och sargha sinna iämkrisna lifwärne mz eth*e*rfwllom tanno*m* O hedh*e*rlika syster hwg af thinne thwngo bakmala last, gnagh ey, bit ey, sargha ey och awit ey annars lifwärne, smitta ey thin mwn af annars ondo, Bakdanta ey wm annars synd wtan warkw*n*na häld*e*r honom och rädhz i thik tholikt sama bätra i thik thz thu awith*e*r i androm, Bätra thik
104 siälwa mz swa mykle idhn, mz hwru mykle thu awiter annars lifwärne skodha thik siälfwa nar thu andro*m* bakdantar, Awit thina synde och bidh ey annan baktuska thino*m* syndom än thu wil bakmal tala skodha thina eghna synde och ey annars, Akta ey annars laste wtan thina, aldre bakdantar thu andhro*m* än thu skodha wäl thik

siälfwa, War thy athwghwl wm thina bäthring, och rask til thinna helso och bätrilsa, Hör ey bakdantara, gifh ey thina hörsl hwiskarom, the som bakmal tala och bakmal höra ärw skyldoghe wndi lika plagho, Swa lastelikin then baktuskaren höre som then bakmal tala, iomfru hwlkin som astunda at koma til himerikis brwdhahws, skal ey mannom bakdanta thy at banninga älla the idhkelika banna sinom iämkrisne skulu ey ägha gudhz rike, och baktuskara synd är lik widh thera synd, O hedherlika iomfru än thu skil thin öron fran bakdantarom och göme thina thwngo af alle fanytte talan tha skalt thu täliias och sätias mällan sniälla iomfru Amen

af afwnd [xxxiv]

Awnsiwker man är diäfwlsins limber af hwlkins awnd dödhin gik in i wärdlena, awnnden bränne wp alla dygdhanna blomster, afwnden wpswälgher al godh thing mz etherlikom hita, Afwnnden är siälinna mar och madhker, afwnden skadha och bither for sik än annan, afwndin bränne först sin görara, Afwndin äther samwitidh gnagher sinnen bränne brystidh, dröfwer hwghin sargha siälena, nöte wp hiärtath mz idhkelike sorgh och we, swa som hardh sot nöther wp kroppin mz langhlikom wärk, löpe thy godhwilin amot afwndinne, kärlekin skal redhas amot afwndinne at godhwilin skuli wtelykkia hänna ilzko, O älskelika syster sörgh' ey af annars godho, thwäna ey af annars gangne, pinas ey af annars sälikhet, al dygdh stridhe amot afwndinne iomfru hwlkin som 105

astunda at byggia i himerike, skal ey hafwa afwnd til ma*n*na i iordhrike, iomfru hwilkin som astunda inga til bröllöpit mz christo, skal ey sörghia af annars hedh*e*r, O kärasta syster alzwaldogh*e*r gudh rense thit hiärta af alle afwnd och ilzsco at thu maghe honom thiäna wtan smitto

af wredhe xxxv

HÖfwisk iomfru Hör hwat salomon sigh*e*r lin swar bryta wredhena hart mal wpwäkke gäld, söt ordh blydhka owini och göra manga wini, swa myklo minne pröfwas hwar at wara sniällder hwru myklo minna han är thwlugh*e*r, wredhe dröfwe hwgxsins ögha wredhin fortappa sniälla manna snille, Wm wredhena görs ma*n*nin swa som annar man af sik siälfwm, swa at th*e*n som sniäld*e*r war standande i thwlimodhe, är nw dare i wredhinna bräzsko, Somlike wredhgas sköt och koma sköt ath*e*r til fridh, andre wpwäkkias sent til wredhe och böghias sent til sät, tho är bätra at sköt wredgas och sköt til fridh wändas, än sent wredh*e*r wardha och sent til fridh böghias, Än aldra wärsta är rasklika wredgas och sent älla aldre sätas O kärasta syster, Hör ämwäl iacobum apostolum sighiande Hwar en man wari rasker at höra och sen at tala, och sen til wredhe, Thy at manzens wredhe gör ey gudhz rätwiso iomfrun hwilkin som skal wardha gudhz mönster och gudhz brudh skal engoledhis wredhgas älla harm i sino hiärta hafwa, iomfrun hwilkin som christo redhe stadh i sinne siäl och astunda at koma mz honom til himerikis brudhahus skal

alztingx wtwraka harm och wredhe af sino hiärta
O kärasta syst*e*r thryk nidh*e*r harmin at han
komber ey til thik, späk wredhena än hon belägger
thik tämpra gäldena, thräng ath*e*r harmsins rörilse
ath*e*rbezla wredhinna bräzsko, Än thu forma ey 106
fly älla tämpra wredhina tha wakta granlika at
ey gripi thik gäldin och at ey skuli wredhin thik
wptända, ey säwyrning thik röra, solin biärghis
ey wm thin harm

af hat [xxxvj]

HÖwisk iomfru hör hwat iak sigh*e*r hat skil mannin fra paradis Hat dragh*e*r ma*n*nin fra himerike, hat af skrapas ey mz pinom och rensas ey mz plaghom, och af thwas ey wm wtgutith blodh, Ma*n*nanna laste skulu*m* wi hata, oc ey männena, Th*e*n som hata sin brodh*e*r är mandrapare, oc gar i myrke och är i synda myrke, ey älska th*e*n gudh hwilkin som hata sin iämkristin, Hwru mykit som a skil skäfwina och stokkin, swa mykit skil mällan wredhe och hat hat är gamwl wredhe, wm wredhena dröfwis hwgxens ögha, Wm hatith wtsläkkis hiärtans och skälsins ögha o älskelika syster Hör hwat iak sigh*e*r, Gör bätring thinne syster än thu i nakro hona dröfdhe, än thu syndadhe mot nakre syster tha lät thik thz angra för hänne, än thu skände nakra af gudhz thiänisto qwinno*m* tha bidh hona forlata thik thz, Gak rasklika til sät, sofh ey for än thu hafwer bätring giort, Hwils ey for än thu hafwer fridh oc sät takit, Glädhz ey än thin ofwin faldèr, Frygdhas ey ofw*e*r owins dödh at ey komi wan-

lika thz sama ofwer thik och at gudh wände ey sina wredhe af honom och til thik, lat thik lysta at sörghia ofwer then som plaghadher är Warkunna annars ysäld war syrghiande i annars dröfwilsom grat mz gratandom, sörgh mz sörgiandom, O hedherlika syster war ey hardh, hardha hiärta röther warin ey i thik, Forgifh them som amot thik synda, thy at gudhz domber skal koma ofwer thik, forlat at thik skuli forlatas, ey skalt thu fa
107 synda forlatilse af gudhi wtan thu gifwer nadh them mot thik bryta, Ält wt hat w thino hiärta, Ilzska blifwi ey i thinne siäl, O älskelika syster gudh gifwi thik at thu maghe han och thin iämkristin sannerlika älska

af högfärdh xxxvij

HÖghfärdh är rot aldra ondra thinga Hpredicted Höghfärdhogher man är hatlikin badhe gudhi och mannom höghfärdogher man är liker diäflinom Högfärdh och giri ärw badhe et ilt, swa at högfärdh kan ey wara wtan giri och ey giri wtan högfärdh, diäfwlen sigher mz högfärdh oc giri Jak skal wpfara i himilin, christus sigher mz ödhmiwkt min siäl är ödhmiwk giordh i mwldinne, diäfwllin sigher wm högfärdh och giri, iak skal wardha liker them höxta, Christus wm ödhmiwkt war lydhogher gudhi fadher alt til dödhin, aat thy ytarsto kastas diäfwlin nidher i hälwite wm högfärdhena och innelykkis ther i äwärdhelikom pinom än christus wm ödhmiwktena lyptis wp til himerikis oc siter i alzwaldoghe äro Hwat är hwar synd, wtan gudhz forsmäilse mz hwilkom wi forsmam

gudhz bwdhordh thy är högfärdh blandat mz allom syndom, O kärasta syster tro mik at mangra tima waku böne fasto almosa och ärwodhe räknas enkte när gudhi än the hafwa högfärdhoghan anda, wträk thy ey högfärdhinna winga thy at högfärdhin satte änglana af äro säte, slo nidh waldogha och wrok bort högfärdhogha, gudh star mot högfärdhoghho*m* och gifw*er* ödhmiwko*m* sina nadh, O christi brwdh thy mana iak thik at thu skuli mer glädhias af gudhz thiänisto qwinno wärdzkape än af thinne släkt ärlikhet, iak bidh*er* thik at thu skuli mer frygdhas af fatigha iomfru närwaru, än af thinna rika frända wärdzlike äro, thy at ey taker gudh ma*n*nin äpte thy han riker 108
är, wtan äpte thy han hono*m* lydhogh*er* och ödhmiwker är thy gör th*e*n gudhi orät hwilkin som th*e*n fatigha forsma, hwilkin som forsma fatighan wanhedhra hans scapara O älskelika syster gudh gifwi thik diwpa ödhmiwkt och sa*n*nan kärlek

af rosn [xxxviij]

MÄdh höxta atwakt skulu*m* wi fly rosn badhe i ordho*m* och gärningo*m*, Thy kärasta syster wmkringskodha thik siälfwa och gifh thik änkte högfärdhelika af th*e*m thingo*m* i thik ärw wtan thina synde, fly rosn astunda ey fanytto äro lofh, Högfärdhas ey Rosa thik ey, til drifs enkte af thik, Wphögh thik ey forkroplika räkna thik enkte got hafwa af thik siälfwe, ära thik ey af godhe gärning, war ey wmkringbläst af fanyttom manna godhwilia, forsma ma*n*na lof akta ey wm nakor thik lofwa älla lasta, ey swike lofwith thik och

ey bryte lasten thik Hwilkin som ey bedhis älla astunda lofh han känner ey smälikhet, Iomfru hwilkin som ära sik af sinne forskullan for mannom hafwa ey olio i sinom karwm, for then skuld at the tapadho the lön hwilkin the skuldo forthiäna af gudhi wm fanytta äro astundan, Hwilke som älska fanytta äro the skulu altidh scodha sina fylsko och sörghia sik hafwa tapadh godha gärninga hwlka the giordho for manna lofh, Hwadhan af war härra sigher i ewangelio, iak sigher sannelika the toko sin lön Wm fanytta äro idhn wndergifwas hälghra manna dygdhe diäflanna härradöme swa som ezechias konunger tedhe chaldeis sina rikedoma for rosn skuld, och hördhe sidhan af prophetanom at the samw chaldei skuldo wm sidhe hans hws röfwa och rikedoma bort föra
109 pharisews hwlkin som kom i mönstridh at bidhia tapadhe thy sina godhgärninga at han sik högfärdhelika mz rosn wpenbaradhe, Swa som örnin far nidh af högdhinne at hänta sik födho, swa sänkkis mannin til hälwitis af högdh godhra wmgangilsa, wm astundan fanytta äro, Syster mic i christo älskelik sät ey thit samwit i annars thwngo, lofwi thik annars tunga och ey thin, lofwi thik annars mwnder och ey thin, Skodha thik mz thinom dom och ey annars, engin kan bäther wita än thu thit eghit samwit, wilt thu alla dygdhe ökia tha wppinbara them ey, Hyl thina dygdhe for högfärdh, göm thin godha thing for rosn, fly wpinbara hwat thu forskulladhe, Göm lönlika thina dygdhe wppinbara thina synde och thins hiärta laste, lön thina godha gärninga, och wppinbara

ginstan wranga thankka thy at wppinbaradh synd läkis sköt, än lastin wtwidhis än han lönis och wardh*er* af minzto thinge stor wm sidhe, dygdhena wäxa lönlika gömda, och wardha til enkte for wppinbaradha rosn, Thy höfwiska iomfru wänt thit radh til gudh och bedhz hans hiälp i allom thinom gärningom, til skrifh al godh thing gudhz nadha gafwa och gif enkte thik af thinne forskulla*n* swa som thu hafwi nakot got af thik siälfwe, sät enkte i thina thuru O kärasta syst*er* hör apostolum sigia*n*de hwilkin som äras äris i gudhi, thy hedh*er*lika iomfru thin ära wari altidh i christo thino*m* brwdgu*m*ma

af ödhmivkt xxxix

O Kärasta syster hör wan h*är*ra ihesum christum thin brudgu*m*ma sigiande i ewangelio, nimm af mik at iak är mild*er* och ödhmiwk*er* i hiärta, O hedh*er*lika syster ödhmiwka thik wndi gudhz waldogho hand at han skuli thik wphöghia i dröwilsinna tima, 110 Jomfru*n*na samwit skal altidh wara ödhmiwkt och sörghiande at ödhmiwktin skuli fortaka högfärdhena och sorghin röre hiärtadh til grat, ödmiwkt är höxta iomfru dygdh ödhmiwk iomfru är i dygdho*m* äraful for gudhi,. än to at hon är smälik i klädhebonadh for manno*m*, Än högfärdhwgh är ful forsmadh och othäk for gudhz asyn, än tho at hon är fagh*er* wälskapt och dyrlika pryd for ma*n*na öghom, Än for hwars skuld, thy at rätwis manz siäl är gudhz säte swa som han sigh*er* wm hwlkin skal min anda hwilas hwat

ey ofwer ödhmiwkan och rolikan, och then min
mal rädhas, O älskelika syster war ödmiwk war
grundadh i ödhmiwkt war ytarst af allom, Halt
thik minzt wärdha af allom, sät thik ey fore and-
ra, räkna thik ey wara bätra än andra, wänt alla
wara thik höghre, Hwru myklo mere thu äst swa
myklo mer ödhmiwka thik i allom thingom, Thu
skal hafwa äro än thu haldher ödhmiwkt Hwru
myklo ödhmiwkare thu fa warith, swa myklo mere
äro höghelikhet fölghe thik, Far nidher at thu
skuli wpfara, ödhmiwka thic at thu skuli wphögh-
ias och ey wphögdh nidhertrykkias, thy at hwilk-
in som sik wphöghe skal ödhmiwkas och hwilk-
in som sik ödhmiwkar han skal wphöghias, Then
som sik wphögher skal nidhertrykkias, af högdh-
inne är hardhare fal och mere wadhe, ödhmiwktin
kan ey nidherskridha och tholde aldre nidherfal,
O christi brwdh ledh til aminne at han kom ödh-
miwker til wärdlinne i thrälsins liknilse och ödh-
miwkte sik och war lydhogher alt til dödhin, O
älskelika syster gak som han gik fölgh hans äpte-
döme fölgh hans fotspor, war fwl, war forsmadh,
111 war säwyrdh, Thy at hwilkin som sik lather litidh
wärdhan är mykin for gudhi, Mistäkx thik, thy
at hwilkin sik misthäkkis thäkkis gudhi, War litin
i thinom öghom at thu skuli stor wara for gudhi,
Swa myklo dyrare skalt thu wardha i gudhz asyn
hwru myklo mer thu räkna thik smälika i thino
samwiti, O hedherlika syster än thu haldher diwpa
ödmiwkt tha skalt thu glädhias mz sniällom iom-
frum i himerikis rike

Af fridhsämio ok tulimod xl

UAr h*är*ra sigher i ewangelio, säle ärw fridhsami, thy at the skulu kallas gudhz syni, O kärasta syster, widh*e*rthorptelikin är os fridhin och thulimodh mädha*n* fridhsami män ärw säle och skulu kallas gudhz syni, och thulimodh hald*e*r fwlkomna gärning, sniäl iomfru är fridhsam, harmffwl iomfru är folsk och ey wis, O hedh*e*rlika iomfru, wtan iärn och sar mat thu marth*i*r wardha, än thu göme sannerlika thwlimodh i thino*m* hwgh, fridhsamber man forskulda ängla kompanskap, awndsiwk*e*r man och harmsfwldh*e*r, skal wara lutakande af diäflanna kompanskap, och ilzko, fridhsamb*e*r man bortälte missämio Wredhz fwldh*e*r man wpwäkke stridh, godhwiliogh iomfru, akta ey at hon thol orät, Fridhsama iomfrur redha christo hws i sino hiärta, thy at christus är fridh*e*r och hwilas i fridheno*m*, fridhszens dotter skal älska fridhin, Ret thik mer at thaka orät, än göra orät, Nim häldh*e*r thola ond thing än göra ond thing, war thwlug, war mild, war söt war mathelik, war sidhwgh, war siäf älska fridhin, haf thäkkan fridhin halt fridh mz allom, wmfängna alla mz godhwilia och kärlek, Älska mer än thu älskas Pröfwa thik hafwa andra kärare, än the hafwa thik, war ey ostadhwgh i winskap halt altidh winskapsins band, 112 haf siälinna thwlimodh war wälwiliogh, war rask i godhwilia, War thäk i male och widh*e*r talan blidh mz thäkkom hwgh, wtan wredhe tak bort altidh delo tilfälle, fly altidh kifh och thrätto och lifh altidh i fridh, O kärasta syst*e*r halt fridh mz

allom ma*n*nom, än thz kan wara, ofwärfar mz thulimodh thera hat och smälikhet som wm thik bakdanta, Bryt syndh*er* obrygdhilsinna strala och skot mz thulimodhinna skiöld, Sät thwlimodhinna bwklara mot thwngonna swärdh, Mykin dygdh är än thu skadha ey th*e*n, af hwlkom thu skadhat är, wtan forlath*er* thz mot thik görs, mykin ära är än thu spar th*e*m hwlkom thu matte skadha, o hedh*er*lika syst*er* gudhz fridh*er* hwilkin som gar ofw*er* al sin göme thit hiärtha och thina siäl AMEN

Aff sämio xlj

UAr h*ärr*a sigh*er*, Siäx thing ärw hwlkin iak hatadhe och thz siwnda forbannar min siäl, Swa som är th*e*n man som saa osämio mällan brödh*er*, brödh*er* ärw alle krisne män, thy at the ärw alle skapadhe af eno*m* mästara och ath*er*lösara, Forbannadh*er* är thy th*e*n man hwilkin so*m* saa osämio mällan gudhz thiänista män, th*e*n gör gudhi orät hwlkin som saa osämio mällan hans thiänista män thy at christus är fridh*er*, Hwilkin som giordhe badhe tiggia et, thy at han giordhe satta änglana och männena, onda ma*n*na sämia är godhra manna genwärdha, thy swa so*m* öskiande är at godhe män hafwin fridh, swa skulu*m* wi öskia at onda manna sämia syndh*er*slitis, sämia at göra synd är ond sämia at göra got, fölghia rätwisonne och thiäna gudhi är got, for th*e*n skuld ärw*m* wi här samansankadhe at wi skulu*m* hafwa
113 i gudhz thiänist en anda oc en hwgh, allom byggiande i gudhz hwse skal wara en siäl och et hiärta i gudhi, Enkte dogh*er* at et hws os sama*n*-

haldh*er* än wmskiptelikin wili os atskil, mer älska gudh hwgxens samhälde än stadhzens, se i thässo hwse ärw mange män af hwilkom hwar hafwer sit ämbite, sith hiärta, sini sin, och sina siäl, än al thässin här, skal en akt, en kärleker i gudhi samanföghia, thy skulu*m* wi i thy wara ens wilia, at wi thiäno*m* gudhi och älskin gudh af allo hiärta af alle siäl och af alle makt och wan iämkristin som os siälfwa, widh*er*thorftelik är os sämionna dygdh, Thy at atskilnadh*er* wprindh*er* än iak wil göra min wilia, och th*en* sin wilia och th*en* sin wilia, kifh och thrätto, stridh och delo, ärw kötzens gärninga, och swa sigh*er* apostolus the som tholik thing göra skulu ey fa gudhz rike, O kärasta syster tro mik ey thäkkis gudhi swa mykit wara fasto, wara böne, och wart offer som hono*m* thäkkis kärlekxens sämia, thy sigh*er* han i ewangelio, gak först at sättas mz thino*m* brodh*er* och sidhan skal thu koma och ofra thit offer, Mykin är sämionna dygdh när gudhi, wtan hwlka war offer thäkkis ey gudhi, mz hwlke syndena af skrappas, wi skulu*m* wita at wi takom stridh mot diäflenom nar wi komw*m* til synda widh*er*gango O älskelike brodh*er*, sigh mik än diäfwlin rädhis nakot, o kärasta syst*er* enkte rädhis diäwllen swa mykit, so*m* sämio och kärlek, thy at gifwm wi alt thz wi hafwm, thz rädhis ey diäwllin, thy at han enkte hafwer, Fasto*m* wi thz rädhis han ey thy at han aldre äth*er* Wakom wi thz rädhis han ey thy at han aldre sofwer, än änxlika rädhis han än wi haldom sämio och kärlek, Thy at wi gömom tha thz i iordhrike som han wilde ey halda

114 i himerike och thädhan af är thz at the hälgha kirkia sigx wara rädhelik swa som härskaps spedz skipadh*er* til stridh thy at swa som fiandane rädhas nar the se sinna owina spedz wäl skipadhan til stridh, Swa rädhis diäfwlin nar han se andelika män mz dygdha waknom wäknta kärlika saman lifwa i sämionna godhwilia och samhälde, Och sörghe änxlika for thy at han är af th*e*m wnnin och skämdh*e*r och forma th*e*m ey atskilia mz osämio, Thy skulu*m* wi alle mz eno*m* hogh i gudhz hwse mz sämio samanbyggia at wi magho*m* diäwlin forwinna, Gudhz thiänista qwinna hwilkin som wil lifwa mz sämio skal först forlata wranga sidhwänio at hon se ey wrang älla otoktogh i sidho*m*, At hon dröfwe ey gudhz thiänista qwinnor mz sinne wranglikhet, Hon skal ämwäl skodha sina gärninga, sin rörilse, och sit lifwärne at hon maghe mz th*e*m lifwa i gudhelike sämio, O älskelica syster thy mana iak thik at thu skuli lifwa i klostreno när gudhz thiänista qwinno*m* mz ödhmiwke sämio biwdhande til fridh th*e*m thik hata, kallande til sämio th*e*m som missämiande ärw, at enkte thrätto älla delo mal swndh*e*rslite sämio*n*na band, O christi brwdh gudhz kärlek*e*r, hwilkin som thik skilde widh wärldena, han presäntere thik alzwoldogho*m* gudhi

Af siäflikhet [xlij]

O Kärasta syster Nim af christo säflikhetz mato ledh til aminne hwat christus tholde, och thu skalt ey sörghia af orät thik giordho*m*, christus war pinadh*e*r for wara skuld, gaf os äpte-

dőme, han war mz spiko*m* någhild*er* gino*m* händh*er*
och főth*er*, fangin bwndin slaghin a hals och hwf-
wdh, i änne spwttadh*er* gabbadh*er*, mz torn kron- 115
adh*er*, til korsens dődh fordőmdh*er* och thigdhe
altidh Gör och thu samwledh och räkna thina
synde hafwa forskuldath at thik hatwetis älla orätt
gőrs, Oc lättelika forma thu al genwärdhwg thingh
thola, än thu räkna th*e*m thik for thina synde
hafwa ofwer komit stat stadhwg i bőno*m* nar nak-
ar bakdanta ofwer thik wälsigna th*e*n thik banna,
Sät wälsighnilse och böne mot banno*m* hafh gudhz
thwlimodh mot th*e*m thic wredhgas, lös swndh*er*
galins manz harm mz blidhilsom, Win hårdzsko
mz linlikhet ilzsko mz godhlec, ofwärfar annars
onda thing mz thinom godha thingom, Fortappa
annars hadh och smålikhet mz siäfw*m* hwg och
spako hiärta Hedh*er*lika syst*er* redh thit hiärta
badhe til godh thing och ond swa som the thik
til koma, Thol genwärdhwgh thing och godh thing
hwar the lőpa mote thik och wmbär th*e*m mz
godho*m* hogh, forsma smälikhet thik giordha, Akta
ey gab älla obrygdhilse, Lat som thu ey witi thin-
na baktuskara willo o hőfwiska iomfru än tho at
nakor tala smälika til thin älla lasta thik älla hadh-
wete thik älla rete thik til kif älla thrätto älla sighi
last ofwär thik älla springe til thik mz nakro ondo
älla gör orät, älla hanne thik smålica, Än thu wilt
winna tha skalt thu thighia och ey tala, gifwa enkte
wm tholikin thi*n*g Halt thwlimodhinna thysto, och
swara ey ond ordh th*e*m thic göra orät, o christi
brwdh tak stridh mot thässa hems drőwilsom war
stadhwgh i allom sako*m*, Wmbär althing thuli-

modhelika thz är blidhelika tholande af eno*m* hwilkit som mangom hände Dödhelikin är th*e*n
116 som pinas, swa och th*e*n som pina badhe skulu dö th*e*n ond thing gör och th*e*n ond thing thol, Älskälika syst*e*r tro mik at engin formatte wara thic genwärdhogh*e*r wtan gudh hafdhe gifwith hono*m* th*e*r til makt, Wtan gudhz tillat hafdhe thin fiande ey makt ofwär thik, Än litith wärdh ärw thässa hemsins pino widh komaskolande äro, Thy bör til gudhz wtwalda mogha wm mykin dröwilse inga i gudhz rike, o kärasta syster omögh-elikit är at thu wari qwinna och skuli ey smaka nödh och änxla al thing skulu*m* wi thola i thässe wärld mz like tilqwämd thz är som the koma, engin är th*e*n i thässo lifwe hwilkin som ey stwnd-o*m* dröfwis, thzta lifh är fwlt mz tarw*m* och byrghias af grat, Barnith nar thz födhis byria lifwa mz grat och byria för grata än le nar thz gar wt af modh*e*r lifwe gratande fram kastoms wi i thzta lifwit thy är os dröwilse nyttelik gang-lik är os thässa lifhsins thrang Hwru myklo mer wi brytoms i thässe wärdl, swa myklo mer fästoms wi i äwärdheliko*m* hem Hwru myklo mer wi plaghoms i thänna tima, swa myklo mer skulu*m* wi glädhias i himerikis äro Rene skulu*m* wi a domadagh finnas, än wi h*är* mz pino*m* renso*m*s

Af lica*m*liko*m* sivkdo*m*, xliij

UAr h*är*ra sigh*e*r i apochalipsi iak awite och näfse hwilka iak älska, threm lwndom näfse gudh manno*m* Han sla forbannadha män til fordömilsa, Han näfse th*e*m som willa fara til rens-

ilsa, han plagha wtwalda män til äro och löna ökilsa, gudh slo egiptu*m* mz plagho*m* flängde fateka lazarwin til rensilsa, och plaghadhe rätwisa iob til pröwilsa Han plagha och ma*n*nin for än han synda at han skuli ey ondh*e*r wardha, swa 117 plaghadhis paulus hwilkin som tholde kötzens stiong af diäfwlsins ängle Han näfse och ma*n*nin äpte syndena at han skuli bätras, Swa näfstis th*e*n som antwardhadhis diäfleno*m* i kötzens dödh at siälin skulde hel wardha i gudhi, Th*e*m som starke ärw och wäl helbrygdho är siwkdomb*e*r nytliker at the skulin ey for kropsins helso ok makt mer glädhias i iordhrikis forganglikо*m* thingo*m* än til bör, il är the kötzens helbrygdha hwilkin so*m* ma*n*nin ledhe i siälinna siwkdom, Än storlika godh*e*r är th*e*n kötzens siwkdomb*e*r hwilkin som ledh*e*r til siälinna helsa kropsins siwkdom lofwar paulus och sigh*e*r Nar iak siwknar tha är iak starkare och maktogh*e*r, Ey skal man siwkna i gudhz plagho*m*, thy at han rensas af syndinne nar han plaghas af gudhi lättelika tholom wi kropsins siwkdom än wi til aminne ledho*m* the ondo thing wi giordho*m*, I siwkdom skal man ey korra a mot gudhi thy at han dömis af th*e*n hwilkins domb*e*r och rätwisa ärw altidh rätwis Hwilkin som thol siwkdom och korra och danta mot gudhi han rögh*e*r och sakar rätwisa domarans rätwiso och mz thy reth*e*r han mot sik hans wredhe, ey ma thz wara orätwist hwilkit som thäkkis rätwisa domareno*m*, Gudh näfse th*e*m han älska och flänge mz plagho*m* hwan en hwilkin som han til sik taker, och thäkkis sik i hono*m* som fadh*e*r i son, I thässo

lifweno spar gudh syndogho*m* ma*n*nom och ey rätwisom, i andro lifwe skal han spara rätwisom ma*n*nom och ey syndoghom, Th*e*n skal pinas i hälwite hwilkin som ey är wärdhogh*e*r at plaghas i iordhrike, O kärasta syst*e*r sorgh och dröwilse ärw allom almännelik, engin är th*e*n i thässe wärld
118 hwilkin som ey sörghe stu*n*dom, Gudh näfser th*e*m h*ä*r altidh hwilka han redhe til äwärdhelika helso, O hedh*e*rlika syst*e*r sörgh ey i thino*m* siwkdom, Thakka gudhi i thino*m* krankdom, ösk häldh*e*r at wara helbrygdho i hwghenom och sinnomin än likamenom, Astwnda mer siäli*n*na helso än kötzens helbrygdho, Kropsins genwärdhwg thing ärw siälinna lise kropsins siwkdomb*e*r läke siälena, krankdomin fordrifwer laste och bryth*e*r syndh*e*r skörs lwsta krafte, Wärkin pröfwa hwru stadhwg thu äst, thy wakta at thu ey af othwlimodhe stwndo*m* brytis, Gwllith pröfwas i äsionne swa skal thu rensas i dröwilsa*n*na eld th*e*r til at thu skuli af allo synda smitto rensas och ren for skinanda gudomsins öghom synas, Til pröfwilsa och rensilsa ärw all the ond thing thu thol, Thy älskelika syster i christo korra ey älla tala hadh mot gudhi i thino*m* siwkdo*m*, sig ey hwi thol iac ond thing, hwi pinas iak mz sot älla hwi plaghas iac mz wärk, O min käre brodh*e*r sig mik hwath iak skal sighia i mino*m* siwkdo*m*, älla hwru iac skal mic röghia siälfwa Höfwiska syst*e*r wm thässa matto skalt thu sighia ey tok iak swa hardhan wärk som iak war w*ä*rdhwgh ey känne iak lika hämd minna synd Mi*n*na är iac slaghin än iak forskulladhe, Minna är dröfwilsinna näfst än lastanna

mykelikhet, olik är pinonna härdzka wid syndinna forskuldan, äkke är swa stor plaghan som onzskan war, O christi brwdh rögh thik i pinomen och lofwa gudhz rätwiso än thu wil rensas af syndomen, thu skal äras af gudhi än thu ödhmiwkar 119 thik i thinom siwkdom thy at gudh plaghar mz milde näfst och läre til dygdha idhn, Tha thu syndadhe wrok han thik fran sik Nw ropa han at thu skuli i gen koma mz siwkdom slande thic, O hedherlica iomfru hwxa alla thässa wärdlinna plagho, akta i thinom hwg alla thässa hems pino, Skodha alla thässa thina hwassa och hardha wärkia och likna them widh hälwite Tha skal lät wardha alt thz thu thol Rädhz hälwitis pino än thu rädhis pino, Thässa pinor ärw andelika och hina oandelica, thässa hems plaghor ändas i dödhenom, och hina byrghias mz dödhzens wärk och ändas aldre, thz är bätring thu thol än thu äst wmwänd fra syndom, Plaghona lösa then af syndom som sik til bätring wände ifwer liggiande plagho dogha them til rensilsa som sinna synda angher hafwa, thy at then här näfsis skal ther frälsas, Än hwilke som här näfsas och wilia ey rättas skulu fordömas badhe mz wärdzlika pino och äwärdhelike, Först dömas the i thässe wärdl och swa i komaskolande wärld, them är thwefald fordömilse och thwefalt slagh, Här hafwa the plaghonna wpbyrilse och ther pinonna wpfyllilse, O älskelika syster gudh wredher giordher af thinom syndom, bödh thik wtröna al ond thing, hans hand antwardhe thik til pino, hans wald bödh plagha thic thy, thz at thu brydz mz kropsins wanmakt, at thu

plaghas mz kötzens sot, at thu pinas af thwänaz stiongo*m*, at thu tol pino i siälinne, at thu pinas af hwgxens dröwilsom, at thu ältis älla stötis af
120 ondo anda*n*na frestilso*m* och stridho*m* thz gifwer rätwisan for thina synde thu slas mz thinom wakno*m*, thu stingx mz thino*m* pilo*m* thu sarghas mz thino*m* skötom, Wm the thing skalt thu pinas wm hwilkin thu syndadhe thu plaghas i kötino thy at thu fölgde kötino, I thy syndadhe thu i thy grath*e*r thu, i kötino lwstadhis thu i kötino plaghas thu, i thy är thik domsins rätwisa i hwilko thic war syndinna sak hwadhan af thu fiölt i lastena thädhan af pinas thu, O christi brwdh rätwislika awitis thu rätwislika flängis thu, af rätwiso*m* gudhz do*m* dömis thu, rätwis bölghia wmkwlsla thic Rätwis pina nidh*e*rtrykke thik, war thy thwlwgh i pinome*n* at thu maghe wardha ärafwl och lwstog i äwärdheliko*m* hwgnad

af nizscap xliiij

UAr härra sigh*e*r i ewangelio warin idh*e*r och gömin for allo*m* nizskap thy at ey är i fwlstoplikhet hwars ens lifh af th*e*m thingo*m* han ägh*e*r och paulus sigh*e*r, Aldh*e*r skörlifnadh*e*r och orenlikhet och nizskaper nämnis ey i idher, och sigh*e*r han a*n*nantidh, hwar en skörlifnadz man älla oren älla nizsk*e*r som är afgudha dyrk, hafwer ey arf i gudhz rike, oc salomon sigher, th*e*n dröfwer sit hws hwlkin som fölghe nizskap, nizsker man skal ey wpfyllas af päni*n*go*m*, thz är at han fa aldre swa mykit at han astu*n*da ey ä mer Hwilkin som älska rikedoma taker ey frukt älla

gangn af them, enkte är skändelikare än nizsker
man enkte wrangare än at älska päningin, Thy
at han hafwer sina siäl fala, Swa som nizscapin
sänke mannin i hälwite, Swa lypte mildhet han
til himerikis Nizsker man är liker widh hälwite,
Hälwite sigher aldre ömnith, Ok nizsker man mättas 121
aldre af godhze, Swa som then watnsot hafwer
thyrster ä thy mer at han drikker mer, Swa nizsk-
er man girnas ä thy mer at han afla mer, Niz-
skaper och giri ärw syster högfärdh är thera
modher, Aldre war högfärdh wtan giri och aldre
giri wtan nizskap, O hedherlika syster wari thin
hand wträkt at gifwa, Mer lwste thik at gifwa än
taka, Bätra är gifwa än taka ey hafwi nizskapin
röther i thino hiärta, Wrak nizskap fran thik at
han wari ey i thik, Än thu forsma for christi
astwndan al iordhrikis thing tha skalt thu mz
them sama ihesu christo thinom brwdhgwmma
glädhias i himerikis palacio

af giri [xlv]

GJri är rot aldra ondra thinga, engin forma
fwlkomlika taka andelika stridhe, Wtan at
han tämi först kötzens lwsta, Ey forma then hwgh-
in wara fräls at skodha gudh, Hwilkin som girnas
iordhrikis forganglik thing, Ey ma siälinna ögha
skodha hög thing nar iordhrikis thinga giris mwld
atherlykke thz, Giri är thwng synd, och ämne
aldra lasta, Ey är wndher at the kastas i hälwitis
eld äpte dödhin hwilke som lifwandis wildo ey
wtsläkkia sinna giri lwgha, O kärasta syster niz-
skap hafwer thu än thu girnas at ägha, än tho

at thu hafwer ey päninga iudas salde wan scapara for giri skuld, Fly thy aldra handa giri at thu skuli ey lottakande wardha hans synd och pino, akta ey krofsins näkt, Ey wari thik klädhe giri ofwer thz thu enkannelika widhertorfh, nakne föddoms wi i thzta lifwit, och nakne skulum wi ga af thässo lifweno, Hwi älskom wi tha och girn-
122 oms iordhrikis thingh mädhan wi sem them daghlika framfara och forga, wi syndom än wi älskom iordhrikis thing mer än til bör, Skodha thina widherthorft och wndherstat at fa thing ärw thik öfrith, thy är widherthorftelikit at thu skuli bort älta giri af thino hiärta mädhan hon är rot aldra ondra thinga, at ey skulin andra lasta barn i thik wprinna wrang giri wari ey i thik, O hedherlika syster alzwaldogher gudh lati thik for sik siälwan forsma thässa wärdlinna lastelik thing, och engin hänne genwärdhwg thing rädhas

af fatikdom [xlvj]

SÄle ärw andelike fatighe thy at thera är himerikis rike, mange ärw fatighe hwilka som fatikdomin gör ey säla wtan wsla thy at the thola fatikdom nödhoghe och ey for gudhz skuld siälfwiliande, andre ärw fatighe hwilka fatikdomin gör säla och ey wsla, thy at the thola han for gudhz skuld och wardha säle thy at the ärw siälfwiliandis fatighe, Swa war iob hwilkin som sagdhe i sinom plaghom och fatikdom, gudh gafh, och gudh bort tok swa är giort som gudhi thäktis signadh se wars härra nampn Hör thy hans thwlimodh och brist ey i dröfwilsom och högfärdhas

ey i helbrygdhelikhet, thu läs p*at*riarkas hafwa
warith rika i godhze och to ödhmiwka i hwgh-
eno*m*, Swa som war habraam hwilkin som sagdhe,
skal iak tala til min h*ä*rra mädhan iak är mwld
ok aska thy skalt thu säl wardha än thu takka
gudhi i allom thingom och räkna thässa hems
sälikhet wara som rök hwärfwande i wädhre thy
at swa sigh*e*r apostolus wslare ärom wi allom
ma*n*nom än wi ärom atenast i thässo lifweno hop-
ande a christum, Christus kände os forsma offr- 123
adha gafwor, at wi skulo*m* ey gul älska Han
fastadhe firitighi dagha at wi skuldin ey hwngh*e*r
rädhas Han bödh sino*m* känneswieno*m* hafwa en
kiortil at wi skuldin ey nakoth rädhas Han tholde
pino och dröfwilse at wi skuldin ey th*e*m rädhas,
Han tok dödhin for wara synde at wi skuldin ey
dödhin rädhas, alt thz i wärdlinne är är kötzens
giri, ögna giri och lifsins högfärdh wärdlin skal
forga och hänna giri, Älsko*m* thy ey the thing i
wärdlinna ärw at wi skulom ey forga mz wärdl-
inne, Dauid war konw*n*ker, och th*e*ntidh han hafdhe
liggiande fä silf och gul och bödh ofwer folkith
mz waldoghe hand thedhe han sik ödhmiwkan och
sagdhe fatigh*e*r är iak och i ärwodhe af mino*m*
wngdom, och anna*n*tidh widh*e*rtorftogh*e*r och fat-
egh*e*r är iak, O hedh*e*rlika syster ey lostin thik
fra*m*farande blidhkilse och ey blydhkin thik iordh-
rikis gangn, glädz ey af wärdzlika thinga afling
och dröfs ey af thera skadha, Thy at skrifwat är,
än rikedoma til flyta sätin ey til thera idhart
hiärta the thing tappom wi mz sorgh hwilkin wi
äghom mz kärlek Hör christi brwdh hör hwath

iak sigh*er*, th*e*n hwilko*m* som himerike och iordhrike thiäna wardh fatigh*er* for wara skuld at han skulde os rika göra mz sino*m* fatikdom, Gak thy thu th*e*n wägh äpte hono*m* wm hwilkin thin brwdhgo*m*me gik foreat och fölgh himna ledhara mz wthrötom fra*m*gang thy at wtan iäfh skalt thu styra. mz hono*m* i himerike, än thu fölghe hans fotspor i iordhrike, O hedh*e*rlika syst*er* skodha iomfru Marie iomfrudom och fatikdom hwilkin som swa rik war i warom härra, At hon war wärdhwg at wara gudhz modh*er*, och swa fatik i
124 iordrikis thingo*m* at hon hafdhe ey thiänista qwinno i th*e*m timanom hon födde sin signadha son, och skälith i hwilko hon födde war swa thrangt at hon hafdhe ey säng i hwilka hon matte han läggia andra än iätona, Och iosep hwilko*m* hon war fäst swa fatigh*er*, än to at han war rätwis at han afladhe klädhe och födho mz sino ärwodhe och slögdh, Thy at han sigx hafwa warith smidh*er*, Åmwäl läsom wi af hälgho*m* apostolis at the thiänadho gudhi i hwngh*er* törst och mango*m* fastadagho*m*, O christi brwdh thu hafwer äptedöme mz hwlkom thu maghe forsma iordhrikis godhz, och girnas himerikis rikedoma, Thy at som apostolus sigh*er* hwilke som wilia wardha rike i thässe wärld falla i frestilse och i diäfwlsins snarw och i mang astwndilse onyttelik och skadhelik hwilkin som sänkia männena i dödh och fortapilse, Thy at girin är rot aldra ondra thinga, gärna forsma the iordhrikis rikedoma, Hwilke som astw*n*da fwlkomlika himerike, thy at siälfwiliandis fatikdomb*er* ledh*er* in ma*n*nin i himerikis rike, Ey komo*m* wi thy til

Som ledning för dem, hvilka skulle önska sammanhålla Fornskrift-Sällskapets Samlingar i en följd, torde följande förslag få meddelas; hvarvid som utgångspunkt antages, att **band**titlarna i de äldre häftena lemnas alldeles utan afseende.

Flores och Blanzeflor.	Sanct Patriks-sagan.	Peder Månssons Stridskonst.	Vadstena Kloster-Reglor.	Ivan Lejon-Riddaren.	Namnlös och Valentin.	Ett Fornsvenskt Legendarium. — 1.
F. S. S. 1.	F. S. S. 2.	F. S. S. 3.	F. S. S. 4.	F. S. S. 5.	F. S. S. 6.	F. S. S. 7: 1.

Ett Fornsvenskt Legendarium. — 2.	Ett Fornsvenskt Legendarium. — 3.	D. Hund, Erik XIV:s Krönika.	Svenska medeltidens Bibel-arbeten. — 1.	Svenska medeltidens Bibel-arbeten. — 2.	Didrik af Bern.	Fredrik af Normandie.	Konung Alexander.
	Fortsättes.						
F. S. S. 7: 2.	F. S. S. 7: 3.	F. S. S. 8.	F. S. S. 9: 1.	F. S. S. 9: 2.	F. S. S. 10.	F. S. S. 11.	F. S. S. 12.

Skrå-Ordningar.	Heliga Birgittas Uppenbarelser. — 1.	Heliga Birgittas Uppenbarelser. — 2.	Heliga Birgittas Uppenbarelser. — 3.	Heliga Birgittas Uppenbarelser. — 4.	Bonaventura. — Gregorius af Armenien.	Sveriges Dramatiska Litteratur.
				Fortsättes.		*Fortsättes.*
F. S. S. 13.	**F. S. S. 14: 1.**	**F. S. S. 14: 2.**	**F. S. S. 14: 3.**	**F. S. S. 14: 4.**	**F. S. S. 15.**	**F. S. S. Bibliogr. 1.**

Helige Bernhards Skrifter.	Svenska medeltidens Rim-krönikor. — 1.	Svenska medeltidens Rim-krönikor. — 2.
	Fortsättes.	*Fortsättes.*
F. S. S. 16.	**F. S. S. 17: 1.**	**F. S. S. 17: 2.**

HELIGE BERNHARD, abbot af Clairvaux, är en af medeltidens mest framstående män, som på sin samtid utöfvat större inflytande än någon annan då lefvande, vare sig andlig eller verldslig herre, och genom sina klosterstiftelser och sina skrifter i århundraden verkat på efterverlden. Luther yttrar om honom: »Fanns någonsin en from och gudfruktig munk till, så var det den helige Bernhard, och honom ensam håller jag för mer än alla munkar och prester i hela verlden». Likvisst delade han icke blott, utan tände och skärpte till och med, mångfaldiga af sin tids falska föreställningar; men han leddes alltid af ädelt nit och from hänförelse: »han sade aldrig något, som han icke trodde vara sannt, och gjorde aldrig något, som han icke trodde vara rätt».

Det var genom ordets magt, abboten Bernhard svingade sig upp till en så hög plats uti sin samtid. Han tillhörde en högadelig slägt. Hans far, Tescelin, var grefve af Chatillon, och hade utom Bernhard fem söner och en dotter. De ifrade alla, liksom flera andra af slägten, emot Bernhards inträde i kloster, men slutade alla med att följa hans exempel. Så började Bernhard redan i ungdomen med sin egen familj, och gick sedan att i ständigt vidare kretsar utsträcka sitt inflytande öfver hela den kristna samtiden.

Han var född 1091 på slottet Fontaine i närheten af franska staden Dijon. År 1114 aflade han sitt munklöfte i Cîteau och utflyttade derifrån följande året med 30 nyvunna proselyter till »Malörtsdalen», en vild och oodlad trakt, der de fromma ifrarne med egna händer byggde sina hus. Detta var begynnelsen till klostret Clairvaux, hvarifrån under hans egen lifstid 72 kloster anlades, bland dem två i Sverige och ett i Danmark; och ändå hade moderklostret 700 medlemmar qvar, som sörjde vid hans dödsbädd. Mägtigt utbredde sig denna orden öfver Europa; den innebar en reformation, äfven den, ty dess främsta mål var att befordra ett gudfruktigt lefverne. I Sverige har man räknat ända till 30 Bernhardiner-kloster, af hvilka likväl endast 22 med säkerhet funnits till. Från Helige Bernhard sjelf utgingo de stiftande bröderna i Alvastra, grundadt i Juni 1143, och i Nydala, grundadt d. 18 Okt. 1147, båda i Linköpings stift. Närmast dem i ålder (enligt en gammal uppgift äldre än Nydala) var Warnhem. De mest bekanta ibland de öfriga svenska Bernhardiner-klostren voro: Askaby, Gudhem, Gudsberga i Dalarne, Roma, Herrevad, Riseberga, Juleta, Skogkloster, Solberga, Wreta och Wårfruberga. — Vi se, att äfven på vårt land den Helige Bernhards inverkan icke varit ringa.

Bernhards politiskt-kyrkliga inflytande, som inom hans hemort stilla tillväxt under de femton första abbots-åren, fick sin första vidsträcktare omfattning genom den år 1130 uppkomna schismen mellan tvenne påfvar, Innocens II och Anaklet, hvilka båda påstodo sig lagligt valda. Vid conciliet i Estampes

öfverlemnades åt Bernhard att undersöka hvilkendera hade bästa rätten, och då Bernhard uttalat sig för Innocens, som flytt till Frankrike, bekräftade conciliet hans dom. Efterhand förmådde Bernhard konungarne af Frankrike och England, kejsar Lothar, en mängd lägre furstar af andlig och verldslig titel, städer och concilier, att gå öfver till Innocens' parti. Han drog ikring i Frankrike, Tyskland och Italien, vann de flesta genom sin lågande vältalighet, andra genom hotfullt och trotsigt uppträdande, en till och med genom ett fältslag, och efter åtta års strid var Innocens erkänd af hela kristenheten, sedan den siste motpåfven för Bernhards fötter nedlagt sin tiar. Nu var Bernhard också hela kristenhetens erkände skiljedomare.

Under några år sysselsatt med häftig strid mot irrläror, särdeles Abälards »rationalism», hvilken af Bernhard och de af honom beherrskade concilierna förkättrades och fördömdes, indrogs abboten af Clairvaux — som enständigt vägrat att emottaga alla erbjudna höga värdigheter — snart ånyo i den religiösa politiken. På påfvestolen hade uppsatts en af Bernhards lärjungar, Eugen III, och på dennes anmodan drog Bernhard år 1146 igenom Tyskland och Frankrike, predikande korståg med en entusiasm och en troseld, som förmådde hundra tusental af män att öfvergifva hus och hem och draga emot de otrogna — ty Gud hade talat genom Bernhard och lofvat dem seger. Men korståget (det *andra* af de tre stora) gick illa — alldeles tvärt emot »guds löften» — och Bernhard försvarade sig dermed, att han lydt påfven. De högljudda förebråelserna tystnade dock ej och de

grämde den gamle abboten djupt. Ett nytt korståg, för hvilket han sjelf skulle blifva anförare, blef väl beslutadt af ett concil (1150), men aldrig utfördt, och mer än femtio år förgingo innan ett dylikt kom till stånd. Hos Bernhard sjelf tändes måhända ett tvifvel, om Gud verkligen talat genom honom. Hans krafter aftogo, men icke hans anseende för rättvisa i omdömet och helighet i lefvernet, och då han dog i sitt Clairvaux den 20 Aug. 1153 sörjdes han af tusenden och saknades af hela sin samtid.

Hans ännu bibehållna skrifter utgöras af mellan fyra och fem hundra bref till höga och låga, i andliga och verldsliga ämnen (deribland ett till Sveriges Primas, erkebiskop Eskil i Lund, tryckt i Svenskt Diplomatarium, I, s. 55), 340 predikningar (hvaribland de namnkunniga öfver Höga Visan) samt en mängd betraktelser och afhandlingar i andliga ämnen, ibland hvilka den senare katholska kritiken likväl frånkänt honom ett stort antal, så att endast 12 skola anses för äkta. Denna kritik har dock, i flera fall, mera påstått än bevisat. Och ehuru några af de från äldsta tider mest spridda, tidigast på folkspråken öfversatta och tidigast tryckta afhandlingarne af Helige Bernhard just råka tillhöra de af kritikern Mabillon utdömda, torde de måhända äfven fortfarande vara så oskiljaktiga från *Opera Sancti Bernhardi,* som de voro i Mabillons tid: ty de finnas upptagna äfven i den af honom sjelf besörjda upplagan af Bernhards skrifter.

Vi ha velat fästa uppmärksamheten härpå, emedan samtliga de under medeltiden på Svenska öfversatta arbeten af den Helige Bernhard, hvilka här

efter gamla handskrifter blifvit utgifna, antingen tillhöra de af Mabillon såsom oäkta förklarade, eller ock alldeles icke stå att finna i de nu tillgängliga latinska upplagorna af Bernhards samlade skrifter. Huruvida dessa verkligen äro författade af den man, hvars namn skaffat dem ingång i våra kloster-boksamlingar och i vår litteratur, kan sålunda icke med visshet afgöras: men beträffande den vidlyftigaste och förnämsta af de svenska medeltidsskrifter, hvilka bära Bernhards namn, kunna Mabillons skäl granskas, emedan han särskildt vid sitt omdöme om denna afhandling bifogat sådana.

De svenska Bernhards-böckerna från medeltiden, hvilka här ur handskrifterna första gången utgifvas, äro följande.

1. Sancti Bernardi bok til sinne syster af ett Gudhelikt lifwärne [Modus bene vivendi ad Sororem].

Denna afhandling är skrifven i ett varmt och kristligt språk och kan med rätta anses för en af de bästa böcker, vår svenska klosterläsning haft att tillgå. Den synes vara öfversatt på svenska vid slutet af 1400-talet. Latinska originalet trycktes många gånger på 1490-talet, en italiensk öfversättning trycktes 1494, en engelsk och en fransk i början af 1500-talet *).

Mabillons omdöme om denna afhandling, såsom icke författad af Bernhard af Clairvaux, lyder sålunda:

*) Före år 1500 trycktes 6 latinska, 3 italienska upplagor; under 15- och 16-hundratalen 14 upplagor på latin, engelska, italienska, spanska, franska.

»Sequens tractatus nec Bernardo convenit, nec ejus sorori Humbelinæ, quæ conjugata fuit in sæculo antequam vitam monasticam profiteretur. Auctor Sororem monet num. 65 ne conjugatas e sæculo ad Religionem venientes despiciat». — Man kan knappt tro, att den lärde kritikern på allvar framställt ett sådant skäl. Af hela afhandlingen framgår nemligen mer än väl, att författaren icke alls skrifver till en lekamlig syster, utan till *Cara mihi in Christo soror,* »Kära mik i Christo syster». Ett annat skäl anföres äfven, neml. att författaren icke synes tillhöra Benediktinerna, enär »inter psalmos ad Primam recitari solitos meminit psalmi Deus in nomine tuo &c., quem Benedictinæ regulæ sectatores extra hebdomadam sanctam ad Primam non recitant». Skälet skulle vara afgörande, om det vore ådagalagdt, att psalmen »Deus in nomine tuo salvum me fac et in virtute tua judica me» (Dav. Ps. 53, 3) aldrig i Bernhards kloster reciterades »ad horam primam». Men sådana läsningar skiftade i olika veckor, och de på det åsyftade stället (kap. 52) anförda psalmerna tyckas vara valda exempel. Om en här förekommande syndabekännelse (sv. öfvers. kap. 27, sid. 92 r. 17 — sid. 95 r. 24) skulle med skäl kunna påstås, att den icke är värdig S. Bernhard, och den synes också vara en senare inskjutning i texten: men andan och stilen i detta arbete för öfrigt öfverensstämmer allt för nära med andan och stilen i de Bernhard icke frånkända skrifterna, för att århundradens åsigt om författarskapet till *Modus bene vivendi ad Sororem* skulle kunna förkastas på de här anförda grunderna.

Den svenske öfversättaren har icke alltid ordrätt följt sitt latinska original. Ibland har han laggt till, ibland utelemnat, dock endast ord och då och då en eller ett par rader. En gång (s. 29 r. 21 — s. 30 r. 19) har han inskjutit ett stycke ur en annan skrift af »thänne sami sanctus bärnardus». Kapitelindelningen är också någon gång förändrad, utan att dock kapitlens antal blifvit olika. På två eller tre ställen har meningen icke väl kunnat uttryckas, så att öfversättningen i en eller annan rad är nästan obegriplig (t. ex. s. 7 r. 10—12, s. 101 r. 25—30), men annars skrifver öfversättaren sitt modersmål väl, om han än ibland får en latinsk ordställning i sin svenska satts.

Endast en handskrift finnes af denna Bernhards bok. Den innehålles i Kongl. Bibl:s perg. handskrift i qvart, med gammalt märke *A. 9.*, bladen 1—95 r. Denna handskrift, som är skrifven i Wadstena (omkring 1480—1500?) med vackra stilar, röda kapiteltitlar och initialer, innehåller dessutom hufvudsakligen: *S. Bernardi Thänkilse* (bl. 95—113), *Stimulus Amoris* (bl. 138—181) samt flera smärre uppsatser (helgonasagor, liknelser om S. Johannes, uttydelse af vissa antiphoner, responsorier och antiphoner i adventet och julen m. m.) på tillsammans 185 pergamentsblad, bundna i brunt pergamentsband med märken af fordom befintliga knäppen.

2. Sancti Bärnardi Thänkilse [Meditationes Sancti Bernardi].

En något torr dogmatiskt-asketisk afhandling, som äfven blifvit frånkänd Hel. Bernhard af Mabillon till följd af stilens olikhet och citater ur skalder, ehuru afhandlingen för öfrigt erkännes vara

Hel. Bernhard värdig och »i nästan alla handskrifter honom tilldelad». Redan i en vid slutet af 1200-talet eller första början af 1300-talet upprättad katalog öfver Benediktiner-klostrets vid Krist-kyrkan i Canterbury bibliothek kallas den »Meditaciones beati Bernardi», och vid slutet af 1400-talet var den genom trycket allmänt spridd på latin, vid samma tid tryckt på engelska, något senare på italienska *).

På svenska öfverflyttades den år 1491 af Jöns Budde. Hans öfversättning är dock ofullbordad och förkortad (originalets kap. 1—4 bearbetade och förkortade, kap. 5 utelemnadt med undantag af första punkten, kap. 7—9 utelemnade, kap. 10—13 i korthet sammandragne, af kap. 17 en del utelemnadt), innehåller kapitlens latinska begynnelseord i stället för kapitelrubriker och visar sig i flera afseenden vara ett koncept. Den upptager bladen 109 v. — 125 r. uti den Kongl. Bibl. tillhöriga pappershandskriften i 4:o *A. 58*, hvilken helt och hållet är skrifven af Buddes egen hand i Nådendal åren 1487—91.

En annan, fullständig och afslutad öfversättning, troligtvis samtidig med den förra, förefinnes i tvenne afskrifter, i Kongl. Bibl:s perg. handskrifter *A. 9* och *A. 27*. Den förstnämnda, som är något äldre och af bättre stafning, har här blifvit följd. Den upptager bl. 95 v. — 113 r. i den redan beskrifna handskriften. Originalets 17 kapitel fördelas här på 14, hvilkas öfverskrifter icke alltid öfverensstämma med originalets, ett par gånger t. o. m. knappast motsvara innehållet. För några af de sista kapitlen ha öfverskrifterna blifvit uteglömda och derför i trycket

*) 9 latinska, 1 engelsk upplaga före 1500; 22 på latin, italienska, franska 1500—1650.

införda efter den andra afskriften i handskriften *A. 27*, hvarur äfven några andra smärre rättelser i texten blifvit hemtade. Om denna handskrift se här nedan.

3. Thässa bokena giordhe sanctus bernardus til märkelikin kännedom. ok mykit nyttan allom them som til renlifnadh i kloster gifne äru. hon halder tyughu ok tw capitula.

Så lyder titeln på den tredje af de här införda skrifter af Helige Bernhard, hvars original icke återfinnes bland *Opera Sancti Bernardi*, icke heller en motsvarande titel bland den del af de oäkta skrifterna, som icke blifvit bland *Opera* intagen, men i *Histoire Littéraire de la France par des Religieux Bénédictins, continuée par l'Institut*, T. XIII, finnes uppräknad. Den har dock åtskillig öfverensstämmelse med ett af de Bernhard frånkända arbetena: »*Opusculum in hæc verba, Ad quid venisti?*» första gången utgifvet i Rom 1594, och äfven räknadt bland Minoriter-munken Davids af Augusta arbeten, under titel: *Formula novitiorum*. Den svenska Bernhardsboken är dock ingalunda någon öfversättning af detta latinska »opusculum», utan, om originalet här skall sökas, en ganska sjelfständig bearbetning. Boken innehåller praktiska reglor och råd för uppförandet under dagliga lifvet i klostret. Då den enda kända handskriften bär Helige Bernhards namn, har den här blifvit intagen, helst utg. ej kan bevisa, att boken *icke* leder sitt upphof från Bernhard.

Denna bok upptager bladen 11—21 r. af Kongl. Bibl:s pergamentshandskrift i qvart, med gammalt märke *A. 27*. Oaktadt öfverskriften lofvar 22 kapitel, finnas dock endast 21 (måhända beroende af

felnumrering, då kap. 1 skulle vara 1 och 2), hvarefter följer en tom spalt.

Handskriften har brunt pergamentsband med knäppe, 276 blad, och saknar nu sista lägget. Den är skrifven af flera händer; har två spalter på sidan, röda initialer och öfverskrifter. Å frampermens insida läses: *Secundus in ordine*, ett märke från klosterbiblioteket i Wadstena, der boken troligen är skrifven i början af 1500-talet. Handskriften innehåller: *Aff gudz pino* (bl. 2—9); den här tryckta boken af S. Bernardus (bl. 11—21); *Kännedom af S. Benedicti Regula ad Fratres*, började med »af ödhmykt» och »af tolf ödhmykte*n*na trappo*m*» öfver hvilken text Hel. Bernhard skrifvit en afhandling, hvarföre detta utdrag ur S. Benedicti regula äfven finnes intaget i *Opera Bernardi* som inledning till Bernhards afhandling med samma titel (bl. 21 v.—37 v.); *Gudhelika Snilles wäckiare* (bl. 37 v.—92); *S. Bernardi Thänkilse* (bl. 93—116); *En årgång homilier* (bl. 117—275 och de nu förlorade?).

4. Höfwisks lifwernis skipan älla maata diktadh af sancto bernardo [Formula honestæ vitæ, l. Speculum de honestate vitæ].

En kort afhandling i form af bref till en munk. Mabillon yttrar kort och strängt: In codice Cisterciense exstat cum hac epigraphe: »Formula honestæ vitæ, data a S. Bernardo, sicut creditur». Eidem etiam in ms. codice Ecclesiæ Parisiensis tribuitur, sed perperam.

Äfven denna afhandling blef i boktryckeriets första tider temmeligen spridd *) och tyckes vid samma

*) 4 latinska upplagor före år 1500.

tid, eller vid slutet af 1400-talet, vara öfversatt på svenska. En början till öfversättning finnes i Upsala Univ. Bibl:s handskrift Cat. Benz. *N:o 23*, omfattande endast några rader. Den öfversättning, som här blifvit tryckt, följer det latinska originalet intill ¶ Älska thystona (tryckets sida 274, r. 2), hvarefter det afviker såväl från originalafhandlingen i en paleotypupplaga, som från densamma i Mabillons edition och i *Opera Omnia*, Paris 1617; alla dessa tre originaler äro också sinsemellan olika.

Den enda svenska handskriften af denna afhandling (fragmentet i Upsala-handskriften oräknadt) ingår i den Nådendals klosterbok, som af E. Brenner fanns i Åbo Domkyrka och af honom inlemnades till Antiqvitets-Collegium 1671, nu tillhörig Kongl. Bibl., med gammalt märke, *A. 49,* liten qvart, trasigt, brunt skinnband med knäpprem, 268 blad, mest papper, något pergament. *Höfwisks lifwernis skipan* utgör här bladen 103—108; rubriken börjar å bladet 102 v., hvarunder läses: *Orate pro me T.*, hvilket måhända är öfversättarens initial, helst med samma handstil finnes antecknadt å bl. 108: *nimis stricte secutus fui textum in hac translacione.* — Boken är skrifven af flera händer (omkr. 1480—1500?) och är ett sammelband. Derur är förut utgifvet: *Sancti Ansgarii hälgha lifwerne* (bl. 1—61), af Cl. Arrhenius Örnhjelm 1677 och af J. H. Schröder i Scriptores Rerum Svecicarum medii ævi, II, Upsala 1828; *Gregorius af Armenien* (bl. 63—102) af G. E. Klemming i Svenska Fornskrift-Sällskapets Samlingar; *Läke- och örtabok* (bl. 170—177) af P. J. Bergius i Tal om Stockholm för 200 år sen, Stockholm 1758, 8:o. — Handskriften

är utförligt beskrifven sidd. xxvi—xxxv i »Bonaventuras Betraktelser öfver Christi Lefverne. Legenden om Gregorius af Armenien. Efter gamla handskrifter utgifna af G. E. Klemming» (Sv. Fornskr. Sällsk. Saml., H. 33).

5. [Huru thu skalt fulkomlika koma til thz thw actar] Sermo siue doctrina quam sanctus bernardus dedit cuidam monacho

Denna korta uppsatts inrymmes i *Opera Omnia* under hufvudrubriken »Formula honestæ vitæ» och har i upplagan af 1617 denna titel: »Ejusdem materiæ notabile documentum», i Mabillons: »Varia et brevia documenta pie seu religiose vivendi». Den här tryckta svenska öfversättningen upptager icke fulla tre blad i Upsala Universitets Bibliotheks handskrift Cat. Benz. *N:o 23,* 4:o. Öfversättningen bibehåller latinsk öfverskrift och har vid slutet det latinska qui midt i en svensk satts. Äfven denna handskrift tyckes härstamma från slutet af 1400- eller början af 1500-talet. Det band, den tillhör, innehåller på papper och pergament: »scripta diversi temporis in folio pergamenti colligata»; på svenska äro endast *Bön till Jungfru Maria* (1½ sida), den här tryckta Sermo och den förut nämnda begynnelsen af Formula honestæ vitæ (tillsamman 5 sidor, den sistnämnda 11 rader); för öfrigt latinska hymner, legender och böner. Handskriften är opaginerad.

6. Sancti Bernardi bön til thz hälghe kors.

Återfinnes icke i *Opera Bernardi* eller i förteckningen på icke intagna »opera aliena». Kan möjligen vara utdragen ur någon af Bernhards Sermones, men

förefaller snarare understucken. — Är här tryckt efter det enda handskrifna exemplaret, bladen 228 r.—231 r. i Kongl. Bibliothekets pergam.-handskrift med gammalt märke *A. 29,* 4:o, brunt skinnband med pressade permar och spår af knäppen, 236 blad. Boken synes vara i förra hälften af 1500-talet (1520—30) skrifven i Wadstena och innehåller svenska böner.

7. Bernardi bref til Erligher riddare härra Robert, af at styra sit hws och sigh sielfuan.

Innehåller goda råd för en husfader, huru han skall lefva med tjenstfolk, umgängesvänner, maka och barn m. m., tydligen från en långt yngre tid än Helige Bernhards. Som författare till brefvet (i åtskilliga handskrifter ställdt till Raymund ståthållare) uppges i *Opera Bernardi,* uppl. af 1617, *Bernhardus Silvestris.* Mabillon ber andra härom ransaka, men förklarar sjelfva brefvet »indigna tam nova luce quam Bernardo auctore» och upptager det derföre icke i sin upplaga. Icke förthy har det blifvit mycket läst, och förtjenar läsas än i dag. Den franska litteraturhistorien anför 5 latinska, 1 italiensk, 1 holländsk, 2 franska upplagor; på svenska har det blifvit öfversatt först vid slutet af 1400-talet, hvilken öfversättning här meddelas efter den enda handskriften i Upsala Universitets Bibliotheks handskrift Cat. Benz. *N:o 22,* lit. 8:o (bl. 126—129 r.), samt sedan hundra år derefter, af Petrus Johannis Gothus Norrcopensis, tryckt i Rostock 1592.

Den anförda handskriften innehåller 157 pappersblad i brunt skinnband. Den är skrifven med olika stilar af olika ålder, på svenska och latin ömsom. Dess innehållsförteckning upptager 33 num-

mer, bland hvilka här må anföras de svenska: *Fore örnavärk* m. fl. medicinska reglor, ömsom på svenska och latin (bl. 6—8); *ihesu christi liuerne*, skiftadt i delar, trappor och punkter (bl. 9—14 v.); *VI ärw synder mote them hälgha anda* (bl. 31—35 r.); *latinsk-svensk Ordlista* samt uppteckning af latinska synonymer (bl. 69—77 r. och bl. 82 r.); *Fem svenska böner* (bl. 81); *Bref till Riddaren Robert* (bl. 126—129 r.).

Slutligen må det tillåtas utg. att bifoga en förteckning på de senare till svenska öfversatta arbeten, hvilka under Helige Bernhards namn förut blifvit i tryck utgifna:

1. Om Hwshåldning. S. Bernhardi Epistel, Huruledes hwar och en Hwshållare skal wäl förestå sit Hws, Hustru, Barn, Tienstefolck, Boskap och Aegodelar, förvthan andra Menniskiors skada . . . Så ock några andra merkeliga sententier vthaff then h. Scrifft . . . . Sammandragne aff Petro Johannis Gotho. Rostock 1592. 8:o.

I företalet säger utg. att han sjelf öfversatt detta S. Bernhards Bref till »Ridder Reymund Ståthållare i Meilan på S. Ambrosij Slott». Denna öfversättning är mycket vidlyftigare än den här utgifna, ett sekel äldre.

Breff om Hwssorgh. Stockholm 1617; ibid. 1683, 12:o.

Tryckt efter: Gilberti Cognati Hwsdräng, öfversatt af Eric Bengtsson Schroderus.

2. S. Bernhards trösteliga Sermon, om Wårs HERres JEsu CHristi helga Leffuerne på Jordhenne, pijna, dödh, vpståndelse och segerrijka Himmelsfärd. [Stockholm] 1595. 8:o.

Sammantryckt med [Musculus], Catechismus, Thet är, The gamle helige Lärares Troo, Lära och Bekennelse..... Sammandragin och afsatt af Petro Johanni Gotho.

3. Jtt Gudeligit Samtaal Eller Andeligh Prosopopeiæ Dickt Vthi hwilken The Gudhdomlighe Egenskaperne, Rättfärdigheten, Sanningen, Barmhertigheeten, Fridhen, och Allwijsheten, med Gudh Alzwoldigh, om Menniskiones Fall och Vprättelse, vthi Discurs-wijs införde blifwa. På Latin aff then Helge Kyrkiones Lärare Bernhardo Componerat, och finnes vthi någre Höghlärde Mäns Postillor införd, Nu på wårt modhersmååI Verterat, och med flere Skrifftenes Witnesbörd förwidgat och på Rijm affsatt Aff Josepho Chærbero Scholæ Arosiens: Conrectore. ... Westerås 1642, lit. 4:o.

Se Sveriges Dramatiska Litteratur, Bibliografi af G. E. Klemming.

4. Dialogus Eller Samtaal Emillan en fördömd Siäl och Kropp, thervthi then ena wil tilägna then andra skulden til theras fordömelse. Som förmeenas fordom Kyrckiones Lährare S. Bernhardo vthi en Syn om Natten wara förekommet, och han thet sedan på Latin skal hafwa beskrifwit. Men nu på Swenska Rijm affsatt, och i Brädden några Skrifftenes Språk teknade, som synas komma öfwereens. Stockholm 1667. 8:o.

Öfversättningen är undertecknad C. L. G. (C. L. Grubb). — En annan öfversättning, af O. Ungius, med titel: »Een Klaga och Samtaal Emellan een Fördömbd Kropp och Siäl», trycktes i Upsala 1668 och omtrycktes (med orätt öfversättarnamn: O. Verelius) i Westerås 1702, afl. 12:o. — En omarbetning af första öfversättningen utgafs tillsamman med latinska originalet under titel: »Quærela sive Dialogus Animæ & Corporis damnati. Quem ajunt Div: Bernhardum ex nocturna visione composuisse. Ex vetusto codice descripta. Thet är: Ett Klagemål eller Samptaal Emellan en fördömd

Siäl och Kropp» ... Linköping, 1669, 8:o. (Meddeladt af G. E. Klemming.)

Af denna dikt finnes äfven en öfversättning till svenska ifrån medeltiden: »Aff huru siälin oc kroppin thrätto» (tryckt som akademisk disputation under J. H. Schröders præsidium, Stockholm, 1842, 8:o). Den är tilldelad olika författare, men sällan Helige Bernhard. Den svenska medeltidshandskriften anger intet författarenamn.

5. Then h. Bernhardi ganska gudeligh Böön, vthaf herrans Jesu christi nampns och bittra Pijnos inniga Betrachtelse, afsatt af Johanne P. Kellingio. Stockholm (tryckt hos N. W.) 1671, 8:o.

Antecknad i Hadorphs Bibliotheca Suecana, handskrift i Upsala Universitets Bibliothek.

6. Flera böner af Helige Bernhard äro tryckta i Een nyttig och Christeligh Bönebook, bådhe aff gambla och nyia Kyrkionnes Lärare tilhopa draghen, af M. Helsingio. Stockholm 1567, liten 8:o, ibid. 1591, 8:o, ibid. 1622, 8:o, Göteborg 1685, afl. 12:o.

7. Psalmen N:o 91 i Nya Svenska Psalmboken: »Ditt hufvud Jesu böjes, ditt verk fullbordadt är».

Originalet (af J. W. Beckman m. fl. frånkändt Bernhard) har titeln »Ad Faciem», börjar: »Salve caput cruentatum» och har 10 strofer; öfversatt af Gerhardt på Tyska, derifrån på Svenska bearbetadt af Bellman (1765) m. fl. Den i Nya Svenska Psalmboken intagna, öfversatt af S. Ödmann, har 7 strofer. (Se Beckman, Svensk Psalmhistoria.)

8. Psalmen N:o 157 i Nya Svenska Psalmboken (N:o 19 i Gamla Psalmboken): »Säll den som hafver Jesum kär».

Originalet (äfvenledes frånkändt Bernhard): »Jesu dulcis memoria», har 48 strofer; öfversattes på tyska under medeltiden och från tyska till svenska; svenska öfversättningen, bearbetad af Spegel och Wallin, har 18 strofer. (Se Beckman, Svensk Psalmhistoria.)

SANCTI BERNARDI

BOK TIL SINNE SYSTER

AF ETT GUDHELIKT LIFWÄRNE

[MODUS BENE VIVENDI AD SOROREM]

---

klostirs at wi skulu*m* kräselika lifwa wtan häldh*er* wakande fasta*n*de bidhiande och siongande starklika amot warom fianda diäfleno*m* skirmande, at hono*m* forwnno*m* magho*m* wi mz ihesu christi hiälp koma til thz rike som han os lofwadhe, nakne komo*m* wi til döpilsa at wi skulo*m* nakne och wtan hindh*er* koma til äwärdhelika äro rike, O hwru ohöfwislikit och fwlt thz är, at th*e*n hwilkin som modherin födde nakin och kirkian tok nakin at han skuli riker inga i himerike mädhan war 125 härra sigh*er* Raskare är wlwallano*m* at fara gino*m* nala öghat, än rikan man ga in i gudhz älla himna rike, bätra är minna widh*er*torfwa än mera hafwa, Mykith är th*e*n nizsker hwilko*m* som gudh är ey ömnith, O älskelica syst*er* thu skalt glädhias gifwins i fwlstoppa rikedoma äro mz thino*m* brwdhgw*m*ma ihesu christo än thu tol for hans skuld i thässe wärld hwngh*er* ok thörst och näkt, Thy at han wraker fran sik fanytta rika men, och mätth*er* mz godho hwngrogha män, thy ärw the säle som hwngra och thörsta rätwisona, Thy at the skulu mättas mz wndh*er*liko*m* sötma th*e*ntidh gudhz ära synis

af motkorran [xlvij]

UArs hiärta härbärghe hälgas wm gudhz nadh och thäs hälgha anda i*n*na*n*liwsilse, Nar innantil är kärleker fridh*er* och godhleker, ödhmiwkt thwlimodh ok sämia och andra godha dygdhe och sidhe, hwilke som skuldin wara wara andelika rike-

doma, än wi byriom at genköka kifwa dela och thrätta mällan os, Ginstan forlata os andelika dygdhena och wi blifwom ather nakne, thy at ey kwnno dygdhena blifwa mz lastomen, och en osidher spiälda manga dygdher, Som paulus sigher, litin swrdegher syre allan deghin Hwar en gudhz thiänista man skal thänkkia i sino hiärta i hwru mykit ilt han komber än han korra älla dele wm iordhrikis thing thy at then thz gör är fatigher, Hwadhan af han skulde wara riker wara rikedoma ärw dygdhe hwilka wi tappwm än wi korrom wm mat älla dryk och görwm thwnga synd, som
126 gregorius sigher, engin then som korra älla morra mot them han skal lydha skal taka himerikis rike, O kärasta syster thy är os widhertorftelikit sancti pauli radh hwilkin som sigher, motkorrin ey swa som somlike i ökninne korradho amot moysi oc fordarwadhos af honom som them satte wtan ändan thz är af honom som them drap och sände af thässo lifwe, wadhlikit är os at motköka, at wi skulin ey wanlika forga i klostreno swa som the fordharwadhos i ökninne gömom thy wara thwngo af mottuskan at wi skulin ey fordarwas i komaskolande wärld och lifwe, och pinas i siälomen, swa som the thapadho thässa hems lifh och plaghadhos i kroppomen hörwm och än sancti pauli radh hwilkin som sigher frestom ey gudh swa som somlike af them frestadho och forforo af ormomen, Then fresta christum hwilkin som korra for mat älla dryk älla klädhe, Swa som skrifwat är af thy sama folke the frestadho gudh i sinom hiärtom at the skulin mat bedhas sinom

diwrlika kroppwm, then fresta christum hwilkin som i klostreno korra och dele mot sinom forman, bedhandis thz som iwiflödhis är älla mera än til bör, Än the fordarwadis af ormom, än hwi af ormom, wtan for thy at orma ärw etherfwlle och then som korra och dele hafwer etherfwlla diäfwlsins thwngo, wi skulom göma os af mottuskan och genkökan at wi skulum ey fordarwas mz diäwlsins dödheliko etre, O älskelika syster hör hwat war härra sigher i ewangelio hafwin ey wmsorgh i idhre siäl, thz är i idhrom likamlika sinnom hwat i skulin äta, ok ey idhrom krop hwath i skulin i 127 föras som han wili sighia, Gudh hwilkin som gafh kroppin skal gifwa klädhin, och framledhis sigher han, Skodhin himilsins fwghla the sa ey och the biärgha ey i ladhw, Wtan gudh födhe them, thz är at mädhan gudh styre och födhe fwghlana, hwilke som i dagh ärw och morghon skulu ey wara, hwlkra siäl dödhelik är och dö mz them Hwru myklo hälder skal han gifwa sino thiänisto folke kost och klädhe hwlkra siäl odödhelik är och skal äwärdhelika lifwa, Skodhin och akranna lilior hwru the wäxa the ärwodha ey the spinna ey och gudh klädhe them, Hwru myklo häldher skal han klädha sit thiänista folk, ey skal war härra dräpa sina thiänistomän mz hwngher älla thörst älla näkt thy at han sigher, letin först gudhz rike och hans rätwiso och al thässin här skulu idher tilläggias som han wili sighia, thiänin gudhi mz kärlek och wyrdningh, siongin hans lofh dagh och nat och han skal gifwa idher al widherthorptelik thing badhe i thässe wärld och koma-

skolande lifwe, thy at the wan h*är*ra leta skulu ey minzskas i allo godho, O kärasta syst*er* gudh hwilkin thik wtledde af thins fadh*er*s hwse skal thik gifwa thins hiärta böne än thu stadhelika blifw*er* i hans thiänist ok fwlstoppa glädhi äppte dödhin

af eghelikhet iordrikis thinga [xlviij]

O Kärasta syster mykin laster ok stor synd är at gudhz thiänista folk ägh*er* älla hafw*er* nakot eghit i klostreno hwar som al the thing i thy ärw skullin wara almännelik mällan alla thy är thz thiwfnadh*er* hwilkit som gudhz thiänisto qwinna hafwer lönlikit älla eghith, thz ey wita andra gudhz thiänisto qwinnor, mz hwlko*m* hon
128 skulde al thing almännelik ok wppinbar hafwa, Ämwäl at hon göme swa som eghit lönlika ok thiwflika ok annadh wil hon hafwa almännelika mz flerw*m*, thz är thiwfnadh*er* thz är wppinbart swik, thz är stor synd thz är hälwitis wägh*er*, thz är rofh, wm th*e*n wäghin foro röfwara til hälwitis, Thy at som sanctus paulus sigh*er*, ey ägha röfwara himerikis rike, gudhz thiänista qwinna hwilkin som sik skil fra klost*er*sins gärning nakot eghit hyliande ma rädhas at hon skal skilias fra himerikis lifhs wärdzskapi, mange koma til almännelikith klost*er*s kompanskap, Än äkke lifwa alle äpte thy i aposlanna reglo skipadhis hwilkit wi formagho*m* ey sighia wtan thwngan grat, thy är th*er* iudas skariot hwlkin som forrädh wan h*är*ra girnandis ägha eighna thrätighi päninga, Th*er* är ananias ok hans hwstru hwilkin som lwghu

for sancte päthare sighiande sik ey hafwa thz
the hafdho, och fiollo thy badhin nidh*er* mz bradho*m*
dödh, Th*er* är ok giezi elisei propheta swen hwilkin
som girnadhis ok tok at ägha eighit silf ok dyr
klädhe af naaman hwlko*m* som eliseus hafdhe
läkedom wisat til spitälsco sot, och wardh thy
giezi slaghin mz spitälske sot och hans afqwämd
äpte han, Hwilke som al thing forlata som the i
wärdli*n*ne hafwa for äwärdhelika helsa astwndan,
the skulu glädhias och lön taka mz apostolis
i äwärdhelike sälikhet, Än hwilkin som komb*er*
til klostirs och dyrwis at göra swik af klostersins
thingom eghnande sik nakot eighith är iudas och
skal thola iude pino i hälwite, thy at han gör sik
eighit af almänneliko, Än hwilke som w*m*uändas af 129
wärdzliko lifw*är*ne til gudhs thiänist ok göma sik
en del af th*e*m thingom som the hafdho i wärdlinne,
ok antwardha annan klostreno, the forskulda sik
äwärdhelikin banzdom, mz anania och hans hwstru
saphira, Än th*e*n som komb*er* af wärdlinne til
klostirs och wil th*er* hafwa thz han formatte ey
sik i sino hwse rökta, Han skal plaghas mz spit-
älske sot wärk wtan iäf i siälinne swa som iezi
pinadhis af hänne i kroppenom, Thy the som
lifwa i klostreno äpte apostlanna skipan swa at
the enkte hylia älla hafwa af the*m* thingo*m* the
hafdho i wärdlinne, til bör at sighia thz skrifwat
är mik är got tillodha gudhi ok sätia mit hop til
min h*är*ra gudh, thy sigh*er* prophetin allo gudhe-
liko kloster folke, kasta thin thanka til wan h*är*ra
och han skal thik födha, än the som mz iude
skarioth halda ok göma eghith af klostersins thingom

til bör thz so*m* salmin sigh*e*r, the wpforo alt til
himna*n*na ok foro nidh*e*r til myrka diwpith, thera
siäl slionadhe i ondom thingom, än them som mz
anania ok saphira antwardha en delin klostreno
af sino godze, ok halda annan eghelikin, sighx, the
som thrösta a sina makt och äras i sinna rike-
doma mykelikhet, ok sighx the*m* thz iob sigh*e*r,
Riker man th*e*ntidh han sompna i dödhenom
skal enkte mz sik föra, han skal wplata sin ögho*n*
ok enkte finna, fatikdomb*e*r skal gripa han som
flodhinna watn, Th*e*n som mz iezi wil hafwa thz
i klostreno hwilkit som han formatte ey fa i
wärdlinne sighx, Se ma*n*nin hwilkin som ey satte
gudh sin hiälpara, wtan hopadhis a sinna rike-
130 doma mykelikhet ok sighx hono*m* thz th*e*r för
skrifwas, for th*e*n skuld skal gudh wmkulkasta
thik och wprifwa thik och wtga af thino hwse,
O hedh*e*rlika syst*e*r lön enkte när thik, göm enkte,
sät enkte i thina lönlika göma Hwat thu hafwer
haf thz mz signilse, gif enkte wta*n* orlofh, astunda
ey at ägha eighelikit i thässe wärdl th*e*r til at
alzwaldogh*e*r gudh riker i misku*n*ninne wärdhoghis
thik rika göra i himerike

af gudheliko*m* böno*m* i qwämo*m* timo*m* xlix

KÄrasta syster wakta at hwat iak sigh*e*r bidhia
for än böna timan komber är foresyn bidhia
i skipadho*m* tima är lydhna, ofwerga böna tima*n*
är glömska, Swa mykla idhkelikare skal böni*n* wara,
hwru myklo nytlikare hon är, War h*ärr*a sigh*e*r
i ewangelio, j skulin taka al thing hwilken som
hälzt i bedhins i böno*m* troande Paulus sigher

bidhin wtan ath*er*wändo, och Jacobus apostolus, mykit dogh*er* rätwis manz bön, O hedh*er*lika syster redh thina siäl til gudhelika böna, ok tee gudhi mz kärlek och atwakt thins hiärta samwit at thu skuli fa thäs mera nadh af hono*m*, Tha bidh*er* thu sann*er*lika nar thu hwgxa ey annath i hiärtano, Rasklika böghis domarin til böni*n*na nar syndogh*er* man rätte sin wranglek, bätra är at bidhia mz hiärtans thysto, än mz ensamno*m* ordhomin wtan hiärta*n*s aatwakt, thy at bönin är hiärtans ok ey munzäns, Ren är the bön, hwilka som ey dröfwa fanytta thanka, ok langt är th*e*n hwghin fra gudhi, hwilkin som belagdh*er* är af wärdhzlikom thankom, ok wäl skodhar siälin gudh nar hon ey hindras af iordhrikis wmsorgh älla willo mz gudheliko*m* böno*m*, Tha lwkka siälin til sin th*e*n hälgha anda, 131
ok ginstan han komber fly al diäfla frestilse och thora ey i gen koma, hono*m* närwarande, ey skal thu aflata at bidhia for th*e*m thik skadha, thy at han synda, Hwilkin som ey bidh*er* for sino*m* owinom, Swa som engin läkedomb*er* dugh*er* mädhan iärnith är i sarino, Swa dugh*er* enkte thäs bön som hat hafwer i hiärtano, lastelika räkke th*e*n sina händh*er* til gudh Hwilkin som sina gärninga wppenbara mz rosn, Swa som th*e*n phariseus som rosadhe sik af sino*m* gärni*n*go*m* ok lofwadhe sik mer än gudh, O älskelika syster bidh mz taro*m*, War a bönom idhkelika bidh til gudh dagh ok nat; thin bön wari idhkelikin af godho samwiti, daghlikin af reno hiärta; gudhelikin af rätte tro, stadhwghe hwpe ok sannom kärlek; storlika widh*er*-thorptelikit är os gudhelik läsni*n*g, mz hwilke wi

nimw*m* hwat wi skulu*m* fly som ärw syndenar, Hwat wi skulu*m* göra, som ärw dyghdhenar och gudhz budhordh; Hwat wi skulu*m* astu*n*da som är himerike, Wm läsning ökis wisdomin, och wndh*er*standilsin; läsning läre os til gudhelika böna, til andelikit ärwodhe, och til likamlikit ärwodhe for gudhz skuld, Thy är skrifwat, thit ordh h*är*ra gudh är lykta mino*m* fotu*m* och liws minom wägho*m*, thy är th*e*n man säl hwilkin som thänkke i gudhz lagho*m* badhe dagh ok nat, läsning ok böne ärw andelik wakn, mz hwilko*m* diäfwlin winz, äwärdhelik sälikhet aflas lastena nidh*er*slas och dygdhe wpbyggias i siälinne gudhz thiänista qwinna skal altidh bidhia läsa ok ärwodha thy at skrifwat är H*är*ra gudh tha skal iak ey skändas nar iak skodha i allo*m* tino*m* bwdhordho*m*, O älskelika
132 syst*er*, war thy stadhwgh i bönom, idhin i the hälgho skrift läsning, athwghwl i gudhz lagha thänkilsom, Haf atwakt och wana at läsa i gudhelikom bokwm, Wari thik idhkelik läsning, ok gudhz lagha thänkkilse, thy at the fordrifwa willo och dragha ma*n*nin fran wärdli*n*ne fafängo, mz läsning wäxa skälin ok w*n*dh*er*standilsin, mykit är thik ganglikit at läsa, än thu gör äpth*er* thy thu läs, O hedh*er*lika syster alzwaldogh*er* gudh wpläti thit hiärta i sino*m* laghom och bwdhordhom at thu maghe koma til äwärdhelikin fridh

[Af] gudhelike läsning mz godho*m* gärni*n*go*m* [1]

IEremias propheta sigh*er* wplyptom war hiärta mz handom til gudh och läsning, Hwilkin

som bidher ok ärwodha wplypther hiärtat til gudhz mz handomin, än then som bidher och ey ärwodha lypther wp hiärtat til gudh ok ey händrena, Then lypte händrina til gudh ok ey hiärtat som ärwodha i bönomen ok händrina wträkkia til hans i gärningomen, at wi skulin ey awitas for bwdhordhanna glömsko, nar wi letom at fa äwärdhelika helso mz ensamnom bönom wtan gärning, mädhan apostolus sigher Hwilkin som ey ärwodha skal ey äta, gudhz thiänista qwinna skal altidh bidhia, läsa ok ärwodha, at ey skuli skörlifnadzens ande finna hona lata ok fafänga, Salomon konwnger war lather ok wäfdhe sik i myklom skörlifnadh, ok dyrkadhe afgudh for skörlifnadhzens lwsta ärwodhe är nytlikit, for thy wm thz winz kötzens lwste och käte, O kärasta syster skipt thik daghsens rwm i tre lyti, i enom tha war a gudhelikom bönom, i androm läs ok siong, i thridia ärwodha 133
likamlika, thässin thry är os storlika widherthorftelik, thy at mz böninne rensoms wi, mz läsningenne läroms wi, mz gärningenne göroms wi säle, Swa som then hälghe ande sigher i saltarenom Säl är thu ok wäl skal thik wardha, thy at thu skalt äta thinna handa ärwodhe, Thu skalt ärwodha thentidh thu wändher ather af läsning och bönom, ok war aldrig fafäng älla lat, thy at läti är siälinna owin, diäfwllen swiker sköt then hwilkin han findher fafängan, diäfwlin gar daglika in i klostrith, ok röghe then han findher ther' latan ok fafängan af godhom gärningom Wakta thy at han finne enkte i thik thz han maghe röghia, Nar han gar in i klostrit at ranzsaka hwars ens gärninga, For thässa

sak mana iak thik at thu skuli tee thinom systrom badhe mz ordhom och gärningom, at thu sannerlika älska thin brwdhgwmma ihesum christum, Hwilkin som tala til kirkionne i canticis canticorum och sigher, Sät mik som tekn ofwer thit hiärta, ok ofwer thin höghra arm, i hiärtane ärw thankane, och i armomen ärw gärningana, Thy säther hällagh siäl christum ofwer sit hiärta, och arma swa som tekn Nar hon te i ordhom och wilianom och gärningomen hwru mykit hon han älska gudhz älskoghe är aldre lather, thy at han gör stor thing än han är älskoghe, än ey är han älskoghe än han forsma at ärwodha, O hedherlika syster sit aldre fafäng ther til at thu maghe fwlkomlika älska gudh, aldre skalt thu lat wara än thu sannelika gudh älska, wtan for hans kärlek
134 forsma ok fly läti Hwilkin som älska gudh mz alle siäl han bortwräker först lätina for hans skuld, thy at gudhz rike skal ey gifwas latwm ok fafängom äller ostadhoghwm, wtan them som idhkelika ok stadhelika ärwodha i gudhz thiänist, läti ok dylska hafwa ey stadh i gudhz rike, Skörlifnadhin swiker rasklika lata män och fafänga, skör lwste bränne hardhelikare oidhna och dylska ok wägher idhkeliko ärwodheno, mannin windher ofta sköran lwsta mz ärwodhe, thy at thrötter kropper lwstas litith af tholke synd, O älskelika syster fly läti, älska ey oidhno, mödh kroppin mz ärwodhe och idhna godha gärninga at thine dagha fwlkomnins i godho, thin ar i äro, och al thin akt warin altith i gudhi

at sionga ok läsa ymnor ok salma [lj]

O Kärasta syst*e*r siong thz mz hwgheno*m* hwlkith thu siongh*e*r mz röstinne, Swa at hwghin sämi sik mz thwngo*n*ne, nar thu i gudhz asyn siongh*e*r psalma och ymno thänk ey annat i hwghenom än thu siongh*e*r mz röstinne, thy at thu tapa thin ärwodhis lön än thu wafra i hwghenom wtan til i fanytto*m* hwghsilsom, än to at kroppin star i kirkionne thy at af tholikom sigh*e*r war h*är*ra mz prophetano*m* thzta folkith hedhra mik mz läpomen, än thera hiärta, är langt fra mik, Siong thy mz anda, mz siäl, mz hogh, mz mwn, mz hiärta, got är at bidhia til gudh mz hwghenom, got är at ära gudh mz röstinne liwdhe, i ymnom ok psalmo*m* Swa som wi hiälpoms mz bönomin, Swa lysto*m*s wi i sangeno*m* Sangin i kirkio*n*ne 135
gör gladha ma*n*na*n*na hwgha lystar ostadhwgha och thwnga, gör lata idhna, ok wpwäkke syndogha män til grat, än to at wärdzlika manna hiärta ärw hardh tho wändas the stwndom til mildoms kärlek och sinna synda anger och grat, th*e*ntidh the höre sötan sang, bönin wtgiwtz atenast i thässe lifwe til synda forlatilsa, än psalma*n*na sangh*e*r tekna äwärdhelikit gudhz lof, äwärdhelika glädhi som skrifwat är, Säle ärw the som byggia i thino hwse och skulu lofwa thik for wtan ända Hwilkin som trolika mz atwakteliko*m* hwgh siongh*e*r gudhz lofh, han til föghis wm sina matto gudhz änglom, thy at han lofwa th*e*n äpte sinne makt i iordhrike, hwilkin änglane lofwa hedhra och ära wtan ath*e*r-

wändo i himerike, Salma*nn*a sangh*er* röre os stwndom til tara, stwndom til böna och gör os thäkka nattenna wakw, sighiande os thz skrifwath är, glädhins rätwise män i warw*m* h*är*ra, Rätwisom ma*nn*om til bör lofh, Salmane kwngöra os prims thima mz liwsins frygdh sighiande H*är*ra gudh gör mik helan i thit na*m*pne, ok döm mik i thinne dygdh, Salmane hälgha os tärztima, tha i th*e*m sighx, O h*är*ra komi ofwer os thin miskwnd och thin helsa äpte thinne talan, Psalmane göra os gladha wm säxt tima thy at tha ofras idhkelikast thz signadha brödhit och winit som gudhz likame är af hwilko skrifwat är, brödhit skal statfästa manz hiärta, och litith foreat är skrifwath winith skal glat göra manzens hiärta Psalmane lösa wara fasto, wm nons tima och mätta os
136 mz andelikom sötma, thy är skrifwat, o h*är*ra gudh the skulu hwgxa, thz är at the skulu smaka aminnilse thins fwlstoppa sötma, och skulu frögdhas i thinne rätwiso Psalmane antwardha os gudhi wm aptanssangxtima sighiande, O h*är*ra gudh styris min bön som rökilse i thi*n*ne asyn, mi*n*na handa wplyftilse wari aftansangx offer Psalmane mana os at thakka gudhi wm natsangxtima sighiande, sighnen nw wan h*är*ra, alle wars h*är*ra thiänistamän, älskelika syster i christo, Halt stadhelika i thino ami*n*ne, at the psalma ymno ok sanga, hwilka som hällagh siäll siong*er* mz älskelikhet i kärlek och gudhelikhet liwdha sötelika i gudhz örw*m*, Thy mana christus the hälgho kirkio i canticis canticorum ok sigh*er*, thee mik thit änlite, liwdhe thin röst i mino*m* örwm, thy at

thin röst är söt, ok thit änlite faghärt, Som han
wili sighia, O mik älskelik siäl hwlken som liggh*er*
i söte säng gudhelika thinga skodhan i hwilke thu
astwnda at thäkkias mik mz psalmw*m* ymno*m* och
andelikom sangom och gudheliko*m* bönom, kom
och the mik thit änlite, thz är at thu skuli framga
och tee androm til äptedöme thinna godha gärninga
fägrind äpth*er* thy skrifwat är i lästinne, Swa lyse
idhart liws for ma*n*nom at the skulin see idhra
gärninga godha, ok ära idhan fadh*er* i himerike,
liwdhe thin röst i minom örw*m* som är gudhelik
prädikan gudhelikt lofh och hällagh*er* sangh*er*, mz
hwlkom thu maghe andra wpwäkkia til mit lofh
och mina äro, Psalmanna sangh*er* lystar thera
örom som höra ok lära krisna män at wäl lifwa,
thera röst som sionga wardh*er* en mz gudhz
änglom, thy at wi tilfoghiwms th*em* mz gudhe-
likom lofhsang, hwlka wi kw*n*no*m* ey see mz likam- 137
liko*m* ögho*m*, gudhz thiänisto män skulu altidh
lofwa gudhz na*m*pn, och thz tekna öfro watnin
af hwilkom skrifwat är, thakkin gudhi al watnin
hwilkin som ärin ifwi himnana, thy at wtwalda
män skulu ey aflata at lofwa wars h*är*ra nampn
äwärdhelika, än af nidhro wat*n*nomen är skrifwat,
sankin saman watnin, hwilkin som ärw wndi himn-
enom i en stadh, thy at wrange män som nw
byggia widh*er*la i wärdlinne skulu sankas saman
i hälwite och th*er* pinas wtan ath*er*wändo, än
godhe män skulu lofwa gudh, thy at gudh lwstas
i thera lofwi, hwilkit han tekna i canticis cantic-
orum, th*er* han tala til hälgha siäl och sigh*er*,
thu som bygger i yrttagardhome*n*, i yrttagardh-

omi*n* bygge hwar en hällagh siäll, hwilkin som wpfylt är mz grönsko hällagx hops och godhra gärninga, ok for thy at hon byggh*er* i yrtagardho*m* bör til at hon läti gudh höra sina röst, som är gudhelikx kännedoms prädikan, ok hällagx lofs och sangx, i hwlkom han lystas, ok af hwilkom andre mattin wpwäkkias at astwnda himerikis rike, O hedh*er*lika syst*er* thy är thik storlika widh*er*thorftelikit at thu lofwa alzwaldoghan gudh thin skapara i allo thino lifwe, for th*e*n skuld, at tädhan af iättas thic synda forlatilse, lofwa thy gudh i thino hiärta, i thi*n*ne röst, lofwa han i thino härbärghe mz lönliko*m* och gudheliko*m* bönom, ära han i kirkionne mz wppinbarw*m* sang,
138 än to at wi ärw*m* syndoghe ok owärdhoghe at lofwa gudh, tho skulu*m* wi ey lata af hans lofwi, thy at tädhan af tröstom wi os at fa synda forlatilse, thy at th*e*n hälghe ande sigh*er* syndogho*m* man i saltarenom, lofsins offer skal hedhra mich och thädhan af är wäghin at hwilkom iak skal te hono*m* gudhz helso, som han wili wppinbarlika sighia, i psalmomen är lifsins wägh*er* at hwilkom thu mat koma til äwärdhelika helso, och ey kan thu han finna wtan iak tee thik han, o kärasta syster thy mana iak thik at aldre gange gudhz lofh af thinom mw*n*ne mädan helsonne wägh*er* är i skaparans lofwi, gudh är thit lof, war och thu hans lofh, at thu maghe wärdhelika sighia, iak skal thakka gudhi i hwarghom tima ok altidh skal hans lof wara i mino*m* mw*n*ne

At ärfwodha lica*m*lika ok scoda gudz god*gär*ni*n*ga andelica [lij]

IAcob saa stigha standa ofwer iordhena, ok hans högdh hannadhe himillin, ok gudhz ängla wpfarande, ok nidh*e*rfarande aat stighanom, i thänne stighanom ärw alle the satte, hwlke som bidha äwärdhelikith lifh och gudhz rike, thänne stighin är kirkian hwlkin af enom deel stridh*e*r, en amot syndomin i iordhrike, ok af androm deel styre i himerike, i thässom stighanom ärw thry ma*n*na skipilse, som ärw wärdzlike män, ok the som ärfwodha likamlika for gudhz skuld, ok the som mz innarsta kärlek skodha gudhz gärninga, the försto ärw i nidh*e*rsta thrapponne, andre i midhlasto trappo*nn*e, the thridhio i öfwärsto, af thä*n*na threm ma*n*na skipilsom ärw somlike i qwärn, somlike i akrom, ok somlike i säng, I qwärn är wärdzlikith lifwärne, Hwilkit som wmkringgar ok 139 älska och astwndar iordhrikis thing, i aker ärw the so*m* prädika gudhz ordh, ok saa gudhelikan kännedom i manz örwm, örkiande th*e*m til godha gärninga, i sänginne är innärste brwdhgw*m*mans kärleker ihesu christi, Hwilkin som forsma al iordhrikis thing, ok satth*e*r höghxt i stighanom scodha, thänkker och astwnda insamin himerikis thing, thässin lifwärne ärw änglane wpfarande, ok nidh*e*rfarande ofwer stighan, thy at the fara wp til gudhz skodhan, och nidh*e*r til iämkristins warkw*n*nan, gudheligx ärwodhis lifwärne är menlösa i godhom gärningom, nytia wäl iordhrikis thing, ok är mangom almännelikit lifwärne, gudhelika thinga skodhan är faa

ma*nn*a, ok lystas at lifwa ensamnom gudhi widh*er*sigiande al iordhrikis thing, O min käre brodh*er* sigh mik atskilnadh mällan lifw*är*ne gudhelix ärwodhis, ok gudhelika thinga skodhan, O kärasta syster mäste aatskilnadh*er* är mällom th*e*m, thy at gudheligx ärwodhis lifw*är*ne är at gifwa brödh hwngroghom, lära fawizska, rätta the som willa fara, ledha högfärdhogha til ödhmiwkt, kalla missämiande til särnio, sökia siwka, iordha dödha, ath*er*lösa fanga af bandom och mörkastofwa, ok skipa hwargho*m* sina widh*er*thorft äpte thy makt och ämne til sighia, Lifw*är*ne gudhelika thinga skodhan är at halda mz alle siäl fwlkomin gudhz kärlek, ok sins iämkristins, ok halda sik af allom wärdzlikom gärningo*m* och w*m*sorgh til lodhande ensamins skaparans astw*n*dan girnandis at see hans
140 signadha änlite i skinande gudomsins äro, Swa at dödhelike kroppin bäris mz grat och swkkan, ok öskis mz innarsta hiärtans astwndan at han matte syndh*er*lösas äpth*er* gudhz wilia och siälin wara mz christo ibland ängla chora, och thär glädhias af äwärdhelike sällikhet lofwande woldogha guddomsins äro, o hedh*er*lika syster nw hördhe thu badhin lifwärnin, Thy bidh*er* iak thik at thu skuli wtwälia mz maria magdalena bätra delin, got är gudhelix ärwodhis lifwärne, än bätra är lifwärne gudhelika thinga skodhan Hwilkin wäl thrifs af thy förste lifwärneno han ma wäl wpfara til thz andra lifwärnith, til hwilkit engin forma koma th*e*n som än astwnda wärdzlika äro, ok kötlika giri, tak äptedöme bäggia thässa lifwärna*nn*a, af iakob hwlkom som lya som tekna gudheligx ärwodh-

is lifwärne, war först gifwin til hwsfrw, än to at ha*n* för älskadhe rachel, Först är tha byriande a gudhelix ärwodhis lifwärne hwlkit som tiäna gudhi födha*n*de, ok klädhande fatigha, ok härbärghande wäghfarände män, ok idhnande adhra miskw*nn*a gärninga, lya tidh*er* ärwodhis fwll, ok födde flere syni, ok tekna th*e*m som ärwodha i gudheliko ärwodhe hwlke flere ärw än the som atwakta gudhelika thinga skodhan Rachel thidh*er* swa mykith som faar älla seande wphofwith, ok tekna th*e*m som enfalde ärw, ok menlöse, swa som farit och skilde fran wärdhzliko bange och wmsorgh, girnas mz gudheliko hiärta at see han som sagdhe, iak är wphofh hwilkin som tala mz idh*er*, Rachel hafdhe thwa syni, thy at thwe ärw the som halda lifw*är*ne gudhelika thinga skodhan, andre 141
lifwa almännelika i klostru*m*, ok andre enlika skilde fra ma*n*nom, tho är thz lifwärnith som idhkelika skodha gudh sälare och fwlkomlikare, än ärwdhis lifw*är*nith, Swa som örnin fäste ögha i sool glindreno, och böghe thz ey tädhan, wtan tha han leta sik bradh, Swa hälghe män wända sik stwndo*m* fra högre lifwärneno än to thz nytlikit är, ok til gudheligx ärwodhis lifwärne, hiälpa skolande ware widh*er*thorft, ok th*er* til mana brwdhgo*m*min christus hällagha siäl och sigh*er* i canticis canticorum, Stat wp skynda min wena mz kärlek, Min dwfwa mz renlek, Min wäna mz dygdh och höfwisklikhet, Stat wp af sötasta säng gudhelika thinga skodhan i hwilko thu astwnda at thäkkias mik ensamno*m*, Mz psalmo*m* och ymno*m*, gudheliko*m* bönom och

andelikom sangwm, Skynda at wtga til nyttelikhet thinna iämkrisna, at thu mz prädikan och godhra gärninga äptedömwm skuli göra ther thina fölghara, och ledha til äwärdhelika helso, diwranna syn som skrifwat är af i ezechiele, hwilkin som gingo fram ok wändo ey ather, tekna stadhwkt framhald gudheligx ärwodhis, än diwren hwilkin som framgingo och atherwändo, tekna matto gudhelika thinga skodhan, i hwilke nakor gar fram ena stwnd, ok atherslaghin mz sins hwgx wanmakt gar nidher ok annantima wpnyandhe siälinne kraft far wp til thz han förra forlät, hwilkit som ey kan wardha i gudheliko ärwodhe, for then skuld at hwilkin som nakot litit af thy nidher faar 142 smittas ginstan af syndanna lastwm, Ofta wplyptis hoghin til himerikis och far ather nidher thyngdher af kötzens wanmakt Manga wärdzlika män söker gudh, ok wplyfter them mz sinne nadh til högdh gudhelika skodhan, ok manga höght wplypta forlather han for nakon sin rätwisan och lönlikan dom skadda af wärdzlikom gärningom i hwilkom the wafdhos siälfwiliandis, Swa som man iordhadher i grafh, lather af allom iordhrikis ämbitwm, Swa thän hwilkin som wil fwlkomlika skodha gudh, skall lata af allom wärdhzlikom gärningom ok ämbitom, ok swa som nakor wpfarande af gudheliko ärwodhis lifwärne iordhas i rolikhet gudhelika thinga skodhan, Swa gudheligx ärwodhis lifwärne iordha them i sik som wändas til thäs fra wärdzliko lifwärne, Swa som hälghe män ga fram stwndom af lönlike hwilo gudhelika thinga skodhan til gudhelikit ärwodhe, Swa ga the annan-

tidh i gen til thz söta the af läthw, at the skulin lofwa gudh innantil af hwilkom the toko thz the giordho til hans äro wtan til, ok swa som gudh wil at the stwndom wtgangin til annars siäla gangn, Swa wil han at engin then oro göri i sötasto gudhelika thinga skodhan, Hwilkit han tekna i canticis canticorum hwar han sigher, iak mana idher ierusalems döter, at i ey wpwäkkin och latin ey waka mik älskelika siäl for än hon wil, thz är at i ey wpwäkkin the siäl wndi gifwin är gudhelika thinga skodhan, och bönom och läsning at wtga til yttra gärninganna for än hon wil, thz är förra än hon 143
wet ther til kwämelikin och skälikin tima, Nw forma engin i thässo dödheliko lifwe at skodha gudh fwlkomlika, thy sigher sanctus iohannes i apochalipsi, thysta war giordh i himnomen swa som wm en halwan tima, Himillin tekna hälgha siäl som war härra sigher wm prophetan, Himillin är mit säte, thy wardher thysta i himnomin, thz är i hälghe siäl thentidh söt hwila gudhelika thinga skodhan är i henna hwgh, for then skuld at wärdzlika gärninga och hwghsilsa stim är tha bortwrakith, än for then skuld, at the hwilan kan ey wara fwlkomin i thässe wärdl, thy sigx thystan wara i himnomin halwan tima och ey helan, Hwilkin som wil fwlkomlika halda thzta lifwärnit, han skal lata af allom iordhrikis gärningom, at han maghe af sik sighia thz skrifwat är i canticis canticorum, Jak sofwer och mit hiärta waka, thz är at iak sofwer draghande mik fran allo wärdzliko bange, wakande gudhi mz innärsto akt, och thänkiande gudhelik thing och andelik; Noee ark hwilkin som

sigx hafwa haft thre kamara, tekna thry lifw*är*ne,
Som är wärdzlikit lifw*är*ne, hwlkit som star i
nidharsta kamara, ok gudheligx ärwodhis, hwilk-
ith som star i them midhlasta, ok gudhelika
thinga skodha*n*, Hwilkit som star i th*e*m öwär-
sta, Aff thässo lifw*är*ne sigh*er* war h*är*ra i
ewangelio, Wilt thu wara fwlkomi*n*, tha gak och
sääl al the thing thu hafwer, och gifh fatighom
mannom, ok thu skalt hafwa liggiande fää i hime-
144 rike, ok kom och följgh mik, ok af Maria magdha-
lena sigh*er* han at hon wtualde bäzta lwtin
hwilkin aldre skal takas af h*e*nne, Thy at thz
lifw*är*ne fortax aldre wtan byrias i thässe wärdl,
ok fwlkomnas i himerike, än gudheligx ärwodhis
lifw*är*ne ändas i iordhrike och taker lön när gudhi,
O höfwiska iomfru thy mana iak thik at thu
skuli forsma thässa wärld for gudhz skuld, ok
mz innarsta akt dragha thik fran hänna wmsorgh
och syslom, at thu maghe wtan hind*er* thiäna
gudhi, Swa at ingin thing skilin thik fran hans
älskogha, wrak fran thik alt thz godha forakt ma
hindra, war dödh wärdlinne, och hata al the thing
som hon älska, ok girnas änga wärdzlika äro, ok
swa som nakor iordhadh*er* i grafh, hafwer enga
akt a wärdli*n*ne, Swa skil thik fra allom iordhrikis
ärindom, O syster mik i christo älskelik forsma
lifwandis thz thu forma ey hafwa äpte dödhin,
ok byg thik stadhwghan grwndwal mz godhom
gärningom at thu maghe gripa äw*är*dhelikit liifh

At thrifwas i godo*m* g*är*ni*n*go*m* oc ey ranzsaka älla döma annars g*är*ni*n*ga liij

KÄrasta syster, iak mana thik at thu skuli dagh fra dagh idhna at framga i godhom gärningom, skodha ey ond thing the andre göra, wtan godh thing, hwilkin thu skalt göra, thy at thz är storlika wärdhwgt at th*e*n aflata at döma ma*n*na hwgha, hwilkin ey kan wnd*e*rsta annars hiärta, Thy manar os sancte paual och sigh*e*r, dömin ey for timan alt th*e*r til war härra skuli koma, Hwilkin som skal liwsa the thing som hwld ärw wndi myrkeno, ok wppinbara hiärta*n*na radh, 145
Ämwäl är wärdhwgt at th*e*n aflate at synda, hwilkin som wil awita annars lifw*är*ne, Folske män tee sik wara dara, nar the awita annars willo, Swa länge wet mannin ey sina synd, hwilka han skulde grata, hwru länge han leta at awita granlika annars lifw*är*ne, Än nar han gar til sik siälwan och skodhar sik gra*n*nelika, tha leth*e*r han ey thz han skuli i androm awita, thy at han findh*e*r i sik thz han moghe grata, Thy sigh*e*r sanctus gregorius, Wi skulu*m* swa myklo mindra awita annars hiärta, hwru myklo mi*n*dra wi kw*n*nom mz ware syn see annars thankka myrker, Ok sanctus ysidorus sigh*e*r, Rasklikare awitom wi annars laste, än wi aktom hans dygdhe, ey girnoms wi at wita älla fölghia thz godha han giordhe, wtan ranzsaka och awita thz onda wi dömw*m* han hafwa giort, O älskelik mik syster i christo, iak mana thik at thu skuli meer awita thina synda än annars laste,

se för thin brot än annars, war athwghwl af thinom rättilsom, atwaktogh af thinne helso, foresedh af thinne bätring, ranzsaka ey thz thik ey til bör, astwnda aldre wita hwat män tala mällan sin, spör ey hwat annar gör älla tala, Fly ranzsakan, ranzsaka ey swa annars sidhi och lifwärne at thu glöme thit eghit, O christi brwdh rät mz swa store atwakt thina wranglikhet, mz hwru mykle idhn thu awither annars laste, engin akt wari thik wita skolande lönlik thing, girnas ey at spöria thz thu skalt ey wita, astwnda ey at wita thz lönlikit hwlkit thu kan ej at nimma mz skriptenna kännedom, spör enkte ofwer thz the hälgha
146 skript tee thik, astwnda aldre wita thz thu skalt ey wita, o hedherlika syster, Thu skalt wita for sant, at ofdiwp ranzsakan klokra och högha thinga är wadhelikin dyrwe och fordömeliker wisdomber, ok ledher til wantro och kättari willo, gör hoghin myrkan och thwrughan til the thing han ey wet älla kan wndhersta, O älskelikasta syster bätra thina synde mz godhom gärningom, at thu maghe äpther thzta lifwit koma til äwärdhelika glädhi

At waka i gudhz thiänist liiij

O Kärasta syster Hör wan härra ihesum christum sighiande i ewangelio, wakin thy at i ey wiitin nar idher härra är komande, Ok annantidh sigher han, iak sigher allom wakin i bönom, ok paulus apostolus sigher, thentidh männinc sighia, fridher är och sigherlikhet tha skal ofwer koma bradher dödher, Ok salomon sigher, rätwise män

och sniälle och thera gärninga ärw i gudhz hand, ok tho wet ma*n*nin ey hwat han är wärdher hat älla kärlek, wtan althing gömas owis i komaskolande dom, O älskelika syster thy wille war h*är*ra löna for os sinna til qwamdz tima, at wi owisse i länge bidhan skulo*m* altidh tro wan domara wara komaskolande, thy at wi witwm ey nar han skal koma, Swa är wmfämnande thässa lifsins glädhi, at aldre gange af ami*n*neno komaskolande domsins besklikhet, Ofta swiker diäfwlin mannin och ledhe til synd, i thy at han sände i hans hiärta langx lifs sigh*e*rlikhet nar han se han nalkas dödzsin tima, thy är widh*e*rthorftelikit at wi skulin ledha til ami*n*ne te onda thing wi giordhom, Nar wi görwm nakor godh thing, at wi aldre skulin 147 glädhias owarlika af godhe gärning, Nar wi minnoms the synd wi for giordhom, thy wille gudh os läta owith*e*rlikin wara yth*e*rsta timan, at wi skulin wara altidh rädde och os swa til redha som wi witin ey thyt han skal i dagh älla morghon koma Hwadhan af os manar sanctus ysidorus och sigh*e*r, Thröste ey rätwis man a sina rätwiso, och wanhopi ey syndogh*e*r man af gudhz misku*n*d, wtan hafwi i hiärtano hop och räddogha, och hopi swa a gudhz miskund at han skuli altidh rädhas hans rätwiso, än tho at hälghra manna wmgangilse ärw loflikin i manna asyn, tho är os owist til hwilkin ända te skulu koma, Aldre skal ma*n*nin wara wtan räddogha, thy at ensamnu*m* gudhz dom är ku*n*nugt hwru han hafwer fwlt giort for sina synde, Thy skulu*m* wi os mz idhkelike atwakt göma for komaskolande syndom och aldre

wara sighre af giordhom syndom, O hedh*e*rlika syster tro stadhelika at alt sniälz manz lifw*är*ne är dödzens thänkkilse, Thy äst thu sniäl än thu waka til gudh i hwariom tima, Säl skalt thu wardha, än thu daghlika wplyfther thin hwgh til gudh och ledh*e*r til aminne thins dödhz dagh, Thy at säl är th*e*n man som altidh är rädder, War thy altidh räd for domadagx besklikhet, athwghwl wm thina helso, ok klok mot diäfwlsins frestilsom, waka altidh ok stridh amot gambla owinen-o*m*, ok stat stadhelika i allo thino lifwärne a gudheliko*m* bönom mot hans swikom och lönliko forsat-
148 om Hör ämwäl höwiska iomfru hwat thin brwdhgo*m*me ihesus christus sigh*e*r i ewangelio Säl är thän thiänare hwilkin härran finder wakande th*en*tidh han komber, Thy skalt thu sätias mällan hälgha män i äw*är*dhelike sälikhet än thu waka mz allom hwgh til th*e*n sama ihesum christum wan härra, Säl skalt thu wardha, än thu mz alle gudhelikhet wplypter thinna siäl öghon thil thz sanna liwsith, hwilkit som gudh är, Säl skalt thu wardha än thu mz alle stadhelikhet waka til gudh, thy at han iättadhe krono th*e*m som waka, Thy sigx i canticis canticorum af brwdhgo*m*ma*n*s ögho*m* ihesu christi, Hans öghon ärw som dwfw ögho*n* ofwer watnanna bäkkia, hwilka thwagna ärw mz miölk, ok sithia när fwllastom flodho*m*, Brwdhgo*m*mans öghon ärw hällghe män, hwilke som lifwa i enfalloghet och te andro*m* helso*n*ne wägh mz sinne prädikan och äptedömw*m*, The ärw ofwer watna*n*na bäkkia, thy at the altidh drikka ok skänkia androm the hälgho skript kännedom, The

ärw thwagne mz miölk, thy at the mz gudhz söta nadhom rensadhos af syndom i döpilse, The sithia när fwllasta flodhw*m*, thy at wi mättoms, ok widh*er*kwekioms mz fwlstoppa glädhi nar wi läsom älla hörw*m* the hällgho skript diwplikhet och andelika wtthydhilse, Än sithia dwfwna widh flodhena at the skulin se i watneno gripanda fwghla flwghande ofwer sik och swa wnkomande thera klö gömande sik for th*e*m, Swa hälghe män see i skriptinne ondra andanna swik ok klokskap ok fly thera 149
onzko, gömande gudhz bwdhordh och hans helsamw radh, O höwiska syster war idhin at ofwerläsa the hälgho skript, thy at i hänne mat thu wndh*er*standa hwilkaledhis thu skuli wnfly owina*n*na kloka forsator, antwardha thik mz allo hiärta skriptinna radhom, swa at thu enkte gör wtan thz hon thik radh*er*, Jak mana thik at thu skuli sitia ofwer the hälgho skript flodher, at thu maghe thik wara for gripande fwghlomin, som ärw onde andane och ey wardha thera bradh, iak bidh*er* thik at thu skuli waka mz höxto idhn, ofwer gudheligx kännedoms bäkkia, ok i th*e*m wndh*er*standa hwilkaledhis thu maghe swndh*er*slita owina*n*na snarw, Awi awi, wi osniälle oc wsle hwi wndh*er*stando*m* wi ey at ware thankka ärw wpenbare i gudhz asyn for än the ga fram i gärningana, thy at skrifwat är war h*ä*rra wet ma*n*na thankka, och gudh wpletar hiärta och nywra; O hedh*er*lika syster wi skulom wita och wndh*er*sta*n*da at wi standom altidh i gudhz asyn, ok at wi ärw*m* mwld och aska, ok at gudh ath*er*gälder hwario*m* äpth*er* sino*m* gärningo*m*, han är när och skal ey senka, han skal koma och os

hel göra, wako*m* thy mz alle gudhelikhet och stadhelikhet; at nar han komber os at kalla, at han skuli os ey finna sofwande wta*n* wakande i sino lofwi; i sino*m* älskogha, ok i sinne hällaghe thiänist, Löpw*m* mädhan wi hafwo*m* liwsith at myrkin skulu os ey gripa, Hörw*m* gudh mädhan han os kalla, thy at hans snille sigh*er* til
150 war Säl är th*e*n man hwilkin som mik höre och waka daghlika til minna döra, th*e*n mik finder han skal finna lif och helso, O christi iomfru iak mana thik at thu skuli idhkelika waka til gudh th*er* til at thu maghe han mildan finna i widh*er*torftinna dagh, engin time finne thik oredhebone, enkte wari thz fal hwilkit thin thanke ey forekomi, Sät for thin öghom enkte thz wara, hwilkit thik maghe ey hända, led til ami*n*ne komaskolande ysäld, thänk i sälikhet hwru thik maghe genw*är*dha koma, rädhz altidh i hwgheno*m* at thik skuli ey nakot genwärdhwgt hända, Sniälz manz hiärta foretänkke altidh komaskolande wadha, thy at fore thänkt ond thing tholas lättelikare, Än fore sed thing wndras ey nar the hända, thy at forethankkin bryth*er* dröfwilsa*n*na brädzko, och thwngare ärw the ond thing hwilkin ey ärw forethänkt, thy at the sla hardhelika, och sla änxlika, Bradhe hafsins stormb*er* wpwäkke räddogha, ok oforesedder owin dröfwe syrghelika, al bradh thing ärw hardh at bära, Thy älskelika mik syster i christo redh thit hiärta badhe til ond thing ok godh, ledh til ami*n*ne ond thing i godhra thinga dagh, ok minz godh thing i ondra thinga dagh, war wakin i thino*m* sinnom at thu skuli ey smittas af fanytto*m*

thankkom, älska the hälgha skript wisdom, forsma kötzens laste, O kärasta syster än thu waka til gudh af allo thino hiärta i allo thino lifw*är*ne ok thiäna honom af alle gudhelikhet tha skalt thu wtan iäf äw*är*dhelika styra mz honom i himerikis rike Thy at han sigh*e*r af sik siälfwom Hwilke som arla waka til min the skulu fi*n*na mik

Af snille ok enfalloghet [lv]

KÄrasta syster Hör wan härra jhesum christum 151
sigia*n*de i ewangelio, warin sniälle som ormane ok enfalde som dwfwna, Ok salomon sigher rätwisa ma*n*na enfalloghet skal styra th*e*m, wranga manna darskaper skal fordarwa th*e*m, enfalz manz wägh*e*r, är wars h*är*ra wägh*e*r, ok räddoghe är th*e*m som göra thz ilt är, enfaldz manz rätwisa styre han, ok omilder man skal falla i sinne omildelikhet, menlös man thro hwario godho ordhe, än hwilkin som swiker rätwisan man mz orät han skal falla i ondom dödh, ok enfalde män skulu ägha thera godhz, Syndoghe män hata enfalda män, ok rätwise män leta hans helso, Hällagh enfalloghet dogh*e*r sik ensa*m*ne ok hwru mykit hon wpbygger christi kirkio mz lifwärnins forskuldan, Swa mykit skadha hon än hon star ey mote them som wmkwlsla sani*n*ndena thy är them motstandande mz starke snille, ok sanctus ieronimus sigh*e*r, i gudhz thiänista qwi*n*nom är ey letande kropsins fäghrind wtan hwgxens enfalloghet, Thy är bätra at hafwa enfalda bondelikhet än syndelikin klokskap, hedh*e*rlikare är hällagh bondelikhet än ordh fwlt sqwalder, ey skal war gärning wardha mörk i gudhz dom

än war akt är enfald när honom, The som ey forma at wara rene i iomfrudom magho wara menlöse wm rätwiso och enfalloghet, Hälghe män byria sina rätwiso wägha och enfalda mz räddogha ok stadfästa mz kärlek, gudh är skodhare ey at enast ordhanna, wtan ämwäl hiärtans, ok älska
152 them som honom thiäna i hiärtans enfalloghet Hwadhan af han sigher i canticis canticorum, en är min dwfwa, en är min fwlkomin, en är sinna modher wtwald, war modher är gudhz nadh, hwilkin som os annantima födhe i döpilse, hon wtwäl ena dwfw som är alle the hwlke som gudhi thiäna i enfalloghet, Thy at mange krisne män göra en likama nar the alle akta til en gudh mz enne astwndan ok bindas saman som en likama sin i mällan mz kärlek ok lifwande i enfalloghet ärw som en dwfwa, the thing som forsmadh ärw af mannom for sina enfalloghet ärw i store äro när gudhi, O hedherlika syster bidhiom alzwaldoghan gudh at han sände os sin hälgha anda hwilkin os matte lära at hafwa dwfwnne enfalloghet ok ormsins snille, at wi skulum wara enfalde til ilzsko, ok snälle til godha gärninga. ormin är diwr swa som sigx af aspide, nar han see koklaran koma til sik tha fäster han annat örath til iordhinna, ok annath athertäppe han mz stiärtenom at han skuli ey höra kokklarans röst ok af honom skadhas, o älskelika syster tak äptedöme af thenne orm ok täp ather thin öron at thu skuli ey höra ond ordh, Lat ey syndogx manz olio som ärw smäkninga ordh ok bakmal smöria thit hwfudh, ormin athertäppe sit öra, at han skuli ey höra

koklaran, thu lyk ath*er* thit öra, at thu skuli ey höra bagdantaran, aspis är sniälder at han skuli ey höra dödhzens ordh ok dö, thy war sniäl at ey gangin ild ordh in at thinom örwm ok dräpi 153 thina siäl, O christi brwdh war aldrigh wta*n* ormsins snille, ok dwfwn*n*e enfalloghet, Thy at dwfwan hafwer siw dygdhe, hwilka thu ma fa mz thäs hälgha anda nadhw*m*, Dwfwan sith*er* ofw*er* watn at hon skuli see hökin fliwghande ofw*er* sik ok sänkiande sik i watnith wnfly hans klö, hon wtwäl bästa korne*n* i hweteno, hon wpfostra ofta annars wnga, hon sla ey mz näfwino, hon hafw*er* ey galla, hon gör sin redhra i hwlum ok hälla skrifwm, hon hafwer grat for sang, O älskelika syster bidh alzwaldoghan gudh at han gifw thik thässa dygdhe, at thu skuli skodha i gudheligx kännedoms flodhw*m* onda andanna swik, ok th*er* nima hwru thu maghe th*em* wnkoma, Wtwäl th*er* näst bästa hwetekornith som är nyttelikasta kännedomin i skrift*inn*e, Wpfostra annars wnga, thz är at thu skuli andra wmuända til gudh mz godhw*m* ordhw*m* ok äptedömo*m*, Sla ey mz näfwino, thz är at skada ey annan mz ordhw*m* älla gärningom, Haf ey galla som är harmber ok wredhe i hwgheno*m*, gör thin redhra i hälla skrifw*m*, thz är at thu haf thit hop i himerike, Haf grat for sang, thz är at thu skuli glädhias i andelikom grat, O hedh*er*lika syster swa som thik til bör mz alle atwakt at wndh*er*standa och fly owinsins forsator, Swa til bör thik at wara enfald wm lifw*er*sins menlöso, at thu blande enfallelikhet mz snille, ok snille mz enfolloghet, thy at skrifwat är

at dwfwan är swikin ey hafwande hiärta som tekna snille, War dwfwa hafwande enfalloghet,
154 haf hiärta som är snille at thu skuli ey swikin wardha; O kärasta syster iak mana thik, at thu skuli redha ihesu christo thäkt bo i thinne siäl, at han komande mz gudhi fadh*er* ok th*em* hälgha anda wärdhoghis byggia i thik, ok lata thik äwärdhelika byggia mz sik; Amen

At fly wärdhzlika qwinno wmgängilse lvj

O Kärasta syster fly wärdzliko qwinno wärdzskap at the som ey hafwa mz thik ena widh*er*gango gangin ey til thit kompanskap, Thy at the prädika thik thz the älska, the sighia thik thz the kärt hafwa wärdlena älska the, af wärdli*n*na tala the, the astw*n*da iordhrikis thing, ok kwngöra iordhrikis thing, the girnas framfaranda thing, ok lofwa th*em*, thy at the th*em* älska som skrifwat är, hwar een lofwar thz han älska, Wtan iäfh lofwadhin the himerikis thing än the th*em* älskadho, Sannelika prädikadhin the gudhelik thing äwärdhelik, än the th*em* astwndadhin, Fly thy wärdzlika qwinno, for th*en* skuld at wranga samtalu fordarwa godha sidhi, Hwat gör manz hwstru mz christi brwdh, Hwat syslo hafwer gift qwinna mz gudhelike iomfru christo wigdhe, Hwat hafwär the qwi*n*na som man älska syslo mz the som gudh älska, Hwi komber the qwinna til thit kompanskap som ey hafwär thina forakt och renlifwis lofwan, Hwi gar wärdzlikin qwinna til thit wärdzskap hwilkin ey hafwer thin klädhebonadh, Hwat

gör wärdzlik qwinna när thik, hwilkin som ey bär christi wk mz thik, Hwi gar wärdzlik qwinna til thinna widhertalan, hwilkin mer älska wärdzlikan man, än christum thin andelika brwdhgomma, 155 Olikär är klädhabonadhin, olik är astwndanen, Thy swa som hon är thik olik i klädhomen Swa wari hon langt fra thik i wmgangilsomen, Wärdzlik qwinna är diäfwlsins orgha, thy at hon sionger thik thz som röre kötzens lwsta, ok wärdlinna fafängo, ok te thik diäfwlsins wägha, Swa som wi läsom at marminnan är ofwan naflan wälskapt som fagher iomfru, ok nidhan til wanskapt, Hon sionger mz söte röst och höghe, Swa at skipmän hörande henna röst somna wid hänna söta sang, ok swa fordarwa hon ofta manga ok ledher af rätte ledh, Samwledh wärdzlika qwinnor swika ofta gudhz thiänista qwinnor mz blidhwm sötwm och swiklikom ordhwm, ok dragha them af hällaghe forakt til siäla wadha, O älskelika syster i christo fly at höra tholka marminnor, ok lat ey thera blidhkilse wända thik fra rättom wägh, Hwat äru wärdhzlika qwinno ordh wtan marminno sangher, Fly thy then marminna sangin, ok skil thin öron fra the twngo som thik ilt radher, Hör ey häldher wärdhzlika qwinno ordh, än ether ormsins hwäsan, Wakta at ey swike swa thik etherfwl twnga ilt äggiande qwinno i klostreno, som ormin swek qwinnona i paradiis, Göm thik atwaktelika at ostadhwgh qwinna ok skwaldrugh ingiwte ey diäfwlsins ether i thin öron Warna at ey ingange dödhin wm thinna örna och öghna windoghwm och dräpi thina siäl, O hedherlika syster Warna

156 thit hiärta mz thronna skiöld, th*e*ntidh thu se qwinno olika thi*n*ne forakt, ok signa thit änlite mz korsins tekn amot hänne, O höfwiska iomfru i thy eno lofwa iak thik at hafwa samtalu mz wärdzlike qwinno at thu skuli hänne radha at forlata wärdlena ok koma til klostrith, i thy eno gifw*e*r iak thik orlofh at tala mz wärdzlike qwinno, at thu skuli hona lära at forsma iordrikis thing, ok wtga af wärdlinne bange ok thiäna gudhi, Fly framfaranda thing, ok astwnda äwärdhelik thing, O kärasta syster än thu gör som iak thik sagdhe, tha skalt thu i iordhrike gömas af allo ondo och äpte dödhin mz hedh*e*r ok äro kronas af gudhi i himerike

At fly renlifwis ma*n*na w*är*zscap lvij

O Kärasta syster mädhan thu skalt mz swa store idhn fly qwinno, hwru myklo häldh*e*r skalt thu fly manna kompanskap, Mädhan thu skalt mz swa granne atwakt göma thin öron fran wärdzliko qwinno samtalan, hwru myklo häldh*e*r skalt thu ath*e*rtäppa thin öron for swiklikom manna ordhw*m*, O syster mik i christo älskelik, iak mana thik at mannin skuli enkte kompanskap mz thik hafwa, än tho at han see rätwis, hafwi ey mz thik idhkelika wmgango, än tho at han se renlifwis, hafwi enga idhkelikhet när thik, än tho at han se godh*e*r, at ey skuli bäggias idhra renleker fordarwas af idhkelike samwaru ok hemelikhet, ok at ey skuli bäggias idhra dygdh och höfwislikhet til enkte wardha for idhkelika syn ok samqwämd,

at ey skuli bäggias idhra renlifwe wanfrägdhas ok wanhedhras for daghlika samqwämd och widhertalan, Then skal nidher falda af gudhz kärlek ok iämkristins, hwilkin som gifwer ämne at synda, ok tilfälde at göra thz ilt är, Thy at än tho at han giordhe ey thz ilt är, tho födde hans wärsta 157
frägdh mz thy at han gaf androm ämne at tala syndelika wm sik, syndatilfälde gör ofta wilia at synda, ofta windher them idhkelik hemelikhet ok wmgangilse hwlka synda lwsten formatte ey winna, Olikt kön i en stadh samanskipadh dragher thit kötzens stionga hwar naturlika sköra lwstans lwghi är wan wptändas, man ok qwinna ärw olik i kyni, thy födha the af sik onda frägdh wm the idhkelika saman ärw, än tho at the syndin ey sin i mäldan, hwar forma at bära eld i sina sköte swa at ey brännis hans klädhe, Swa som eldrin och skäwin badhin saman kastadh, gifwa lwgha af sik, Swa man ok qwinna badhin saman sat, födha wanfrägdh af sik, än tho at the göra ey ilt, renlifwis man ok renlifwis qwinna gifwa synda tilfälde ok ämne at bakdanta wm sik än the ofwer matto samföghias, hwat gör thy eldin ok skäfwin i en stadh saman sat, hwi tagx ormin i barm, hwi eldrin i kiortilskötidh, hwi hafwer qwinnan kompanskap mz manne hwilkin som renlek lofwadhe gudhi, hwi älska hon manna hemelikhet hwlkin som forsmadhe wärdlena for gudhz skuld, hwi älska hon manna närwaru hwlkin som astwnda at inga mz christo i himerikis brwdha hws, hwi wil gudelik qwinno höra swiklika manna ordh, hwi girnas hon se manna

änlite i klostreno hwilkin ey wilde hafwa bonda
i wärdlinne, O älskelika syster war thy skild fran
manna kompanskap badhe mz hwgh ok mz likama,
än thu wilt wara sigh*e*r ok osmittadh af skör-
158 lifnadh, war langt fra ma*n*na wmgangilso*m*, än
thu wilt halda fwlkomin renlek for christi älskogha,
ey äst thu länge sigh*e*r när hwgormeno*m*, ey sith*e*r
thu länge widh eldin swa-at thu ey het wardh*e*r,
Hör thy godhz radhz ordh hwilkit som sigh*e*r
männene witin ey thit nampn, oc sen ey thit än-
lite, än tho at the thit na*m*pn hörin skulu the
ey känna thit änlite, Hör ämwäl sancti pauli radh,
os bör til at hafwa godh witne af th*e*m som
wtantil ärw, oc innantil got lifw*är*ne for os siälfw*m*,
ok godha frägdh for alla adhra O hedh*e*rlika
syster fly thy manna wärdzskap, th*e*r til at
alzwaldogh*e*r gudh wärdhoghis thik inledha i ängla
glädhi Amen

At fly wärdzlika ma*n*na kompa*n*scap [lviij]

O Kärasta syster mädhan thu skalt swa atwakte-
lika fly hälgha män, at ey skuli bäggias idhra
hällaghet fordarwas, hwru myklo atwaktelikare
skalt thu fly wnga män hwlke som ga mörka
wägha syndogx lwsta oc wärdzligx lifwärnis, än
thu skalt mz swa store akt fiärkas hälghra manna
närwarw, hwru myklo häldh*e*r skalt thu fly wnga
män hwlke som fölghia thässa hems synda giri,
th*e*r til lath*e*r diäfwllin wnga män ok wälskapta
koma` for renlifwis qwinno öghon at hon skuli wm
nattena thänkia thz hon wm daghin saa, ok swa

synda i hwghenom hälla sömnenom, ok swa ingar ofta diäfwlsins stral til siälinna at öghnanna dwru*m*, Som p*ro*phetin sigh*e*r dödhin gik in at idhrom windöghom, ey ingar diäfwlsins sköte til siälinna, wtan at kropsins limmo*m*, O älskelika syster, männena ärw älskande oc tho fra*n*warande, älska männena i thinom hwg oc ey i thino hwse Männena 159
ärw älskande thy at the ärw gudhz kreatur oc ath*e*rlösn, oc ey for likamlika fägrind, haf thöm kära fiärian oc ey när, wtan hwset oc ey i hwseno, O hedh*e*rlika syster iak mana thik at thu skuli aldre tala ensamin mz ensamno*m*, engin tali widh thik enlika, wtan thwäggia älla thriggia systra witne, hwilka alt skulu höra thz thu tala, aldre skal christi brwdh tala ensamin mz ensamno*m*, wtan mz sino*m* skriptafadh*e*r tha hon gör sin skriptamal, thy at folska styre i hänna hwg än hon astwnda ensamin mz mannom tala, Gak thy langt fra ma*n*na kompanskapi at thu maghe thäkkias ihesu christo mz renom iomfrudom oc honom fölghia mz hälghom iomfru*m* i himna rike

Af onda ma*n*na kompa*n*skap lix

O Kärasta syster, hör salomons ordh, min son, än syndoghe män blidhka thik älla kalla mädh*e*r sik, lydh th*e*m ey, älska ey orätwisan man i ondo, fölgh ey hans wägh, gak bort fra wrangom manne, oc thu skalt fridh hafwa, rätwise män warin thine kompana, ok i gudhz räddogha wari thin ära, halt winskap mz the människio som gudhz räddogha göme, hälghra manna lifwärne skal wara androm

äptedöme, hwlkin som mz hälgo*m* manne wmgar, taki äptedöme af hono*m*, at tala godh ordh oc göra godha gärninga at han skuli dagh fran dagh wptändas i gudhz älskogha, ey är th*e*n stort lofwande hwilkin godh*e*r är mz godhw*m*, än th*e*n är sannelika lofwande hwilkin godh*e*r är i onda manna wärdhzskapi, Swa som th*e*n är lastannde hwilkin onder är ibland godha, swa är th*e*n lofwande hwilkin godh*e*r är mäldan onda, lifsins 160 ordh ärw thera ma*n*na ordh som gudh rädhas, ok siälinna helsa th*e*ra som th*e*m älska oc fölghia, Swa som solin gar högt wp ok minzska myrkin, Swa bort älte hälghra ma*n*na kännedo*m*ber synda myrkin af warom synnom, Thy sigh*e*r dauid, mz hällaghom skalt thu hällagh*e*r wardha; ok mz wrango*m* skalt thu wrangh*e*r wardha, Thy älskelika mik syster i christo, Fly onda manna wärdhzskap, gak fra ondom oc wakta thik fra wrangom, Fly fawizska oc osniälla, oc th*e*m som raske ärw til syndinna oc lati til dygdhinna, til fögh thik godhw*m* oc blanda thik ey mz ondo*m*, astwnda godhra manna wärdzskap, leta rätwisa manna kompanskap, at thu maghe fölghia hälghra ma*n*na hällaghet, thy at thu wardh*e*r lottakande thera dygdh, än thu fölghe thera wmgangilsom, Som skrifwat är, hwilkin som mz sniällom gar skal sniäldh*e*r wardha, oc folskra ma*n*na kompan wardh*e*r them liker, wadhelikit är at hafwa lifw*är*ne mz ondom ma*n*nom, ok fordömelikit är thöm tilföghias mz wrangx wilia athäfwom, bätra är at thola ondra manna hat, än hafwa thera kompanskap, Swa som almännelikit godhra ma*n*na lifwärne hafw*e*r mang godh

thing, swa hafwär ondra manna kompanskap mang ond thing, hwilkin som hanna thiärwna smittas af hänna, Swa hwilkin som tilföghis orenom, smittas af hono*m*; höfwiska syster hör thy gärna gudhz ordh oc fwlkomna i gärninginne at thu maghe äwärdhelika säl göras af honom, som sigh*er*, Säle äru the som höra gudhz ordh oc göma thz

[At ey lönlika taka brefh älla gafwor lx] 161

O Kärasta syster Hör hwat iak sigh*er*, gudhz thiänista qwinna hwilkin som lönlika taker brefh älla gafwor, bryth*er* sina reghlo, oc gör stort ilt oc stora synd, thy at hon bryth*er* sina reghlo for wärdzlika gafwo, Nwnna hwilkin som astwnda at inga til bröllöp mz christo skal ey gifwa ma*n*no*m* adhraduka kamba älla bälte älla linda, hwilkin som astwnda at möta christo mz brännande kärlegx lampo, skal ey taka af likamlikom winom wärdhzlika oc fanytta gafwor, Swa som kamba oc speghla oc annor tholik thing, Nw*n*nan hwilkin som lagdhe hällagt wiil ofwer sit hwfwdh, synda mykelika än hon taker af ma*n*no*m* wärdzlika gafwor, oc daras af mykle fafängo än hon lwstas i tholikom thingom, thy at hon teer i sik hörro tekn, Hwadhan af sanctus ieronimus sigh*er*, hällagh*er* älskoghe älskar ey at taka söt brefh oc idhkelika gafwor, som han wili sighia, ey thoke nw*n*nan fanytta gafwor än hällagh*er* kärleker ware i hänna hwgh, Hällgh*er* oc renlifwis hwgh*er* astwnda ey at taka gafwor af wärdzlikom winom, wtan af christo, for hwilkins älskogha

hon forsmadhe al iordhrikis thing, Thy at af honom ensamnom skal hon bedhas gafwor mz hwilkom hon hopas at glädhias i himerikis rike, Ren qwinna girnas himerikis gafwor oc ey iordhrikis, Hwru myklo mer nakor lustas i iordrikis thingom, Swa myklo längra längis han fran gudhz älskogha, Öfrith oc mykit lastelika ärw nw*n*nona for gudhi än the göra thz i klostreno hwilkit wärdzlika
162 qwinnor göra i wärdlinne, och engin atskilnadh*e*r är mällan wärdzliko qwinno ok nwnno*n*na än the gifwa lwstelika gafwor sino*m* wino*m*, Swa som hörror plägha gifwa sino*m* älskoghw*m*, ok än nwnnonar hwlka mz godhw*m* gärningo*m* skuldo thäkkias gudhi, leta at thäkkias sino*m* wino*m* gifwande sköra gafwor, Hwar är tha renlifwith, hwar är renlekin, hwar är blivghelikhetin, hwar är ath*e*rhaldith, hwar är wyrdning, hwar är räddoghe, hwar är höfwisklikhet, Hwar är lifnadzens fatikdomber, Hwar är hwgxens renleker, Hwar är hiärtans synda anger, Hwar är böninna stadhelikhet, Hwar är brystins grath*e*r, Hwar är nw*n*no athäfwe, Hwar är wärdli*n*na forsmädhilse, Hwar är hälwitis räddoghe, Hwar är domsins oc brändaghans aminne, Hwar är syndanna oc pin*o*nna aminne, Hwar är öghnanna tara, Hwar är gudhz älskoghe, thy är wär bortwrakin är gudhz älskoghe, oc hans godgärninga glömda, lifnadzens lofwan til enkte wordhin, domsins och pinonne besklikhet i glömsko antwardhat, hiärtans anger oc ögnanna tara wmuä*n*de i fanytta glädhi, thy at nw*n*nonar forsmadho sinna reghlo skipan oc lwstas i sinna wärdzlika wina gafwo*m*, hwlka

so*m* skuldo glädhias i sinna reghlo bwdhordhw*m*, af tholikom sigh*e*r p*ro*phetin, thera höghre hand är wpfylt mz gafwm, som han wili sighia, än tho at thera gärninga synas godha, tho glädhias the mer i wina gafwm än godhw*m* gärningom, häldh*e*r wilia the taka af mannom gafwor, än af christo äwärdhelika äro Nw*n*nan hwilkin fwlkomlika älska christum, hon taker ey af ma*n*nom lwstelika gaf- 163
wor, thy at hon älska christum ofwer al thing hwilkin som är fwlkomin gafwa oc bätzsta gafwa Hwadhan af kirkionne sigx i canticis canticorum faghra ärw thina kinder swa som turturdwfw, widh*e*r turturdwfwna liknas kirkian, älla hwar en hällagh siäl hwilkin som christum älska fwlkomlika, ok enkte säter for hans älskogha, Turturdwfwan nar hon miste sin maka leta ey sidhan a*n*nan, oc gör ey hor takande a*n*nan honom lifwande, Swa renlifwis qwinna hwilkin wärdlena hafwer widh*e*r sakt for christi älskogha, skal enkte älska ofwär han, renlifwis qwinna hwilkin so*m* mer älska man än christum är horkona oc ey reen, thy at hon forsma christum hwlkom hon war fäst, nw*n*nan tok christum til brwdhgw*m*ma nar hon först til klostirs kom än älska hon sidhan kötlika nakon man ofwer han tha gör hon hor ok är nw horkona i hwghenom än thot at hon är ey i kroppenom, Swa som war härra sigh*e*r i ewangelio, hwilkin som se qwinno oc girnas hona hafwer nw giort hor mz h*en*ne i sina hiärta, ämwäl gör qwinnan hor mz mannenom än hon girnas han i sina hiärta älla älska kötlika, Hwar for mana iak thik o sötasta syster mik i christo at thu skuli älska thin brwd-

gomma ofwer althing, oc astwnda at taka gafwo af honom ensamno*m*, iak bidh*e*r thic at thu skulu käran hafwa ofwer al thing thin brwdhgo*m*ma christum ihesum, oc for hans älskogha fly wärdzlika gafwa, wtan iäf th*e*n hopas ey himerikis gafwo, hwilkin so*m* astwnda wärdzlika, thy at gafwona göra blind sniälla manna öghon, ok wm-
164 skipta rätwisa ma*n*na ordh, Wisselika än gafwona göra blind sniälla manna öghon, ämwäl hindra the at rätwise gudhin skuli ey see thera renlifwis människio siäla som gafwo taka, mädhan thz är sant at gafwanar göra blind sniälla manna öghon, ämwäl ath*e*rlykkia the gudhz thiänista ma*n*na öghon at ey skuli christus sees af th*e*m, thy sigh*e*r sanctus ysidorus, ey kan thz ögha see högh thing hwilkith som mwllin ath*e*rlykke, som han wili wppinbarlikare sighia, ey forma thz siälinna ögha at skodha himerikis thing, hwilkit som girinna mwld ath*e*rlykke, ey kan gudhz thiänista manz hwgh*e*r wara fräls at skodha gudh, än han myrkis än af iordhrikis giri, ey thänke nw*n*nan fwlkomlika himerikis thing, än hon lwstas än i wärdzlikom gafwo*m*, ey älska hon gudh fwlkomlika, än hon astwnda gifwande oc takande at thäkkias ma*n*nom, thy at the ärw af gudhi forsmadhe, hwlke som lwstas i tholike fafängo, so*m* dauid propheta sigh*e*r, gudh slet swndh*e*r thera been hwilke som ma*n*nom thäkkis the ärw skände, thy at gudh th*e*m forsmadhe, O hedh*e*rlika syster iak bidh*e*r thic, at thu skuli mz alle gudhelihet höra ysayam prophetam sighiande, hwilkin som skydda sina händer af hwarghe gafwo, han skal byggia i högdhinne oc

see kwnw*n*gin i sinne fägrind Hwilkin som for gudhz kärlek taker ey fanytta oc ofw*er*flödhis gafwor af ma*n*no*m*, han skal see gudh i sins waldz äro, ok glädhias äwärdhelika i hans fägrind mz allo*m* hälghom manno*m*, O älskelika syster thy bidh*er* iak thik at thu skuli taka radh thässins hälgha propheta oc göm thina händh*er* fra*n* alle gafwo oc fölgh ha*n*s radhe som swa sigh*er* til gudh, iak skal mz rätwiso synas i thinne asyn 165 ok mättas th*e*ntidh thin ära synis

Ad halda lofwa*n* lxi

O Kärasta syster än thu wäl hwgxa hwat thu skalt gudhi lofwa ok gifwa, tha lofwa thik siälfwa ok gält thik siälfwa, lofwa gudh i sinom godhgärningo*m*, och rögh thik i thino*m* syndom, räkna thik alt got hafwa takit af gudhi, oc enkte got hafwa af thik siälwe, känz widh han wara miskwnsama*n* och thik syndogha, han sannan och thik liwghara, Jak bidh*er* thik älskelika syst*er* at thu skuli sighia til gudh mz p*ro*phetano*m* Jak skal inga i thit hws som är klostridh, mz offer som är idhrwgh*er* ande, oc giälda thik nw*n*no lofwan som är synda bätring, Mik alla skal iak offra thik som iak lofwadhe thik i mino hiärta, hwilkin som astwnda heel wardha oc til äwärdhelika glädhi koma, han skal mz alle gudhelikhet fwlkomna oc giälda gudhi thz godha han lofwadhe, thy radh*er* p*ro*phetin lofwin oc ath*er*gäldin idhrw*m* gudhi, som han wili sighia, lofwin idh*er* siälfwa oc giäldin gudhi, somlika iättan oc lofwan ärw allom almänne-

like, ok somlika särlika, almännelika ärw the som wi lofwadhom i döpilse, som war at af sighias diäfleno*m* oc allom hans gärningom oc ey synda, särlek lofwan är nar nakor lofwa at wardha mwnkir äll*e*r nw*n*na älla nakot tholikit, Hwilkin som lofwa oc haldh*e*r ey sina lofwan, han kan ey hel wardha, thy at han lofwadhe gudhi at han skulde wäl lifwa oc fwlkomnadhe ey sina lofwan mz sinom godhgärningom, Hwilkin som glöme at fwlkomna thz godha som han gudhi lofwadhe, kan ey koma til thz godha gudh hono*m* iättadhe; Hwru skal th*e*n taka gudhelika lofwan hwilkin
166 ey wil wtgifwa sina lofwan Hwru wil th*e*n taka af gudhi himerikis gafwo, hwilkin som ey wil ath*e*rgälda sina lofwan, mädhan han är gudhi otroen oc ey throen, th*e*n skal fordömas oc forfaras mz othronom manno*m* hwilkin som glöme at fwlkomna sina lofwan i godhw*m* gärningom, O älskelika syster thy mana iak thik at thu skuli fwlkomna thz godha thu iättadhe War ey rask i ordhw*m* at iätta oc sen i gärningom at fwlkomna Jätta enkte gudhi rasklika wtan forthanka til dyrfs enkte wtan atwaktelika forsyn, iätta ey thz thu forma ey at göra, mykit wardh*e*r thu lastelik i gudhz asyn, än thu fwlkomna ey thz godha hwilkit thu gudhi iättadhe, the mistäkkias gudhi hwilke som ey halda sina lofwan, bätra är ey lofwa än bryta lofwadha tro, tho alt wm ens skalt thu ey halda tro i onde iättan, wmskipt domin i fwle lofwan, gör ey thz illa thu iättadhe, ffwlkomna ey thz thu owarlika oc oskälika lofwadhe, omild iättan skal ey fwlkomnas, O christi brwdh

fwlko*m*na mz alle gudhelikhet the godha thing som thu gudhi lofwadhe at thu skuli taka af gudhi äwärdhelik godh thing hwilkin han thik iättadhe

Ad nw*n*nan scudhi thz for hulkit ho*n* ko*m* til clost*e*r lxij

O Kärasta syster thu skalt wita hwat thu äst,
kän thik siälfwa, ledh til aminne hwi thu
wast föd, hwi thw komt i wärdlina, hwi thu gafs
i kloster, göm thinna natur skipilse, war tholkin
som gudh skapadhe thic, stat swa som thin skapare
skipadhe thic, halt matto i allom gärningom; Göm
tämpran i hwario thinge, Gör enkte mer älla
minna än tilbör ämwäl i godhw*m* thingo*m* skal 167
enkte wara omatelikit; thy at al matelikin thing
ärw nytlik oc fwlkomin i sinne skipan, the thing
mz tämpran göras ärw helsam, än ifwimato godh
thing wardha stwndom scadhelik; alt omykit räkna
lastelikit, Snille är at halda tämpran i allom thing-
om, at ey skuli ont wardha af godho, Älskelika
syster skodha ämwäl hwat kwämelikit är hwariom
timano*m*, See först hwat thu skalt göra, oc nar,
och hwlkaledhis, oc i hwat stadh, oc hwru länge,
ok fore se alla thinga saki oc the thing thu skalt
göra mz skälike forakt, thänk granlika hwru thu
skalt got byria oc fwlko*m*na, thy at dygdh är at
al thing göra mz skälikhet, än laster är at nakot
göra oskälika, oskälik dygdh räknas for last, wm
wranga sidhwänio ärw mang thing lastad, wranger
wani gör oloflika sidhi, thy skal laghin och skälin

wi*n*na oskälika sidhwänio, O höfwiska iomfru iak mana thik at thu skuli halda fasta tro i thino hiärta, Helsonna hiälm i thino·hofdhe, korsins tekn i thino änne, sanni*n*dinna ordh i thinom mw*n*ne, Godhan wilia i thinom hwgh, renan räddogha oc sanna älskelikhet gudhz oc iämkristins i thino bryste, renlegxens linda ofwär thin likama; Höfwislikhet i gärningom siäflikhet oc godhlek oc mato i alle sidhwänio, ödhmiwkt i selikhet, thwlimodh i dröfwilsom, stadhelikhet i frestilso*m*, enfolloghet i wmgangilsom, wist hop i thino*m* skapara; äwärdheligx lifs älskogha i thinne siäl, stadhwkt framhald i godhw*m* gärningom alt til ändans, at thu maghe mz gudhi hel och säl wardha; AMEN

Ad ey astu*n*da thäkkias mannom aff änlitis fäghrind lxiij

168 O Kärasta syster wi skulu*m* fly fordömelika fägrind at ey skuli wprinna i os alla ondra thinga frö och sädh hwilkin som älska kropsins fägrind, han swiker sik siälfwan, thy at kropsins fägrind är swiklik fanyt är köthzsins iordh, oc skör är manzens aska, Mange äru swikne for kropsins fägrind, oc fioldo i diäfwlsins snaru, diäflane wträkkia sin nät nar mannin akta kötzens wänlek, Mange bindas i syndom for kropsins fägrind, gudh letar ey kropsins wänlek, wtan siälinna fägrind, Mer älska gudh siälinna fägrind än kropsins, christus lwstas i siälinna renlek, oc ey i köthzsins wänlek, o älskelika syster iac mana thik at thu skuli älska the fägrindena i hwlke gudh lustas,

akta aldre män i thino*m* hwg at thu skuli älska thera wänlek, skodha ey män mz the akt at thu skuli glädhias i thera fägrind, ämwäl bidh*er* iak thik at thu skuli aldre th*er* til prydha thit änlite älla klädha thin krop, at thu wili thäkkias i ma*n*na öghwm, aldre wari thin akt at thu astwnde at kallas af ma*n*no*m* fagh*er* oc wälskapt, thy at thu gör orät thino*m* brwdhgo*m*ma ihesu christo hwilkom thu äst fäst, än thu wilt synas fagh*er* oc wälskapt i manna asyn, horkona äst thu oc ey ren nw*n*na än thu wilt synas wän i ma*n*na til syn, thu gör christo orät som horkona sino*m* bonda nar thu ter manno*m* thina fägrind at thu wili th*e*m thäkkias, hwru sigh*er* thu thik ey göra hoor, nar thu mer älska man än christum, hwru sigh*er* the nw*n*na som sik antwardhadhe i kloster at thäkkias christo, ok wil nw thäkkias ma*n*nom af änlitis fägrind at hon är ey horkona, th*e*n gör hor hwlkin mer älska man än christum, hon ter hörro thekn i sik hwilkin sik prydhe th*er* til at 169 hon skuli fagh*er* synas i ma*n*na öghom, thy at thz göra hörro oc wärdzlika qwinnor, o hwru fwlt oc ohörlikit thz är at nw*n*nonar göra thz i klostromin hwilkit hörror oc wärdzlika qwinnor plägha göra i wärdlinne; Thy höfwiska syster hör hwat iac sigh*er*, akta hwat iak mana, pryth thit samwit mz gudhilikom dygdhom at thu maghe kär wardha thinom brwdhgw*m*ma ihesu christo, oc prydh aldre thit änlite for manna thokka, thy at gudh lwstas i godhw*m* sidhw*m* oc ey i kropsins prydhilsom, Hällagh siäl älskas af christo, nar hon prydhis innantil mz hällaghwm dygdhw*m*, Hwilkit christus

kwngör i canticis canticorum ther han sigher, O hwru wän thu äst min wina, och hwru fagher aldra kärasta i krasom som han wili sighia, o hwru fagher thu äst i hällagho siälinna klädhe renlika lifwande; Min wina mik ofwer althing älskande, thy äst thu fagher oc wälskapt at thu wmgar i godhwm gärningom wäl lifwande, thy min wina at thu mic fwlkomlika älska oc hafwer ey annan win kärare än mik, ey at enast äst thu min wina wtan aldra kärasta, thy at thu astwnda mer at thäkkias mik i siälinne mz godhwm gärningom, än mannom af kropsins fägrind; ey at enast äst thu aldra kärasta, wtan aldra kärasta i krasom, Som är the hälgho skript wnderstandilse; thy at ey komber siälin til fwlkomin christi kärlek oc hemelikhet förra än hon nimber sik födha oc widherqwekia mz the hälgho skript kännedom oc lwstelika krasom, än hwilkin som mer astwnda at thäkkias mannom af kropsins fägrind, än gudhi 170 mz godhwm gärningom han älska ey christum fwlkomlica oc älskas ey af honom, O kärasta syster thy mana iac thic at thu skuli älska gudh ofwer al thing oc astwnda at thäkkias honom ensamnom, ther til at thin siäl maghe honom thäk wardha äwärdhelika

Ad nvnnan scal ey le ifwi matto [lxiiij]

O Kärasta syster hör sniäldasta Salomons ordh latren räknadhe iak wara willo, ok glädhinne sagdhe iach Hwi swiker thu älla swigx fafänglika, Willa kallas nar annadh wardher än wardha skulde,

tha wardher willa nar then lee som grata skulde,
thy kallas latrin wara willa, at ey hafwer mannin
sins dödhz dagh i sinom hwgh nar han lee, fa-
fänlika swigx then hwilkin som glädz i likamlike
glädhi; Swikne ärw the som glädhias i thässa hems
sälikhet, thy at the gretin häldher än the loghin
i fanyttom thingom, än the leddin til aminne
dödzens wärkia oc domsins rätwiso oc pinonna
besklikhet, Hwilke som lee af fafänge glädhi grätin
häldher än the loghin wm the hafdho i aminne
the ondo thing hwilkin the skulu thola, Thy sigher
salomon lathrin skal til blandas sorghinne, oc gratin
skal beläggia ytthersta glädhinna thing, ok war
herra sigher i ewangelio, Säle äru the som grata
thy at the skulu hwgnas, ey sigher han säle äru
the som lee, wtan säle äru the som *grata*, Sanner-
lika äru the säle som grata sina synde, oc the osäle
som lee i fanytte glädhi; Hwlka iacobus apostolus
awither och sigher, idhart löghe skal wmuändas i
grat, oc idher glädhi i sorgh, folsker man högher
wp sina röst i latrenom Sniäldher man lee näpp-
lika thyslika, älskelika syster fly thy lather swa
som willo, wmskipt wärdzlika glädhi i sukkan, 171
grat i thässa lifsins pilagrims wägh at thu skuli
gladh och säl wardha i thins dödhz dagh, thu
skalt wita thik wara pilagrim i thässe wärld och
färdhas til himerikis iherusalem, hwilkit dauid
astundadhe och sagdhe, gladher är jak i them
thingom mik äru sagdh, wi skulum ga til gudhz
hws, Wari thy thin glädhi och thins hiärta frygdh
altidh i warom herra, Som paulus radher, glädhins
altidh i warom härra, iak sigher idher annan tima

glädhins, ok sigher han annarstad, andans frukt är glädhi, tholik glädhi lather ey mannin lee fafänglika, wtan wplypte siälinna astundan at höra thz söta ordhith hwilkit gudh skal sighia hälghe siäl, gak i thins herra glädhi, ännith är manzens hiärta speghil, wm lather och löghe ma nwnnonna hiärta wndherstandas, lather och löghe är onytlik skämtan och thee fanyt samwit, fwlt löghe och kalz tee hwilkit nwnnonna hiärta är, ey loghe hon obliwghlika än hon hafdhe rent hiärta, ey loghe hon skörlika wtan hon hafdhe sköran hwg, Swa sigher war herra i ewangelio, mwnnin tala af thy fwlstoppa är i hiärtano Swa lee nwnnonna änlite for thy at fwlstoppa är fafänga, i henna hiärta, aldre loghe hon af fafängo, än ey ware fafängan i henna hiärta, ren hwgher glädz meera i sukkan än i löghe, Wisselika meer älskadhe nunnan tara än wärdzlika glädhi wm hon hafdhe sannan renlek i hwghenom, Meer älskadhe hon grat än lather wm hon ledde til aminne sina glömsko och hälwitis pino, ey styrir ther fwlkommin kärleker hwar lather och sqwaldher öfningas, ey loghe nunnan än hon älskadhe fwlkomlika
172 christum, Wtan gräte idhkelika for hans astundan Hwilkin som rädhis och älska christum fwlkomlika han lee ey wtan sukka for hans älskogha, Jak wndra hwi then älska kalz ok lather, hwilkin for thy kom thil kloster, at han skulde wtgiwta tara for sina synde Jak wndra hwi then blyghis ey at wphöghia sina röst och lee, hwilkin som skulde grata och rädhas sina owini i thänna pilagrims wägh Hwi leem wi wsle hwilke som skulum

göra alzwaldoghom gudhi rekinskap af allom warom gärningom i aldra hälghra ängla och hälghra manna asyn, O hedherlika syster iach bidher thik at thu skuli fly lather ok kalz, ok wtgiwta tara for thina synde, thy at got är os at grata i thässo lifweno at wi maghom fa synda forlatilse af warom mildasta gudhi, hwilkin som sigher i canticis canticorum, thin öghon äru som watnkar i esebon, hällagh siäl sigx hafwa öghon som watnkar thy at hon af thwar mz tarom sinna synda smitta, i esebon som tydher gratzens och sorghinna bälte, thy at hon skal giwrdha och göma sin likama och atherhalda af syndom, och grata for giordha synde, ther til at hon maghe af alzwaldoghom gudhi fa äwärdhelikin hwgnadh

Ad fly wärdzlik wmgängilse oc fanytta thinga syn älla scodhilsa lxv

O Kärasta syster Hör hwru ieremias propheta grather wara synde och sigher Hwru är guldith swart wordhit, Wmskipther bäzte litin, mönstersins stena swndher stänkte, och ofwär alla gatwna hofne Wm guldhit wndherstandom wi renlifwis manna lifwärne Hwilkit för war klart och skinande i dygdhinna äro, och är myrkt wordhit
wm fwla gärninga bäzte gulzens lither tekna häll- 173
aghetz klädhebonadh, Hwlkin for war dyr och aldra bäzter wm godha gärninga och är nw wmskipther och forsmadher wm laste och wärdzlika gärninga, Sannerlika thy är wär wmskipter är

bäszte mu*n*kanna ok nw*n*nonna klädhebonadh*er* nar the prydha sik mz dyrom klädhom och astwnda mer at thäkkias i ma*n*na öghom än gudhz asyn, aff hwilko the ey atenast mistäkkias gudhi, wtan ämwäl allo*m* godhom hans thiänista manno*m*. Sannerlika thy är wär wmskipter är alder gulzens bäzte lith*er*, nar renlifwis folk girnas at thäkkias ma*n*nom wm fanytta äro, hwilkit som skulde thäkkias gudhi i sanne ödhmiwkt Wisselika i dagh äru wmskipt thera renlifwis ma*n*na klädhe som meer prydha sik th*er* til at the skulin thäkkias i konwngxsins palacio, än i sins skapara asyn, Syndh*er*stänkte äru mönstersins stena i alla gatonna hofdhe, mönstersins stena tekna renlifwis män hwilke aldre skuldin koma wtan klostrith, Wtan th*er* altidh blifwa for gudhz öghom, än atskilde äru mö*n*st*er*sins stena, nar mw*n*ka och nw*n*na wafra wtan klostridh, ok astwnda mer at wäfwias i höfdhinga palaciis, än i klost*er*sins ath*er*lykkilsom, wilia häldh*er* tala mz riko*m* ma*n*no*m* fafäng ordh, än the wilia tala widh gudh i the hälgho skript, och gudhe-liko*m* bönom och läsning och sang, ok glädhias meer i rika ma*n*na bwdhölom, än i sinna brödhra och systra fatikdom ok ath*er*halde, Gudhz thiänisto män skulin mer glädhias af kaal och skafwel i klostreno, än af riko*m* gildom i w*är*dlinne, meer widh fatikt conwänz bordh, än konwngx bordh, Thy at bätra är nu*n*na widh*er*thorfwa än meer
174 hafwa, bätra är thola fatikdom i klostreno, än hafwa manga rikedoma i w*är*dlinne Hwilkin renlifwis man som astunda at äwärdhelika säld wardha, han skal forsma wärdlena och innelykkia sik i

klostreno, han skal fly wärdzlika ma*n*na samqwämd, och leta gudhz thiänisto ma*n*na kompanskap, O kärasta syster hör hwat iak sigh*e*r, lydh at hwat iak mana, bätra är thik at sithia i klostreno, än wmgringga mwradha städhi, Älska thy meer at blifwa i klostreno, än see städhi och högha bygninga, bätra är thik hwilas inna*n* klostersins wäggia än synas i ma*n*na samqwämd, thu skalt älskas af christo än thu innelykke thik i klostreno, Hwilkit brudhgo*m*men kwngör i canticis canticorum, och sigh*e*r brudhinne, som är honom kär siäl, ath*e*rtäpter yrtthegardh*e*r är min syster och min brudh och lykter brunder, hwar een hällagh siäl är ath*e*rlykter yrtegardh*e*r thy at hon bär blomster gudhelika ordha och frukt godha gärninga, och kallas wara ath*e*rlykter yrtegardh*e*r thy at hon dragh*e*r sik fra w*är*dlinne stime och oro oc ath*e*rlykke sit samwit for alla synda smitto och diäfwlslikom swikom, Fly manna lofh och fanytta äro astu*n*dande at thäkkias ensamno*m* gudhi for thina godha gärninga Hällagh siäl är ämwäl ath*e*rlykter älla incigladh*e*r brundder, thy at hon sanka saman i sik the hälgho skript aminnilse, nar hon idhkelika thänkke gudhelik thing, och skänke swa först sik, och sidhan sinom iämkrisne helsaman dryk af gudheliko*m* kännedom, O kärasta syster, thy radh*e*r iak thik at thu skuli thik innelikkia i klostreno for christi älskogha och fwlkomlika halda alla thi*n*na reglo bwdhordh at thu wärdhogh wardhe glädhias äwärdhelika mz sama ihesu christo thin- 175
om brudhgo*m*ma

Af diäfwlsliko*m* frestilso*m* [lxvj]

O Kärasta syster hör iacobum apostolum sighia*n*de stan amot diäfleno*m* och han skal fly fra idh*er*, ok ieronimus sigh*er*, änkte är th*e*m manne starkare hwilkin so*m* forwinder diäfwlsins frestilse, ok enkte är wanmaktoghare än th*e*n man hwilkin som winz af sino köti, ondo andanna brännande sköte äru wtsläkkiande mz waku, ok fastadagho*m*, War kloke owin leta altidh hwru han maghe os swika och wara siäla skadha, Swa som wlwin swnder stänke hiordhena, swa idhna diäfwllin at sargha krisna manna siäla, tha frester han ey wtwalda män meer än gudh gifwer hono*m* thol at fresta th*e*m, och höghelik gangn gör han gudhz thiänisto ma*n*nom nar han th*e*m fresta, och forma ey swika, thy at gudh wänder th*e*m thz til äwärdhelika helso, hwilkit diäfwllin thänkte th*e*m til siäla fortappilse, än tho at diäfwllin girnas altidh at fresta gudhz thiänisto män, tho forma han thz ey göra wtan han taki th*er* til makt af gudhi, thy är diäfwlsins wili altidh orätwis och gudhz wald rätwist Hwilkit som hono*m* gifwer stwndo*m* wald at fresta sina thiänisto män, th*e*m til äro och diäfleno*m* til skam, nar the mz gudhz hiälp wmstridha hans frestilse Hwilkit the formatten ängaledhis göra af sik siälfwo*m*, th*er* forma diäfwllen wptända synda giri hwar han see idhkelika orens lusta hoghsilse, än ältu*m* wi bort wrangx lusta hwghsilse tha flyr ginstan diäfwllin skämder och forwnnen och hans frestilse wapn

brytas, Ofta wil diäfwllin swika wm godhz ängils
liknilse, thy at han synis stundom gudhz thiänisto 176
mannom som godher ängil thy skulu the mz skelike
aatwakt böfwara at han formaghe ey them swika,
och thz är thz iosue sagdhe ther han sa som en
ängil standa, ästu war älla fiandinna, och thz är thz
ieremias sigher, thu skalt wara som min mwndher
än thu skil dyrt thing fran smäliko älla fwlo,
Diäfwllin är rädhelikin som leon wärdzlikom mann-
om och syndoghom, än gudhz thiänisto män
starke i tronne, halda han smälikin och akta ey
han mer än skörasta mark, Hans frestilse ärw wan-
maktogh i förstonne, än hwru myklo mere ingang
the faa i lustan och wilian, Swa myklo starkare
äru the och wardha thäs wansamare at wtwraka
och winna, Diäfwllin skodhar manzens natur och
frestar han af thy som han pröfwar at hans
hogher böghis raskast til syndinna, i allo manzens
lifwe girnas diäfwllin at swika mannin och mäst
thentidh han see lidha aat lifsins ända, och then
som han formatte ey för at winna, girnas han tha
swika, ok for then skuld än tho at mannin är
rätwis, tho skal han aldre wara sigher och orädder
i thässo lifwe, vtan altidh ödhmiwker och rädhas
ondo andanna swik och forsatur, O älskelika syster
bidhiom thy alzwaldoghan gudh at han läti os ey
frestas ofwer thz wi formaghom at thola, Wtan
bryte swnder diäfwlsins krafte, at han formaghe
ey skadha os swa mykit som han girnas, thy
bedhis the hälgha kirkia thäs hälgha anda tilqwämd
amot honom och sigher i canticis canticorum Stat
wp nordhan wädher och kom synnan wädher bläs

177 ofwer min yrttagardh, och hans yrtta lokt skal flyta, Wm nordhan wädhrädh hwilkit som är kalt och gör man kolnan och walin teknas orene andin hwilkin som gör kalla fran gudhelikom kärlek och walna af godhom gärningo*m* wranga män th*e*m han ägh*e*r, Wm swnnan wädrith hwilkit som är blit och wärmt, teknas th*e*n hälghe ande hwilkin som löser the siäla han söker af syndinne kyld och gör th*e*m brännande i gudhz älskogha, wpstande thy och bortgange nordhan wädhrit som är onde andin fra hwarghe krisne siäl at han thore ey hona fresta ofw*er* thz hon forma at thola, och komi synnan wädhrit som är th*e*n hälghe ande at lösa siälana af syndinne bande, ok at ingiwta i hona sin söta hwgnadh äpte frestilsenna besklek, at flyta skulu h*en*na yrta lokt, som är godh frägdh af gudhelikom gärningom, O min käre brodh*er* the mik nakra hiälp och lisa amot diäfwlsins frestilsom, O älskelika syst*er* thz är hiälp och lise amot orena andanna frestilsom, at hwru myklo meer nakor känne sik hitas af th*e*m och mödhas, Swa myklo stadhoghare stande han i gudhelikom bönom, än onde och orene thanka dröfwa thit hiärta, och äggia thik at göra nakot oloflikit, tha ält bort th*e*m af thinne siäl mz renom bönom och idhkelike wakw och fastadaghom, O hederlika syster wi skulu*m* ey at enast stridha amot diäfwlsins frestilsom, wtan ämwäl mot kötzens lastom, ffor th*e*n skuld at kötidh girnas amot siälinne, och siälin amot kötino, Thy skulu*m* wi blifwa stadhoghe a gudhelikom bönom alt th*e*r til wi formaghom mz gudhz nadh at forwinna kötlik

astundilse och diäfla frestilse, idhkelik bön wtsläkke 178
kötlik rörilse hita, och wmstridha diäfwlsins äggilse, och är första dygdh amot frestilsa inskut*um*, thy än thu känner än syndelika kötzens stionga, än skörs lusta aminne lukka thic än til synd, tha sät mot th*e*m dödzens wärkia, och ko*m*maskolande domsins rätwiso, och hälwitis pino besklikhet, at the maghin wtsläkkia i thik alla synda samthykkio och thu af th*e*m sigh*e*r winna, och gudhi alt til dödhin troen wara, th*e*r til at han wärdhoghis thik lifsins krono gifwa

Aff fanytto*m* drömw*m* lxvij

O Kärasta syster hör hwat iak sigh*e*r, ofta dröfwa diäflane manna*n*na sin wm näth*e*r mz drömw*m*, och wardha dröma af mangom thingom, stwndom af afata, stwndom af hwnger, stundom af foregang*a*nde thankom, ofta drömir os thz wm nattena hwilkit wi thänkkio*m* wm daghin, Stundom gabba diäflane sinnin mz fanyttom drömw*m* som salomon sigh*e*r, dröma läta manga willa fara, stundom tees dröma af gudhi, swa som iacob sa stighan och ängla wpfarande och nidh*e*rfarande at hono*m*, och iosep wara fru fästeman, war i sömne manadh*e*r af änglenom at fly til egiptum mz barneno, än ängom drömo*m* skulu*m* wi tro än tho at stundom hände äpte thy os synis i sömneno*m*, thy at swa gith*e*r diäfwllin raskast swikit owaran man, at han tee hono*m* nakra lithla sannind, och ledhe han sidhan i myklo willo, och thy sigh*e*r diäfwlin stundom sant at han maghe i mangom thingom swika,

thy är honom i engom thingom troande, än thot stwndom wardher äpte thy han sigher, Wtan hall-
179 ande är skriptenne radh som sigher, wm the sighia idher nakot, och hände swa som the sighia tho troen them ey, Thy är drömwm änkte troande, än tho at the synas stundom sanne wardha, Fanytte dröma och trulkono skop ärw badhin lik, och the som a them tro och thrösta, Wari thy war tro och thröst i gudhi, och stadfäst, at wi skulin ey swikas af fanyttom drömwm älla trulkonu skupum, O kärasta syster forsma fanytta och willa dröma, och sät thit hop och thina tröst i gudhz forsyn, thy at säll är then man som a han hopar, och säll skalt thu äwärdhelika wardha än thu hopar a gudh, och gör thz som got är

Aff thässa lifsins stuntlek lxviij

O Kärasta syster hör salomons ordh, hwilkin som sigher gör stadhelika hwat som hälzt handin forma thy at ey gärning ey skäl, ey wisdomber, och ey snille wardha wid mörkin hwart thu skynder, at enast i thässo lifweno är loflikith at ärwodha och forskylda, i andra lifwe byrias godha gärninga atherlön, än ey är ther gärning som är time at nakot forskulda, ey skäl at orsaka än man här inte forthiänte, ey snille at alle göra annan domara, ey wisdomber at wäria sik mz lagha krok, skulu wardha widh mörkin, thz är at the dogho änkte äpte dödhin til hwilkin thu daghlika skynda, Sanctus ysidorus sigher, hwilkin som thässa lifsins langlek skodhar ey af sino rume wtan af thäs

wsla stunta ända han thänkke nytlika, thy är astundande äwärdhelika lifwit mz christo i hwilkom hällagh siäl skal äwärdhelika lifwa, thzta lifwit är stunt och owist, och ofta dör mannin bradhelika nar han thänkke sik länge skulu lifwa, For then skuld skal hwar idhna och skynda at bätra sina 180 synde at han skuli ey bradhlika dö mz lastomin och iordhas i pinomen, thy at diäfwlin dragher them dödha rasklika til plaghonna, hwlka han lifwandis wptände til syndinna, än tho at mannin är rätwis i thässo lifwe, tho rädhis siälin wtgangande af kroppenom at hon se pino wärdhogh, Siäwir dödher lofwar rätwisa manna ända, at the siäl wndherstandes hafwa hälghra ängla kompanskap hwilkin wtgar af kroppenom, wtan thwngan wärk, Ihesus gudhz son taker mz myklom hedher i äwärdhelike sälikhet sinna thiänara siäla wtgangande af thässa lifweno, Hwadhan af kirkian talar af i canticis canticorum Min älskelikin for nidher i sin yrttagardh til yrta lokt at han skuli födhas i yrtegardhenom och saman hänta lilior, Thz är at christus nidherfarande til kirkionna söke the siälena mz mere nadh och hwgnadh hwilka han wet här hafwa wtgutidh for sinom iämkrisne godha gärninga äptedöme, och gudheligx kännedoms lokt mz hällaghe frägdh, Han födhis i yrtagardhenom, thz är at han lustas i hälghra siäla dygdhom, Han läs saman lilior, nar han hänte sina wtwalda män af thässom hem til äwärdhelika glädhi af hwilkom skrifwat är, Dyr är i gudhz asyn hans hälghra manna dödher, Klädhit gnax af marenom, och manzens lifh wpnötis hwan en dagh, Wtwalda

manna siäla dröfwas af myklom räddogha i dödzens dagh, ey witande hwat the skulu koma til pino älla hwilo, Än the som sina synde hafwa fwlkomlika bätrath glädhias i dödzens tima, skodhande
181 äwärdhelika glädhi til hwilka the skulu ginstan fara; alzwaldogh*e*r gudh wilde dödzens dagh läta os okwnnoghan wara, at wi han skulin tro altidh närwara, och swa myklo idhnare wara til godhra gärninga at wi ey witu*m* nar wi skulu*m* hädhan kallas, Diäflane taka onda manna siäla i thera dödz dagh, och äru th*e*ra plaghara i pinomen, hwilka the äggiadho til lastanna, ok bära tha fram the ondo thing the siälinne rädho, at the maghin hona til pinonna dragha, Rätwis man hwilas rolika äpte ärwodhe, än wrangh*e*r man skal pinas äpte dödhin, Swa som sälikhet skal gladha göra wtwalda män, swa skal eldin bränna syndogha män, thy bör til at forsma iordrikis thing, och hafwa dödzens dagh altidh i aminne Hör amwäl hwat iacobus apostolus sigh*e*r, Hwat är wart lifh, wtan som dimbo röker th*e*n litla stund synis, ok salomon sigh*e*r thu skalt ey glädhias i morghon dagh, ey witande hwat komaskolande daghin skal födha, O hedh*e*rlika syster styr atwaktelika tit lifwärne och skodha altidh lifsinsända, at thu maghe thässa hems blidhkilse forsma och äwärdhelik godh thing afla, Hwgxa thin yttärsta tima i allom thinom gärningom och thu skalt ey synda, Glädz ey i wärdlinne fanyttom thingom thy at thu skalt dö wtan iäfh, Haf ey hop i iordhrikis thingom, thy at thu forma ängaledhis wnkoma dödhin Hwi lustas wsla kötith i

iordhrikis thingom hwilkit som redhis madhkom til mat O kärasta syster thy sagdhe iak thik thzta at thu skuli aldre glöma hwat thu äst Ledh til aminne at thu äst aska, och skalt wmwändas i asko mwld äst thu i mwld skalt thu ga i mwld 182
skalt thu wmwändas Swa som war herra sagdhe första mannenom, Glöm och ey hwat iob taladhe af sik och sagdhe, iak skal wpnötas swa som thräkker och swa som klädhe hwilkit som ätz af mar, thins dödz dagher, thins wtganxtima, och dödz wärkia, warin altidh i thino aminne, at thu maghe fwlkomlika fly synde och thäkkias gudhi AMEN

Aff likamlikom dödh [lxix]

O Hedherlika syster Hör sniälda manzens ordh hwilkin som sigher, o dödher hwru besk thin aminnilse är orätwisom manne them som fridh hafwer i sino godze, thz är then som hwgnath hafwer i iordhrikis thingom, och enga astundan hafwär til gudh, O dödher hwru godher thin domber är widherthorftelikom manne them som minzskas i sino godhze och i sinom kraftom, thy likt är thz ysidorus sigher, O dödher hwru söther thu äst wslom mannom, än tho at thu äst besker wärdlinna rika mannom, O hwru hwgnelikin thu äst gratande mannom och syrghiande mannom, Dödher ände al ond thing i thässo lifwe, fortaker alla thässa hems ysäld, ok gifwer ända allom dröfwilsom i thässe wärdl, Awi, Awi, dödhin bidhas oc astundas af saloghom mannom, och senkar at

koma; O kärasta syster bätra är os wäl dö, än illa lifwa, bätra är ey wara, än syndelika wara, O min älskelike brodh*er* sigh mik än wi skulu*m* grata for wara wini the dödhe äru, O älskelika syster th*er* til swara thik sanctus ysidorus sighiande, kristin tro forbiwdh*er* grata dödha män the som gudhilika lifdho, än tho at milhetin thz wt kräfwär, ey skulu*m* wi grata godha krisna män
183 the dödha ärw, wtan thakka gudhi at han wärdhoghadhis th*em* frelsa af thässa hems ysäld, och som wi mildelika trom, ledha til äwärdhelikin fridh och lius, ey skulum wi th*em* grata, hwilka wi throm hafwa farith til roo och hwilo, O christi iomfru hör hwat iak sigh*er* the män ärw gratande hwilka diäflane gripa mz skam och ledha til hälwitis pino, och ey the hwilka änglane taka mz hedh*er* och ledha til himerikis glädhi the äru gratande hwilke som illa dö och iordhas i hälwite af diäflomen, och ey the som hedhras mz dyro*m* dödh, och skipas i bland änglane i himerike, Nar iak grath*er* th*em* som wäl dö, tha skadha iak mik siälfwan och hiälper iak th*em* änkte, thy gratin the likamlika dödha män, hwilka som neka wpstandilse. älla tro ey th*em* skula wpsta äpte dödhin, O kärasta syster thy skulu*m* wi ey grata dödha män hwilka wi throm wara komaskolande til äwärdhelikit lifh, wtan bidhia for th*em* til gudh, at han wärdhoghis th*em* af pinom frälsa, AmeN

Aff domadagh [lxx]

EN är domber i hwilkom männena dömas i
thässa lifwe, annar är komaskolande dombir
äpte dödhin, thy dömas här somlike mz siukdom
fatikdom oc dröfwilsom, at the skulin ey fördömas
i komaskolande dom, thy dogh*er* somlikom wärdz-
lik pina til rensilsa, än somlikom byrias här pina,
och fwlkomnas th*er* fordömilse, for th*e*n skuld at
the wildo ey här thola plaghor til synda forlatilse,
i hardha domarans dom är ey rätwis manz rät-
wisa thryg älla oräd, och tädhan af är thz iob
sigh*er* af gudhi, Han wpnötte menlösan ma*n* och 184
omildan, Sannerlika menlös man wpnötis af gudhi
nar hans menlösa ranzsakas grannelika oc liknath
gudhelike menlöso synis änkte wara, ämwäl wpnötis
omildh*er* man af gudhi, nar hans omildhet wpletas
mz gudhelike domsins kloko snilde och fördömas
af hans rätwiso, i th*e*m domenom synis gudh wt-
waldo*m* manno*m* milder, och wrangom ma*n*nom
wredh*er* och rädhelikin, hwariom äpter sinne for-
skuldan Hwar een skal hafwa tholikin domara
hwilkit samwit han hafwer, O kärasta syster hör
sanctum ysidorum sighia*n*de, ängin man är wtan
synd, och ängin är sigh*er* älla orädder a doma-
dagh, mädhan ämwäl är räkinskapin görande af
fanyttom ordhom och gärningom och thankko*m*,
we är os wslom syndaru*m*, we är os owärdhogho*m*
som daghlika syndom och aldre latu*m* af ondom
gärningom Hwat skulu*m* wi sighia i th*e*m daghen-
om nar wi skulu*m* göra räkinskap, ey atenast af

ondom gärningom, wtan ämwäl af fanytto*m* ordho*m* och thankkom och timans wpnötilsom, Hwat skulum wii wsle göra i th*e*m dagheno*m* som daglika mangfalda göru*m* wara synde, mädhan rätwis man är ey thrygger älla orädder och hans rätwisa ey sigh*e*r i alzwaldogha och rätwisa gudhz dom Hwar skulu*m* wi wsle som mangh otalika ond thing giordhom synas i th*e*m daghenom mädhan rätwis man skal näplika helas Hwar forma at wara wtan räddogha i th*e*m daghenom, Nar himnane skulu röras och iordhin, och al elemänta af hita swnderlösas, af hwilkom dagh skrifwat är, th*e*n
185 daghin är wredhinna dagh*e*r, dröfwilsa dagh*e*r, ysäldenna dagh*e*r och hämdinna dagh*e*r myrksins dagh*e*r och skysins dagh*e*r, Awi, awi, min käre brodh*e*r hwat skulu*m* wi sighia nar th*e*n hardhe domin komb*e*r, thu giordhe mik grata nar thu minte mic a hans til qwämd, thu nödhgadhe mic til tara ledhande mik til aminne rädhelika domsins härdzsko, O älskelika mik syster i christo, thu giordhe wäl än thu grästz for hardha domsins räddogha, for th*e*n skuld at os bör til at synas for gudhi i hans widh*e*rganga for än domin komber, och wt giwta tara i hans asyn, I thässo lifweno är qwämelikin time til synda bätring, oc helsonna dagha at finna gudh som är sanna helsan, Thy är skriwat, letin gudh mädhan han kan finnas, och kallen han mädhan han är när, i thässo lifwe synis ey domarin och tho är han när, i andro lifwe skal han synas och tho lankt wara fra syndoghom manno*m*, Som skrifwat är, lankt är helsan fra syndoghom manno*m*, O kärasta syster letom gudh

mz alle siäl och mz allo hiärta i thässo lifwe, at wi maghom han finna i andro lifwe än wi latom af ondom gärningo*m*, och letom han mz alle gudhelikhet i thässom hem, tha skulu*m* wi fa miskund af hono*m* i domadagh, thy at han är wälwiliogh*e*r och miskundsamb*e*r som skrifwat är af honom, Söth*e*r är war härra allom, ok hans miskund ofwer alla hans gärninga, Bidhiom thy mz gudhelikom taro*m* thän rädhelika och rätwise domaran at han giälde os ey a domadagh äpte warom syndom och forskuldan, wtan äpte sinne miskund, och läti 186
os ey höra mz omildom manno*m* th*e*n rädhelika domin, gan forbannadhe i äwärdhelikin eld, Wtan läti os höra mz wtwaldom manno*m*, Komin wälsighnadha mi*n*s fadh*e*rs syni, och eghin thz rikith, hwilkit som idh*e*r är ret af wärdlinne wphofwe, Hwilkit os gifwi war h*e*rra ihesus christus AMEN

Aff manilsom [lxxj]

KÄrasta syst*e*r, Wm gudhz nadh styre iak mi*n*na talan skip til hafn, tho talar iak än til thin, thu badh mik skrifwa thik hällagx kännedoms ordh hwilkit iac giordhe mz gudhz nadhom, swa som iak formatte och kwnne samansätiande kännedom af hälghra fädhra ordhom, Hwilka iac sände thinne älskelikhet i thässe bok, See älskelika syst*e*r nw hafwer thu godhz lifwärnis manilse och kännedom, thik är gifwit radh och reglo wäl lifwa skolande, Nw ästu sniäl och west hwru thu skalt wäl lifwa, ängin fawizsca orsaka nw thik, ey forma thu nw sighia, iak syndadhe wm fawizsco, thy at

laghin äru thik wt thyd, bwdhordhin äru thic sagdh, wäghin är thik tedher hwru thu skalt wmga i gudhz hwse, och hwilkin thu skalt wara, Nw hafwer thu budhordhinna widherkänno, Nw west thu hwat som är wäl at lifwa, Wakta thy at thu eyofthermer synde, Forsma ey illa lifwande thz godha thu wndherstar bokina ofwerläsande, thu skalt wardha lastelik i gudhz asyn än thu forsma illa lifwande the godho thing thu wndherstar läsande, Thy at bätra är ey hafwa wndher-
187 standit helsonna wägh än atherga til baka äpte henna widherkänno, Halt thy badhe mz siäl och likama takin godhan och nyttelikan kännedom, Fwlkomna mz gärninginne thz godha thu hafwer gripit mz nämeno, O hedherlika syster iak biwdher thik annan tima ok annan thima at thu skuli mz höxto idhn och awakth göma i aminneno och fwlkoma mz gärningom thässa bokinne manilse

Aff bönom [lxxij]

O Kärasta syster iak bidher thik, at thik skuli ey ledhas at höra the thing iak wil thic sighia mz store astundan, thy at iak älska thik mykith i christo, iak tee thik mit samwit, tho rädhis iak at thin öron smittins nar iak wppinbara mina synde, Jak wsal syndogher man smittadhe mit lifwärne när af försto barndoms arom, tilföghiande altidh nyia synde gamblom lastom, altidh lagdhe iak synde til synda, aldre lät iak af at synda, ey giordhe iac thz godha som iak skulde hafwa giort, iak giordhe thz illa iak skulde ey göra, Jak wsald

är ey wärdhogher at se himnanna högdh for minna wranglikhetz mykelikhet, thy at iak rette alzwaldogx gudhz wredhe amote mik, hwgxande othalika mang ond thing for honom, Jak syndadhe i barndomenom i midhiom aldrenom, och thz som än är wärre och wadhelikare i äldinne, Jak lastelikin och brutlikin fiöld i syndinne diwp, i lastanna snaru, i fula lustans pudhz och wranglikhetinna ilzsco Jak wsald fiöld siälwiliandes, och wm mik forma iak ey at wpsta, thy bidher iak thic älskelika syster at thu wili mik wplyfta mz thinna hällagha böna hand, Räk mik thinna böna hand, och dragh mik [188] wp af syndinna pudhz, O kärasta syster Jak är wis än thu göme thz thu christo lofwadhe, at thik skal gifwas lifsins krona i äwärdhelike glädhi, och mik syndoghom synda forlatilse i thässo lifwe, O hedherlika iomfru iak är wis at thin iomfrulika bön forma at ärna mik owärdhoghom synda forlatilse, O christi brudh wm hwilka böne iak astunda at rensas af synda smittom, Jak är wis at thu skalt glädhias mz hällaghom iomfrum i himna brudhahwse, än thu fulkomna mz gudhelikom hwgh thz thu christo lofwadhe, och skalt formagha mz renom bönom forskulda mik synda forlatilse, O höfwiska iomfru än thu wmfangna thin sötasta brudhgumma ihesum christum mz renom wmfängnilsom och älska han ofwer al thing, tha skalt thu glädhias äwärdhelika mäldan hällagha iomfru kora, och afla mik brutlikom synda aflösn, Thy at thin brudhgomme ihesus christus hwilkin thik atherlöste mz sino dyra blodhe älskar thik mykith

och wil thik ey dröfwa nekande thic thz thu bädhis, Wtan skalt thik gifwa hwath som hälzt thu rätwislika bedhis, O kärasta syster hwilka iak mykit älska, iak hafwer hop at faa synda forlatilse, nar thu gar in mz christo i himna brudhahws, O hedh*er*lika syster, thu skalt wara min hwgnadh*er* i rädhelika domadagx tima, Hwar iak skal göra räkinskap af mino*m* syndom och glömskom, thins hällagha iomfrudoms forskuldan minzke the pino mina synde hafwa forskuldat AMEN

Ad bedhas siw thäs hälgha anda gafwor [lxxiij]

189 BJdhom warn mildasta fadh*er* wm sin enga son ihesum christum, for wara skuld korsfästan, at han sände os af sinna äro liggiande fä, Siw falda sins hälgha anda nadh, hwilkin som hwiltis ofwer han i alle fäghrind, O söte gudh sänt os snildinna anda mz hwilkom wi maghom smaka lifwandis fructe af lifsins trä, hwilkit thu äst sannelika, Wndh*er*standilsa gafwo mz hwilke wars hogx syn skuli lysas, Radzens gafwo mz hwilke wara gärninga skulin rättelika styras, och framga i rätwisonna wäghom, Styrksins gafwo mz hwilke wi maghin wmstridha aldra owina ilzsko och makt, Wisdomsins gafwo mz hwilke wi maghin wndh*er*sta the hälgho skript, och skodha mäldan ont och got, got wtwäliande, och ont flyande, Mildomsins gafwa mz hwilke wi skulin i föras misku*n*nenna inälfwe, Räddoghans gafwo mz hwilke wi skulin fly alt thz ilt är och mz siäfwe wyrdning blifwa

wndh*er* alzwaldogha walde äwärdhelika gudhdomsins Thässe thing wilde thu at wi skulu*m* bedhas i the hälgho bön thu os kände, Hwilkin wi nw wm thit hälgha kors och sara pino, och milda dödh, och mykla miskund, bedhoms at fa til lofh och äro thins namps Hwilkom mz fadh*er* och th*e*m hälgha anda wari ära och hedh*er* ok thakke ä for wtan ända AMEN

Här ändas the bok som sanctus bärnardus diktadhe och sände sinne syster gudhi til lofh och hedh*er* och äro, Ok hans wälsighnadha modher iomfru Marie nw och ä for wtan ända AMEN

SANCTI BÄRNARDI

THÄNKILSE

[MEDITATIONES SANCTI BERNARDI]

Här byrias sancti bärnardhi thänkkilse, Orate pro me

Aff gudhz widherkänno	Af capitulo	190
Af ytra mannenom	Af sniälde wmkring skodhan	
Af disputeran mz siälinne	Af siälinne owinom	
Af siälinne wärdhelikhet	Af oreno kötino	
Af lönom som är at se gudh	Af mangfallom thankom	
Af bönom och af böninna frukt	At älska och astunda äwärdelikit lifh	
Aff sigherhet mot dödhenom	Af kropsius onzskap	
Af hoxilsom		

af gudhz widerkänno [j]

MAnge wita mykit, och wita sik ey siälfwa, skodha andra och forlata sik siälfwa, leta gudh wm ytra thingin, mädhan han är innantil finnande mz innarsta kärlek af gudhelike siäl Thy skal iak atherkoma af ytrothingomen til indhra thinganna och wpfara af nidhro thingomen til himerikis thing At iak maghe wndhersta hwadhan iak komber, älla hwart iak gar Hwat iak är älla hwadhan iac är och swa wm mina widherkänno, maghe iak koma til gudhz widherkänno, For thy at hwru mykit iak thrifs i minne widherkänno, Swa mykit gar iak til gudhz widherkänno, i indra mannenom findher iak thry thing wm hwilkin iak

minnis a gudh, skodha gudh och iac girnas gudh, Thässin thry äru minnith wndherstandilse wili älla älskoghe, Wm minnith minnis iak a gudh, Jak skodha han wm wndherstandilsen, Jak wmfängna han mz wilianom och kärlekenom, Nar iak minnis a gudh i mino aminne, tha finder iac af gudhi at han är, och thädhan af lustas iak äpte thy han wärdhoghas mik gifwa, Mz wndherstandilsomen se iak hwat gudh är i sik siälfwm, Hwat
191 i änglom och hälghom mannom Hwath i skapadhom thingom, Ok hwat han är i mannom, i sik siälfwom är han ogriplikin, thy at han är wphof och ände, wphof wtan wphof, ända wtan ända, af mik wndherstar iak hwru ogriplikin gudh är i sik, Nar iak kan ey wndherstanda hwru han skapadhe mik, älla hwru iac är skapadher, i änglom är gudh astwndelikin, thy at the astunda at skodha han, i hälghom mannom är han lustelikin thy at the glädhias säle i honom, och äwärdhelik glädhi är them i honom, i skapadhom thingom är gudh wndherlikin, thy at han skapadhe al thing waldelika, styre smäldelika, och skipa godhwilika, i mannom är han älskelikin, thy at han är thera gudh och the ärw hans folk och bygger i them som i sino mönstre, och the äru hans mönster, ey säwyrdhe han hwan en och ey alla Hwar then som minnis a gudh wndherstar och älska han, gudh är mz honom, Wi skulum älska gudh thy at han älskadhe os för, och skapadhe os äpte sino liknilse och beläte, Hwilkit han wilde enge andre creatur gifwa, Wi ärum skapadhe äpte gudhz beläte, thz är til wndherstandilsa gudhz sons Wm hwilkin wi wndher-

standom gudh fadh*er*, och hafwm til gang til hans Swa mykin atskilnadh*er* är mäldan os och gudhz son at han är gudhz liknilse och wi äru*m* skapadhe äpte gudhz liknilsom, thy bör til thz som äpte liknilseno är qwämelika höfwa mz siälfwo liknilseno, Framräkkiom thy i os gudhz liknilse i fridhzsens astu*n*dan i sannindi*n*na wärn, i kärlekxens widh*er*skipt Hafw*m* gudh i aminneno, bäru*m* han i samwitino, och hedhro*m* han hwan stadh näruarande, 192 Swa mykit är war siäl gudhz liknilse och ma wardha hans lottakande huru mykith hon är hans bigriplikin Thy är siälin gudhz beläte at hon minnis a han, wndh*er*star och älskar han, ok swa mykit är siälin sniäl, hwru mykit hon thänker, wndh*er*star och älskar gudh, aff hwilkom hon är skapadh, änkte är swa likt the höxto sniällenne som skälik siäl, hwilkin som wm aminne wndh*er*standilse och wilia star och är i the hälgho thräfalloghet, i hwlke hon kan ey sta wtan hon aminnis wndh*er*star och älska gudh, Siälin minnis a gudh nar hon wndh*er*star och dyrka han, mz hwilkom hon ma altidh säl wara, Säl är the siäl när hwilke gudh findh*er* hwilo, och i hwilkins bo han hwilas, Säl är the siäl hwilkin so*m* ma sighia, han som mic skapadhe hwiltes i mino hwse, thy at ey nekar han h*en*ne äwärdhelika ro när sik, Hwi forlatu*m* wi os tha och letom gudh i ytro thingomen, hwilkin som är när os än wi wiliom wara när honom, Sannärlika är gudh när os wm trona, alt th*er* til wi wärdhoghe wardhom at se han i sinne fägrind Thy sigh*er* apostolus Wi witu*m* christum byggia i idhro hiärta wm trona, Christus är i

tronne, tron i aminneno, minnith i hiärtano, hiärtath i brysteno, iak minnis a gudh min skapara wm trona, wm hona hedhra iach atherlösaran, och bidha iak frälsaran, Got är at se skaparan i skapadhom thingom, och bätra är at hafwa han i sik siälfwm, och aldra bäst och sälast at se han
193 i sins gudhdoms äro, At känna och wndherstanda fadher och son mz then hälgha anda, är äwärdhelikit lifh, fwlkommin sälikhet, höxte luste hwilkin ey sa ögha, ey hördhe öra, och aldre kom i manz hiärta, O hwru mykyn klarhet hwru mykyn sötme hwru mykyn glädhi os blifwer i the synenne, nar wi mz wppenbare syn skulum se gudh, Hwilkin som är liws thera som liwste äru, hwila thera som wäghfarande äru, thera lifh som lifwande äru, thera krona som menlöse äru, Swa finder iak i minne siäl enna handa liknilse höxta threfaloghet til hwilka iak skal föra alt thz iak lifwer, at iak skuli aminnas hänna, hona wndherstanda och i hänna lustas, hona älska och wmfängna Siälin är gudhz liknilse i hwilke som ärw thässin thry, som är minnit wndherstansen och wilin Minneno gifwm wi alt thz wi witum, ämwäl än wi ey af thy thänkkiwm, wnderstansomen gifwm wi alt thz wi finnom thänkkiande, och wilianom alt thz wi astundom, Wm minnit ärum wi like gudhi fadher, wm wndherstansen gudhz syni, änkte är swa likt them hälgha anda som wilin älla kärlekin, älskelikhet är gudhz gafwa och aldra gafwo höghelikast, älskelikhet är af gudhi och gudh är eghelika hällagher ande, Wm hwlkin gudhz kärleker

är ingangin i war hiärta, och wm hwilkin al the hälgha threfallelikhet bygger i os

Aff ytra mannenom [ij]

INnan ytra mannenom findher iak at iak kom af
them foräldrom som mik giordho for fordömdan
än födan, syndoghe föddo syndoghan i sinne synd,
the wsle af syndinne wpfostradho mik wslan och
inleddo i thzta wsla lifwith af hwilkom iak hafwer
änkte wtan ysäld och synd och thänna rötelika 194
kroppin som iak bär, til thera skyndar iak hwilke
hädhan gingo mz kropsins dödh Nar iak skodha
thera grafwa finder iak änkte i them wtan mwld och
mathka fula lokt och stiugga, The waro thz iak
är Jak skal wardha thz the äru, iak är af iordh-
inne skapadher, afladher af oreno samblande, grat-
ande och snuppande antwardhadher i thässo hems
wtläghe, och iak dö fulder mz wranglikhet och
ledhum syndom, Nu skal iak presenteras for gröma
domaran göranskolande räkinskap af minom gär-
ningom

Aff disputeran mz siälinne [iij]

UE är mik nar then ytarste domsins dagher komber och wplätas the böker i hwilkom alla mina gärninga och thanka skulu wptälias warom herra närwarande tha skal iak sta mz nidherlutto hofdhe for domarenom änxlandis och skälwande for skam onda samwitzens, swa som aminnandis alla minna synda onzsko, och tha skal

sighias af mik, See mannin och hans gärninga, thz är at alla mina synde och glömsko skulu framledhas for min öghon, thz skal wardha af gudhz skipan at hwariom skuli ledhas til aminne hans godha gärninga och onda och skodhas mz wndarlike och raske siälinne syn, at the skulu röghia älla orsaka samwitith, och swa skal hwar en och alla sändher dömas Hwar en skal göra dom sinna gärninga Tha skulu al lönlik thing aldra manna wppinbaras, hwilkit wi nw blyghioms widherga, thz skal tha allom wppinbaras, och hwilkit som wi klappum nw här skrymtande, thz skal alt hämnande lughin ther bränna grymi eldin skal styra hwar stadh syndherslitnom tömum, Hwru myklo länger gudh bidhar at wi skulin os
195 bätra, swa myklo hardhare skal han hämna, än wi glömum os at bätra och rätta, hwi astundom wi swa storlika thzta lifwit, mädhan wii syndom swa myklo meer hwru myklo meer och länger wi lifwm, hwru myklo längre lifwit är, swa myklo thwngare och skadhelikare är synden Daghlika wäxa ond thing, och fortakas godh thing, idhkelika wäfs mannin mäldan sällikhet och genwärdho, och wet ey nar han skal dö, Swa som högher elder wanskas sköt och faldher nidher i asko, swa ändas rasklika manszens lifh Ok nar han lustelika och gladhelika lifhwär i wärdlinne, och wänther skula länge lifwa, och skipar sina langa tima, tha grifs han mz bradhom dödh, och skils widh kroppin af oforsedho, Alt wm ens skils siälin widh kroppin mz myklom räddogha och storum wärk, thy at änglane koma at ledha hona for rädhelika domarans domstol,

tha hon aminnandis sina onda gärninga och aldra wärsta hwilka hon giordhe dagh och nat, skälwär och letar at fly och bedhis dagh sighiande, Gifwis mich ens dagx rwm älla enna stund, Tha skulu gärningana sighia swa som talande, thu giordhe os wi ärwm thina gärninga, ey skulum wi thik forlata, altidh skulum wi wara när thik, mz thik skulum wi fara til domin, Syndena röghia siälinne af mangfallom lastom, och skulu finna och sighia amot hänne mang fals withne, än to at the som san äru mattin ömnin wara til hänna fordömilsa, Diäflane skulu rädha hona mz anstygge til syn och rädheliko änlite och älta hona mz store gäld, och gripa mz hwassom klöm, wiliandis hona starklika behalda, och grymelika ägha, wtan nakar är thän som hona skuli älla wili frälsa af thera ilzko, 196 Tha findher siälin öghonin atherlykt och annor kropsens sin, at hwilkom hon war wan at wtga och lustas i thänno ytrothingomen, och skal tha wanskas i sik, och nidherfalla mz wanhop, seande sik ensamna och salugha mz ryghelikom räddogha, Ok for thy at hon forlät gudhz kärlek for värdlinna älskogha och kötzens lusta, skal hon vsul forlatas af gudhi, i swa store vidherthorft och ysäld och antwardhas diäflomin i häluite äwärdhelika pina skolande, Swa grips syndox manz siäl i them dagh och stund hon ey wet, och skils owarandis fra kroppenom, och far ful mz ysäld skälwande och syriande, och rädhis at synas for rätwisa domarenom, änga orsakan af syndom finnande, och brännis af mangfallom räddogha thankkom, nar hon se sik nalkas thy rädheliko diwpeno i

hwilkit hon skal tha nidh*er*falla, tha skodhar hon gryma domaran och wet sik ängin räkinskap ku*n*na göra af sino lifwärne for hans hardha rätwiso, och at hon formatte ey thässa lifsins wägha wtan last framfara, och näplika war thz wtan synd hwlkit hon loflika lifdhe, Hwar kan thänkkia hwru mang ond thing wi göru*m* i hwarie stund, och hwru mang godh thing wi glömvm at göra, Swa som thän synda hwilkin som gör thz forbudhit är, swa syndar och thän som lather at göra thz som got är, thy händer os stor skadhi nar wi göru*m* godh thing, och thänkio*m* ey godh thing, wtan lätu*m* war hiärta wafra fanytlika och onytlika, Wansamt är at atherhalda och göma hiärtath af olofhlikom thankkom, än ey minna wansamt är at thiäna iordhrikis ärandom wtan synd, Thy kan engin sik fulkomlika döma, wtan blifwer sik
197 siälfwm okunnogh*er* snardh*er* i mangom thankko*m* och hindrilsom och wet ey för än han bort tax dödhenom thränggiande, och skal tha rädhas the thing hwilkin han ey förra mintis älla wiste

Aff siälinna wärdhelikhet [iiij]

MAnzens siäl thu som är märkt mz gudhz beläte Hedhradh mz hans liknilse Gafwadh af hans hälgha anda, fäst hono*m* mz tronne, Ath*er*löst mz hans blodhe, räknadh at wara mz änglomin ogriplik sälikhetinna, godhleksins ärwuinge, skälsins lottakare, Hwat är thik mz kötino hwadhan af thu thol thässin thing, For kötith räknas thik annars synde, och thina rätwiso äru som orent

qwinnoklädhe, och thu siälf nidh*er*slaghin til änkte, och swa som onyt til änkte wordhin, Änkte är kötith mz hwilko thik är kompanskap wtan skör sör mz falnande fäghrind, äpte dödhin wslasta lik och rutin madhka math*er*, Ä huru mykith kroppin höghfärdhas al tidh är han köt, Än thu atuaktelika skodha hwat som wtgar af näsomen och mu*n*nenom och androm kropsins wtgangom tha sa thu aldre ledhare thräk än thu wilt wptälia alla hans ysäld, Hwru han är thyngdir af lastom, snardh*er* i syndom kitlande i lusta giri, belagdh*er* af pinom, smittadh*er* af darskap, rasker altidh til ont, och nidh*er*lutter til allan last, tha skalt thu finna kroppin fullan wara mz skam och obrygdhilse, For kötit är mannin liker fafängo, af kötyno drogh han sik girinna last i hulk*om* han halz fangin och böghis at han skuli göra wranglikhet och älska fafängo, O människia skodha hwat thu wast for än thu föddis, hwat thu äst til dödhin, hwat thu skalt wardha äpth*er* thzta lifwith, sannerlika timen war nar thu ey war, th*er* äpth*er* äst thu wordhin 198 af fulo ämne wpfostradh*er* i modh*er* lifwe mz oreno blodhe, swepth*er* i oreno hinno, och swa klädder ok prydder kom thu til os, ok ey wilt thu minnas huru skändelikit thit wphof war thy at fagh*er* skapnadh*er*, folksins godhwili, wngdomsins luste och rikedoma fortoko thik at skodha hwat mannin är, Änkte är mannin wtan illa loktande sambland, sörsins säkker, och madhka math*er* Äpter ma*n*nin är madhkin, Äpth*er* mannin stygger och ful lokt, och swa i ey man wmwändis hwar man, O människia hwi högfärdhas thu, akta hwat

thu wast som war fult blodh i modh*er* lifwe, och sidhan wtgifwin i thässa lifs ysäld och synde, och skalt wardha madhka math*er* i grafwinne Hwi högfärdhas mwlden och askan, hwilkins afhlan smälik är, ysäld at födhas, pina at lifwa, ängxle at dö Hwadhan af höghfärdhas mannin hwilkom som är lastalikit wphofh, pina at födhas, ärwodhe at lifwa, widh*er*torftelikit at dö, O människia hwi prydh*er* thu thit köt mz dyrum thingom hwilkit som äpter fa dagha skal wpätas af madhkom i grafwinne, ok prydh*er* ey thina siäl mz godho*m* gärningo*m*, hwilkin som skal presänteras gudhi och änglomen i himerike, Hwi forsma thu thina siäl och halder wärdhoghare kötith än hona, Mädhan mykin osidh*er* är at frun thiänar och thiänista qwinnan härras, al wärdlin forma ey wara enna siäl wärdh, ey wilde gudh gifwa sina siäl for alla w*är*dlena hwilka han gafh for manzens siäl Höghelikit är siälinna wärdh, hwilkin mz ängo matte ath*er*lösas wtan mz ihesu christi blodhe
199 Hwi skalt thu tha thina siäl wtgifwa for wslan och fanyttan lusta hwilkin köpt är mz swa dyra wärdhe Hwat ey gudhz son nar han war i sins fadhers sköte, for nidh*er* af kwnu*n*gxliko sätomen, at han skulde siälana frälsa, hwilka han sa snardha i synda repu*m*, och skula nw antwardhas i diäfwlsins wald, at fordömas mz äwärdheliko*m* dödh, ofwär hwilka han grät thy at hon ey ku*n*ne grata, ey atenast grät han ofwär siälana, wtan lät ämwäl dräpa sik, thy at han wilde hona ath*er*lösa mz sins dyra blodhz wärdhe, Se dödhelikin man tholikt offär gafs for thic, O människia känz

widh*er* huru ärlik thin siäl hon är, ok huru skadhelik hänna sar waro, For hwlkra läkedom widh*er*torftelikit war at war h*er*ra ihesus christus skulde sarghas, Hafdhin the ey warith til äwärdhelikin dödh, aldre hafdhe gudhz son for thera läkedom döt, Forsma thy ey thi*n*na siäl wärdh, hwilke thu see gifwas swa store warku*n*nan af swa wärdhoghe walde, Han wtgöt tara for thik, utgiwt thy thu tara idhkelika mz sa*n*nom hiärtans idhrogha, han wtgöt sit blodh for thina ath*er*lösn, Wtgiwt och thu thit blodh mz daghlike kropsins pino, at thu maghe ath*er*gälda honom hans pino mz longo martirio, mädhan thu forma ey at thola swa hardhan dödh som han tholde, akta ey hwat kötit wil, wtan hwat siälin bedhis, tha skal hon ärafuld wardha nar hon ath*er*komber til sin härra, ren af allo synda smitto, Än sigh*er* thu, hart är mik thzta walith, ey forma iak forsma w*är*dlena och thwinga mit köt, Sigh mik tha hwar äru w*är*ldinna älskara hwilke som när os waro for litin tima, änkte blefh ath*er* af th*em* wtan mwld och madhka Wakta aat granlika hwat the äru, och hwadha*n* the komo, the 200
waro män som thu, ato ok drukko och logho ok leddo fram sina dagha i lusteliko lifwärne ok i eno ögnabliki nidh*er*foro the til häluitis. Här gifhs thera köt madhkom ok thär thera siäl eldenom, til thäs the skulu annan tima saman bindas mz wslo kompa*n*skapi, ok kastas i äwärdhelika brändagha, the skulu wara saman i pinome*n* hwilke kompana waro i syndome*n*, en pina halder th*em* i sik hwilka en älskoghe samanbant i ilzkonne

Hwat dogdhe them tha fanyt ära stunt glädhi wärdlinne wald, kötzens luste, false rikedoma, mange thiänara och ond giri Hwar är latren, Hwar skämtan Hwar rosnin Hwar högfärdhin, af swa store glädhi kom stor sorgh, äpte sötan lusta besk pina, thy at the fiöllo af wärdzlike frögdh i stort nidh*er*fald och hardha pino, Thz the*m* hände, Ma thik hända, thy at thu äst man och muld, af muld, iordh äst thu, af iordhinne lifwer thu, i iordh skalt thu wmuändas nar thin ytarste dagh*er* komber, hwilkin bradhelika komb*er* wanlika i dagh älder morghon Wist är at thu skal dö, än owist nar älla hwru älla hwar, dödhin bidha thik hwarn stadh, äst thu sniälder tha bidha och hans hwan stadh, thu skal pinas i kötino än thu lustas i kötino Mar skal strös wndh*er* thik, och madhka skulu uara thin ahylilse, än thu leta dyr klädhe ok kostelik, gudhz rätwisa ma ey annan döma än thina gärni*n*ga forskulda Hwilkin mer älska wärdlina än gudh, swalghit mer än ath*er*haldit, skörlifnadhin mer än renlekin, han följhe diäfleno*m* och skal ga mz hono*m* i äwärdhelika pino, Hwilkin grath*er*, hwilkin sukkan, hwilkin sorgh tha skal wardha, nar
201 omilde män skulu skilias fra gudhz asyn, ok hälghra manna wärdzskap, ok andwardhadhe i diäflanna wald, och skulu ga mz the*m* i äw*är*dhelikin eld och th*er* pinas wtan ända, i grat och sukkan, lankt vtlägha aff himerikis fädh*er*nislande, ok aldre se liws, aldre fa swala, och aldre thädha*n* frälsas, vtan pinas i äw*är*dheliko häluite, wm oändelik thusa*n*da thusanda aar Hwar aldrigh thröttis thän som pinar, ok aldre dö thän som pinas Swa nöte

th*er* eldin siälana, at hon altidh ath*er*gömis til pinonna, swa göras th*er* pinona, at the altidh vpnyias, Hwar en skal thola pinonna besklikhet, äpte sinne synd mykelikhet The like waro i lastomen, skulu wara like i plaghomen, änkte skal th*er* höras vtan grath*er* och sukkan, thut och rop och tanna gnizlan, Änkte synis th*er* vtan madhka, och rädhelika diäflanna änlite ok myrkasta liknilse, grymi madhkane skulu gnagha i innarsta hiärtan, Th*er* är sorgh stygger och grath*er* och räddoghe, ok swa skulu vsle brännas aff äw*är*dhelikom eld i kötino, och gnaghas aff odödhelikom madhkom, Th*er* är otholelikasta wärker, fulasta lokt stiwggasta räddoghe, dödh*er* kropsins och siälinna wtan hop til nadh och miskund, swa dö tha siälana at the altidh lifwa, ok swa lifwa the at the altidh dö, ok swa skal manzens siäl, annat tiggia pinas i hälwite ffor onda gärninga, älla glädhias i himerike ffor godha gärninga, Wtwäliom thy nw eet af thwem, antiggia pinas äw*är*dhelika mz omildom mannom, älla glädhias wtan ända mz godhom ma*n*nom, Got och ont, lifh och dödh*er* äru for os sat, Wträkkiom wara hand til hwilkit wi wiliom, Lönin lukkin os at wtwälia thz got är, wm ey rädha pinona

Aff löno*m* at see skolande gudh [v]

LÖn är at se gudh, lifwa mz gudhi, lifwa af gudhi, wara mz gudhi Hafwa gudh, hwilkin som är thz höxta godha När hwilkom som är höxta sälikhet 202
höxta glädhi, sant frälse, ffulkomin kärleker, äw*är*dhelik sigh*er*likhet, ok sigh*er*lik äwärdhelikhet,

Th*er* är san glädhi, ful snilde, alder fulnadh*er*, alder godhleker, al fåghrind, al hällaghet, Th*er* är fridh*er* mildhet godhleker, liws dygdh höfwisklikhet, glädhi fridh sötme äw*är*dhelikit lifh, ära lofh och hwila, älskoghe och söt sämia Swa skal th*e*n säl wardha mz gudhi, i hwilkins samwiti ey är synden funnen, Han skal se gudh äpth*er* sinom wilia, nytia til glädhi, Maktas i äw*är*dhelikhet, skina i sannind, ok glädhias i godhlek, Swa som han hafwer äw*är*dhelikhet blifwaskolande, och sällikhet hwilaskolande, swa hafw*er* han konst at wndh*er*sta gudh, Han wardh*er* byaman thäs hälgha stadzens, i hwlkom gudh fadh*er* är mönster, Gudhz son liws och skin, Thän hälghe ande kärleker, Änglane byamen, i hwilkom alder moghin bygge rolika, hafwande enga nödh älla widh*er*torft, O himerikis stadh*er*, sigh*er*likit fädh*er*nisland, hallande alt thz som lusta O gudhz stadh*er* huru ärofuld thing aff thik äru sagdh, Allom [är] bo i thik swa som thera som glädhias, alle glädhias i thik i glädhi och frygdh af gudhi, thy at hans til syn är mild, Hans änlite faghert, Hans widh*er*talan söt Han är lustelikin at se, söter at nytia och hafwa Han thäkkis wm sik, och ömningas wm sik til forskuldan och löna, Änkte astundas wtan han, thy at i honom finz alt thz som kan astundas, altidh lyster at skodha han, hafwa han, nytia han och lustas i honom J honom wardha wndh*er*standilsen klar, ok godhwilin ren til at känna och älska sannindena, ok thz är alt manzens got, at känna och älska sin skapara, O hwat ofmykin lastagäld os gör willa, at wi
203 wiliom hälder drykka thässa hems besko malyrt,

ffölghia forgangliko lifsins skipbrut, thola wanlikko bära omilda diäfwlsens härradöma, än wii wiliom fliwgha til hälghra manna sällighet, ängla wärdzskap, himerikis höghtidh och glädhi, at wi mattin inga i wars härra wald, och see ifwistupa rikedoma hans godhlex, Thär skulu*m* wii atwakta och see, huru söter gudh han är, ok huru mykin som är mykelikhet hans rikedoma, Wii skulu*m* see gudhz äro fäghrind, hälghra manna skin, kunu*n*gxlika waldzens hedh*er* Wii skulu*m* känna fadh*er*sins wald, sonsins snilde, och thäs hälgha anda godhwilioghasta mildhet, Ok swa skulu*m* wii hafwa widh*er*känno the höxto threfalloghet Nw sem wii likamlik thing wm likaman, tha skulu*m* wi se siälfwa sannindena mz klare siälinne syn O säl syn at see gudh i sik siälfwm, see han i os och os i honom mz säle gladhelikhet, och gladhi sällikhet, och skulu*m* hafwa alt thz wii astundom, och änkte mer astunda*n*de än wii hafwm, ok alt älska i gudhz älskogha thz wi sem Ok thz wardh*er* höxta sällikhet, at se och wndh*er*sta rena guddomen som han är, tha skal gripas the ogriplika threfalloghet, Tha wppinbaras al gudhdomsins lönlik thing, och gudh älskas och synis, Ok thässe syn är luste vpfyllande och mätta*n*de alt manzens hiärta, och i the syninne fulkomnas al siälinne sällikhet, alle sionga och lofwa gudh vtan mödho mz enne thungo, En godhwili är allom, Äw*är*dhelikin kärleker och fulkomin helbrygdha siälinna och likamans, Äradha mandomin skal skina som solin, ok kötith skal wara rolikit och samlydhokt mz siälinne, änglom och mannom skal wardha en glädhi, en samtalan,

en hwgnadh*er*, Thy at säla guddomsens närwara
204 skal wara allom, al thing och ömnith i alzwaldoghe walde, snilde rätwisa och frygdh, Ey wardh*er* i th*e*m fridheno*m* thungo wmskipte, wtan fridsam kärlegx sämia, och godhwiliokt samhälde, i th*e*m lustans ström astu*n*dar mätten änkte mer än hon tha hafwär, Thy at thär är sötasta sällikhet, höghelikasta ära och ifwistupa glädhi, Än hwa är w*är*dhogher thzta faa Wtan iäfh thän som hafwer sannan synda anger, godher, lydhogher, troen thiänare, älskelikin kompan, hwilkin altidh är i ärwodhe och syrghe for giordha synde, ok ärwodha at göma sik ffor syndomen Sander synda idhroghe skal altidh syrghia ffor giordha synde, och swa th*e*m grata, at han ey annantidh göri thz gratande är, Thän gabba gudh, hwilkin som än gör thz han lofwadhe at bätra Wilt thu sannelika bätra thina synde, tha lat aff th*e*m och synda ey mer, Thy at fanyt äru the scriptamal, hwilkin som smittas aff äptefölghiande last, Sander lydhogher gifwer allan sin wilia i gudhz och annars händer, at han maghe sighia Mit hiärta är redho härra gudh, mit hiärta är redho, redho at göra alt thz thu biwdh*er*, redho at lydha thinom wilia Thänkkia a thik, hiälpa minom iämkrisne göma mik siälfwan, och hwilas i himerikis thinga skodhan, Älskelikin kompan är allom godhwiliogh*er*, ängom thunger allom thiänogh*er* Gudheliker til gudh, wälwilghiogher och kompanlikin til iämscristin, matelikin til wärdlinna gudhz thiänare wärdlinna härra, Öfra thingin hafwer han til glädhi Jämno thingin til kompanskap, Nidhro til thiänist, ängom är han

thunger, thy at han läter nidhro thingin thiäna til midhalthinganna nyt, ok öfra thinganna hedher, Fölghiande öfro thingin, draghande nidhro thingen, äghx aff them, äghande thässin, Troen thiänare är altidh i gudhz skodhan, ok sinne gömo, Haf thy 205 alla atwakt wm thina gömo, wndherstandande at vtan gudhz hiälp format thu thik aldre göma, Bidh thy gudhz mildhet göma thik och styra at fulkomna thins skapara wilia, bedhz änglanna wärio och alla hälga manna hiälp thera som styra mz christo, Löp til aldra ödhmiwka thik hwariom enom, ropa til alla sänder och sigh, Miskunnen mik, miskunnen mik at enast i mine wini Thakin mik flyande til idher, idhan brodher och frända i atherlösarans blodhe Jak fatigher star til dörenna ropande och böstande, Lätin wp ffor mik och ledhin mik fram ffor kunungin, at iak maghe kungöra honom alla ysäld hwilka iak thol Thär näst lät wp thit hiärta ffor thinom forman, Swa at ängin synd blifwär athär i thy, wtan aff skrapins alla i rene widherganga, Sät ihesum christum swa som waktara ofwär thit hiärta, swa at han göme hiärtat och wari thäs dura waktare, Ok alt hiärtans thiänisto folk wtgange och ingange wm han, thusanda thusanda ängla äru när, nar swa görs, gömande ytro sinnanna dör Ok ey thora then tha onde andane nalkas ffor durawaktarans wyrning och änglanna gömo, Ranzsaka ther näst och göm thit hiärta mz daghlike skodhan, Atwakta granlika huru mykit thu thrifs älla huru mykit thu wanskas Hwilkin thu äst i sidhom Hwilkin i astundan Huru liker gudhi, huru oliker Huru när, huru fiärran, ey i stadha atskilnath wtan i

dyghdom Jdhna at känna thik siälfvm, thy at wm thu känne thik siälfwm, wardher thu myklo bätra ok lofhlikare än tha thu west thik glömdom stiärno gang och yrta makt diwra och manna natur och allan iordhrikis thinga och himna wisdom, Gifh thy thik siälfwm thik nakro sinne, än thu format ey altidh, Ok styr thin athäfdhe, rät thin brut,
206 Änkte blifwi i thik ostyriokt Sät alla thina synde ffor thin öghon, skipa thik ffor thik swa som annan, och grat thik siälfwan och thina wranglikhet, mz hwilke thu giordhe gudh wredhan, kungör honom thina ysäld och owina ilzko och minz min i thinom bönom Nar thu ofra thina tara i gudhz asyn, thy at iak älska thik i christo, sidhan iak thik förste sin kände, ok thiit före iak thin aminnilse, hwar oloflikin thankke forskulda pino, och höfwisker thankke lön Jak star widh gudhz altara präster än thot syndogh*e*r, thin aminnilse fölghia mik, Än thu gifwär mik widh*e*rgäld, wm thu gör mik thinna böna lottakande Thär astundar iak at wara närwarande thik i aminneno Hwar thu wtgiwter gwdhelika böner for thik, och for thina wini Wndra ey at iak sagdhe närwarande, Thy at älska thu mik for thän skuld, at iak är gudhz liknilse, tha är iak thik swa när som thu siälwir Thy at thz thu är likamlika thz är iak For thän skuld at skälika siälin är gudhz liknilse Hwilkin som letar i sik gudhz liknilse, leta badhe sik och sin iämkristin, Ok th*e*n hona finder letande sik, känner hona i hwariom manne, Siälinne syn är wnderstandilsen, Thy se thu mik än thu se thik, thy at iak är änkte annat än thu, Än thu älska gudh,

älska thu och mik hans liknilse, Ok iak älskande gudh älska thik, Nar wi swa et letu*m* och aktu*m*, äru*m* [wi] altidh saman i gudhi i hwilkom wi älskoms inbyrdhis i gudhi

Af bönom [vj]

NAr thu gar in i kirkiona at bidhia älla sionga, tha lat wtan til flytande thankkanna bang, Glöm alla ytro thinganna wmsorgh, at thu maghe atwakta ensamno*m* gudhi Ey kan thz wara at thän tala thäkkelika mz gudhi Hwilkin som ämwäl thighiande fablera mz alle wärdlinne Akta han hwilkin som aktadhe thik Hör han talande til thik 207
at han skuli höra thik talande til sik Hwilkit som wardh*e*r nar thu höre gudhz lofh mz skyldoghe wyrning och atwakt, Ok akta granlika al ordh the hälgha skript sigh*e*r, Ey sigher iak thy thzta at iak swa gör, Wtan iak wilde swa hafwa giort, och angra mik at iak ey swa gör älla hafwär giort Än thu hwilkom som mere nadh är gifwin, bögh gudhz milda öron mz gudhelikom bönom och tarom, och lofwa han och ära i allom thinom gärningom mz gudhelikom sang, Thy at änkte lyster änglana hälder höra, änkte thäkkis meer himna kunungeno*m*, swa som han sigher och witna, lofsins offer skal hedhra mik O huru säl thu ware än thu entidh saghe, mz hwat glädhi änglane äru i bland the som sionga, sta när them bidhiandom, tilföghias thänkkiandom, äru ofwär thän som hwilas, Ok äru fore them som ärfwdha Thy at the älska th*e*m som skulu taka helsonna arf Ok styrk-

kia thöm, lära them, wäria them, ffore see them atwaktelika, och glädhias aff thera godho, astundande thera tilqwämd witande at thera stadher och kora skulu mz them wpfyllas Gärna höra the godh thing aff os och löpande mällan os och gudh presentera the honum trolika wara tara och böne Ok atherbärande til war hans nadh, wärdhoghas the at wara ware kompana hwilke nw äru wara thiänara Wi latom them glädhias nar wi wändom os til synda anger, skyndom thy at fulkomna thera glädhi aff os We är thik hwilkin som hälzst thu äst som astunda atherkoma til synda thräkkin Wänte thu at thu skalt hafwa them blidha a domadagh, hwlka thu wilt räna aff swa store och swa hopadhe glädhi The gladdos nar wi kommom til synda anger älla renlifwis, swa som ofwer them
208 som the sagho wtdraghas aff hälwitis port Hwat wardher nw än the se them atherga til baka fran paradisi port, Hwlke annan fotin hafdho i himerike, For thän skuld at än tho at kroppane äru nidhan til, tho äru hiärtan ofwan til, löpom thy ey atenast mz kropsins trinom wtan mz gudhelike astundan och tarom, Mädhan ey at enast änglane wtan ämwäl skaparan bidhar os Gudh fadher bidhar os som syni och ärfwinga at han skuli os skipa ofwär al sin godho thing Os bidhar gudhz son swa som brödher och samärwinga at han skuli offra gudhi fadher sinna födhzlo frukt och sins blodhz wärdh, Os bidhar then hälghe ande hwilkin som är kärleker och godhwili i hwilkom wi ärum foresedhe til äwärdhelikit lifh, och thy wil han wtan iäfh at hans foresyn fulkomnis Os bidhar

och astundar alder himerikis gardh*e*r, astundom thy och wi swa mykit wi formaghom, ffor thän skuld at mz mykle blyghd och skam skal thän synas for gudhi Hwilkin som ey astunda at komma til hans, Än thän som mz idhkeliko*m* thankka och gudhelikom bönom girnas at koma til gudh Han skal sigh*e*r hädhan gaa och takas i höghelika glädhi

Af böninna frukt [vij]

ÄN thu äst lankt fra bönahuseno leta ey böna-
stadhin, thy at thu siälfwer äst stadhin Hwar
thu äst th*e*r är mönstridh, bidh idhkelika til gudh
Hwat thu äst i säng älla adhrom stadh, Idhke-
lika är bidhiande at hughin wplyptis til gudh, än
thot kroppin nidh*e*rböghis, swa som ängin är stund,
i hwilke mannin ey nytia gudhz godhlek och mis-
kund, Swa skal engin the stund wara, i hwilke han
skal ey hafwa gudh närwarande i aminneno Än
thu sigher wanlika, iak bidh*e*r daghlika, och iak
see enkte gangn minna bön Swa som iak gar til
hänna, swa gar iak fra hänne, Ängin swara mik 209
Ängin tala widh mik Ängin gifwer mik nakot,
Fafänglika synis iak ärfwodha, Swa tala ma*n*na
darskaper, ey atwaktande hwat sanninden iättar
och sigh*e*r i Ewangelio Jak sigh*e*r idher sannelika,
at hwat som hälzt i bedhins bidhiande, tron at i
skulin thz taka, Ok thz skal idh*e*r wardha Forsma
thy ey thina bön, hwlka han ey forsma til hwilkin
thu bidher Wtan biwdher skrifwa hona i sinne
bok, for än hon wtgar aff thinom mwn Ok eet
aff thwem skulu*m* wi wta*n* iäf hopas, at han skal

antiggia gifwa os thz wi bedhoms, älla ok annat
thz han wet os nyttelikare wara Thänk thy af
gudhi alt thz bästa thu format Ok af thik alt thz
wärsta thu kant, och thu skalt thro af thik mer
ont, än thu kant thänkia, räkna thik hafwa tapat
allan thän tima, i hwlkom thu thänkke ey a gudh,
Al thing äru annars, timin at enast är war Wakta
thy at thik, och war thin hwar thu äst, göm thina
thankka i hwat stadh thu äst Wänt i thinom
hogh thz helsamlikit är, Hwar stadher är qwäme-
likin til thänkkilsa Hänt saman thin hogh mz alle
rasklikhet, och byg frälslika när thik, och gang-
ande i thins hiärta widhlek, redh thär christo
thäkt hus Sniälz manz hugher är altidh när gudhi
Han skulu*m* wi altidh for öghom hafwa Wm
hwilkin wi äru*m*, lifwm och wndherstandom, han
hafwm wi görara, at wi äru*m*, kännefadher at wi
sniälde äru*m*, och äwärdheligx sötma gifwara at
wi säle ärum, Ok i thy kännom wi i os the höxto
threfalloghetz liknilse, thy at swa som gudh är
godher sniälder och kärlexfulder Swa maghu*m*
och wi wara wm wara matto Nytia thy thik swa
som gudhz mynstre, ffor thz hwilkit som likt är
gudhi i thik Höxta hedh*e*r är gudhi at hedhra
han och fölghia honom Thu fölghe hono*m* än thu
210 äst milder, thy at mildz manz siäl är hällagt
mönster, Ok hans hiärta bäzsta altare gudhi Thu
hedhra gudh än thu äst misku*n*dsambär, swa som
han är miskundsambär i allom, Thäkkelikit offär
gudhi är at allom göra got, Gör al thing gudhi
til hedher swa som gudhz son, at thu se wärdh-
ogher wara hans son, som wärdhoghadhis at kalla

thik son, Witandis gudh närwarande allom them thingom thu gör Wakta at ey dwälis thin syn älla thankke i thy som illa lusta, Tala ey älla sigh thz ey tilbör Ok gör ey gudh wredhan i nakre gärning Hwilkin som hwan stadh är närwarande, och se alt thz thu gör Mykin göma är thik widherthorftelik, thy at thu lifwer for domarans öghom, al thing skodhande, Mädh honom äst thu tho altidh sigher, än thu thik swa til redhe, at han wärdhoghis wara mz thik Han är när thik wm hämdena Wm han är ey mz thik wm nadhena Än we är thik, än han är swa mz thik, thy at thöm wredhgas gudh, hwilkin han ey plagha ffor sina synde Ok thän syndogher man fordömis äpte dödhin, hwilkin ey plaghas här for sina synde

Aff tryglikhet mot dödhenom [viij]

UJst är at dödhin hota thik hwan stadh, diäfwlin säther forsat at han skuli gripa siälena, nar hon gar wt af kroppenom Än rädhs ey thy at gudh som bygger i thik skal frälsa thik af diäflenom äpte dödhin Gudh är troen kompan, hwilkin ey forlather hopande man a sik, wtan han forlatis förra Än han forlatz, nar hiärtat löper wm wranga och onyttelika thankka mz wafrande hwgh Thy skalt thu halda och göma thz mz alle awakt och gömo, at gudh wärdhoghis hwilas i thy, I hwarghie creatur som wndi himnenom är, ok wndi ligger fafängo är änkte höghelikare än manzens hiärta Änkte ärlikare och enkte findhz gudhi likare Thy bedhis han enkte af thik wtan thit hiärta Rensa 211

thy thz mz rene widh*er*ganga ok gudhelikom bönom, at thu maghe see gudh mz reno hiärta War atwaktogher wm thik i hwariom stadh sät saman thina sidhi at thu see thäkkelikin i thik siälfw*m* Älska alla män, ok wtbiwdh thik allom älskelikin at thu se fridhsambär gudhz son Swa skalt thu wara godher mo*n*kker, hällagher ödhmiwker ok rätter Ok minz a mik tha thu äst tholiker We är mik at iak sigher thzta, mädhan iak gör thz ey Ok gör iak thz nakon sin, tho blifwär iak ey länge i thy Thzta hafwär iak i aminneno, än ey gör iak thz i lifw*är*neno Jak hafwär thz i ordhomen ok ey i gärningomen, laghin tugga iak allan daghen i hiärtano och mwnneno*m*, och tho gör iak mot laghomen Mer älska iak läsning än böne, tho känne the hälgha skrift mik änkte annath än älska renlifwe göma sämmio och halda kärlek Än iak wsal löper rasklikaren til läsning än til böna Hälder wil iak läsa än mässo höra Mik bidhar nakor, wiliande tala widh*er* mik af sinne widh*er*thorft, iak taker nakra bok, hwlka thän älla th*en* wilde hafwa, och i hänne miste iak kärlegxens frukte, mildoms godhwilia idhroghans grat, mässo nyttelikhet och himerikis thinga skodhan, Tho kännis änkte sötelikare i thässo lifwe, änkte tax girulikare, änkte skil swa hoghin fra wärdhz älskogha, änkte styrker swa mykit siälena mot frestilsom, änkte wpwäkke swa mykit mannin och hiälper til hwaria godha gärning och alt ärwodhe, som at höra idhkelika mässo högtidh

Aff thankkom bidhin ffor mik [viiij]

HÄrra gudh miskunna mik, thy at iak syndar ther mer hwar iak skulde mina synde bätra, ofta sofwär iak i korenom Jak atwakta ey hwat iak sigher Jak bidher mz mwnnenom, än hoghin 212 wtan wafrande ränir iak af böninna frukt Mädh kroppenom är iak innan til, och mz hiärtano wtan til, ok thy tappa iak alt thz iak sigher, litidh dogher at sionga mz ensamne röstinne wtan reno hiärtans atwakt Mykin wranglikhet och gäld är, at wi osinnoghe nar wi mattom i böninne tala mz waldzens härra, bort wändom wi wart öra, och wet iak ey til hwat willo och darskap wi wändom hiärtat Mykin gälniska och hardhelika pinaskolande, nar fulaste mulden säfwyrdher at höra alla thinga skapara talande til sik Än otalik är gudheligx godhlegx miskund, hwlkin som skodha daghlika os wsla, bortwändande war öron och athertäppande war hiärta, Ok ropa ey thy minna til os sighiande Kommen ather syndoghe til hiärtat, Atwaktin och sen at iak är gudh: Gudh tala til min i salmenom och iak til hans, ok tho atwakta iak ey hwars salmin är Thy gör iak gudhi storan orät, nar iak bidher han höra mina bön, hwlka iak ey siälfwer höre hona läsande Jak bidher han, at han wili atwakta mik, Ok iak atwakte hwarte honom älla mik, Wtan thz som wärra är, wändande oren thing och onyttelik i hiärtano, Jnbär iak stiwggan dön for hans asyn, Änkte är i mik bortältelikare mino hiärta, hwilkit swa ofta gör

gudh wredhan, hwru ofta thz mik forlather och
flyter wm wranga thankka Mit wafwrande och
ostadhugha hiärta, nar thz ledhis af sino siälfwalde
och mister gudhz radh, Forma ey sta i sik siälfwo
Wtan warande rörlikare allo wädhre, draghx wm
oändelik thing, ok löper hit och thiit ofwär othalik
thing letande hwilo och finnande ängo, blifwär
orolikit i fanytto ärwodhe, mz sik är thz missäm-
iande och ey sämiande Wmskipter wilia gör
213 mang radh, wil nw annat och nw a*n*nat bygger
ny thing, wmkul sla gamwl thing, wpbygger wm-
kulslaghin och wmskipte th*e*m annantidh, ok skipar
annorledh och annorledh Wil och wil ey, Ok
blifwer aldre i sama stadhgano*m*, swa som qwärnin
wmuändis rasklika och mal alt thz wndi hona
kastas och wpnöter sik siälfwa, än hänne enkte
gifhs at mala Swa är mit hiärta altidh i rörilsom
och hwilas aldre Wtan thänkke alt thz mot thy
löper Hwat iak hälder sofwer älla wakar Ok swa
som sander kastadher i qwärnena fordarwa hona,
och thiära smitta hona, ok a*n*gna hindra hona
Swa mit hiärta dröfwis af beskom thankko*m*,
smittas af orenom, ok oroas af fanytto*m* Skils
fran himerikis thinga älskogha Nar thz ey akta
komaskolande glädhi och letar ey gudhz hiälp,
wtan hindras i iordhrikis thinga älskogha Ok nar
thz i th*e*m wäfs, tha grifs thz af thera fafängo i
thera wmsorgh nidh*e*rkastas i giri, swiks af lusta,
smittas af skörlifnat, Pinas af awnd och wredhe,
dröfwis af sorgh och sänkis i alla laste mz wslo
nidh*e*rfalde, thy at thz forlät en gudh hwilkin thy
formatte ömnith wara, stänkis wm mang thing

hiit och thiit Ok leta hwar thz maghe hwilas, och finder änkte thz thy ömningas, ffor än thz gar ath*e*r til christum, ledhis af thanka i thanka, skiptis wm manga astundan, at thz maghe wmsidhe wpfyllas af thinganna wmskiptelikhet, mz hwilkra eno thz kunne ey mättas Swa falder hiärtans ysäld, gudhz nadh bort takne fra thy, Nar thz ath*e*rgar til sik och skodha sina thanka, tha finder thz änkte, thy at thäs thänkilse änkte war wtan thanke Hwilkin som samansatte mang thing af ängo, Gudh biwdher mik at iak skuli gifwa hono*m* mit hiärta, och for thy at iak är ey gudhi biwdhande lydhogher, thy är iak mik genstridhogher, Ok ey kan iak mik wara wndh*er*bughin ffor än iak är 214 hono*m* wndigifwin, Mik skal iak thiäna ey wiliande, thy at iak wil ey hono*m* thiäna wiliande Flere thing thänkke mit hiärta i enne stund, än alle män formatten at göra i eno are Mädh gudhi är iak ey enadher, thy är iak i mik swndh*er*skipter Mädh hono*m* kan iak ey enas wtan mz kärlek, ey wndh*er*gifwas wtan ödhmiwkt Ok ey wara sannerlika ödhmwker wtan wm sannind Thy bör til at iak skuli skodha mik i sannind, och widh*er*kännas huru ful, huru ostadhoger, hwru brutlikin iak är Ok nar iak wnderstar alla mina ysäld, bör til at iak skuli hono*m* tillodha wm hwlkin iak är Wtan hwilkin iak änkte är och forma änkte göra Ok for th*e*n skuld at iak gik fra hono*m* syndande, fforma iak ey at ath*e*rkoma til hans, wtan mz sannom skriptamalo*m*, Thy är widh*e*rganga*n*de at iak aldre wppinbaradhe mina synde mz the matto

älla akt wm hwilka iak syndadhe och ey minnas iak them alla, ffor thera mykelikhet och älle, Ok ey hafwer iak them renlika widh*e*rgangith for thera fylsko, Ämwäl syndherskipte iak min skriptamal, sighiande et eno*m* präst, och annat androm, ok swa miste iak nadhena for tholika skrymtelikhet; Forbannath lygn är at syndh*e*rskipta syndena, och raka wtantil a änneno, och ey wprifwa mz rotu*m* w hiärtano, Onyttelik är the synda widh*e*rganga, Hwilkin ey görs i manzens sannind och hiärtans renlek Än thu sigher wanlika Mik är ömnit at widherga for gudhi mina synde, thy at prästin forma mik ey aflösa wtan han Thil hwilkit ey swara iak Wtan sanctus iacobus och sigher Widhergangin hwar androm idhra synde, qwämelikit är at wi som syndadho*m*, och warom gudhi olydhoghe skulu*m* os ödhmiwka prästenom hans thiänistoma*n*ne, Ok ma*n*nen hwilkin som ey
215 widh*e*rthorfdhe annars at göma gudhz nadh forma nw hona ey ath*e*rfa, wtan annars daghthingan Grate thy thän, sukke och änxles och rädhis for syndenar, ödhmiwke sik manno*m* och lete hiälparädhe, Hwilkin som ey wilde sta mz lydhno när skapareno*m* Thy är helsamlikit at mannin angra i hiärtano och widhergange syndenar mz mwnnenom, at gudh hwilkin som för rördhe hiärtat mz sinne nadh til idhrogha Han skal nw gifwa synda forlatilse for thera widh*e*rganga Än hafwär syndogher man sannan anger, och kan ey fa skriptamal for dödhzens tilqwämd, tha skulu*m* wi thro, at höxte prästin wpfyller i hono*m* thz dödhelikin ey formatte, Ok nw är giort när gudhi, hwilkit ma*n*nin

wilde sannelika, och formatte ey fulkomna, thy at widh*er*thorftin hindradhe skriptamalen och ey forsmädhilse

Aff Capitulo [x]

I Capitulo hwar iak skulde bätra mina synde, lagdhe iak synde til synda Thy at iak antiggia nakraledh orsakadhe, älla altingx nekadhe, älla wardhe, älla otholika swaradhe Nar iak fram ropadhis ffor th*em* Mädhan ängin är synd, af hwlke iak är ey nakraledh smittadher älla ma smittas, tha är rätwist at iak skuli lofwa bätring wtan alla gensägn Hwadhan aff hälzt iak ropas, at iak maghe swa frälsas, antiggia af giordhe synd älla göraskolande Jak rädhis at awita annars brut, rädhandis minna wranglikheta mykelikhet Ok swa war iak dödhzens görarę Thy at iak ey wtälte etrith, hwilkit iak matte ropande wtälta Jak war wredher amot th*em* mik awito for syndena Ok hatadhe iak th*em* hwilka iak skulde älska Jak astundadhe at the thing skulden ey wara, hwilkin mik misthäktos älla skadhadho Tho wiste iak at the waro godh i sinne natur, och giordh af godh*om* görara Ok skadhadho mik, thy at iak war onder nytiande them illa, änkte är mik genw*är*dhokt wtan iak siälfw*er*, Mit är alt thz mik ma 216
skadha, Ok iak siälfw*er* är mik thwng byrdhe Jak oste ämwäl at gudh skulde ey wita mina synde, älla wilde ey, älla formatte ey at pina, Ok swa wilde iak gudh wara osniäldan orätwisan, och wanmaktogha*n*, och ware han swa, tha ware han ey gudh, ey är högfärdh ofwer mina högfärdh,

thy äru minna synda ordh lankt fran minne helso Othäk är gudhi högfärdhin Ok ey ma thz wardha, at hon kombär til nadha mz hono*m* Hwart thera hafwär sit härbärghe, och ey byggia the badhin i the samu siäl, hwlko*m* ey war lofhlikit at sama*n* byggia i himerike Hon war födh i himnomen och fiöld nidh*er*, swa som ominnogh gudhz godha gärninga, än for thy at hon föl tädhan, forma hon aldre thit ath*er*koma Jak korradhe ofta amot gudhi, nar iak war dröfdher af räghn älla kyld älla hiita Ok swa wände iak alt til synda wana alt thz iak tok af gudhi til lifsins nöth Thy är rätwist at wi skulin i allom thingo*m* näfsas, mädha*n* wi i allom syndo*m* Ofta bröt iak mina röst at iak skulde sötelika sionga, och mer lustadhe mik röstin än hiärtans idhroghe Än gudh hwlkom som enkte är lönlikit thz oloflika görs, lustas ey i röstinna lättelikhet Wtan i hiärtans mildhet Sangarin retar gudh mz wrango*m* sidho*m*, nar han wil thäkkias folkeno mz söte röst Ofta bedhis iac orlofh af mino*m* forma*n*nom, thrättelika och kloklika, at tala älla nakot annath göra, ey atwaktanda wsald at han swiker sik siälfwan Hwilkin som wppenbarlika älla lönlika girnas, at andelikin fadher skuli hono*m* thz biwdha hwilkit han astunda Nal älla knifh älla nakot annath litit wärt astundadhe iak ofta, och ey skriptadhe iak mik for thz, räknande thz ey synd wara, for thingsins litla wärdh Tho är syndin i wrango*m* astundilsom, och [ey] i litlo
217 thingsins wärdhe, ey är knifwin synd Wtan knifsins astundan, gulzens giri är lastelik och ey gullit, Ey ärwodhadhe iak i ärwodhe, swa mykit iak

skulde och formatte J thysto war iak fafänger, hwilkit som är mästa synd Thy at i thysto skal ängin swa wara fafänger, at [han] ey thänkke sins iämkristins nödh, Ok ey swa idhin i ärwodhe at han glöme gudhz skodhan, litit dogher thän sik, hwilkin ey hiälper andro*m* nar han forma, stundom rosadhe iak mik af lastom Wäntande th*er* wara högha dygdh Hwar som war nidh*er*fald i lastin Åmwäl giordhe iak laste af dygdho*m*, thy at rätwisan födher grömlikhetz last, nar hon gar ofwär sina matto, och ofta mykin mildhet gör näfstinna smälikhet Ok swa är ofta thz laster som dyghd synis Ok lat dylska thz siäflikhet tros, och lätinna laster fölgher hwilonne dygdh Jak lögh mik ofta wara thz iak ey war Jak sagdhe mik ey wilia thz iak wilde Annat sagdhe iak mz mw*n*neno*m*, och annat wilde iak i hiärtano Ok swa holde iak räfs samwit wndi farskinne Räfs samwit är dwfwin wmga*n*gilse, diwrlik hogsilse, lyngnblandat skriptamal, stunter och siälzsyn idhroghe, lydhno wtan gudhelikhet, bön wtan atwakt, läsni*n*g älla studeran onyt til kännedom Mal wtan wmkringskodhilse O huru hardh thässin äru mik hwilkin iak tala, thy at talande sla iak mich siälfwan, tho alt wm ens mädhan iak neka mik ey syndoghan Wtan iak widh*er*gar mina synd Wardher wanlika När milda domareno*m* syndi*n*na widh*er*känna nadhinna forskuldan ffor thän skuld at syndinna widh*er*känna är helsonne wphofh Thy skal iak sighia mina ysäld, at gudhz mykla milhet maghe röra han til minna synda forlatilse Jak bär stora krono Jak gömer reglo i klädho*m*

och fastadagho*m* Jak sionger i skipadho*m* tima,
218 än mit hiärta är lankt fran mik Jak skodha thz wtantil är, Ok wänther iak al thing mik hel wara, ey känna*n*de madhkin som gnagher innan til Andre äta min styrk, swa at iak wet thz ey Thy at indhro thingin äru mik okunnogh, Farande i ytro thingomen Jak är wtgutin som watn och til änkte wordhin Glömande framfarin thing, ey atwaktande närwarande, ey foreseande komaskolande, othäkker til g[od] gärninga, rasker til ond thing, Ok sen til godh thing

Aff sniälle wmkringscodha*n* [xj]

ÄN iak skodha mik ey wet iak mik ey Än iak skodha mik forma iak mik ey thola Thy at swa mang thing findh*er* iak i mik, wärdhogh awitilse och skam Ok hwru oftalikare och granlikare iak ranzsaka mik, swa myklo flere syndelik thing finder iak i mins hiärta wram, Aldre formatte iak en dagh wara wtan synd, sidhan iak byriadhe först at synda, Ok ey aflater iak än at synda, wtan dagh fran dagh lägger iak synde til synda Them hafwer iak for öghom än ey grath*er* iak th*e*m Jak see blygdhena och blyghis ey Jak skodha sörghiande thing och iak sörgh*er* ey Hwilkit som är dödhzens och fordömilsa tekn Thy at thän limbär är dödher hwilkin ey känne wärk Jak är ostadhogher lather och lös, och ey rätte iak mik Wtan daglika gar iak ath*er* til the synda, for hwlka iak hafwer mik förra skriptat, ey flydde iak the grafh i hwlka iak fiöld, älla iak sa annan

falla Thy är wär ey grather iak for the onda thing iak giordhe, älla the godha thing iak glömde at göra, For thän skuld, at iak slionadhe och kolnadhe aff bönanna och taranna hita, Ok ey forma iak mik siälfwan grata, thy at taranna nadh gik fra mik, ey forma iak mina synde löna Thy at mit samwit gar mz mik hwart iak gar, bärande mz sik hwat alt som hälzt iak satte i thz ont älla got Gömer thz mik lifwande, och skal mik thz athergälda dödhwm, hwat som hälzt thz tok at 219
göma Samwitidh är när än iak gör illa, och än iak synis wäl göra, och högfärdhas thär af, samwitith är när lifwande manne ok fölgher dödhom, och är hwariom äpte hans gärningom, oatskilikin skam älla ära, Ok swa hafwär iak i mino eghna hwse röghiara, domara och pinara, Samwitith rögher mik, aminnit är withnit, skälin är domarin, Lustin är mörkastofwan, Räddoghin pinaren, lystilsen pinona, Hwlka swa manga skulu wardha, huru mang lustilsen waro, thy at thädhan af skulum wi pinas, hwadhan af wi lustadhoms

Aff siälinna owinom [xij]

O Härra gudh min, hiälp mik, thy at mine owini som är kroppin, wärdlin och diäfwlin, wmkringafwo mina siäl Kroppin forma iak ey wnfly älla bortälta, han skal iak mz mik föra, thy at han är mik tilbundin Han nödhgas iak bära och ey bör til at dräpa han Jak styrke min owin amot mik, nar iak gör kroppin fetan Hans helbrygdha säther forsat for mik, nar iak ömnit äther och

drikker Wärdlin belagdhe mik alla wäghna, wm min likamliko sin och sargha mik mz sino*m* skut*um*, Ok dödhin gar in at mino*m* windögho*m*, öghat se och fra wände hogxsens sin, örat höra ok böghe hiärtans akt, loktin hindra thänkilsen Mw*n*nen tala och swiker Skörs lusta hita wptändis af nakro*m* litlom tilfällo*m*, Ok wtan han rasklika wtsputtas, tha belägger han sköt allan kroppin och hita bränne, och wptände först kötit, och smitta sidhan hoghin mz fulom lusta, och wndh*e*rböghe sik sidhan mz wrango*m* wilia, diäfwlin hwilkin iak kan ey see, och thy mi*n*na fly, bänder sin bogha och redh*e*r i hono*m* dödhzens sköte, at han skuli mik skiwta Han lagdhe lönlika snaru och sagdhe Hwa skal th*e*m see, snaruna satte han i gulle och
220 silfwe och [i] allo andro thy wi wannytio*m*, aff hwilko*m* wi snärioms nar wi i wärdlz thingo*m* illa lustoms, snaran är ämwäl astundan at ägha skylzskaps älskoghe, hedhers giri och kötzens luste, af hwlko*m* siälin snärs och ath*e*rhaldz, at hon forma ey mz godha thinga skodhilsa wingom fliwgha til himerikis iherusalem, diäfwlsins sköte äru wredhe afwnd skörlifnadh*e*r af hwlko*m* siälin sarghas, awi awi Hwar forma hans bränna*n*de sköte wtsläkkia, thy är wär, af thässo*m* sköt*um* sarghas ofta kristin man Awi mik hwan stadh äru mik stridher, i hwan stadh äru mik frästilse, Hwa*n* stadh wadha Hwan stadh fliwgha sköte wm mik, ängin är sigh*e*rlikhet hwart iak mik wände Jak rädhis the thing som blidhka och them som dröfwa Hwnger och mätte sömpn och waka, ärwodhe och hwila, stridha amote mik, Ey rädhis iak

minna lath*er* och gaman än wredhe Mango*m* gaf iak ont äptedöme, kalza*n*de, ey räddis iak minna helsam thing än genw*är*dhogh Helsam thing swika mik mz sino*m* sötma Gä*n*w*är*dhog thing göra mik räddan mz sino*m* besklikhet Mer rädhis iak thz onda iak gör lönlika, än thz onda iak gör wppinbarlika, thy at engin awite thz onda ha*n* ey see Ok hwar ey rädhis awitarin, til gar thryggelikare frestarin, och görs rasklikare wranglikhetin, sannärlika hwan stadh är stridh, wadhe och räddoghe swa som i fiande lande

Af kötino [xiij]

KÖtith äggia lin thing Wärdlin fanyt, diäfwlin besk, kötlikin thanke frestar mik at trättelika girnas mat och dryk sömpn och al annor thing hörande til kötzens rökt, kötith tala til mik mz wärdlz giri af rosn och högfärdh Fanytter thanke som wändis i hiärtano är af wärdlinne, diäfla äggilse är nar iak retis til wredhe harm och besklikhet Hwilko*m* ey är annorledh motstanda*n*de än siälfwm diäflo*m*min Ok ey annorledh warnande än af siälfwm fordömilso*m*, diäflanna idhn är at 221
inbära ond äggilse Os bör til th*e*m ey lydha, thy at th*e*m motestandande, wmstridho*m* wi diäfwlin, Görom gladha änglana och hedhro*m* gudh Mit köt är af orene iordh, Thy hafw*er* iak af thy orens lusta hogxilse, fanyt aff wärdlinne, besk och ilzka ful af diäfleno*m* Thässe tre mine owini stridha amot mik, och älta mik nw lönlika nw wppenbarlika och altidh ilzkafullelika, diäfwlin

tröster a kötit thy at mäst skadha hemelikin owin, kötit giordhe sät mz diäfleno*m* til minna fordarwilsa, thy at kötidh är föt af synd och wpfostradh i synd, spiälladh af synd i wphofweno, Ok myklo mer af wrange sidhwänio Thy girnas kötit hwasselika mot andano*m*, äggia oloflik thing, är otholokt widh näfst Höter mik idhkelika Lydher ey skälomin, och kan ey ath*e*rhaldas for nakrom räddogha, Gamble mankönsins owin hiälper at wptända och nytia kötit til syndinna, hwlko*m* ey är annor astundan, ey annat ärinde, och ey annor idhn än fortapa siälana Kötit hwgxa mik daghlika ilt, tala til mik mz forrädhilso*m*, äggiar konstelika, swiker kloklika, wptänder oloflik rörilse, och etherful hogxilse Röre stridher, födher hat, wpwäkker swalgh och sköran lusta, äggiar kötlik astundilse, Redhe synda tilfälle, Ok lath*e*r ey af at stöta manna hiärta mz thusanda skadhelika swika consto*m* Kötit sla os mz waru*m* käp, och bindh*e*r wara händer mz waro egna bande, Swa wardh*e*r kötit os til nidh*e*rfal och skam, hwlkit os war gifwit til hiälp Thung stridh och stor wadhe är, at stridha mot hemeliko*m* owin, och mäst for thy, at wi äru*m* wtlänninga och han inlänninge Han bygger i sino*m* stadh och wi äru*m* wtlägha och pilagrima Mykin wadhe är, at thola idhkelika stridhe amot diäfwlsins swiklika klokskap mädhan wi kunno*m* han ey see, och han
222 är kloker af natur, och wis af lange idhn sinne ilzko

[At älska ok astunda äw*ä*rdhelikit liiff xiiij]

O Min söte gudh, fräls mik af minom owino*m* och af th*e*m mik hatadho, thy at the äru styrkte ofwär mik Jak hwilkin som til thänna daghin lifdhe mot thik Nw wm thina nadh skal iak byria at lifwa nyttelika siälfw*m* mik Swa skulu*m* wi lifwa, at siälin maghe glädhias mz hälghom manno*m* i himerike, Nar kötith byria wpätas aff madhkom i grafwinne Thy är andin styrande thiit hwart han skal ga, skyndo*m* thy thiit, wi skulu*m* äwärdhelika lifwa och aldre rädhas at dö Mädhan wi swa älskom thzta wsla lifwit oc dödhelika Hwar wi ätande drikkande och sofwande formagho*m* näpplika fult göra for kötzens widh*e*rthorpt Myklo hälder skulu*m* wi älska äw*är*dhelikit lifh Hwar wi skulo*m* änkte ärwodhe thola, Hwar som är höxta glädhi Höxta sälikhet, höxta frälse äw*är*dhelikin godhleker Hwar som männ*e*ne skulu wardha like änglome*n*, och skulu skina som solin i thera fadhers rike Hwilkit wänte thu at tha wardh*e*r siälinna skin, nar kroppa*n*na liws ska haffwa solinna skin Th*e*r skal ängin sorgh wardha, engin ängxle, ängin wärker, Ängin räddoghe, enkte ärwodhe, engin dödh*e*r wtan th*e*r blifwer äw*är*dhelik helbrygdha, ey wardh*e*r th*e*r ilzka, ey kötzens ysäld, ey siwkdomber, ängin widh*e*rtorf, ey hwngh*e*r ey thöster, ey frost ey hita, ey fasta, ey frestilse, ey luste at synda, ey makt at bryta, wtan glädhi och frögdh skal alt sama*n* ägha Männene til fögdhe änglomen skulu äwärdhelika

blo*m*stras wtan kötzens siwkdom Thär wardh*er* oändelik glädhi och sälikhet, hwilka the äwärdhelika behalda som th*er* intakas Th*er* wardh*er* hwila af ärwodhe Fridher af owino*m*, Sötlikhet af nytlikhet, sigh*er*likhet af äwärdhelikhet Sötme och hwgnadh*er* af äw*är*dhelike gudhz syn Hwar skal tha ey ängxlika astunda at byggia th*er*, for fridhin
223 for sötman och hwgnadhin, For sigh*er*likhetina, och for gudhz änlitis syn, Ängin är th*er* pilagrim Wtan alle the wärdhoghe wardha thit at koma, blifwa thär sigh*er*lika som i fädh*er*nis lande, altidh glädhi, altidh mätte aff gudhz syn Ok hwru myklo mer nakor är lydhogher, swa myklo större lön skal han taka Hwru myklo mer nakor älska gudh Swa myklo mer skal han älskas af gudhi

[Af kropsens ondzskap xv]

MAnzens dagha äru som skugge ofwär iordhena Hwi lägg*er* han tha saman liggianda fä i iordhrike, mädhan thz framfar wtan dwalu Thz som samanlägx och aflas, och th*e*n som sama*n*lägger älla afla Ok th*e*n hwlko*m* som aflas O människia hwat gangn bidhar thu af wärdlinne, mädhan hänna frukt är nidh*er*fal, Hänna ände dödhin Gudh gafwe at thu wiste och forstodhe och foresaghe ytarsta thingin Jak wet en, hwilkin mang ar lifdhe hemelika mz thik, sat widh thit bordh, thok mat af thinne hand, Sofh i thino knä, thaladhe mz thik nar ha*n* wilde Han war af arfs rät thin thräl, Än for th*e*n skuld at thu wpfostradhe han kräselika af wngdomeno*m* och spardhe

liman Thy är han nw forkrupin wordhin, och högfärdhogh*er* mot thik, och wplyfte sin häl ofwär thit hwfwdh, och slo thik nidh*er* i thräldom, och härras grymelika ofwär thik Än thu sigh*er* wanlika Hwar är thän Thän är thin gambleman, hwilkin som wnder fot throdh*er* thin anda, och hafw*er* for änkte astu*n*delika landit, och astu*n*dar enkte wtan kötzens lusta Th*en*ne ma*n*nin war af sino*m* fözlo tima blinder, döfw*er*, dumbe, och gamal ondra dagha, genstridhogh*er* dygdh och sannind och christi kors owin Ha*n* gabbar menlösa män gangande enfallelika Gar i storo*m* thingo*m* och wndh*er*likom ofw*er* sik Hans högfärdh är mere, än hans styrker Han rädhis ängin, Han wyrdhe ängin Han sigher i sinne osnilde at ey är gudh Sliona i godho*m* thingo*m* Lustas af annars ondo, födhes 224
af orenom thankko*m* och lather ey af th*em*, syndande alt til ändans Syndh*er*stä*n*kke och fordharfwa sit eghit, swa som ofmykith gäfmilder, girnas och griper annars swa som nizsker Han sama*n*sankka sik skam och fylsko swa som rikedoma, och reth*er* amot sik gudhz wredhe Hata renlikhet och wmfängna smitta Thänne mannin är alder födder och wpfostradh*er* i syndo*m*, är gudhz owin, dödzens son, Wredhinna kar, skyllokt i skam och dödh, han hata näfst, oc kasta gudh ath*er* wm sin bak Ok nar han tholikin är, dyrwis han at kungöra gudhz rätwiso, och taka gudhz lagh och withne ofwär sin mwn Nar han see thiwfh, löper han mz hono*m* Ok hafwär sina wpbyrdh mz horkarlo*m*, Säther last och kland mot sinna modh*er* son, samanläggiande sik wredhe i wredhinna dagh,

Ok wil fortaka thik thit arfh och bort föra thin aminnilse af wärdlinne, Ok thu hämne ey swa storan orät Wtan skrymta wndan, och tala hono*m* ey hart ordh Ok tee honom ey wret änlite Wtan leker mz gabbareno*m*, blidhkande och til leande honom Ok wet ey at ysmael leker mz thik Thänne lekin är ey barndoms leker, ey enfalloghetz älla menlösa, wtan darskaper och siälinna dödh*er* Nw kasta han thik i grafwena, hwilka han giordhe Nv throdhz thu skämmelika som skämmelikin man wndi hans föth*er* mz wslo thräldomsins wke O wsal man hwar skal thik frälsa af thässa obrygdhilsinna bande, Gudh stande wp, nidh*er*thrudhis thän wäknte Falle owinlike mannin thy at han forsmadhe gudh, är sin dyrkare, w*är*dlinna win och diäfwlsins träl Hwat synis thik, sannerlika wndh*er*star thu rät mz mik, tha sigher thu at han är wärdher dödhin, och skal korsfästas Skrympta thy ey dwäl ey, spar ey Wtan korsfäst han rask-
225 lika Hetelika thurulika ok starklika a christi korse i hwilko som är helso och lifh, och rope sidhan thin korsfäste af korseno mz allo hiärta, tha skal han höra godhwilioghan swarara sighiande J dagh skalt thu wara mz mik i paradis, oändelik och otalik är christi mildhet Hwilkin som är wsla manzens helsa Pröfwat älskelikhet Wndh*er*lik sötelikhet, mz hwilke han alla höre th*em* til hans af allo hiärta ropa Thy at han är miskunsambär O hwru mykin gudhz miskund Hwru otalik wmskipte höxto gudhz höghro hand J gar war han i myrkeno J dagh är han i liwsins skini J gar i hälwitis port J dagh i paradis kras-

o*m* J gar i leonsins mwnne J dagh i mildasta daghtingarans hando*m* ihesu christi

HWat dogher thässa kännedomsins script, wtan thu skrapi af thins samwitz bok dödhzens skript Hwat dogh*e*r thässin skriptin läsin och wndh*e*rstandin Wtan thu läsi och wndh*e*rstande thik siälfwan Gifh thy läsningenne alla atwak, at thu skuli läsa och wndh*e*rstanda gudh, at thu skuli stridha och winna wärdlina och hwan en owin Th*e*r til at thit ärwodhe skuli wmwändas i hwilo, thin grather i glädhi Ok at thu skuli se skinande daghrandinna wpgang Ok rätwisa solinna middagh, brudhgu*m*ma*n* mz brudhinne Wanr härra ihesum christum Hwilko*m* som wari lofh och hedh*e*r och ära Ok thakke och thiänist nw och äforwtan ända AMEN

Tu autem domine miserere nostri Deo gracias

SANCTI BERNARDI BOK

TIL MÄRKELIKIN KÄNNEDOM OK MYKIT NYTTAN

ALLOM THEM SOM TIL RENLIFNADH I KLOSTER

GIFNE ÄRU HURU THE SKULU LIFWA

Cod. A. 27. 21

Thässa boke*na* giordhe sanctus bernardus til märkeliki*n* kännedom. ok mykit nyttan allom them so*m* til renlifnadh i klost*er* gifne äru. ho*n* hald*er* tyughu ok tw capitula.

första capitulum läre the*m* so*m* nyko*m*pne äru. huru the skulu lifwa

HWilkin kloster mä*n*niskia th*er* astu*n*dar ok menar at lifwa fulko*m*lika äptir thy som hänna regla byudh*er*. hon skal sik daghlika ok idhkelika öwa i allom dygdhom. fore thy. at thäs höghra ho*n* kan gita vpkomit mz astu*n*dande akt. i ma*n*g*om* ok flero*m* dygdho*m*. ok dygdheliko*m* gärni*n*gom. thäs lyusare faa ho*n* see mz sino*m* skiälo*m* ok vnd*er*standilso*m* hwat hänne affaat är. i andeliko lifw*er*ne. ok hwat hänne än atirstaar. thz hon moghi faa til sin fulko*m*pnadh. i alla dygdha fulbordhan. Mer än thät märke ok hwar en mz sik görlika. at hwa thz forlatir ok ey menar. älla ey vil sik swa öwa. han ko*m*bir ok aldregh til nokot fulko*m*plikit liw*er*ne. älla til andelika dygdha framgang. som ha*n* ällighis wäl koma matte ¶ Thy skal godh klostirmä*n*niskia ok ägh*er* ändelika sik idhelika. ok opta tala i hogh koma tw thing. Först hwar til ho*n* gaff sik i klost*er*. Ok th*er* näst hwar

fore ho*n* thiit komin är. Fore ensampnan gudh. som är höxta sälikhet skal ho*n* forstaa sik vara kompna. vppa thz. at ho*n* skulde han faa til löna. ok mz hanom blifwa lifwa*n*de i gudhi äw*är*dhelika.
22 Thy skal hon vita. at hon är til änkte annat th*er* komin. vta*n* til at thiäna hano*m*. ok swa som hon är til änkte a*n*nat komin. swa skal ok änkte thz annat vara. th*er* hon skal sik lata formena. thz hon ey hano*m* i allo*m* timom trolika thiäne. ok ägh*er* i änge matto af nokors annars ondom äptedömom lätias i hans thiänist älla *for*suma hona. mädha*n* hwar creatura i sinne matto af naturlike tildreght är pliktogh hano*m* thiäna. fore thy at hwar en creatura hafw*er* änkte af nokro*m* andro*m* vta*n* alt af hanom. Thy är hon skyldelika tilbunden at hano*m* thiäna. af allo thy ho*n* är til sin likama. af allo thy hon veet. ok kan til si*n*na vnderstandilsa. ok af alle sinne makt. mz ärwodhe ok mödho. j allo*m* sino*m* sinno*m* lika*m*liko*m* ok andelikom

Nw fore thän skuld at thu ey tröste thik thz mogha vita af siälfwo*m* thik hwat gudh vil hafwa af thik. älla hwat thiänist han kräfw*er* af thik. at thu matte hano*m* swa thiäna. som thz ku*n*ne hanom thäkt ok tökelikit vardha. thy hafw*er* thu thik vndirgifwit enom forma*n*. th*er* ofw*er* thik skal vara j gudz stadh. Hano*m* hafw*er* thu lofwat lydhno ok w*är*dhning. äkke swa som nokre iordhrikis mä*n*niskio. vta*n* rät swa som siälfwo*m* gudhi. ey fore ha*n*s skuld. vtan visselika for gudz skuld. ok thy ägh*er* thu troo at hwat han thik byudhir badhe göra ok lata. thz viisar gudh hano*m*. ok

sä*n*de hanom thz i thanka. Thänne forma*n*nen
är waldoghare ofw*er* thik. än nokor en wärldz
höfdhinge är mäktugh*er* ofw*er* sin vnd*er*dana. Af 23
thy är klost*er*mä*n*niskio forman ofw*er* alla sik
vnd*er*gifna. ey at enast ofw*er* thera ordh. ok gär-
ni*n*ga. älla krop. oc han rätwislika plagha tha
vidh*er*tharfw*er*. vta*n* än ofw*er* thera vilia som högxt
är. Ok thy bör atwaktelika tilsee allo*m* lydhnö*n*na
barnom. ok i ami*n*nilso*m* idhkelika hafwa. at thera
forman ha*n* är h*er*ra styrande ok radhande thera
vilia. swa at ey är möghelikit i them lagho*m* th*er*
nokra handa renlifnadh*er* är vnd*er*ga*n*gen. at nokor
klost*er* mä*n*niskia sidhan hon hafw*er* sina profes-
sionem rätlika giort. ok lydhno lofwat. moghi noko*n*-
tima th*er* äpt*er* mz gudhi. sino*m* vilia siälf radha.
swa som ho*n* för rädh. af thy at ha*n* nu hänne
fullelika frangifwin är ok vpandwardhadh*er* i for-
manzsens händ*er* ok ha*n*s wald. Swa so*m* wäl
finder hwar en mz sik. Thä*n* siin skiäl vil mz
rättom gudhliko*m* kärlek lyoflika thiit vända. thy
at lydhnan i sinne naturlike bestandni*n*g ka*n* ey
fulfölghias i andre matto. Hwilkin här vil amote
koma. äntiggia mz ilzsko ofw*er*modhe eenbändo.
älla mz darskap. vilia*n*de ok sin vilia hafwa ok
äpt*er* hano*m* lifwa. ok laata äll*er* göra. mera älla
mindra. lönlika älla vppinbarlika. thz som hans
samwit maa dröfwa. forma*n*neno*m* ey atspordho*m*.
fore gudhi han gör thyufnadh. j thy at ha*n* stiäl
sin vilia. so*m* forma*n*ne*n* är aa gudz wäghna rät-
lika äghande aat. Ok th*e*nne thyufnadhe*n* timar
thy vär opta i andeliko lifw*e*rne mz so*m*liko klostir- 24
folke so*m* ey vil i thä*n*na pu*n*kteno*m* mz gudh-

liko*m* räddogha sik wiislika taka vara. ¶ Aff thässo*m* ordho*m* so*m* här nu äru fore sagdh. tha ma thz väl forsta*n*das at the mä*n*niskia th*er* menar i re*n*lifnadh sik rätlika hafwa vidh*er* sin forman. ho*n* skal i hwario*m* stadh tee sik hano*m* lydhogha. lioflatogha. siäfwa. ok ödhmyuka. swa at ey moghi han älla thorfwe hafwa fore hä*n*ne nokra vidhirsyyn. styg. älla räddogha. vta*n* frileka byudha hwat som tha kan höfwa gudhi til thiänist ok hedh*er*. ok lifnadheno*m* til stadhughet ok besta*n*d. Naar andraledhis timar. tha görs th*er* amote ewangelio so*m* sigh*er*. át ey skal swe*n*nen vara ofw*er* härra*n* ok ey kä*n*nepilte*n* ofw*er* mästaran. Hafwi th*er* näst alla sina akt til at blifwa i fridh mz sino*m* ofw*er*ma*n*ne. j späkt. ok samthykkio. ok su*n*derlika i allo thy han skiälika vil ok viislika menar til almänlika nyt ok siäla gaghn

hwat man skal först vm morgho*n*nen göra ii

NAar thän time*n* är at thik bör vpsta af thi*n*ne siäng vm morghonen. tha faa thik thä*n* vana at thu nokra stu*n*d fore ottosange*n* blifwe j thin*om* böno*m* til gudh ok warafru. thär af vpväkkias thiin sin thäs yt*er*mer til gudz thiänist ok loff. ok thin ande häfw*er* sik thäs höghra vp at thä*n*kia aa gudh. tha thu til ottosa*n*ge*n* kombir ¶ Ge*n*sta*n* thu wakna ok skalt vpsta. tha kasta bort af thino hiärta alla the tha*n*ka som ey äru til gudh ok ha*n*s wärdhogha modh*er* ok til thit siäla gaghn. ok lat fara alla dröma thä*n*k a them änkte tha. ok särdelis än dyäfwllen hafw*er* thik vm nattena

mz nokrom orenom drömom qualt. thy at thu ägher tha i daghsens tilquämd ok upbyran offra gudhi framstanket af thinom hemlikom dygdhom mz astundan til hans rike mz innarlikom bönom. mz knäfallom. ok kropsens mödho. i the matto som thik möghelikit är. Här af skalt thu thäs vakkrare ok quämelikare vardha allan daghen til at thiäna gudhi. Thy kombir mangir slio. dofwin. sympnoghir. kalder. vtan gudhliken kärlek. ok later. stundom badhe til ottosang ok andra gudz tidher. at han hafwer sik i ängo godho förra öfwat. Ok af thässo fölgher thänne skadhin at hwa som swa kombir i gudz mönstir mz löso hiärta. hwarghin mz gudhi inbundno. swa som han ther fanytlika ingaar. swa skal han ok vtan andelikin hughnadh ok frukt. ok sinna siäl gaghn ater thädhan gaa

hwariom bör sit samwit rent hafwa iii

THäntidh nokor komber til thik som raadh tharfwar. ok spör raadh af thik. swara hanom frileka ok ödhmyuklika äpter thino samwiti. thz thu i the stundene bädzst vest äpter thy som thik tha vidherfar. Kan thit raadh ey vardha väl vndfangit älla thäkkelika takit. giff ther änkte vm. ok läg thz ey a thit hiärta. vtan häldir beuara thik viisleka i thy at thu thik aldregh vidherbäre mz eenbändo ok lange thräto at väria ok lofwa ok halda thit radh rätwiist. swa at thz skulde bätra vara. än annar kunne finna. Lät thz vara 26
thik nogh thz thu eet sin saght hafwer thz bädzsta thit samuit begripa kunne ¶ Vän thik ok giärna

swa. at i hwat stadh thin forman awiter thik fore thiin brot. naar thu vest thik rätlika brotlikin i thino samwiti. j capitulo ällar annar stadh. at thu genstan ödhmyuklika fal a thiin knä ok kändz thiin brot ok bedz nadhe. Thätta äru gamul lagh mz hälghom renlifwes mannom. lango vtgifwin ok starklika i sidhwänio halden af hälgho klosterfolke fore thik. ok thy bör thik hafwa thäs baadhe akt ok godhan vilia. at halda lifnadhen i thinom tyma. som han är halden fore thin tyma. ok andwardha han thinom äptekomandom. ey atenast mz godhom ordhom. ok ödhmyuko lifwerne ok dygdhelikom gärningom. vtan i alle matto mz hälghom äptedömom ok höfwiskom mädhfärdhom. Ok vit thz fore visso at thu skalt ändelika faa tholik samu löön som thän faar som thinom äptedömom äpterfölgher. hwat hälder thz vardher j glädhi mz änglom. älla i pino mz dyäflom

Af godhom sidhom vidh boordh iiii

Udhir boordh i thinne ätantidh bör thik höfwisklika sittia. ey vidhelika fraa thik see. vm alt husit hwat ther görs. Thu skalt näpplika vitta hwa som näst thik sitter. älla hwat han a bordheno hafwer. vtan alla thina akt haf i the stundenne til thin gudh. ok til thz som tha vardher läsit af hanom. ok wakta görlika thina eghna sidhi. at ängen dröfwis af them. ok ey thit eghit samwit ¶ Haf ey til sidh at ofbrat falla i mat ok
27 äta swa som thu kunne ey annars mätter vardha. far hälder saktelika. ok mz faghre matto skalt thu

badhe böria thina maltidh ok framhalda ¶ Tak thik til hemeliken vin waro h*er*ra ihesu christi fatighdom som ha*n* tholde i thän tima ha*n* här i iordhrike likamlika var. ok haf han fore eet hälaght äptedöme i ammi*n*ne i hwario*m* stadh. j thi*n*ne födho. j klädho*m*. ok i allo*m* andro*m* thingo*m*. th*e*r thu vilde thik giärna til nyt hafwa. ok lät aldregh korromaal af thik höras. i thy at thu sighi thik oflitit hafwa. vta*n* naar thz kan ok stu*n*do*m* vara mi*n*dra än thik thykk*e*r at thu väl widh*e*rthorft. glädz j thino hiärta at thu thz väl vmburit git*e*r. ok thz gudhi swa thäkk*is*. at thu skuli ey i thä*n*ne forga*n*gleke wärldenne mykit hafwa. fore thy. at hwat här kan afaat vara. vm än thät vardh*e*r mz godho thulmodhe lidhit. thz skal vtan alt iäf i gudz rike vardha yt*er*mer atirfullat. än vi ku*n*no*m* hopas the stund vi här blifwo*m*. Thy bör ä*n*delika at lata os stu*n*do*m* nöghia. ok än giärna hwar en i sino*m* stadh. lata sik thz ey wärdhoghan vara som ha*n* hafw*e*r. mädhan han ey ma thz af sik siälfwo*m* vitta. hwat han th*e*r swa kan gudhi af thiäna som thz moghi hano*m* thäkt vardha. Ok äghom vi thz ey litit fore öghom hafwa. at thäs mindra hwar en girnas här hafwa forga*n*gliken hughnadh. swa i mi*n*dro so*m* mero. thäs mera ökias hanom gudz nadh*e*r. til at astu*n*da äw*är*dhelika blifwande glädhi ok hughnadh mädh*e*r gudhi i hans rike. ok här faa eet rikt samwit so*m* är thä*n* höxste rikedo*m* th*e*r os är möghelikit at faa i thässe wärld ¶ Hwilkin som ok wänd*e*r sit hiärta ok siin sin thwärt amote thy so*m* nu är saght. ok vil här girnas i wärldz thinga ymninghet. ok

thäs stu*n*ta hughnadh här kan gitta vidh*e*rfarit. ha*n* faar aldregh the andeliko nadh*e*r af gudhi. so*m* ha*n* matte ällighes faa ok thy blifw*er* han andelika fatigh*er* til sit samwit. ää swa länge so*m* ha*n* menar i swa matto lifwa. Af thy at thz ka*n* ey gitta swa timat at nadhenar af gudhi. so*m* ledha til äw*är*dhelika riikt. moghi*n* här inkoma gyno*m* thä*n* porten. so*m* inne äru fore wärldenna hughnadh*er*. ok hä*n*na glädhi. ok hänna riikt

Man skal matto hafwa i maat. ok allo v

RÄtta ok vissa matto är wansamt at finna huru man skal sin mat swa äta. at thz är ey swa litit at ma*n* wanmaktogh*er* vardhe. badhe til gudz thiänist ok a*n*nat nyt ärfwodhe. älla ok swa mykit. at ma*n* vardh*er* th*er* af thung*er*. ok oflitelikin. badhe til at läsa. ok a*n*nat göra thz so*m* väl tilbordhe. ok thy mällen thänne tw thykk*is* bädzst vara at gripa midhalmato*n*na. ok stu*n*dom giärna the mattona som ma*n* är länge van hafwa. vm ho*n* är höfwelikin ok godh

Här six af dormitorio ok af sömpn vi

NAar thu äst i dormitorio tha bör thik i allo*m* tymo*m* th*er* thysta*n* vara. j späkt ok hwilo swa at ängen hafwi omak af thik. hwat häldzst han kan tha vilia göra. läsa. sofwa. älla annat sit mak hafwa ¶ Tha th*e*n time*n* ko*m*b*er* at thik swa
29 thykk*er* at thu vili sofwa. tha tak til ok huxa i nokro vppa gudh. älla böria til ok läs nokot. ok

thänk thit siäla gaghn. mz tholiko är got at sompna. thy at sömpnen skal vara thik thäs sötare. ok thine dröma thäs renare. ok thu thäs gudhlikare naar thu vaknar. ok thäs gladhare i andelik*om* hughnadh tha thu vpstaar. ok skalt tha giärna atirkoma i the samu godho thanka som thu mädh*er* sompnadhe

Här six huru man skal sin krop tämpra i sö*m*pn ok andro vij

THin sömpn plägha giärna swa matta. at thine limi ok thiin sin faa makt ok störk af thinne hwilo ok matelik*om* sömp*n*. Merän vakta thogh at sömpne*n* wardh*er* ey oflang*er*. älla idhelikin. thy at kroppin vardh*er* th*er* af latir. skiälin slioo. hiärtat swa som modhstulit. hughrin dul. gärni*n*gana seena. Thy thykk*is* nyttare vara til at styrkia manzsens naturlika dygdhe. at sömpnen stu*n*do*m* stäkre göris än kroppin kräfw*er*. ällighis vardh*er* ha*n* ofmykit kaatir. ok vakk*er* i orenom lusta. ok än stu*n*do*m* swa mykit. at ha*n* söfwe badhe skiäl. ok siäl. ok samwit. som ymnet mange röna. Ok th*er* näst slaar ha*n* nidh*er* ok bind*er* alla manzsens dygdhe, badhe naturlika. ok andelika. swa at the gita ey vordhit hano*m* nytta. ok thz gifw*er* kropsins kääte ok fra*m*tugh opta obötelikin skadha. ey atenast sik siälfwom mz storo*m* kra*n*kdom ok marghfaldelike soot. vtan än siälinne mz äw*är*dhelikom dödh. som väl kan hwar en mz sik pröfwa th*er* aatgöma vil

War altidh i nokre thiänist til gudz hedh*e*r viij

MÄdh*e*r alle ödhmyukt ok kärlek. ägh*e*r thu giarna at biudha thik til at göra the syslor som vidh*e*rtharwas. ok somlike andre hafwa vidh*e*rstyg fore. älla ok forthykkia at göra for si*n*na nyt skuld ok almä*n*nelikit gaghn. som är. dragha vidh i stekarahws ok stufw. soopa koor i kirkio. stufw. dormitorium. rensa siängaklädhe ok natkyurtla af madhko*m*. redha the siänga so*m* tharfwas. ok wärma watn ok twa thera fötir som thäs thorft hafva. ok samuledh göra i allo*m* androm vidh*e*rthorftelikom syslo*m* hemelika ok vppenbarlika badhe syuko*m* ok helo*m*. Merän ofw*e*r alla thiänist bör nögxt vara taka at ödhmyuklika til mässo thiäna mz store atvakt. for thy at the thiänisten görs gudhi siälfwo*m*. hano*m* närwara*n*do*m*. ok ä*n*glomen af hymerike. so*m* vta*n* iäff tha äru tilhiälpara at thiäna. for thä*n*na thiänistena bör ey atenast prästenom so*m* mässona sigh*e*r särdelis fore hano*m* bidhia so*m* thiäna. vta*n* alle the mässona höra. for thy ha*n* är aldra thera thiänare tha ha*n* thässa thiänistena gör

Af skriptamalo*m* ix

HAff til sidh at idhkelika skripta thik. giärna thre*m* sinno*m* i viku*n*ne vm thu swa widh*e*rthorft. ok gör thiin skriptamaal ödhmyuklika. eenfaldelika. renlika. rät swa so*m* thu skulde göra them fore thinom ängil. so*m* görlika veet alt thz

i thino hiärta hemelikit är. skripta thik hwart sin atenast fore the synder thit hiärta dröfwa. ok fore the thu hafw*er* gyort sidha*n* thu thik skriptadhe. ey swa so*m* ena langa dagxtalan. for thy thu gör thino*m* skriptafadh*er* th*er* mädh*er* stora ledho. ok thu ma daghlika i thino*m* böno*m* opta skripta thik vidh*er* siälfwan gudh. ok kära for hano*m* huru kra*n*kt thit sa*m*wit är fore the syndenna skuld. 31
ok huru manga dygdhe thik äru afaat. ok bidhia ha*n* vm sina nadhe

Af lydhno x

NAar thu maat loflika j thino*m* sälla nakra stu*n*d dwälias. tha wakta thik swa fore fafängo. so*m* thu vilt vara vta*n* frestilse af dyäfleno*m*. ok än stu*n*dom ymnit storlika af thino eghno kyti. see thy til at thu hafwi ää nokot at göra. ok häldzst thz so*m* thik ma ledha til andelikin hughnadh. ok thit siäla gaghn. forsumar thu thätta. tha skalt thu räädhas. at thu faar af thino*m* owin the syslo so*m* thu kant stu*n*dom ey vndkoma vtan synd ¶ Bidh*er* thin forman thik nokra syslo göra. the thu gitir i thino*m* sälla giort älla annarstadh. hana skalt thu giärna fulko*m*pna. thy at thik bör veliogh*er* vara at halda lydhno*na* i hwariom stadh. ok hafwa hona fore ögho*m*. at än tho at ha*n* i hwarie stund wilde byudha thik eet älla annat. läät älla thu*n*gt. ok än thz so*m* ey tilbordhe thik at göra. thu skalt fore lydhno*n*na skuld alt giärna thz skiälikit är äpt*e* thi*n*ne makt göra. Hände ok swa af skiälike saak. at ha*n* forbudhi thik malit

at thu skulde ey eet ordh tala. innan thöm tima
ha*n* thik fore lagdhe. älla ey thiin eghin gaghn
göra. vta*n* ha*n*s sund*er*liket loff. thu skulde giärna
lydha ok ha*n*s vilia fulfölgia. Tholika lydhno
hafw*er* hälaght klost*er*folk haldit fore thin tyma.
so*m* skriptin af them väl viisar. Vm thu astu*n*dar
at koma til the ärona so*m* the nu äru inna*n*. tha
fölgh här thera lydhno. ok andro*m* hälghom äpte-
32 dömom som thu höre älla see fore thik af them
skrifwat wara

Hör giärna hälgha ma*n*na äptedö*m*e xi

LÄs opta. älla läät läsa fore thik hälgha ma*n*na lifw*er*ne. th*er* faar thu höra af thera lydhno. ödhmyukt. tholumodh. ok androm marghfaldelikom thera dygdho*m*. ok af them nadho*m* the fingo här lifwa*n*de af gudhi. fore thera stadhugha troo. ok starka astundan so*m* the hafdho til at blifwa mz hano*m*. Aff thässo nimb*er* thu at hafwa i thino hiärta alla dygdha fulko*m*likhet. ok huru thu skalt vta*n* alla atirwändo them idhelika plägha. ok i hälghe sidhwänio hafwa. Thänk*er* thu rättelika thera lifw*er*ne. ok liknar sidha*n* thit lifw*er*ne vidh*er* thera. tha faar thu bädzst vitta hwat thik affaat är. aff thy som thu mat än af gudhi bedhas. ok wardh*er* thi*n* ande ok thiin sin mykit vpväkt th*er* af til at giärna höra ok forsta*n*da thz so*m* skrifwat är af hälgha manna lifw*er*ne. Thätta lyuse thiin skiäl ok vnd*er*sta*n*dilse til at vardha mykit starkare ok stadhughare i tronne. än thu älleghis vardh*er*. Här af nimb*er* thu at skodha

hwat sant älla fals är. got älla ont. dygdh älla odygdh. j allo thy thina siäl ok samwit ma röra ¶ Än andra skriptir som thik äru ey swa nytta. ok vardha tho stundom läsna fore forwit skuld. them skalt thu ey giärna höra. thy at the ledha stundom til fafänga thanka. som opta kombir af siäla wadhe

Huru man skal sik hafwa nar han ensammen är xij

Aldregh kant thu swa hemelika stadder vara j nokrom stadh. j kirkio. dormitorio. cella. refecto- 33
rio. älla j androm renlikom stadhom. tha haff thik altidh swa höfwisklika ok renlika i allom thinom mädherfärdhom ää hwat thu skalt hälzst göra. see. älla hanna. swa som nokor när thik stodhe thän thik bordhe hafwa storan räddogha ok widhersyyn fore. Thy at gudh som alla wara gärninga är mäktogher at döma. han see badhe os ok gärningana i hwariom stadh. Swa ok änglane som os äru af gudhi skipadhe til gömara äru i alla tima os närwarande ok see hwat vi görom. os bör them wärdhelika hedhra. swa som wara andelika formyndara. ok lioflika rädhas thera närwaru. Skodhom thy i andelike syn wart eghit samwit. ey at enast wara mädherfärdhe vtantil ämwäl alla thankana ok aktena innantil som ymnit finder hwar en mz sik. ok vi äghom thäs taka granlika war. at wart samwit rögher os fore warom skiälom. swa opta som os koma wara misgärninga i hugh. alt ther til vi skriptom os fore them. ok görom

bätring ¶ Hwilkin ok ther mer rädhis at nokor iordhrikis människia seer hans gärninga. än siälfwer gudh. änglane. ok hans eghit samwit. han är ey troen gudz thiänare. Thy at han flyy hwarghen syndena af renom gudhlikom kärlek. vtan stundom for manna misthykkio. ok wärldzlikom hedher. ok skadha. Än skriptin sigher. at hwaar som mera girnas thäkkias mannom än sinom gudh. han är owärdhogher heeta wars lyofwa herra ihesu christi reen älla rätter thiänare. thy at han hafwer
34 nokot wärldzlikit kärare än gudh. Swa som väl synis i thy. at hwem en astundar mäst thäkkias. ok han aldrakärast hafwer. tha bewara han aldra höghst at han skuli aldregh i hans othykkio koma. Nu kan en aldregh mz sannind hafwa twa aldrakärast badha sänder. som thz ewangelium sigher. at ängin kan twem härrom badhom sänder til thykkio thiäna

Huru man skal hafwa sik blyughan xiij

ALlä thina sidhi. ok thin ordh. ganger. laat. ok al thiin mädherfärdh skal altidh vara swa som mz enne blyughe ödhmyukt. swa at hwarghin skuli finnas mz thik nokot ofwermodh. säwärdha. dyrfwe. darskaper. älla nokor oblyugh läte. fore thy at swa som gudz räddoghe prydher mannen innantil ok väl skipar i allom dygdhom. ok aatwakt til sinna siäl. Swa göra ok blyugh laat. ok ordh. ok andra mädherfärdhe hwaria eena klostermänniskio faghra vtantil. Thänne blyughlaten höfwa väl hwariom enom. än them vnga bäter. thät staar

väl ma*n*nom. ok quinno*m*. ok aldra bädzst io*m*frwm. Hwa them ey vil plägha. a hano*m* är änkte hop at ha*n* nokontidh höfwitzsk*e*r älla dygdhelikin wardhelikin wardh*e*r. Lääť änge*n* thik swa hemelikin vara at thu alztingx forgäti mz hanom blyughlatogh*e*r vara. thogh stu*n*do*m* meer. ok stu*n*do*m* mindra. äpter thy som timen kräfw*e*r. älla stadhin thu äst i stad. älla thän so*m* thu vmgar mz. Nu timar ok swa vm thu vilt idhelika blyughlatogh*e*r vara. thz ma thik stundo*m* hindra i somliko*m* ära*n*dom th*e*r thik widh*e*rfara. thogh tilbör thässa 35 nyttelika dygdhena ey thy häld*e*r alledhis forlata ok bortkasta fiärrin swa som forgätna. vta*n* i the stu*n*de*n*ne ma hon väl föghias ok swa som i skywl lagdh hemelika mz thik gömas th*e*r til hänna time atirko*m*bir. swa ägh*e*r hon styras. ok til vppehälde manga dygdha skipas. som hon är fost*er*modh*e*r aat. hwar ho*n* vardh*e*r älskadh

Af godhom sidho*m* i gang ok i allo andro xiiij

THin gang*e*r skal vara ödhmyuk*e*r ok matelikin. ey skalt thu spri*n*ga älla löpa. vtan thäs tharfär. Thit hofwdh halt i midhiomatto. ey höghra älla läghra än so*m* thik väl staar. Halt thiin öghon stadhugh at see thz thik bör loflika see. ok plägha ey vidh*e*rla mz the*m* stira. Naar thu sitir. skalt thu thik ey a ymso sidhor läggia swa so*m* later. ok räk ey thiin been langt fra*n* thik. ok sidhst i kirkio älla i koreno*m*. th*e*r so*m* flere äru saman at see thina mädh*e*rfärdh. Thä*n* tidh thu skalt

lee. tha vari thin laatir meer af eno liofwo hiärta. än af lösom hugh. milder ok mateliker. ok tho siällan. thy at idhkelikin laatir gaar giärna af eno ostadhugho hiärta ok lösom sidhom. Faar thu nokot thz vitta som lönt skal blifwa. oppenbara thz ängaledhis. var ey som eet othät kar. älla thz som ofwantil oppit är ok vtan lok. thy at naar man thz häller. tha vtlöper thz som ther inne är. ey bör thik tholikit kar vara. Hwar thu seer at 36 flere talas vidher ther skalt thu ey giärna til gaa okalladher. än tho at the kunno stundom nokot af gudhi tala. älla af siälinna gaghn. fore thy. at thera talan pläghar opta ey ther mädher lyktas

rosa ey af thinne konst xv

KAnt thu stundom nokot thz som konstelikit är bätir än somlike andre. tha thigh ther vm. ok haf thz hemelika mz thik. til thäs time är ok thik väl föghe ther vm tala. ey mz rosan. swa at thu skuli ther af lofwas. Äst thu ther nokot lof fore wärdher. thz wardher ä nokrom viterlikit. än tho at thu thigher ther vm. ok swa wardher thu thäs thäkkare them som thu mädher vmgaar. Gör thu ey swa. tha wardher thu forsmadher. mishafdher. hädder. ok for mindra halden af them thik förra i nokre wärdhning hafdho. Wakta ok at thu falle ey i margh fafäng ordh. som opta äru swa som een root ok vpbyrian til manga kranka sake. Aff them koma stundom dröfwilse. misthanka. löse sidhi. ok manga andra odygdhe

ok mäst them som eet orent samwit plägh*er*. so*m* här ware la*n*gt af sighia

Hwat ma*n* skal gi*är*na höra ok tala xvj

HAff giärna til sidh at tala af gudhi. thz hano*m* moghi til loff koma. ok än häld*er* af andro*m* höra hwat af hano*m* talas. th*er* af wäkkis thit hiärta vp til ma*n*ga dygdhe. ok stadhfäste thin hugh i andelike akt. Ok hwat got thu kant af andro*m* höra. thz höör giärna ok gladhlika. ok nar thu skalt ok tala. ok annar skal thik höra. tha haf thik i godho*m* sidho*m*. ok lät bort alla bedröfwadha thanka ok var tha rolik*er* ok spak*er* i thino hiärta. thiin rööst vari ey mykit högh. 37
var i thino änlite blidh*er* ok lyofw*er*. tha wardha thiin ordh giärna väl takin ¶ Plägha aldregh fafäng*er* sitia ok höra äwintyr ok tidhande. thy at th*er* timar thik af thry ogaghn. först mist*er* thu th*e*n tima*n* vm änkte. th*er* thu matte badhe gudhi nokra thiänist i*n*nan göra. ok thik siälfwom likamlikit gaghn. ok i them timano*m* hafw*er* thu glömt thina daghlika dygdhe. so*m* är ödhmyukt. blyughläte. stadhugheet i dhinom godho*m* sidho*m*. ok a*n*nat tholikt. Nu är thz thridhia höghxt, at thu gifw*er* andro*m* ont äptedöme. so*m* ey kan vta*n* storan siäla wadha vara

Gudz son skal vara os äptedöme xvij

IHesum christum varn liofva h*er*ra haf fore thinom andeliko*m* ögho*m* i hwarie stu*n*d. vm

thu vilt gudz vin vara. swa som en speghil i allom timom. ok swa som eet aldra bädzsta äptedöme i allom dygdhom likamlikom ok andelikom. ther han os oppenbaradhe ok kände the stund han i thässe widhermödhelike världinne mz syndoghom vmgik. ok fölgh hans lifwerne ok sidhum thz ytersta thik möghelikit är. ok lat thik opta ok idhelika i hogh koma at han kom thy til iordhrikis nidher. at han vilde visa os mz sinom mildo vmgangilsom wäghin til hymerikis vp. j hälaghe astundan. ok dygdha öfwan. j the hälgho skript vnderstandning. ok almännelika i allo thy ther vi skulum gudz lagh ok hans vilia kärlika mädher äptefölgia. vppa thz at swa som af hans gudhlike makt ärum vi naturlika skapadhe. äptir
38 hans biläte a siälinna wäghna. swa skulum vi ok i gudhliko lifwerne han os hafwa fore eet äptedöme. til at halda wart biläte renlika ok bewara. Wardher thz ok orent af ware ondzsco ok syndanna smitto margfaldelika. tha skulum vi thz atir vpnyia ok rent göra. mz thy at vi the renlikhetenne fölghia viliom som vi af honom hörom badhe läsas ok predikas. for thy. at swa mykit som hwar en här lifwande menar sik hanom likna. äpter sinne moghu. til at fölgha hans sidhum ok dygdhom. som han pläghadhe här i sinom mandom i thässe wärldenne. swa myklo ytermer faar han liknas ok nalkas hans äro i hymerike Amen

Wakto*m* os fore fanyte äro xviij

HWaria handa gärni*n*g th*e*r thu skalt oppinbarlika göra. bewara thik wiisleka i thy. at thu ey skuli girnas th*e*r fore af androm faafäng lof. älla ma*n*na rosn. älla vilia större synas vara i nokre dygdh än thu wanlika äst. älla gitir varit. Skalt thu siu*n*ga. läsa. älla annat got göra. ok vilt thu th*e*r fore thäkkias them thu mädh*e*r vmgaar. thz är ey a*n*nat än fanyyt ära. Wilt thu ok i thy thäkkias thik siälfwom. thz är siwördha. so*m* oppinbara at thu vilt synas mykit konstogh*e*r vara. ok thz teer thik hafwa eet lät hiärta. ok en lösan hugh. Kant thu ok hwaria handa got gita giort mz thino*m* kä*n*nedo*m*. älla i andro godho the*m* som thik wilia th*e*r vm aseande vara. ää thäs wiselikare thu flyyr thänna fanytlikhetena 39 som nu är nokot af saght. swa myklo meer skal badhe gudhi ok manom thäkkias thina gärninga. ok thiin dygdhelika akt. ok thäs yt*er*mer skal thz koma them til nyt ok froma som th*e*r skulu a liita. Sidhan swa mykit so*m* thik bör hafwa asyn til thik ensa*m*men i thässom punktu*m*. tha beuara thik toktelika i thino*m* sidhu*m*. mädh*e*rfärdho*m*. ok ordho*m*. swa at ängen hafwi ämne til at awita thik. älla ok so*m* höghra är. at han skuli blyghias vidh*e*r vm nokor kan vilia thik vidh*e*r varna. i thy ha*n* mz thik seer älla höre ohöfwelikit. ok thz som thik illa staar

Tha thu vtgaar var ey foruitin xix

TÄntidh thu vtgaar af thinom cella. tha see ey giärna viit vm kring. thy at thu kant stundom owarandis nokot thz faa see som thik moghi dröfwa. ey atenast nar thu komber ther äpter i thina böne. ther thu ensammen äst. thy at thu mat stundom ther af koma til fafänga ok syndelika thanka. som thit samwit blifwer ey oqualt af. thy plägha somlike at see rät fram fore sik enfaldelika ok vara ey forwitne at wakta at nokro andro än thz han skal tha til gaa. vtan nokot är tha vidherthorftelikit at skodha. Haf thy giärna til sidh vm thu vtgaar gudhlikir ok lidhugher i samwitino af thy som wärldzlikit är ok syndelikit. swa kom ok atir i thin cälla mz godho samwiti. ok reno hiärta väl skipadher til thin andelikin hughnadh som thu förra hafdhe för än
40 thu vtgikt Spör ok ey giärna tidhande älla fafäng ordh. ther thu androm atirfore, som thu moghi faa omak af, ok än stundom annar mz thik. thy at thz hindra thik mykit i thino silencio. som thik bör mykit väl halda. ok sunderlika altidh i thinom cella

Ey skal dela ok thrätta vara xx

PLägha aldregh dela älla thrätta mz androm. ok mang ordh hafwa. ää hwaria handa ärande idher kan vidherfara. Är thz swa at thu bätir vest ok forstar thik i thy som i vm talin. tha

skalt thu for thin hedh*er* skuld ok hans siäla gaghn giärna thighia ok wäghia. vppa thz at i skulin ey badhe falla i stora synd ok langa thrätto. ok thu moghi hano*m* ok flerom i thy got äptedöme gifwa. at thu vilt wäghia som bät*er* west ¶ Wilt thu ey swa göra. pröfwa tha vm thu äst wisare än th*e*n so*m* mz thik thrätte. fore thy at thu ka*n*t thik ey siälfwo*m* radha. ok thit eghit ofw*e*rmodh läghia. thina wredhe ena stu*n*d söfwa. ok thina brädzsko späkia. thin hedh*er* mz snille vägha. ok bäggia idhra siäla vadha mz thinne ödhmyukt ok gudhliko*m* kärlek formena som thik thogh väl tilbordhe. Tak thik thy var i thänna pu*n*ktenom. ok liff i späkt ok lätlynde fridhlika mz allo*m*. badhe mz höghom ok lagho*m*. Tha mat thu ok stu*n*do*m* a*n*nan späkia. ok thera wredhe bryta. ok sätta missämiande. som thu formatte ey älllighis göra. thy at th*e*n so*m* befatadh*er* är i delo ok thrätto. är bedröfdh*er* i allo*m* sinom sinno*m*. ok thy toke ängin af them radh som swa wredh*er* ok bedröfdh*er* ware so*m* han

xxj 41

JAllo thino lifw*er*ne. ok vmgangilsom mz allo*m*. tha bewara thik i allo*m* thino*m* sidho*m*. ordho*m*. ok gärni*n*go*m* som en troen gudz thiänare. swa at thu gifw*er* ängo*m* ont äptedöme. th*er* nokor moghi faa hind*er* af i the thiänist han ägh*er* sinom gudh at göra ¶ For thy at thu äst i sama vadhanom til thi*n*na siäl. som thän thino ondo äptedöme fölghe. ok äst gudhi otro. ok swa opta han

the syndena gör. tha äst thu swa skyldogh*e*r fore gudhi som han. Thy at vi höro*m* alle enom h*er*ra til. waro*m* sighnadha gudh i hymerike. Ha*n*s loff hedh*e*r ok ära äghom vi alle i bland os vita. störkia ok främia· Än gifwo*m* vi nokro*m* ont äptedöme. tha göro*m* vi thwärt amote i thy at vi vardho*m* warom wärdhogha gudh ok skap*ara* j swa myklo otrone. ok i allo thy ondo th*e*r af kombir. Thy wardhe th*e*n säl i äw*är*dhelike sälikhet. th*e*r sik vil ok menar i thänna pu*n*ktenо*m* trolika˴ göma ok beuara

[*xxij:a kapitlet är icke utskrifvet i handskriften, hvilken i stället, efter xxj:a kapitlets slut, har en tom spalt.*]

SANCTI BERNARDI

Höfwisks Lifwärnis Skipan

Sermo siue doctrina quam Sanctus bernardus dedit cuidam monacho

---

Bön til thz hälghe kors

Bref til Erligher Riddare härra Robert af at styra sit hws ok sik sielfuan.

Jncipit formula honeste vite sancti bernardi 204
Orate pro me. T.

Nota: Thzta scref sanctus bärnardus eno*m* 205 sino*m* kloost*er*brodh*e*r ok eygh aat enast hano*m* eno*m*. vta*n* ma*n*gu*m* andru*m* til kiä*n*nedom

O Kiäraste brodhur Thu bedhis aff mik thz Jak aldrigh oc j ingom stadh hördhe nako*n* hafwa beez af sino*m* forma*n*. Än tho altlikowäl for thy at thin gudhlikhät thz bedhis. oc jak eygh neka maa them ther skiälika nakot bedhis j christi na*m*p. skal jak skrifwa thik mz faam ordhu*m* höfwiskx lifwärnis skipan. Ok är thz swa at thu hona mz stadhogo fra*m*haldhe göme brä*n*nandis j christi nampne. älla kiärlek tha vtan jäf skalt thu fa ewerdhelikit liif Oc thy swa som thu takir af indra deleno*m*. skulu ordhin vtantil framga ¶ Tilbör thy thik waflatlika at ahughadhan vara när thins hiärta reenlek at gudh alz renlekx älskare vili thär sitia oc at han vili wtuällia thär sik säte swa som j hymerike. epte thy sc*ri*fwat är Hymilin är mik säte. oc rätuis manz siäl är visdomsins säte ¶ Oc thy är vidh*e*rthorftelikit at thu vare vakär oc aathyggil när thino*m* thankom. swa at thu skule thz rädhas thiänkia älla huxa fore gudhe som thu värdhelika blyghis tala älla

giöra j manna näruaru. vitandis at swa som vi kunnoghe vardhum mannom om ordh älla giärninga. Swa ändelika kunnoghoms oc vi vbigriplaka andanom om thankana. For thy thz som mannum äär ordh ok giärninga. thz äär gudhe 206 thankane. Thy gudh han veet människionna thanka. For thy swa som ingän vsynlik creatura äär hanom okunnogh. swa kan ok inkte thiänkias thz for hanom kan skylas Gudz ordh är lifwandis ok gönumganglekare än nakot twääggiath swär. räkkiandis alt til syälinna oc andans aatskylnadh. Oc thy skal christus ok korsins biläte aldrigh ga af thynom. Han vari thin matir. oc drikkir. sötme. oc hughswalilse. honagh. oc astundilse. han vari thin läsningh. oc thankä. böne. oc andelikän skodhan. liif. oc vädhirquäkilse ¶ Thänk altidh a jhesum. äntingia swa som laghdhan j jätuna. älla swäptan j klädhommen. älleghis oc swa som presenteradher gudhe fadhur j mynstrena af foräldromom. älla oc swa som hörande oc spyriande mästarana j mynstreno. hwilkin som kiänne mannenom allan viisdom. Oc thänk huru han sidhan vndirdan var sinom foräldrom. hwilkom af enom rät al creatur äro vndirgifwin. älleghis oc huru lifsäns brödh. oc visdomsäns kiälda hungradhe oc thyrstadhe j ökninne. hwilkin som födher mz wälsignilsom j blandh liliur aal dywr ¶ Thänk oc ämwäl han thröttan sittiandis vidh kiäldona. oc talandis ensamen mz ensampne quinnone. älla oc ämwäl styrandis alla väruldinna stadhgha huru han lenge badh staddir j kyfweno. Oc thänk oc huru then 207 som är änglanna oc människionna hugnadher tok

hughswalilse af änglomom. Älleghis oc thänk ärunna konung bundnan vidh studhena oc af vrangom mannom aldra grymmelikast flängdan. Graat ofwir han som är änglanna ära. Thänk han gabbadhan mz sputte. släghnan mz plaghom. cronadhan mz thornkronunne. oc mättan giordhan af vpbryghdhilsom. oc aat sidhursto räknadhan mz wrangom mannum. oc thänk oc han hänggiande a korseno fore thik. döande oc huru han andwardhadhe sin anda i guz fadhurs händir. Oc swa vardhir ändelika thin älskelikin swa som mirrams byrdhe. oc scal dwälias mällom thinna spina. Oc swa skalt thu samman binda swa som än kiärfwa af allom thins herra besklikhätom oc dröfwilsom oc thär af skalt thu blanda thik samman mz tarum beskan dryk. oc sötan om jak skal swa sighia. Oc är thz swa at thu vptendir af brennandista guz kiärlek vilt vndirstundum mz apostlenom vedherkiänna oc tho eygh likamleka älla epte kötena. skalt thu jämwäl vplypta hughsins öghun til vpstandandis guz äru oc til hans maktogha vald som sittir oc styre mz fadhurenom. oc spyr the thing oc leta thär ofwan til äru hwar christus 208
sitir a guz fadhurs höghre hand. Än tho är vedhirthorptelikit at thu ey giöre ther langa dwalu at thu skule eygh nedhirthrikkias af vaalzins oc claarhätunna äru. om än thu hana leenge ranzaka ¶ Thu skalt oc ofwir al thing vita thik skula fly alt hiärtans hughmodh oc rosnan oc höghfärdh allaledhis swa som ätirful dywr vitandis thz vtan jäf at hwar then vphöghir sith hiärta han är oreen fore gudhe ¶ Forsma ängin. skadha ängom. bak-

danta älla tasla om ängin. oc j guz nampne vedhirfresta allom vara ganglikin. Ämwäl swa mykit at thu skalt tee thik aaf innarsta hiärtans aastundan minztan. fulastan. oc owärdhughastan. oc troo thik j ingo hafwa främiäz. oc räkna thik eygh nokot vara. epte thy apostolin sigher. Hwilkin sik thänkir nokot vara mädhan han är inkte. han swikir sik siälwan ¶ Ok ämwäl thin gangur skule vara thystir. thungir. oc höuiskir. oc thy skalt thu ey gaa mz brutnum gang älla vända härdhana hiith oc thiith höghra vegh älla vinstra. oc gak eygh mz vpräctom hals. älla framrecto bryste älla bränto. älleghins oc mz nedherlutu hofdhe ofwir härdhana. Hwilkin al thessin tekna löös laat. älla höghfärdh. hughmodh. älla skrymtan. *oc thy* hwat thu häldir gaar. staar. älla sitir haf altidh änlitith nedhir til jordhinne wäwiandis j thinom
209 hugh at thu äst jordh ok skalt atir vmwändas j jordh. Än hiärtat vari vppe thär christus sitir a guz höghre hand ¶ Oc j hwarrio vra oc rume bywd thinom ängil hädher oc vyrdhning at thu skule eygh thura thz giöra hanom närwarande som thu eygh thordhe mik näärwarande ¶ mäst bör thik at löna thin dröfwilse j samquämd. framteandis swasom ena lönlika glädhe j thino enlite oc laat aldrigh thith änlite margh faallelika omskiptas ¶ Oc är thz swa at thu äst staddir näär nokrom oc röris til at lee swa sum oc hände for nokurs thingx sculd. Tha skule thin laatir eygh vara ofwirflödhelikin Thy at swa sigher en mästare. thit löghe skule vara vtan tendir. Thz är swa vndirstandande. at tha thu leer scule eygh

synas thina tendir. Än tho skalt thu vndir stu*n*dum blanda glädhe mz thinom vmsorghu*m* ¶ Oc skalt thu aldrigh vara fafängir vtan äntingia lääs nokuth af the helghe sc*r*ipt. älla var j gudhleko*m* thankom. älla sannelika thz so*m* bätra äär lääs psalmana mz aatwakt. Än tho skalt thu giöra thz thik är budhit älla thik sez aat giöra at diäwlin skule aldrigh fi*n*na thik fafängan. For thy lätin hon kiänne mykit ilt. Oc the scriptena skalt thu hälzt läsa swa som mäst vpwäkkia oc vptenda gudhlikhät när christo thinu*m* h*är*ra. än tho at the snerria thins hugx vndirstandilse thz är at 210
thu eygh vndirstar alt thz thu lääs. Forstat thy hwat jak sigh*er*. Gudh han skal gifwa thik vndirstandilse om thu j thino*m* vndirstandilso*m* thänkir guz foresyn ¶ Oc naar thu äst a bönu*m* oc bidh*er* tha lat eygh höra them när thik äru sniktan älla sukkan af thik. vta*n* haf ahugha a thino*m* h*är*ra gudhe j thins hiärta lönliko*m* stadh Haf thit hiärta när psalmomo*m* so*m* läsas oc syngias. vta*n* thu gripis til nokra höghra thinga. oc thy skalt thu vita for sa*n*nind thik vara pliktoghan til alt thz j korenu*m* sigx ämwäl til hwan stafwin swa vääl at höra j andru*m* koreno*m* som thz thu lääs j thinu*m* ¶ Om än thu äst p*r*est*er* tha stat näär helgha altarumo*m* allir i andanom swa som en af them höxsto. Äst thu thiänare tha skalt thu swasu*m* ängil thiäna varu*m* h*är*ra. Oc j alle thinne giärni*n*g sigh swa. Vm än thu skulde nu döö tha skulde thu thzta giöra. Sannelika thz skal dugha thik til at faa angir. Oc är thz swa at thu stu*n*du*m* j thinu*m* bönu*m* faar the gafwono

at thu vplypt*er* hendrena oc skodha hymelin tha vare ää thit hiärta thär christus sittir a guz höghre ha*n*d Af bönu*mm*än skal thu atirkoma til lesni*n*gi*n*na at thik skule eygh vara leedhsamt altidh at bidhia oc at the lesni*n*gin skule atir framlokka thik til böna ¶ Oc tha thu höfwelika gitir skalt thu fly vnga ma*n*na ko*m*paanskap oc mäst therra
211 thär oskiäggiotte äro ¶ Fäst aldrigh thin öghu*n* a nakurs änlite vtan a the helgha korse ¶ Gak swa til thin mat at thu aldrigh äät epte thino*m* losta. vta*n* epte thinne vidhirtharpt swa at hungrin framledhe lostan oc ekke smakän. Fly eenlikhetina ok lat thik nöigha aat thy th*er* aalment är. vitandis at kötit är födhaskulandis oc lastane äru wtsläkkiaskula*n*de Ok är thz swa at thik st*undum* nakot määr forelegx, än thu för hafwir haft tak thz swa som thz vare thik röktat af gudhe. Än thz skalt thu altidh hafwa j thinu*m* hugh oc vilia. at thu vilde altidh häldir at thz gafwis oc laghdhis fore annan. oc mäst skulde thu thär af glädhias at fore thik laghdhis thz värsta oc thz som sämast vare. for then skuld ändelikawist. the äru sälare. hwilke j sino*m* hugh äru starkare at thola aatirhald Än tha thu skalt gudhe thakka epte thin mat tha skalt thu vita thik vara pliktogha at bidhia fore twem. swasom är fore therra syndu*m* af hwilkra almosu*m* thu födhis oc vppehaalz. oc fore thik at vaanlika thy at thu hafwir määr gifwit thino*m* krop än hans vedh*er*thorft var ¶ Naar thu kombir til nokra talan. tha skalt thu tala fa ordh ok skälikin. oc föör aldrigh fram nakot thz

ordh thär eygh kombir til vpbyggilse them thär
aa höre. Sät ok matu thinne snille at thu skule 212
eygh synas thik siälwm viis. swa so*m* job sighir.
Jak rädis alla mina giärninga vitandis at thu eygh
spar brutleko*m* ¶ Hwar dagh epte naatsangin
skalt thu halda thik capitulum oc samankalladhu*m*
thinu*m* thanku*m* halt grannelika ranzakan mz them.
thänkiandis hwat thu hafwir j them daghenо*m*
brutit j thanku*m*. ordhu*m*. älla giärni*n*ggom. opin-
barlika älla lönlika. oc om hwarria naat thwa
thina siäng mz tara*n*na vatne thz äär. at thu skalt
rensa hwarria ena synd mz taru*m* ok sorgh. giör-
andis räkinskap granlika af hwarrio enne. oc om
morghonen giöraskulandis vidh*er*gango opinbarlika
af opinbara syndom. oc lönlika j sc*ri*ptamalom af
lönlikom syndom ¶ Ok then thith thu kombir
thröttir til thinna siäng. fögh thik höfwisklika til
aat liggia. swa at thu leg thik eygh vidhopna*n*.
oc eygh lypt vp knään. ok laat eygh vp hälana
oc benin vnde larin. Oc är thz swa at thik rörir
skörlifnadsins frästilse lööp til thin älskelikin lagh-
dhan ofwir sorghi*n*na siäng. oc thänk alt hans
läghre. oc sigh thzta j thino hiärta. min gudh
hängir a galghano*m* oc jak styrkir häär oloflikin
losta. Oc tha thu swa hafwir akallat frälsarins
na*m*p. oc fleru*m* si*n*nu*m* nempt helso*n*na namp. tha
skal atirwända rörilsin. Oc lääs alt thär til sy*m*pn- 213
en takir thik. swa at thik skule ämwäl dröma j
thino*m* sympn swa som thu lase ¶ Oc then tidh
thu staar vp at vaka lofwa thin skapara af allu*m*
thinu*m* kraptu*m* ¶ Oc altidh skalt thu hafwa til

christum aldra renasta kiärlek swa at thu skalt inkte älska vta*n* han oc j hanu*m* ¶ Älska thystona. oc än ämwäl tha thik loflikt är at tala skalt thu myklo häldir wtwälia thystona om thu wilt vara j fridhe. Var ekke redhoboen til at tala. oc vakta mykit hwat thu tala. älla huru thu tala. oc ämwäl thz som got är. at thu ingom misfyrme vtan häldir vpbygge. Än tha thu skalt tala reedh för thit hiärta til säuelikhät. oc sidhan tala ödhmyuklika oc eygh mz brädhe ¶ Oc vakta thz aldra mäst at thu enksins ordh älla giärninga afwiith mz vredhe. vtan är thz swa at thik synis thz til thin liggia at afwita. tha bidha spaklikin tima oc quämelikin oc tha mana sötlika oc lioflika. Älleghis vakta at thu aldrigh afwiit nakurs giärni*n*ga älla ordh kalzlika älla alworlika entingia hano*m* bortowarande älla näärualra*n*de. Är thz swa at thu wilt ängin lofwa tha thigh ¶ Nedhirthrik vredhena thz mästa thu gitir at hon skule aldrigh synas j thino änlite. älla ordhu*m* älla rörilsum ¶ Oc tala ekke
214 giärna om them thär bortu äru oc eygh ämwäl thz got är. for then skuld faals thing blanda sik rasklika mz sa*n*nindinne. oc ond mz godhu*m*. Oc tha thu höre tala af nakro thinge än tho at thu tro oc veezt thär vara thwärt a moot. tha skalt thu sighia. Thz ma wääl vara. Hwar tho for thi*n*na scry*m*tan sculd eygh forfars sa*n*nindin ¶ Oc vakta at thu aldrigh tala moot nakru*m*. for then sculd af thy byrias kiif oc thrätta. Räkna thik ee swa som minzt vitande ¶ Oc eygh skalt thu siälwiliandis gifwa raadh. vtan thz spyris för af thik. Oc gak ekke til nakot radh vtan thu

kallis. Oc eygh skalt thu forsma nakurs radh älla giärninga om än the äru ekke opinbarlika ond vtan thu hafwe bätra näär thik ¶ Tro aldrigh ofmykit thino*m* skiälum ¶ Vakta ok at thu eygh diärflika ranzaka älla dööm ofwir therra thinga skipan älla skikkan som eygh liggia til thin. älla thik ärru ekke andwardhadh ¶ Om än nakur talar illa vm nakun tha skalt thu ekke thy raskleka tro. oc hör thz oc eygh giärna ¶ Af gudhe skalt thu giärna thänkia. tala oc höra. For then skuld af thy vardhir gudh thik sötir oc kiärlekin vaxe ¶ Eygh skalt thu hafwa vafrande öghu*n* ¶ Gak lätlika oc tomlika ¶ Vakta thit hoffwdh oc andra thina ly*m*me fraan löslikom rörilsom ¶ Oc ärwodha mikit at göma thit hiärta. oc lat ekke thz vidha vafra ¶ Oc räkna thik litit godhan. Oc om nokur 215
tala illa om thik thz thik eygh vaanfräghdha älla oc thz eygh skadha a*n*nan. tha scalt thu swa sighia. Thz kan vääl swa vara ¶ Lydh thino*m* forma*n*nom. oc stath ekke moot therra skipa*n* thz som eygh är opinbarlika til reghlo*n*na syndirlösilse ¶ Arwodha äpte thinu*m* vndirstandilsom oc vilia at vara epte annars vilia om han är ekke moote gudhe ¶ Oc idhna thik til ödhmyukti*n*na. ok kör fraan thik. ok haf ekke enlekin kiärlek. idhkna thik mykit oc tee thik allom thiänogha*n*. tillatugha*n*. oc välwiliogha*n* ¶ Ok vakta thik at thu vare eygh sak älla tilfälle nakurs mans hindir ¶ J thinom hugh skalt thu alt tidh väfwia doomsins reddogha. hälwitis pino. christi pino. oc ewerdhelika glädhe ¶ Idhkna at giöra alla thina giärni*n*ga fore gudhe oc andwardha them hano*m* ¶ Ok then

tidh thu gaar in j kyrkiona at bidhia älla syunga forlaat alla thanka*n*na tilstötande storma. ok glöm allaledhis allom andru*m* giärningom. at thu moghe roolegha akta ensämpna*n* gudh. om vaan h*ä*rra christum Ame*n*.

Här lyktas höfwisks lifwerne skipan älla maata diktadh af sancto bernardo

☞ nimis stricte secut*us* fui textu*m*, i*n* hac t*ra*nslac*io*ne

Cod. Ups. Cat. Benz. N:o 23.

Bl. D vi

Sermo siue doctrina quam sanctus bernardus dedit cuidam monacho

Vilt thw fulkomlika koma til thz thw actar, tha är thik tw thing vidhirthorftog, hwilkin thw skalt göra, fförsta är, at thw skalt dragha thik bort fraan allom forgaanglikom oc värildzlikom thingom ¶ annat är, at thw skalt swa ganz giwa thik gwdhi at thw ängte skal tala älla göra, hwilkit thw egh stadhlika tro, gudhi thekkias. ¶ Thz första skalt thw fa oppa swa maato, at thw forsma oc ledha gör thik siälwa i allahanda maato ther thw formaat, ängte väntande thik vara thz got är. Tro alla vara bätre en thik oc meera thekka gudhi, alt thz thw höre älla se, aff reenliwis menniskom oc wäl frägdhadhom. thz räkna alt göras af godhe akt, en tho at thz synis vara thwärt amoot, thy at ofta swiks menniskionna misthanke, oc thy döm ängin, Tala ängte älla sigh af thik siälwe, thz thik maghi inbära nokot manna lof, aldrigh är han oc thik swa heemelika älla swa gudhlikin som thw tala vidh. vtan lön meer dygdhena en lastana, Wm ängin tala illa, en tho at thz är sant| oc oppinbaart, vtan vanlika i skriftamalom, en thw egh giter thina synde androm lundom vidhir gaangit, Heldir hör naar nokor lowas en naar nokor lastas, Then tidh thw tala mz nokrom, tha varin thin ordh faa

oc siäldon, oc oppinbaar oc san oc fulwikta oc af gudhi En värildzlikin människia tala vidh thik oc lägg*er* opp mark vmskiftelikin thing oc värildzlikin ordh tha slit syndir the talanena thz skiwtasta thw format oc skynt thik til the thing som gudhi til höra. Hwat thik älla androm kan hända D VII akta thz egh oc läg thz egh ofhet oppa thit hiärta, är thz sälikit oc lostot glädz egh, är thz geenwärdhoght dröfs egh vtan lowa gudh oc vent thz alt vara som engte, War eensamin thz mesta thw formaat oc acta idhelika thina nytto, ffly talustadhana thz mesta som thw git*er* thy at tryggare är aat thighia en tala Naar thw seer nokot thz thik misthäkis tha vakta aat, en egh är i thik thz sama, oc läg thz af, är thz oc swa at thw see nokot thz i androm som thik thekkis tha pröwa en thz sama är i thik oc halt thz, är thz egh, tha tiltak thz oc swa skulu thik al thing vara speghil, aff engo thinge morra älla mz nakrom da*n*ta än hwru thwngt thz är, vtan thw troe thz mogha dwgha Var egh een thrätin aat stadhfesta älla neka hwat thw fata fore, vtan thin stadhfestilse oc neekan oc twäkan vari välsmakande af skälikhetinna salte ¶ af lönlikom thingom halt thik af altidh Medh faam menniskiom haf thina talan oc siäldon mz leande mannom

Til thz andra thingit skalt thw koma oppa swa maato. Vakta aat tidhagärdhinne mz mykle gudhlikheet, oc läs theem i skyldoghom timom oc thz thw före fram mz mu*n*neno*m*, thz skalt thw vända i hiärtano mz alle gudhligheet oc aatwakt, en tho at thw egh fullelika forstaar thz thw läs, Oc

skudha granlika theera statum af hwilkom thw läs älla sionger. Thessin thry thinginne haf al tiidh i thinom hwgh, Hwat thw vast, hwat thw är, hwat thw skal vardha, Hwat vast thw, vtan oreen sleembir, Hwat est thw, vtan threksins kar, Hwat skal thw vardha vtan matkir Skwdha oc iamwäl thera pino som ärw i hälwiti Oc the skulu aldrigh ändas oc at the skulu thola swa mykit ilt fore litin losta, Skodha oc ärona i paradys, oc at hoon skal aldrigh ändas oc hoon aflas lätlika oc i stakwtom tima, Oc hwat sorgh oc gratir the mwghw hafa som sik vita hawa mist swa mykla äro for litit thing. Oc naar thw hawer nokot thz thik misthäkis, älla rädhis at thik skuli koma thz thik är aamot, tha thenk, at en thw vare i helwiti, tha sculde thw baadhe hawa thz oc alt annat thz thw nödhogh vilde oc swa skalt thw al thing kärlika thola for ihesu christi älscogha Oc then tidh thw hawer nokot thz thik thäkkis älla naar thw öskir oc astwndar at thw moghi thz fa oc hawa, tha thänk at en thw vare i paradys tha hafdhe thw thz oc alt annat thz thw vilde, Vare thw oc i helwiti tha hafdhe thw egh thz oc ängte annat thz thw vilde Naar höghtidh är aff nokrom helghom manne, tha thänk hwru mykit then helghe manne tholde, oc hwru stakwt D VIII al värilzlikin thing ärw som han forsmaadhe oc hwru han kom til äwinnelika thinga Item thänk oc at baadhe är framfarit helgha mannannan pina oc omilda mannannan glädhi som them pinto, oc tho aff pinonne fingo thesse äwärdhelika äro, oc the andro äwinnelika pino fore sina oskälika

glädhi, Naar thik vindir läti oc oordna tha tak fore thik thesse scriptena oc skwdha granlika alt thz i henne är Oc ther ower thänk hwru onyttelika thw fortapir thin tima, oc at the i helwite ärw gaawin giärna alla värildena fore een tima Naar thw hawer nokor dröuilse, thänk at the i paradiis ärw, hawa mist al dröuilse, Samuleed naar thw hawer nokor hwgnadh thänk them i helwiti, aldrigh fa hugnadh älla glädhi, Hwar dagh tha thw gaar i siäng, pröua oc raandsaka granlika, hwat thw hawer thänk, hwat thw hawer giort, oc hwat thw hawer talat vm then daghin, oc hwru thw hawer skipaat them nyttogho oc värdhogha timanom som thik är giwin til aat afla äwärdhelik liif, Oc hawer thw han väl framfarit tha lowa thin gudh oc thakka hanom fore thz, Hawer thw illa oc glömsklika then daghin framliwat tha sörgh oc graat thina glömsko oc onzsko oc lowa gudhi bätring oc vm morghonnin dwäl egh aat skrifta thik en thw nokot thz thenkte älla talaadhe älla giordhe som thit samwit röre oc biitir, för en thw faar thik mat Thät sättir iak vidh endan, at thw granlika skwdha twa stadhi som thotw saaghe theem ffore thinom öghom, Een fullan mz allo illo oc allom pinom som är helwiti, Annan fullan mz allom hugnadh oc alle glädhi som är paradis, oc til annan thera skalt thw endelika löpa oc see sidhan hwat thik forma at dragha til then illa stadhin mote thinom vilia, älla hwat thik forma aat hindra fraan theem godha stadhenom som thw giärna vilt tilkoma, Jak tro at thw skal finnat Jak är vis en thw gömir väl

thetta som nw sakt, at then helghe aande skal byggia i thik oc han skal fulkomlika kenna thik alt thz thik bör aat göra, Oc thy th*er* til at thw skuli alt thetta göma oc ängte glöma tha läs thetta tysa i hwari vikw, vm odhins daghin oc löghordaghin oc hwar thw findir thik hawa giort thz skriwat är tha lova oc ära alzwaaldoghan gudh qui mild*er* oc miscu*n*samb*er* är oc välsignadhir in secula seculorum Amen

Cod. A. 29.

455 thänne äfte fölghiande bön giordhe sanctus bernardus til thz hälghe kors

Jak helsa thik wärldena helsa jak helsar thic käre jhesu jak bither thic ath thu gör mik quämelika til ath bära thit kors Thu veest hwi jak vil thz Oc läät mik värdelika vnderstonda thic jak gaar til thin som thu här närware Oc jak troor thic här näruarende wara O hwru naakin iak seer thik häär jak faller aa knä for
456 thik bedhiendes alla myne synders forladilse jak omfämpne oc lofua mz kärlek all thins likama saar rädhandis j thynne aasyyn for myna synde amy*n*ne O syndoga manna älskare oc vprätare oc milde fattika manna fadher jak thakka thynom höghelika kärleek O söte jhesu heela oc lääk alla myna synda saar mz thynom milda läkedoom Oc vprät mik til aldhra dygda fulko*m*pnilse jak leetar äpter thik a thyna korsse swa som jak forma af allo hiärta hiälp mik swa som jak hoopas til thic heela mic oc jak skal heel wordha jnskrif j mith hiärta thyn blodogho oc diypa saar ath jak all gynom stingis mz thöm ath jak älske thik ofuer all thing hwar th*e*n som siyker är af syndom oc gaar til thic kyssande thin saar mz hiärtans kärlek han vordher heladher af synom syndom O godhe jhesu christe forsmo ey mik liggiande for thyno korsse oc omfämpnande thyna fööter

mz kärleek vtan skodha mik mz thyne warkunnan oc hälgho nadh O myn älskelike gudh thu som rätir stodh a korsseno omuänt mic alla til thic Oc forlaat mic alla myna synde jak helsar thik rikan hy*m*merikis ko*n*nu*n*g som är syndogha manna hoop Thu varande sandir gudh hängdir häär a korsseno som syndogher man mz skäluande likama O hwru fattiker hwru nakin thu äst a korsseno hwru thu hädhis oc gabbas af allom tho ey nödogher vtan siälfs wiliande Thit blodh war alt 457 wtgutith thu vast allir sarghadher oc thu stodh stadugher j beskastom wärk O otalikith waldh O ohörlikin fattigdomber Thän thakka thic j sannynd for thollikin kärleek som gifuer sith blodh for thit blodh än huat skal jak suara thik mädhan jak sua som änga godhgärnynga hafuande vtan hart hiärta huat skal jak atergälla mynom älskara som vilde döö for mik ath jak skulde ey döö mz twäfallom dödh Thin starke älskoge hwlkin ey formatte brytas af dödhenom hiälpe mic millelika vnder thyne gömo at iak skulli ey thrängias af Ew*er*delikom dödh Jak omfämpne thic mz kärleek bithiande thik ath thu heela mik siyka oc reensa mik smittogha ath jak vari vtan smitto Nödga mik ath skodha thik blodughan oc wtthandan aa korsseno Thz är myn vili oc thz astunda jak Myn akt är ath först leta thik mz renom hugh Oc jak skal reensas ok heelas nar jak finder thik jak helsar thig godhe jhesu som thrötir war j stridhynne oc wtthander aa korsseno aa hwlko thina hälgo händer wthdroghos jak helsar jdh*er* hälgho jhesu händer hwlka gry*m*melika waro gyno*m*

stungna mz järnspikom oc korsfästa aff hwilkom blootz ströma nidherflutw O jhesu aldhra vägna flööth blodh fulstoppelika af badhom thynom handom hwlkit wart mykla helso wärdh war O hwru millelika thu thic wtgaf badhe for onda oc
458 godha Thu kaller til thik rätwisa oc äst redhoboyn ath miskunna allom jak presentera thic mic sarghada stygs ey vidher mik syndoghe vtan miskunna mic siyka oc wsle O jhesu thu som här är swa wtthander a korsseno dragh mic allan til thic och all myn sin oc vnderstondilse ath jak maghe thäkkelika thiäna thik oc thyno hälgho korsse dragh mic fulko*m*lika til thic mz thynom vidha kärleek Oc lat mic for thit hälgha kors vy*n*na sigher af allom mynom andelikom oc likamlikom owy*n*nom Oc gif ända allo*m* mynom syndom O jhesu hälgho händir jak omfämpne jth*e*r mz kärleek jak thakker eth*e*r gry*m*mom saarom oc hälghom blodhz dropom jak kysser eth*e*r mz gratande taarom O jhesu christe jak antwordar mic allan thik oc thyno korsse Thyna hälgho händir värnyn mic af allom wòdha j mynom ytarsta tyma Jak helsar thic O sötaste jhesu som äst höghelikast godher oc mykit rasker til miskund O hwru sörghelika thyna sarghadha ly*m*mi ärw här wtthande a thässa hardha korssenno jak helsar thik vors helara sidha j hwlkin guddomsins sötme skyylis j hwlke sandz älskogha thekn syynas af hwlke the blotz käldha wthflyter som rensa oc heela sörogt hiärta O jhesu jak nalkas thik miskunna mik syndoghe Oc än tho
459 ath jak blyghis ath synas j thyne aasyyn for

myna synda fylsko tho komber jak siälfs wiliande til thin ath lofua thin saar jak helsar ether mildo gudhz sidho saar af hwlko renasto blodh wthflööth Thu äst ypyn poorter alla th*e*m som syna synder vilia bäthra Thu äst sandir heelsamber läkedomber thyn lokt är sötare än vijn bortälte diäfwlslikit eter Thin drykker gifuer Ew*er*dhelikit liff Thu oplater thit söta saar allom andelikom thörstom O rödha saar lät op thyna miskund Oc mit hiärta känna thic lät mic fara gynom thik jak astunda inga j thik läät op for mik wslan oc ow*är*dughan jak hanna thik mz mynom mwn jak til binder mik til thik mz heetom kärlek jak girnas thik j myno hiärta jak vääte mit hiärta j thik dragh thy mic alla til thik O jhesu christe hwru söter smaker thu äst th*e*m som thik smaka Thyn älskoghe är söter drykker allom th*e*m som thic älska ofu*er* all thing O myn söte jhesu lät myna siäl ingaa j thyna sidho saar äpter myns likama dödh ath ey grype gry*m*me diäfwlin hona vtan lät hona frälselika faara til thin jak helsar thik myn söte jhesu myn söte älskoghe jak helsar thik hedherwärdogha jhesu bry̆yst thy at thu äst mästa älskogha hws jak helsa thik the hälgho treefalleligh*et* thu äst all kärlex arch oc stadha mä*n*niskio stadfästelse Thu äst öthmiykom oc thrötto*m* fridher
460
oc hwila Jak helsa thic mz gladu hiärta O högheste gudhz hiärta thol mik ath jak tala til thik Mith hiärta lyster ath omfämpna thik oc lustas j thik O hwlkin älskoghe thik lokkadhe O mz huat värk thu pynadhis nar thw wthöste allan thik ath thu skulle oss gifua allan thik oc bort thaka oss af

Ewerdhelikom dödh O hwru besker thin dödh war hwru girughe thyna owy*n*ni waro ath dräpa thic j hwlkom wärldin lifuer Jak bith*e*r thic for thän dödhin som thu tholde fore mik ath thu inföör all myns hiärta älskogha j thik thz bedhis jak höghelikast af thik thyn älskogha til thin Swo ath jak jnkte älske änkte omfämpne änkte astunde wtan thik Swa at mik wari lustelikit döö j thik O söta jhesu hiärta jak roopa til thic thit älskelighe hiärte böghis til mik ath jak lifui j thynom kärlek oc hwilas j thynom fridh Mit hiärta graatir til thin astundande thik j huariom tyma lät thy thz wtuidhas j thynom kärlek när thic oc känna thin andelika sötma O hedheruärdhe jhesu jak helsar thik oc girnas thik j myno hiärta Skodha mik gangande til thik See mik standende när thik Oc optänt myt hiärta mz thyns kärleks nadh jak helsa thic söte jhesu thy ath thit äntlite hwlkit alt hy*m*merikis härskap 461 hedhra oc astu*n*da ath see omskiftis ok bliknadhe j thyn döthz oc pyno tyma all thins likama fägrind bortgik tha Oc thu hängde sarghader oc forsmadh*e*r Nw myn aldhra käreste jhesu christe som swa var sarghadher oc hannadher oc forsmadher Nw myn aldhra käreste jhesu christe jak bither thic ath thu märk mik i dagh mz thins älskoga thekne O godhe faara gömare kändz vith*e*r mik här j thyne pyno hwlkins sötma pyno jak takir gärna for alla likamlika krase Stygs ey vidher mik syndogha mä*n*niskio forsma ey mik owärdogha thu som var offradher j dödhin for mik värdoghas at böghia thit hofwdh til mik

oc hwilas j myno hiärta O milde jhesu christe korssins älskare lät mik gladhelika gaa j pynor mz thic oc bära thit milda kors mz thik oc döö vnder thyna hälgho korsse O käre jhesu christe iak thakkar thynom beska dödh O milde gudh var mik när oc lät mic ey döö vtan thyna nadha närwarw oc var ey fran mik tha jak skal döö kom til mic j rädhelika dödhzins tyma Thin milde dödher thyn saara pyno orsaki mik oc wärne mich oc frälse mik O väldoghe jhesu christe tee thik mik blidhan tha thu biydher mik at hädhan faara O sötaste siäla älskare omfämpna mik mz thynom sötasta kärlex armom oc jnledh mik j thyna otaliko äro Amen

Bref til Erligher riddare härra Robert af at styra sit hws och sigh sielfuan.

Cod. Ups. Cat. Benz. N:o 22. bl. 126 r.

Erligher riddare härra Robert sänder bernardus helso

thu beddes kennedom huru man maa nyttoghast styra sit hws och sigh sielfuan til huilket jach swarar ath än thogh at wärlslighe tingha lop oc ändelygt hänger myket opa mansens lycko, thogh scal man icke ofuergifua at lifua epter kennedom. Thy höör oc märk. ath hafwer thu jämpn kost oc täring i thit hws tha blifuer thz wäll standande vtan nödh ¶ Huat är en forsymin husbonde vtan eth fallande hws, och en stark brännande eeldh, thy ransaka granligha huat aathwakt oc acht thine ämbitzmän hafua Then som byghinnar falla i armodh oc ey är alstings fallen, hanom är mindre blygd. at i gen halda än alstings falla Opta see sin ting oc boo huru the staa thz är stoor forsyn oc gangn Thy see stundhom til huat thin diwr hafwa at ätha oc dricke ffor thy the hungra oc törstha oc kunno ey bedhas, kosteligh brylllööp göra stoor schadha oc lithin äro, thäringh til rät ridderskapp är ärligh. Thäring til at hielpa sinom wenom är skäligh Thäring til at hielpa the ther obeskedheligha

forthära. är fortappadh Föödh tit folk mz grofuo*m* maat. oc ey kräsligha, th*e*n i ofuerflödogheet är komi*n* ka*n* nogha wändha sin sidh vta*n* mz dödhin Ofu*er*flödogheet är ey a*n*nath än fwlska oc rotinhet Maateligheet är stoor hughnadh. Om paaschatiidh giff thit folk noogh ath ätha togh ey kräsligha ¶ laath ofu*er*flödhoghet kifwa mz pu*n*geno*m* 126 v. oc wara tigh mz huilko*m* thu mäst tilhald*er* och huilki*n* dhom thu gifu*er* i mella*n* pu*n*gen oc swalg*e*t for thy sualghit witnar wildho*m*. oc mz osooren witno*m*, än pu*n*gen thager sina bewiisning när kisthan och kieldarin äro thom ell*er* sköt wiliä thömas Tha dömer thu ildha moot swalgh*e*t nar niidhskapp lycker pu*n*gen til, aldre dömer nidhschapen skäligha i mella*n* pu*n*gen oc swalgh*e*t. Huat är nidhschapp, sin eeghin drappare, och altiidh rädhas armoodh oc altidh i armodh lifua Huru ka*n* en nischer ma*n* schäligha lifua th*e*r ey wil sielff sit goodz for thära. vta*n* gömer andro*m*, bäthre tycker hano*m* göma andro*m* än sielfu*er* fornötha ¶ hafuer thu myk*e*t korn tha beghära icke hardha tidh, for thy th*e*n th*e*r hardh aar begärar, ha*n* är fatigha ma*n*na moordhare, ssäl thit korn tha thu faar th*e*r lika fore, oc ey tha fatigt folk kan thz eij köpa säll thino*m* wen for mi*n*dhre wärdh, säll oc noghot thino*m* owen ffor thy thu schal ey altidh ofu*er*wi*n*na thin owen mz swärdh uta*n* stu*n*dho*m* mz föödho ¶ hoghmodh moot sin naabo är som naakin man i badhstowo th*e*r bidher ept*er* thoordön och skot aff bogha Hafuer thu fiendha tha wmgak ey g*er*na

127 r. mz the thu ey kä*n*ner tä*n*k altidh opa thin owens wägh. Hafuer thu ey thin owen til fara. tha säter thu tigh i waadha ¶ the sorgh thu hafu*er* aff e*n*ne ondho hwsf*ru* mi*n*schass tha thu hörer at andre män hafua ondha husf*ruer* eeth frompt oc högt hiertha spör ey stort epter q*ui*nna *gär*ning Ena ondha husf*ru* maa ma*n* bäter näffsa mz skiup än mz käpp, en gamwl hörra sculde grafuas lifua*nde* i jordh huar lagh thz ellers tilstadde ¶ wm klädhe märk ath kosteligh klädhe äro tekn til eth lith*e*t weet Omyk*e*t skinbar klädhe skola rascligha wara thin naabo til ledha. actha häll*er* täckias aff dygd än aff klädha. Aff thina wener halt th*e*n kärast. so*m* mäst är wen och hell*er* th*e*n sith godz fra*m*biwdher. än sigh sielfua*n*, thu schalt ey räkna for wen th*e*n tigh lofwar tha thu äst när, Wil thu noghot raadha thin wen tha begära ey at täckias hano*m* tha maa well sighia thin wen, swa tycker mich, oc ey fulleligha. swa skal thu göra. ffor thy komber th*e*r ont aff. tha wardher thu raskarin straffadh*e*r än thu wardh*e*r lofwadher om thz wäll gaar ¶ Jach hafuer hört at skämdagäste och lekara plägha ath sökia tik, höör huat th*e*r efft*e*r följgh*e*r Huilkin ma*n* th*e*m g*er*na hörer, ha*n* faar rascligha ena husf*ru*. hon heter armodh. 127 v. och en son, han heter gäk, Hörer thu lekara. laat so*m* thu a*n*nath hörer och a*n*nath tänk, Huo so*m* leer oc glädz aff daara oc lekara ordh ha*n* hafu*er* altredho sat hano*m* sin pant skändagästhe waaro wärdhe at hänghia en skändagäst maa wäll liknas eno*m* ma*n*draapara oc ha*ns* anbudh oc redhscap täktes aldrigh gudhi ¶ Höör nw om

thina thiena*re*, [then] som eth högfärdogt hiertha hafw*er* driiff fra*n* tigh Straffa th*e*n thiena*re* tik lofw*er* närwarand*is* ffor thy ha*n* menar daara tigh th*e*n tienara th*er* rascligha blyghes älscha som thin son ¶ Wil thu byggia hwss laat nödhtorfft drifwa tik th*er* til oc ey lost for thy begärilse at byggia ledher tigh til at sälia wanwärd*is* thz thu bygt hafuer. eth högt torn oc en thom kistha göra hwsbo*n*dan siällan wiisan ¶ Wil thu sälia en deell aff thit ärfwegoodz, tha wakta at thu säll ey th*e*m th*er* mächtoghare är än thu, säll thz häller for mi*n*dre wärdh en mi*n*dre man än thuästh sielffu*er*. wil thu sielia thz alt. tha säll thom tigh mästh wil gifua bätre är lidha stoor hu*n*ger än sälia sit fäd*e*rne togh är bätre at sälia än sätia thz wt opa oker ¶ Wil thu noghot köpa tha tagh ey th*e*n ko*m*pan th*er* mächt- 128 r.
oghara är än thu, lidh heller en liten kompan än thu tagher th*e*n th*er* starkara är än thu ¶ Thu spordhe oc om wiin hwo so*m* maatheligh är i ma*n*ghaha*n*da oc myk*e*t wiin, th*e*n maa ma*n* halda for en wärldz gudh, en drokken ma*n* gör enchte skälegt vta*n* tha ha*n* faller i thräcken, fföler thu wiin tha fly sälschapp gak hell*er* at sofwa än thu säter tigh til snak. Hwo sin drockenscap wil wrsaka mz ordh ha*n* oppenbara sielff thz ha*n* är drocken Jldha klädher en wng ma*n* at wardha drocken aff wiin ¶ Wara tigh for drocke*n* läkiara. W*ara* tigh for th*e*n arsth th*er* forsökia wil opa tigh huru ha*n* scal andra läkia ¶ ganska smaa hu*n*da giff klärka och f*ru*ar. gaardh hu*n*da oc fähu*n*da äro nyttoghe, jägharahu*n*da kostha mer

än the froma ¶ Hafu*er* thu en son gör hano*m* ey til ämbitzma*n* ofuer tith godz ¶ nw maa thu sighia, om lycka*n* stridher mich mooth, huat dugher mich lifwa effter lärdho*m*. höör huat iach tik sigher Jach hafu*er* mangha seet the sigh forsymadh hafua mykedh thz the mattho wäll hafua thagh*i*t til wara Oc tha the koma j armodh. tha wrsaka the sigh mz haardh lycko än sälda*n* 128 v. klagha the ofuer hardha lycko som lifwa effter lärdho*m* Säldha*n* finder ma*n* til sama*n* idhelighet oc hardha lycko, oc sidher mer ka*n* thu skilia hardha lycko fra*n* läthi oc forsömilse. en laat mä*n*nischia sigher. gudh är mäktogh*er* han maa mich wäll hielpa Nw biwdher gudh. at man skal waka oc ärfwodha h*är* i w*är*ldi*n*ne, thy waka thu Tycker tik wara lät forthära. tha tänk opa. huru tungd är at forwärfua. Nar tigh alder oppa tha tänk mer opa gudh. än opa thin son eller thina ärfui*n*ghia ¶ Wil thu skicka testame*n*t tha biwdh förstat bethala thina thiena*ra* befalla thina siell icke th*e*m som älska thina p*er*sona*m* Vta*n* befalda thi*na* siell th*e*m thu märker at thina siell älschar Skicka thin ting for än thu wardher kra*n*k*er* ffor thy ma*n*ge wardha i kra*n*kdo*m* thräla. Träla maagho ey testame*n*t göra, thy skicka thit testame*n*t män thu äst fräls oc for än thu wardher träll ¶ Hör nw om thina söner, tha fadh*e*ren är dödh*er* tha wilia the skipta Äro the höghborne tha är bätre at sönerna skingr*a*s om w*är*ldi*n*na än ärfwegodzeth skipter, äro the bönder göro som the wilia, äro the köpmän tha är bäthre at hwar 129 r. tagher sin dell än thz blifw*er* tilsama*n* oppa thz

at then ene skyldar ey then andhra om thz gar annars än wäll. Nw wil modheren tagha man igen hon gör darligha. Vtan maa wäll sche vpa thz hon skal gratha sina synder. Ath tha hon wore gamwl at hon wilde tagha en wng man tha kastade hon ey at enast sigh sielfua bort vtan alt sit godz Oc tha hon hafuer thz forkastadh tha dricke mz hanum then bedröfligha drycken hon sielff begäradhe &c

Rättelser i texten.

Obs. Då någongång ett ord i texten blifvit uteglömdt, har det i trycket blifvit tillagdt inom [ ].

Sid.	1	r.	8	am*n*ne	*rättadt*	*till*	ami*n*ne
»	2	»	17	sam	»	»	som
»	3	»	4	gäningo*m*	»	»	gärningo*m*
»	»	»	7	skalla	»	»	skalka
»	4	»	6	thy thy	»	»	thy
»	»	»	7	omlda*n*	»	»	omilda*n*
»	»	»	10	dohz	»	»	dōhz
»	5	»	29	orattelika	»	»	orättelika
»	6	»	24	mamszens	»	»	manszens
»	»	»	29	himerkis	»	»	himerikis
»	7	»	14	miskudh	»	»	miskundh
»	8	»	8	dala*n*me	»	»	dala*n*ne
»	»	»	10	wäldinna	»	»	wärldinna
»	»	»	12	ōdmikt	»	»	ōdmiukt
»	9	»	26	radhas	»	»	rädhas
»	10	»	7	raddoghe, doz,	»	»	räddoghe, dōz,
»	»	»	9	» »	»	»	» »
»	»	»	17	» »	»	»	» »
»	11	»	4	radhis	»	»	rädhis
»	12	»	9	raddoghin	»	»	räddoghin
»	13	»	26	alte	»	»	al te
»	14	»	20	m*n*na	»	»	mi*n*na
»	15	»	1	widh*e*rthorftekit	»	»	widh*e*rthorftelikit

Sid.	15	r.	8	dodhin	*rättadt*	*till*	dődhin
»	16	»	18	musku*n*na	»	»	misku*n*na
»	17	»	3	dygh	»	»	dygdh
»	»	»	4	adhra	»	»	andhra
»	»	»	16	helbrygdhelihet	»	»	helbrygdhe-likhet
»	18	»	28	fretilso*m*	»	»	frestilso*m*
»	19	»	4	prowilsa	»	»	prőwilsa
»	»	»	5	fretilsomen	»	»	frestilsomen
»	20	»	4	drikkkin	»	»	drikkin
»	»	»	12	wdh*e*rthorpt	»	»	widh*e*rthorpt
»	21	»	8	hoxta	»	»	hőxta
»	22	»	3	wädzlika	»	»	wärdzlika
»	»	»	8	genw*är*dhgh	»	»	genw*är*dhogh
»	»	»	20	widh*e*rme	»	»	widh*e*rmer
«	25	»	8	forleta	»	»	forlate
»	26	»	31	sändhr	»	»	sandher
»	27	»	8	wardzliko*m*	»	»	wärdzliko*m*
»	30	»	12	odhmiwktz	»	»	ődhmiwktz
»	»	»	32	drofwe	»	»	dröfwe
»	31	»	12	thakkias	»	»	thäkkias
»	»	»	22	hedh*e*rlakare	»	»	hedh*e*rlikare
»	32	»	25	athafwm	»	»	athäfwm
»	33	»	20	sklaf	»	»	skalf
»	34	»	4	propheton*om*	»	»	prophetano*m*
»	»	»	25	arw	»	»	ärw
»	35	»	27	sigiandis *en senare, origtig ändring till* sithiandis *är icke iakttagen.*			
»	»	»	31	omange	*rättadt*	*till*	omgange
»	38	»	15	Howisk	»	»	Hőwisk
»	»	»	17	sataren*om*	»	»	saltareno*m*
»	39	»	5	söriamde	»	»	söriande

Sid.	40	r.	17	skrfwat	*rättadt*	*till*	skrifwat
»	»	»	30	siäli*n*ma	»	»	siäli*n*na
»	41	»	12	Höfwska	»	»	Höfwiska
»	»	»	18	ani*n*ne	»	»	ami*n*ne
»	42	»	30	älskelikhet	»	»	älskelikhetz
»	43	»	1	wälluktade	»	»	wälluktande
»	»	»	11	äska	»	»	älska
»	45	»	16	äronno	»	»	äronna
»	»	»	24	wädhwgh	»	»	wärdhwgh
»	46	»	26	Than	»	»	Thän
»	47	»	3	kärlekxsin	»	»	kärlekxsins
»	»	»	11	sanneliko	»	»	sannelika
»	»	»	29	wttan	»	»	wtan
»	50	»	2	Kkärasta	»	»	Kärasta
»	»	»	19	widhrtorft	»	»	widhertorft
»	»	»	25	drowilso*m*	»	»	dröwilso*m*
»	51	»	7	ualika	»	»	uanlika
»	53	»	9	lanlikhet	»	»	langlikhet
»	»	»	21	hörls	»	»	hörsl
»	»	»	22	folw*m*	»	»	fotw*m*
»	»	»	25	afato	»	»	afäto
»	»	»	30	athrhald	»	»	atherhald
»	55	»	4	howiska	»	»	höwiska
»	»	»	32	gärna	»	»	kärna
»	56	»	30	aptedöme	»	»	äptedöme
»	57	»	14	raslika	»	»	rasklika
»	»	»	15	älsskas	»	»	älskas
»	»	»	18	augustinom	»	»	augustinum
»	»	»	28	thyrsl	»	»	styrsl
»	58	»	30	athralde	»	»	atherhalde
»	60	»	27	nafst	»	»	näfst
»	61	»	2				

Sid.	61	r.	4	Fatikdobir	*rättadt*	*till*	Fatikdombir
»	»	»	5	bortwraker	»	»	bortwräker
»	»	»	14	awttis	»	»	awittis
»	»	»	20	u*n*derdnana	»	»	u*n*derdana
»	»	»	25	styrlinna	»	»	styrslinna
»	62	»	21	awtilsa	»	»	awitilsa
»	»	»	27	karasta	»	»	kärasta
»	63	»	23	thu thu	»	»	thu
»	64	»	29	V̄wi	»	»	Vi
»	66	»	18	irahels	»	»	israhels
»	67	»	4	wndherdana*n*nna	»	»	wndherdananna
»	69	»	6	dygh	»	»	dygdh
»	71	»	27	gäningom	»	»	gärningom
»	72	»	31	wrank	»	»	wrankt
»	75	»	5	idhdhrogha	»	»	idhrogha
»	»	»	16	thy	»	»	the
»	»	»	19	kotzens	»	»	kötzens
»	76	»	17	fretilsa	»	»	frestilsa
»	»	»	25	athrhaldelika	»	»	atherhaldelika
»	77	»	21	högfädhoghr	»	»	högfärdhogher
»	»	»	23	wardhr	»	»	wardher
»	78	»	16	Swnde	»	»	Siwnde
»	»	»	23	byrst	»	»	bryst
»	79	»	9	sighr	»	»	sigher
»	»	»	30	Skölifnadh	»	»	skörlifnadh
»	»	»	31	stört	»	»	störst
»	80	»	3	batra	»	»	bätra
»	»	»	15	älskelilika	»	»	älskelika
»	81	»	8	älskodha	»	»	älskogha
»	»	»	17	renlexksins	»	»	renlexsins
»	83	»	16	afvata	»	»	afväta
»	»	»	»	xxiij	»	»	xxiiij

Sid.	83	r.	16	*Obs. från och med detta kapitel äro kapitlen i texten felnumrerade, hvarför ordningsnumret i trycket är rättadt, kap. xxiiij t. o. m. lxxiij i st. f. kap. xxiij—lxxij.*		
»	»	»	21	fretilsom	*rättadt till*	frestilsom
»	»	»	27	hräras	» »	härras
»	»	»	31	thöster	» »	thörster
»	84	»	1	afato	» »	afäto
»	85	»	6	satter	» »	sattes
»	»	»	18	ato	» »	äto
»	86	»	12	ato	» »	äto
»	87	»	29	skölifnadh	» »	skörlifnadh
»	»	»	30	af ofdrykkia	» »	ofdrykkia
»	»	»	31	druk *senare ändradt till* drukin af *hvilken origtiga rättelse icke är följd.*		
»	88	»	16	Widherwarnom	*rättadt till*	Wi warnom
»	89	»	19	krandom	» »	krankdom
»	»	»	26	höghfärdhodher	» »	höghfärdhogher
»	90	»	3	kotino	» »	kötino
»	92	»	4	madhan	» »	mädhan
»	»	»	11	skriftama	» »	skriftamala
»	93	»	3	hälwte	» »	hälwite
»	»	»	28	ski$\overset{p}{\text{k}}$te	» »	skipte
»	95	»	12	fläs	» »	fräls
»	»	»	16	wsik	» »	w sik
»	96	»	3	högfädhogher	» »	högfärdhogher
»	»	»	22	them kroplig *i texten ändradt till* thin licama *utan att* ..lig *blifvit öfverstruket; denna ändelse dock utelemnad i trycket.*		

Sid.	97	r.	11	waxa	*rättadt*	*till*	wäxa
»	98	»	2	HHwlkin	»	»	HWlkin
»	99	»	12	wsik	»	»	w sik
»	»	»	14	kaldo	»	»	käldo
»	100	»	2	somlke	»	»	somlike
»	»	»	5	somlko*m*	»	»	somliko*m*
»	»	»	15	fralsas	»	»	frälsas
»	101	»	7, 12	*origtiga ändringar af texten icke i trycket iakttagna:* idhra, thankka *för* af idhra, thankkonom			
»	102	»	1	skrft	*rättadt*	*till*	skrift
»	105	»	23	sannindima	»	»	sannindinna
»	106	»	31	adro*m*	»	»	andro*m*
»	108	»	19	sköt (*misskrifning*)	»	»	sent
»	109	vid r.	24	*ett i margen senare tillagdt:* nakre			
»	»	» »	27	»	»	»	» at hon
				hvilka rättelser, såsom ledande till försämradt sammanhang, i den tryckta texten icke blifvit intagna.			
»	110	r.	15	höfärdh	*rättadt*	*till*	högfärdh
»	111	»	15	odhmiwker	»	»	ödhmiwker
»	»	»	19	ödhmiwk	»	»	ödhmiwkt
»	»	»	24	hogfärdhelika	»	»	högfärdhelika
»	112	»	3	hwinlkin	»	»	hwilkin
»	»	»	11, 12	*handskriftens komma och stor bokstaf ändrade.*			
»	»	»	27	tiht	*rättadt*	*till*	thit
»	113	»	4	waxa	»	»	wäxa
»	114	»	5	rakna	»	»	räkna
»	»	»	29	systr	»	»	syster
»	115	»	2	sighr	»	»	sigher
»	116	»	3	Brytsyndher	»	»	Bryt syndher

Sid.	120	r.	12	quvinna	*rättadt*	*till*	qwinna
»	»	»	14	tilqwänd	»	»	tilqwämd
»	121	»	2	egipto*m*	»	»	egiptu*m*
»	»	»	9	kotzens	»	»	kötzens
»	»	»	11	siwdomb*e*r	»	»	siwkdomb*e*r
»	»	»	24	th*e*m	»	»	th*e*n
»	»	»	25	siwdom	»	»	siwkdom
»	122	»	25, 27	alla	»	»	älla
»	124	»	24	idhr	»	»	idher
»	»	»	27	sighr	»	»	sigher
»	125	»	27	ath*e*rkke	»	»	ath*e*rlykke
»	126	»	24	siälfwande	»	»	siälfwiliande
»	128	»	25	wäld	»	»	wärld
»	129	»	1	läldh*e*r	»	»	häldh*e*r
»	»	»	4	xpo	»	»	christi
»	»	»	8	höfwislikit	»	»	ohöfwislikit
»	130	»	7	thiämista	»	»	thiänista
»	»	»	»	thiänkkia	»	»	thänkkia
»	131	»	22	äwädhelika	»	»	äwärdhelika
»	132	»	17	alnmännelika	»	»	almännelika
»	»	»	19	siwk	»	»	swik
»	134	»	31	sighr	»	»	sigher
»	135	»	7	Raslika	»	»	Rasklika
»	»	»	11	manzäns	»	»	munzäns
»	»	»	27	älskelilika	»	»	älskelika
»	136	»	18	at hwghwl	»	»	athwghwl
»	«	»	23	waxa	»	»	wäxa
»	137	»	22	sighr	»	»	sigher
»	138	»	18	bortwraker	»	»	bortwräker
»	»	»	20	ällr	»	»	äller
»	140	»	24	Psamane	»	»	Psalmane
»	142	»	5	pradikan	»	»	prädikan

Sid. 142 r. 24 sinna *rättadt till* finna
» 143 » 3 Jacab » » Jacob
» » » 25 thăkker » » thănkker
» 146 » 11 wpnyadhe, » » wpnyandhe
» » » 15 syndama » » syndanna
» 148 » 15 hofwiska » » hŏfwiska
» » » 28 gărnigom » » gărningom
» 151 » 5 qwandz » » qwamdz
» » » 10 beslikhet » » besklikhet
» 156 » 19 alzwldoghan » » alzwaldoghan
» » » 22 omrsins » » ormsins
» » » 23 *är i texten lemnadt tomrum för ett icke utskrifvet ord, hvarmed skolat återgifvas det latinska* astutum.
» » » 28 ăpdŏme *rättadt till* ăptedŏme
» 157 » 2 snialder » » sniălder
» 160 » 15 renlfwis » » renlifwis
» 161 » 12 kotzens » » kŏtzens
» » » 22 bakdandanta » » bakdanta
» 164 » 13 hăghra » » hălghra
» 166 » 29 beslikhet » » besklikhet
» 170 » 26 iattadhe » » iăttadhe
» 177 » 27 bazter » » băzter
» 178 » 19 klorst*e*rsins » » klost*e*rsins
» 182 » 2 hwilkt » » hwilkit
» » » 7 wămrt » » wărmt
» » » 21 myko » » myklo
» » » 27 hedhrlika » » hedherlika
» » » 28 frestisom » » frestilsom
» 185 » 7 bradhika » » bradhlika
» » » 18 lifwe- » » lifweno
» 186 » 10 Diăslane » » Diăflane

Sid.	187	r.	19	iodhrikis	*rättadt*	*till*	iordhrikis
»	»	»	25	rikamannom	»	»	rika mannom
»	188	»	15	diäslane	»	»	diäſlane
»	190	»	4	magfalda	»	»	mangfalda
»	191	»	19	KKärasta	»	»	KÄrasta
»	192	»	19	bonom	»	»	bönom
»	193	»	8	lastans	»	»	lustans
»	»	»	21	skat	»	»	skalt
»	194	»	14	korfästan	»	»	korsfästan
»	199	»	4	snialde	»	»	sniälde
»	203	»	28	mima	»	»	minna
»	204	»	21	waxa	»	»	wäxa
»	205	»	19	ytromer thingomen *rättadt efter cod. a. 27 till* ytrothingomen.			
»	»	»	27	skis	*rättadt*	*till*	skils
»	206	»	14	Wandsamt	»	»	Wansamt
»	»	»	20	thräggiande	»	»	thränggiande
»	»	»	23	MManzens	»	»	MAnzens
»	207	»	4	falnalde	»	»	falnande
»	»	»	15	mannnin	»	»	mannin
»	»	»	22	wpfostradhad*h*er	»	»	wpfostradh*e*r
»	»	»	28	manin	»	»	mannin
»	208	»	4	höfärdhas	»	»	högfärdhas
»	210	»	3	thianara	»	»	thiänara
»	212	»	19	är *tillagdt efter cod. a. 27.*			
»	213	»	13	threfallaghet	*rättadt*	*till*	threfalloghet
»	215	»	6	wndh*e*rstande	»	»	wnd*e*rstand-ande (*efter cod. a. 27*).
»	217	»	3	wi *tillagdt efter cod. a. 27.*			
»	»	»	»	hiwlkom	*rättadt*	*till*	hwilkom
»	218	»	17	bort	»	»	port (*efter cod. a. 27*)

Sid. 218 r. 24 bidhr *rättadt till* bidhar (*efter cod. a. 27*)
» 220 » 12 fräslika » » frälslika (*efter cod. a. 27*)
» » » 20 threfalloghet » » threfalloghetz (*eft. cod. a. 27*)
» 222 » 17 Gömo » » göma (*eft. cod. a. 27*)
» 223 » 11 bömi*n*ne » » böni*n*ne
» 225 » 28 gig » » gik
» 226 » 24 Thz » » Thy
» 229 » 4 iämkrstins » » iämkristins
» 230 » 21 länger » » lägger
» 232 » 16 *meningen förbättrad genom ändring efter cod. a. 27 af komma, stor bokstaf, och tillsättning af ett* i
» » » 30 then *rättadt till* them
» 233 » 3 gew*är*dhogh » » genw*är*dhogh
» » » 4 Gä*n*rw*är*dhog » » Gä*n*w*är*dhog
» 235 » 1 *rubriken tillagd ur cod. a. 27.*
» » » 11 ärwärdhelika *rättadt till* äwärdhelika
» 236 » 2 äwädhelika » » äwärdhelika
» » » 15 äslkas » » älskas
» » » 16 *rubriken tillagd ur cod. a. 27.*
» » » 20 them *rättadt till* then
» 237 » 9, 10 *missförstånd af den icke väl öfversatta meningen har här föranledt en senare ändring i texten, hvilken icke blifvit följd. Jfr cod. a. 27.*
» » » 16 af af *rättadt till* af
» 238 » 2 aminnise » » aminnilse
» » » » hänne » » hämne

Sid.	238	r.	16	tral	*rättadt*	*till*	träl
»	»	»	22	korfäste	»	»	korsfäste
»	245	»	24	vilttan*n*de	»	»	vilia*n*de
»	248	»	13	dygdhiliko*m*	»	»	dygdheliko*m*
»	250	»	15	oflielikin	»	»	oflitelikin
»	261	»	4	faafänn	»	»	faafäng
»	275	»	22	Arwodho	»	»	Arwodha
»	277	»	25	gaangik	»	»	gaangit
»	278	»	9	geenwärghoght	»	»	geenwärdhoght
»	»	»	10	egte	»	»	engte
»	»	»	21—24	*förut i handskriften sålunda öfversatta, men öfverstrukna:* War egh eenthrätogh oc eenbänd at iaka älla neka hwat thw fatar fore vtan thiin iakan oc nekan oc twäkan vari saltad mz skelikheet			
»	279	»	6	matir	*rättadt*	*till*	matkir
»	284	»	16	Oc owy*n*nom	»	»	owy*n*nom
»	288	»	12	forsynin	»	»	forsymin
»	289	»	7	gifwa	»	»	kifwa

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

HELIGE BERNHARDS SKRIFTER.

Andra Häftet.

STOCKHOLM, 1866. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Svenska Fornskrift-Sällskapets Samlingar

innefatta hittills:

Flores och Blanzeflor.
Sanct Patriks-Sagan.
Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.
Vadstena Kloster-Reglor.
Herr Ivan Lejon-Riddaren. (Fullständig i 3 häften.)
Namnlös och Valentin.
Ett Forn-Svenskt Legendarium. (Fullständig i 7 häften.)
Konung Erik XIVdes Krönika.
Svenska Medeltidens Bibel-arbeten. (Fullständig i 6 häften.)
Sagan om Didrik af Bern. (Fullständig i 3 häften.)
Hertig Fredrik af Normandie.
Konung Alexander. (Fullständig i 3 häften.)
Skrå-Ordningar. (Med fyra plancher.)
Heliga Birgittas Uppenbarelser. (Första — sjunde häftet.)
Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne } (i ett
Legenden om Gregorius af Armenien. } band.)
Sveriges dramatiska litteratur till 1863. (Första häftet.)
Helige Bernhards Skrifter. (Första häftet.)

Mera har ej utkommit intill Mars 1864.

Detta häfte är det **41**:a bland

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR.

De föregående äro:

1. *Flores och Blanzeflor.*
2. *Sanct Patriks-Sagan.*
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
4. *Vadstena Kloster-Reglor.*
5. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 1.
6. » » » Häft. 2.
7. *Namnlös och Valentin.*
8. 9. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 1, 2.
10. *Konung Erik XIVdes Krönika.*
11. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 1.
12. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 3.
13. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 3 (slutet).
14. 15. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 1, 2.
16. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 2.
17. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 4.
18. » » » Häft. 5.
19. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 1.
20. » » » Band. II. Häft. 2.
21. *Hertig Fredrik af Normandie.*
22. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 3 (slutet).
23. *Konung Alexander.* Häft. 1.
24. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 3 (slutet af 1:a bandet).
25. *Konung Alexander.* Häft. 2.
26. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 3 (slutet af 2:a bandet).
27. *Skrå-Ordningar.*
28. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 6.
29. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 1.
30. » » » Häft. 2.
31. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 7 (slutet).
32. *Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne.*
33. *Legenden om Gregorius af Armenien.*
34. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 3.
35. » » » Häft. 4.
36. » » » Häft. 5.
37. » » » Häft. 6.
38. » » » Häft. 7. *Fortsättes.*
39. *Konung Alexander.* Häft. 3 (slutet).
40. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 1 *Fortsättes.*

Pris för köpare 2 R:dr 50 öre.

Detta häfte är det **45**:e bland

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR.

De föregående äro:

1. *Flores och Blanzeflor.*
2. *Sanct Patriks-Sagan.*
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
4. *Vadstena Kloster-Reglor.*
5. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 1.
6. » » » Häft. 2.
7. *Namnlös och Valentin.*
8. 9. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 1, 2.
10. *Konung Erik den XIVdes Krönika.*
11. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 1.
12. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 3.
13. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 3 (slutet).
14. 15. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 1, 2.
16. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 2.
17. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 4.
18. » » » Häft. 5.
19. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 1.
20. » » » Band. II. Häft. 2.
21. *Hertig Fredrik af Normandie.*
22. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 3 (slutet).
23. *Konung Alexander.* Häft. 1.
24. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 3 (slutet af 1:a bandet).
25. *Konung Alexander.* Häft. 2.
26. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 3 (slutet af 2:a bandet).
27. *Skrå-Ordningar.*
28. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 6.
29. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 1.
30. » » » Häft. 2.
31. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 7.
32. *Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne.*
33. *Legenden om Gregorius af Armenien.*
34. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 3.
35. » » » Häft. 4.
36. » » » Häft. 5.
37. » » » Häft. 6.
38. » » » Häft. 7. *Fortsättes.*
39. *Konung Alexander.* Häft. 3 (slutet).
40. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 1. *Fortsättes.*
41. *Helige Bernhards Skrifter.* Häft. 1. *Fortsättes.*
42. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Del III. Häft. 1. *Fortsättes.*
43. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 1. *Fortsättes.*
44. » » » » Häft. 2. *Fortsättes.*

Pris för köpare 3 R:dr.